

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาหลักสูตรห้องถินป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านหนองหล่ม บ้านป้าบัง และบ้านป้าปวย ต.ศรีบัวบาน อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

โดย
นายสุวัฒน์ ณ ญาณะโภ คณะ

พฤษภาคม 2549

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการพัฒนาหลักสูตรห้องเรียนป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน
บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบง และบ้านป่าป่วง ต.ศรีบัวบาน อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ทีมวิจัย

1. นายสุวัฒน์ ญาณะโภ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม
2. พระครูวรวิจิจาน努ฤทธิ	เจ้าอาวาสวัดหนองหล่ม
3. นายนานพ ชาลสก	ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองหล่ม
4. นายไพบูล ตาลสก	สมาชิก อบต. ศรีบัวบาน บ้านหนองหล่ม
5. นายเกษม พิจจะสัน	สมาชิก อบต. ศรีบัวบาน บ้านหนองหล่ม
6. นายวิบูลย์ จำรรน์	สมาชิก อบต. ศรีบัวบาน บ้านป่าบง
7. นายพิชัย ขาวชัย	สมาชิก อบต. ศรีบัวบาน บ้านป่าบง
8. นายบุญส่ง นันทะสก	สมาชิก อบต. ศรีบัวบาน บ้านบ่าป่วง
9. นายสายฟัน เลสก	สมาชิก อบต. ศรีบัวบาน บ้านบ่าป่วง
10. นายจำรงค์ จีนมัชญา	ผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าบง
11. นายคำรงค์ สุภานี	ผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าบง
12. นายคณิต สุริยาสก	ประธานกรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม
13. นายอวิล ผดุงสก	กรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม
14. นายบุญมี ตุ้นสก	กรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม
15. นายสมเดช แก้วสก	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
16. นายวิชัย ภูมิแสงคำ	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
17. นายคำรงค์ เลาฤกต	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
18. นางสายสมร คำปีนนา	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
19. นางอรพิน เลสก	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
20. นางระวีวรรณ วินโภมินทร์	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
21. นายประกรณ์ รัตนาภรณ์	0.2 ระดับ 7 โรงเรียนวัดหนองหล่ม
22. นายสุนทร เพ็งบูรี	นักการการโรง

กิตติกรรมประกาศ

รายงานโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบัง และบ้านป่าป่าชัย อ.เมือง จ.ลำพูน ฉบับนี้ เป็นการสรุปผลการดำเนินงานตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 - เมษายน 2549 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่าง โรงเรียน และชุมชน ศึกษาแนวทางการพัฒนาสื้นทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ตลอดจนเพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชนมีพื้นที่ในการศึกษาคือ โรงเรียนวัดหนองหล่ม บ้านป่าบัง บ้านป่าป่าชัย บ้านหนองหล่ม ตลอดจนในพื้นที่ป้าชุมชนของ บ้านหนองหล่ม บ้านป่าป่าชัย บ้านป่าบัง ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง ลำพูน จ.ลำพูน

ในการดำเนินงานที่ผ่านมาโครงการวิจัยประสบปัญหาต่าง ๆ ทั้งมาจากการบวนการบริหารจัดการ โครงการ การสร้างความเข้าใจร่วมกัน ปัญหาระยะเวลาการทำงาน แต่อย่างไรก็ตามโครงการวิจัยก็บรรลุ ความสำเร็จได้ด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดีจาก ทีมวิจัย พื้น壤ของชาวบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบัง บ้านป่าป่าชัย สามารถ ของค่าบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน ผู้ปกครอง นักเรียน คณะครุ ที่ร่วมมือร่วมใจทำงานและช่วยเหลือ แก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นอย่างดี บทเรียนการทำงานครั้งนี้คงมีประโยชน์พอสมควรสำหรับผู้สนใจในประเด็นการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และเสริมสร้างความเข้มแข็งของ ชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกอ.) สำนักงานภาค สถาบันวิจัยหริภุญชัย สำนักงาน ประสานงานการวิจัยเพื่อท้องถิ่น จังหวัดลำพูน ที่เปิดโอกาส สำหรับการทำงานในครั้งนี้ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนร่วม ทุกท่าน ทางโครงการวิจัย จึงขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องมา ณ โอกาสนี้ด้วย

คณะวิจัย

พฤษภาคม 2549

ชื่อโครงการวิจัย โครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองหล่ม¹
บ้านป่าบึง และบ้านป่าป่าวาย อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน

ชื่อผู้เขียน นายสุวัฒน์ ญาณะโภ

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน และศึกษาแนวทางการพัฒนาสืบทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน ตลอดจนถูกต้องศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน ในพื้นที่โรงเรียนวัดหนองหล่ม บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบึง และบ้านป่าป่าวาย อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ใช้หลักการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิจัยที่ดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของทางโรงเรียน กิจกรรมที่ดำเนินงานจะเป็น การประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติ การแบบมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับองค์กรต่างๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ การพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 189 คน แยกเป็นดังนี้

1. โรงเรียนวัดหนองหล่ม ครุ 8 คน นักเรียน 50 คน การโรง 1 คน
2. บ้านหนองหล่ม ประชากร 50 คน
3. บ้านป่าบึง ประชากร 40 คน
4. บ้านป่าป่าวาย ประชากร 40 คน

ได้ผลสรุป ดังนี้

1. ระยะก่อนการทำวิจัย

โรงเรียนวัดหนองหล่ม เป็นโรงเรียนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธีกรณ์ศึกษา ป้าชุมชนในปีการศึกษา 2536 ถึงปี พ.ศ. 2539 จะมุ่งเน้นการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงลึก เพื่อให้นักเรียน ได้เรียนรู้และเข้าใจในปัญหาสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม เพื่อนำไปสู่การวางแผนในการแก้ปัญหา หลังจบโครงการทางโรงเรียนวัดหนองหล่มได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธีกรณ์ศึกษาป้าชุมชนต่อเนื่อง จนถึงปีชุบัน แต่เนื้อหาและหลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับท้องถิ่นในกิจกรรมการเรียนการสอนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ยังไม่ได้ดำเนินการ

ดังนี้ ทางโรงเรียนและชุมชนจึงประชุมพิจารณาเร่วมกันสรุปว่า ควรมีการพัฒนาปรับปรุงเส้นทางศึกษา ธรรมชาติป่าชุมชนโดยพิจารณาเป็นแหล่งเรียนรู้ และจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่น การเรียนรู้สิ่งแวดล้อม ศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพิจารณา เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของทาง โรงเรียน และสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่ได้รับจากป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ชาวบ้านจะช่วยกันคูดเลป่าชุมชนเพื่อสร้างรายได้ อันจะนำไปสู่การสร้าง พัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนสำหรับโรงเรียนที่ดีขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ทั้ง 3 หมู่บ้าน ต่อไป

2. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป่าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน มีแนวทางการดำเนินงานดังนี้

1) ศึกษาสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่น ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมาของบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบาง และบ้านป่าม่วง สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนในปัจจุบัน
- ประวัติความเป็นมาของป่าชุมชน กถะระเบียงป่าชุมชนของทั้ง 3 หมู่บ้าน พืชพรรณไม้ สัตว์ป่าในเขตป่าชุมชน และอาหารที่มาจากการป่าชุมชน
- กิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยพิจารณา

2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้สำรวจมา เพื่อที่จะเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

3) การกำหนดความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยมีการประชุมพิจารณาแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ได้มานั้น มีคุณค่า หมายสอนด้วยสื่อที่สูง

4) การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน เนื้อหาสาระ และประสบการณ์ในหลักสูตรย่อที่มีความต่อเนื่องกับรายวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรแกนกลางเป็นพื้นฐานสำหรับรายวิชา อื่น ๆ ในระดับสูงขึ้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ คุณค่า ความยาก-ง่าย ปริมาณเนื้อหาสาระ และประสบการณ์เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนหรือไม่

5) การออกแบบหลักสูตร โดยดำเนินงานโดยยึดแนวทางของหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งจะประกอบด้วย หลักการ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ คุณค่า ความยาก-ง่าย ปริมาณเนื้อหาสาระ และประสบการณ์เหมาะสมกับเวลาเรียน ต้องการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล

6). การร่างหลักสูตรย่อในระดับท้องถิ่น โดย การทำงานของโครงการวิจัยอนุหมายให้ทีมวิจัยที่เป็นคณะกรุเป็นผู้ดำเนินงานร่างหลักสูตร :

7) การทบทวนและการวิเคราะห์การร่างหลักสูตร ในประเด็นความน่าจะเป็นไปได้ของกระบวนการเรียนรู้

- 8) การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้กลุ่มทดลองจากคณะที่เข้ามาศึกษาคุณ และให้ผู้เชี่ยวชาญ (ศึกษานิเทศก์ สภาพ. ลั่มพูนเขต 1 อาจารย์ 3 ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา) ตรวจสอบ
- 9) การสรุปการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำเสนอให้ชุมชนทราบ
- 10) การขออนุมัติใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากคณะกรรมการสถานศึกษา

3. แนวทางการพัฒนาสันทางศึกษารัฐมนตรีป้าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การพัฒนาสันทางศึกษารัฐมนตรีป้าชุมชนโดยพัฒนา โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ความหลักสูตรท้องถิ่นที่จัดสร้างขึ้น
- 2) การพัฒนาบุคลากร ทั้งที่เป็นทีนวิจัย คณะครุ และชุมชน ทั้ง 3 หมู่บ้าน โดยการศึกษาดูงาน การเข้ารับการอบรม
- 3) การพัฒนาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เช่น การพัฒนาจุดศึกษา การสร้างฝ่ายพระราชดำริตามสันทางศึกษา
- 4) การพัฒนาพื้นที่ สันทางศึกษา บริเวณป้าชุมชนโดยพัฒนา มีการเพิ่มจุดศึกษาขึ้นอีก 2 จุดการศึกษา เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้ได้ครบกระบวนการเรียนรู้ คือ ขั้นเตรียม ขั้นสอน ขั้นสรุป
- 5) การพัฒนาด้านเทคโนโลยีการให้ความรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานและจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน มีแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินการ โดยดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของทีมงานวิจัย และคณะกรรมการป้าชุมชนในการทำงานวิจัย
- 2) การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน
 - 2.1) การจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชน
 - 2.2) การประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานสร้างความเข้มแข็งชุมชน
- 3) การศึกษาดูงาน
 - 3.1) การประชุมวางแผนเพื่อการศึกษาดูงาน
 - 3.2) การศึกษาดูงาน (การประชุมการเรียนรู้ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน)
 - 3.3) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชน
- 4) การระดมทรัพยากร

สารบัญ

หน้า

กิตติกรรมประกาศ

บทคัดย่อ

สารบัญ

บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	3
คำถามวิจัย	3
ระยะเวลาการดำเนินงาน	4
พื้นที่เป้าหมาย	4
วิธีดำเนินการ	4
ผลที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 แนวคิด หลักสูตรที่เกี่ยวข้อง	6
1) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544	6
2) การพัฒนาหลักสูตรห้องเรียน	10
3) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา	14
4) ความเข้มแข็งของชุมชน	16
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงานวิจัย	18
บทที่ 4 ผลการดำเนินงานวิจัย	20
1) ข้อมูลพื้นฐานชุมชน	20
2) ข้อมูลเกี่ยวกับป้าชุมชน	34
3) สรุปผลการดำเนินงาน	38
4) บทเรียนและข้อค้นพบจากการดำเนินโครงการ	100
บทที่ 5 บทสรุป วิเคราะห์ และข้อเสนอแนะ	103
บรรณานุกรม	118
ภาคผนวก	119
- ภาพกิจกรรม	
- แผนที่หมู่บ้าน	
- ฐานข้อมูลต้นไม้ในเขตป้าชุมชนโดยพาชาต	
- ประวัตินักวิจัย	

บทที่ 1

บทนำ

โรงเรียนวัดหนองหล่มเป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูน เขต 1 เป็นโรงเรียนที่พัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธีการผู้ศึกษาป่าชุมชน น่าดึงดูดไป การศึกษา 2536 จนถึงปี พ.ศ. 2539 โดยเป็นการดำเนินงานตามโครงการทดลองวิจัยของสำนักงานโครงการ พิเศษสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เลือกโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ที่เดิมมีการทำลายสิ่งแวดล้อม(ด้านป่าไม้สูง)แต่ไม่การแก้ไขโดยชุมชน ดังนั้นหมู่บ้านหนองหล่มและโรงเรียนวัดหนองหล่มจึงถูกเลือกเข้ามาโครงการทดลองวิจัยนี้ของชาติ พื้นที่เดิมของหมู่บ้านอยู่ในเขตป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์ ได้จัดตั้งเป็นหมู่บ้านในปี พ.ศ. 2442 หลังการตั้งหมู่บ้านมีการทำลายพื้นที่ป่าในอัตราสูงเนื่องจาก ความต้องการขยายพื้นที่ท่องเที่ยว ตลอดจนการเข้ามาสัมภាដานไม้หมอนรดไฟ ตลอดจน พื้นถ่านาเพื่อส่งให้การรถไฟที่เดิมใช้รถไฟแบบรถจักร ไอน้ำ จนเกิดความแห้งแล้งมีการอพยพทั้งถิ่นของชาวบ้านไปอยู่ที่อื่นๆ เช่น จังหวัดเชียงราย ในปี พ.ศ. 2497 ชาวบ้านจึงรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น จนมาถึงปี พ.ศ. 2504 จึงร่วมกันจัดตั้งเขตป่าชุมชนบ้านหนองหล่มในพื้นที่บ้านหนองหล่มประมาณ 1,500 ไร่ครอบคลุมพื้นที่ป่าส่วนแห่งชาติในปัจจุบัน โดยมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อเขต หมู่บ้านหนองไช ต.ป่าสัก อ.เมือง

ที่คิดต่อเขต หมู่บ้านปีบัง ต.กรีบว้าน อ.เมือง หมู่บ้านหนองอูงส่อง ท.อ.แม่ทา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ หมู่บ้านท่งเขา ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง

ที่ศศะวันนก ติดต่อเขต หมู่บ้านหัวขม้าโก้ง หมู่บ้านน้ำพ ต.ป่าสัก อ.เมือง

มีภูเขาลูกเล็กๆล้อมรอบหมู่บ้านคือ ดอยสู ดอยม่อนดุษี ดอยน้อยกันทา ดอยพายาย ดอยหลวง ดอยชา ดอยป่าราก ดอยไทยด สภาพป่าโดยทั่วไป เป็นป่าเต็งรัง เป็นป่าดันน้ำของหมู่บ้าน มีลำห้วยแม่น้ำเป็นลำน้ำที่ใช้น้ำหล่อเลี้ยงทางด้านเกษตร การทำนา ทำสวนล้ำไย ตลอดจนเป็นพื้นที่ในการทำมาหากินของชุมชนในด้านการอาชีวกรรม เช่น การเก็บเห็ด หน่อไม้ ผักต่างๆจากป่า

ในการจัดการป่าชุมชนของหมู่บ้าน มีการจัดตั้งกลุ่รับเบียนป่าชุมชน โดยที่ประชุมของชาวบ้าน แต่งตั้ง คณะกรรมการป่าชุมชน ที่มาจากการตัวแทนของชุมชนในแต่ละเขตของหมู่บ้านมาดูแลป่าชุมชน

การดำเนินงานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธีการผู้ศึกษาป้าชุมชน จะมุ่งเน้นการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อมในเชิงลึก เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจในปัญหาสาเหตุที่แท้จริงของการเกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อนำไปสู่การวางแผนในการแก้ปัญหาให้อย่างถูกจุดและมีคุณภาพ โดยใช้หลักการที่สำคัญดังต่อไปนี้

1. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยต่างฝ่ายต่างแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน คือ โรงเรียนให้นักเรียนออกไปศึกษาข้อมูลกับชุมชน ชุมชนจะเป็นแหล่งความรู้ให้กับโรงเรียน ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน ทำให้ชุมชนตระหนักระเทื่องคุณค่าของสิ่งแวดล้อม

2. เป็นสิ่งแวดล้อมกระบวนการเรียนการสอนของครูโดยเป็นสิ่งแวดล้อมทางจากครูเป็นศูนย์กลางมาเป็นการใช้แหล่งข้อมูลชุมชนเป็นที่ศึกษาหาความรู้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง ตั้งแต่ การศึกษาหาข้อมูล การสรุปความรู้ เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ ประมวลผลที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

3. เป็นสิ่งแวดล้อมกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียน ที่เน้นความรู้ ความจำเนื้อหาในหนังสือ มาเป็นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ตั้งแต่ กระบวนการศึกษาหาข้อมูล การสรุปความรู้ด้วยตนเอง ที่เน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ ประมวลผลที่เกิดขึ้น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

4. เกิดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมที่เป็นกระบวนการ การที่จะส่งผลให้นักเรียนเกิดความตระหนักระหว่างชุมชนมาแก้ไข ให้ผู้เรียนหรือผู้ร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติจริง เป็นกิจกรรมที่ร่วมคิด ร่วมทำ ทำงานเป็นกลุ่ม เป็นกิจกรรมที่มีความหมายคือผู้เรียน ผู้ลงมือทำต่อชุมชน การเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เรียกว่า หลักสูตรท้องถิ่น

- นำปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในสถานศึกษาและชุมชนมาแก้ไข
- ให้ผู้เรียนหรือผู้ร่วมกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นด้วยการปฏิบัติจริง
- เป็นกิจกรรมที่ร่วมคิด ร่วมทำ ทำงานเป็นกลุ่ม
- เป็นกิจกรรมที่มีความหมายคือผู้เรียน ผู้ลงมือทำต่อชุมชน
- เกิดการเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่นำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนที่เรียกว่า หลักสูตรท้องถิ่น

แม้ว่าการดำเนินงานทดลองวิจัยตามโครงการจะสิ้นสุดแต่ทางโรงเรียนกับชุมชนเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วยวิธีกรณีศึกษาป่าชุมชน ที่ผ่านมานั้น มีประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน พฤติกรรมของครู และนักเรียน ลดความต้องกับแนวทางการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นการแก้ไขปัญหาชุมชนตลอดจนเป็นวิธีการที่สามารถนำชุมชนมาร่วมจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการใช้แหล่งข้อมูลชุมชนมาเป็นแหล่งเรียนรู้ ดังนั้น โรงเรียนวัดหนองหล่มจึงได้ดำเนินการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธีกรณีศึกษาป่าชุมชน ต่อเนื่องจนมาถึงปัจจุบัน โดยได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน มาโดยตลอด

การดำเนินงานการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วยวิธีกรณีศึกษาป่าชุมชน โดยภาพรวมจะดูเหมือนประสบความสำเร็จ แต่เมื่อพิจารณาตรวจสอบดูจะพบว่า เป็นการดำเนินงานเปลี่ยนแปลงกระบวนการทำงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดกิจกรรมเท่านั้น แต่เนื้อหาและ

หลักสูตรการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับห้องถัง ที่จะใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ยังไม่ดำเนินการ

ปีการศึกษา 2544 ที่ผ่านมา โรงเรียนและชุมชนบ้านหนองหล่มได้ร่วมมือจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชน คือ ปัญหาไฟป่าในเขตป่าชุมชน โดยเสนอโครงการจัดทำแนวป้องกันไฟป่ารอบป่าชุมชน ดอยพายา จากการดำเนินงานตามโครงการโรงเรียนพบว่ากิจกรรมที่ทำจะได้ประโยชน์จากแนวป้องกันไฟป่า แล้วน่าจะมีการพัฒนาแนวป้องกันไฟป่าที่จัดทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นสื่อทางศึกษาธรรมชาติ สำหรับนักเรียนซึ่งมีการทดลองจัดทำ โดยขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชนจนประสบผลสำเร็จในด้านการจัดกิจกรรมนั้น พบว่า การทำงานที่น่าจะการประสานความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้านของเขตบริการโรงเรียน เป็นการสร้างเครือข่ายการทำงานและการบริหารจัดการป่าชุมชนที่เข้มแข็งนั้น สามารถพัฒนาความร่วมมือในการใช้ป่าชุมชน นาเป็นฐานการพัฒนาด้านเศรษฐกิจชุมชน สร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่มาจากการป่าชุมชน

ดังนั้น ทางโรงเรียนและชุมชนจึงประชุมพิจารณาร่วมกันสรุปว่า ควรมีการพัฒนาปรับปรุงสื่อทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายา เป็นแหล่งเรียนรู้ จัดทำเป็นหลักสูตรห้องถัง พัฒนาสื่อทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายาเป็นแหล่งเรียนรู้ เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนของทาง โรงเรียนวัดหนองหล่มในระดับชั้นประถมศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 พร้อมกับการส่งเสริมความเข้มแข็งในการบริหารการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ทั้ง 3 หมู่บ้าน ตลอดจนการพัฒนาส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่ได้รับจากป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

- เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรห้องถังป่าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสื่อทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาห้องถัง ให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน
- เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน

ภาระงานวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรห้องถังป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนและการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเป็นอย่างไร

ระยะเวลาการดำเนินงาน

ตั้งแต่เดือน มกราคม 2547 - เมษายน พ.ศ. 2549 รวมระยะเวลา 28 เดือน

พื้นที่เป้าหมาย

1. โรงเรียนวัดหนองหล่ม
2. บ้านหนองหล่ม
3. บ้านป่าบึง
4. บ้านป่าปวย
5. ป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม

วิธีดำเนินการ

1. ประชุมจัดทำโครงการ
2. ประชุมร่วมกันระหว่าง วัด โรงเรียน ชุมชน เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจในวัตถุประสงค์ และ แนวทาง ดำเนินการตามโครงการ
3. ประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับแนวทางการจัดทำสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตร การ ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ประชุมเชิงปฏิบัติการการดำเนินงานเก็บข้อมูลเบื้องต้น
5. นำเสนอข้อมูลให้กับที่ประชุมร่วมของโรงเรียน วัด ชุมชน
6. การวิเคราะห์ วางแผนการดำเนินงาน
7. แนวทางการดำเนินกิจกรรม

7.1 การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

- ประชุมทำความเข้าใจ เก็บข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่า ชุมชน
- การศึกษา คุยงานเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน
- การพัฒนา ปรับปรุง การจัดทำเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน
- การทดสอบ ทดลอง กิจกรรมการศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน

7.2 การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน

- การประชุมทำความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน
- การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชน

- การวิเคราะห์เนื้อหา กับแนวทางการจัดทำหลักสูตรท่องถิ่นเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน
- การประชุมเชิงปฏิบัติการจัดทำหลักสูตรท่องถิ่นเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน
- การทดสอบ ทดสอบกิจกรรมเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน
- การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรท่องถิ่นกิจกรรมเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน

7.3 กิจกรรมการสร้างเสริมความเข้มแข็งในการจัดการป่าชุมชนอันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชน

- การประชุมเตรียมความพร้อม และหาแนวทางการดำเนินงาน
- การประชุมประชาคมหมู่บ้านเกี่ยวกับการบริการจัดการป่าชุมชน การปรับเปลี่ยนเงื่อนไข ข้อบังคับด้านป่าชุมชนของหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน
- การประชุมประชาคมเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การแปรรูปอาหารผลิตภัณฑ์ที่มาจากการป่าชุมชน
- การศึกษาดูงาน แนวทางการดำเนินกิจกรรมการแปรรูปอาหารที่มาจากการป่าชุมชน
- การประชุมประชาคมเพื่อการระดมทรัพยากรมาดำเนินงาน
- การประชุมอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแปรรูปอาหาร

7.4 การติดตามผลการปฏิบัติการ

- การบันทึกผลการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย
- การประชุมเพื่อติดตามงาน ทุก 1 เดือน
- การรายงานผลการดำเนินงานแก่หน่วยงานสนับสนุน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. แนวทางการปรับปรุง พัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้
2. มีหลักสูตรท่องถิ่นเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนที่ใช้สำหรับกิจกรรมการเรียนการสอน ของนักเรียน
3. เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น โดยเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น
4. ชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้าน มีการบริหารจัดการป่าชุมชนอย่างเข้มแข็งและนำไปสู่การสร้างเศรษฐกิจ ชุมชนจากผลผลิตอาหารที่มาจากการป่า

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยตามโครงการวิจัย โครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบึง และบ้านป่าบึง อำเภอเมือง ลำพูน จังหวัดลำพูน ในครั้งนี้ ทีมวิจัยได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและเป็นกรอบความคิด ในการทำงาน ดังนี้

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
2. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
4. ความเข้มแข็งของชุมชน

1. แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 เป็นหลักสูตรแกนกลางที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ โดยมีมาตรฐานเป็นตัวกำกับในการพัฒนาผู้เรียน ไปสู่เป้าหมาย

หลักการ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ สามารถจัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่ม เป้าหมายสามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ในระหว่างรูปแบบเดียวกัน หรือต่างรูปแบบ ได้

จุดหมาย มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เทื่องคุณค่าของคนอ่อน ปฏิบัติดตามหลักธรรมของศาสนา มีคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ มีความคิดสร้างสรรค์ ไฟร์ ไฟเรียน รักการอ่าน รักการเขียน รักการค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และทักษะ ในการดำเนินชีวิต รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพ และบุคลิกภาพที่ดี มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าผู้บริโภค ภูมิใจในความเป็นไทย และมีค่านิยมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหามกษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กิพ้า ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมมีความรักประเทศชาติ และห้องดื่น มุ่งทำประโยชน์และสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้างของหลักสูตร กำหนดไว้ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น หลักสูตรได้กำหนดเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน คือ ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6
2. สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยของความรู้ ทักษะ กระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะ หรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียน หลักสูตรกำหนดสาระการเรียนรู้ที่เป็นพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ไว้ 8 กลุ่ม ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ
3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของคน用餐ตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ กิจกรรมแนะนำ และกิจกรรมนักเรียน

มาตรฐานการเรียนรู้ หลักสูตรได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม เพื่อเป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียน ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม ของแต่ละกลุ่ม สำหรับใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เมื่อเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

เวลาเรียน หลักสูตรได้กำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

ประถมศึกษาปีที่ 1 – 3	มีเวลาเรียนประมาณ 800 – 1,000 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
ประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	มีเวลาเรียนประมาณ 800 – 1,000 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง
มัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3	มีเวลาเรียนประมาณ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง เฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง
มัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6	มีเวลาเรียนประมาณ ไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมงเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

การจัดหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรจะประกอบด้วย สาระการเรียนรู้ และมาตรฐานการเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบแต่ละช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาเรียนอย่างกว้าง ๆ สถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดย กำหนดสภาพปัจจุบัน ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้ สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาในแต่ละกลุ่มเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ครบถ้วนตามมาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นรายวิชาใหม่ รายวิชาที่มีความเข้มข้นเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจ ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดเวลาเรียน สถานศึกษาสามารถจัดเวลาเรียนให้ขัดหยุ่นตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปีโดย ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ประถมศึกษาปีที่ 4-6 มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จัดเวลาเรียนเป็นรายปี ส่วนมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค และมีการคิดน้ำหนักของรายวิชาเป็นหน่วยกิต (40 ชั่วโมง / ภาคเรียน มีค่าหนัก วิชา 1 หน่วยกิต)

สื่อการเรียนการสอน สื่อที่ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้น การใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนการใช้แหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ประกอบการจัดการเรียนการสอน

ประเภทของสื่อการเรียนการสอน

แบ่งตามบทบาทหน้าที่ ลักษณะการใช้ออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นหลักประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสือเรียนทุกกลุ่มสาระ การเรียนรู้ หนังสือแบบฝึกหัดซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้มีเฉพาะ กลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาไทย ภาษาต่างประเทศ และคณิตศาสตร์ ระดับประถมศึกษาท่านี้
2. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสืออื่นๆ นอกเหนือหนังสือเรียน ที่มีเนื้อหาสาระซ้ำซ้อนเสริมการเรียนรู้ เช่น หนังสืออ่านเพิ่มเติม หนังสือ อ้างอิง หนังสือสังเสริมการอ่าน รวมทั้ง สื่อคอมพิวเตอร์ชั้นสอน สื่อ วีดิทัศน์ อินเทอร์เน็ต และ การเรียนรู้ต่างๆ ภูมิปัญญาท่องถิ่น

การผลิตสื่อการเรียนการสอน

1. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นหลักประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ ได้แก่ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด ใน กลุ่มสาระที่กระทรวงกำหนด ผู้มีหน้าที่จัดทำ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จัดทำแบบบัญชีของกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับใช้ทั่วประเทศ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จัดทำสำหรับใช้ภายในเขตพื้นที่การศึกษา สำนักพิมพ์เอกชนจัดทำโดยส่งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตรวจสอบและอนุมัติให้ใช้ครุภัณฑ์สอนจัดทำให้ได้ภายในสถานศึกษาของตน โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและงานวิชาการของสถานศึกษา
2. สื่อการเรียนการสอนที่ใช้เป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอน นอกเหนือจาก หนังสือเรียน และแบบฝึกหัดที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดให้จัดทำได้โดยเสรี สำหรับการเลือกใช้ อยู่ใน คุณภาพนิยมของสถานศึกษา

การจัดการเรียนการสอน ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมการทำงานและบทบาทจากผู้ที่สอน ผู้เรียนน่า ผู้สอนท่องมา เป็นผู้นำในการเรียนรู้ (Teacher as Leader) เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน เป็นผู้อื่น อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสดงความรู้ โดยเสนอแนะวิธีการ ส่งเสริมให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้ ค้นพบ ความรู้จากการปฏิบัติของคนจากสื่อและแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ครูจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูล เหล่านั้นไปสร้างองค์ความรู้ในสมอง (Constructivism)

กระบวนการเรียนการสอน แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) กระบวนการเรียนการสอนทั่วไป (Generic Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่ใช้ได้กับ ทุกกลุ่มสาระ เช่น กระบวนการกลุ่ม กระบวนการสืบเสาะ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการ เสริม สร้างค่านิยม กระบวนการวิจัย กระบวนการเชิงหาเหตุผล กระบวนการคิดวิเคราะห์
- 2) กระบวนการเรียนการสอนเฉพาะ (Specific Learning) เป็นกระบวนการเรียนการสอนตาม ธรรมชาติของศาสตร์นั้น ซึ่งจะใช้ในการเรียนการสอนเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้นั้น เช่น กลุ่มภาษา (ไทย อังกฤษ) นั้นกระบวนการสื่อความหมาย หรือทักษะทางภาษา หรือกระบวนการทาง ภาษา กระบวนการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน การคิด วิเคราะห์ในเชิงตรรกะ กลุ่มคณิตศาสตร์ เป็นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ทักษะการคิดคำนวณ กระบวนการเชิงเหตุผล กระบวนการคิด วิเคราะห์ในเชิงตรรกะ

กลุ่มวิทยาศาสตร์ เน้นกระบวนการคิดวิเคราะห์ กระบวนการแก้ปัญหา กระบวนการสืบเสาะ กระบวนการฝึกปฏิบัติทางเทคโนโลยี กระบวนการทดลอง

กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เน้นกระบวนการขั้นเกล้าทางสังคม กระบวนการสืบค้น กระบวนการสืบสานสืบสาน กระบวนการทางชีวิตรรม พัฒนาค่านิยม ประชาธิปไตย วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์ การคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา

กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา เน้นทักษะชีวิต ทักษะด้านสุขภาพ กระบวนการฝึกปฏิบัติทาง พลศึกษา การคิดวิเคราะห์

กลุ่มศิลปะ เน้นกระบวนการฝึกปฏิบัติทางทัศนศิลป์ กระบวนการฝึกปฏิบัติทางดนตรี (ไทย ลากล) กลุ่มการงานอาชีพและเทคโนโลยี เน้นกระบวนการทำงาน ทักษะการจัดการ กระบวนการแก้ปัญหา การออกแบบเทคโนโลยี การฝึกปฏิบัติทางเทคโนโลยี

การวัดผลประเมินผล

การวัดผลประเมินผล เป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จของการเรียนรู้ของผู้เรียนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาและการเรียนรู้เพิ่มศักยภาพ

วิธีการวัดผลและประเมินผลต้องใช้วิธีที่หลากหลาย ให้สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด ทั้งที่เป็นความรู้ ความคิด และการปฏิบัติ ควรดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน การวัดความรู้ ความคิดส่วนใหญ่ใช้แบบทดสอบ แบบทดสอบอาจเป็นแบบเลือกตอบหรือให้เขียนคำตอบเองคัวยชี้ส่วนอัตนัย ควรเน้นการตอบโดยการเขียนและการนำเสนอคำตอบด้วยตัวผู้เรียน เพราะเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดและการเขียนไปพร้อม ๆ กัน นอกจากนี้อาจใช้เพิ่มสะสงาน การสังเกต การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการวัดและประเมินความดึงดูดพร้อมการปฏิบัติ

2. การพัฒนาหลักสูตรท่องถิ่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2549) ได้ให้แนบท้ายศัพท์ “ห้องถีน” หมายถึง สภาพแวดล้อมและสังคมวัฒนธรรมที่ผู้เรียนมีวิถีชีวิตเกี่ยวข้อง คุ้นเคยมาตั้งแต่กำเนิด มีข้อมูลเชิงครอบคลุมตั้งแต่ หมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด กลุ่มจังหวัด ภูมิภาค

“สาธารณูรัฐท่องถิน” หมายถึง รายละเอียดของเนื้อหาองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับท่องถินในด้านต่างๆ เช่น สถาปัตยกรรม ภูมิศาสตร์ ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ประวัติความเป็นมา สถาปัตยกรรม ลักษณะ ภูมิศาสตร์ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา อาชีพ ตลอดจนสถาปัตยกรรม แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ ที่ควรได้รับการถ่ายทอด พัฒนาในชุมชนและสังคมนั้นๆ ซึ่งสถานศึกษามีภารกิจหน้าที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้

สอดคล้องกับ อำนาจ จันทร์เป็น (2532) ได้อธิบายไว้ว่า หากพิจารณาองค์ประกอบในโครงสร้างจากหลักสูตรท่องถิ่น สามารถอธิบายได้ดังนี้

วัดถุประสงค์ของหลักสูตรท่องเที่ยว คือ

1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการแก้ปัญหา และพัฒนาความเป็นอยู่ ทั้งค้าน
เศรษฐกิจ สังคม ของคนเยอ และท้องถิ่นให้ได้

2. เพื่อให้เกิดความรัก และผูกพันกับท้องถิ่น

เนื้อหาสาระ ได้มีการจัดกลุ่มสาระของเรื่องราวในห้องถิน เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. คติ ความคิด ความเชื่อ และหลักการที่เป็นพื้นฐานของแหล่งเรียนรู้ที่เกิดจากการสั่งสมถ่ายทอดสืบต่อ กันมา

2. ศิลปะ วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

3. การประกอบอาชีพในแต่ละห้องดินที่ได้พัฒนาให้เหมาะสมกับการสมัย

4. แนวความคิด หลักปฏิบัติและเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่ถูกนำมาใช้ในชุมชน ซึ่งเป็นผลกรอบความคิดทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ชื่อสกุลคือล้องกัน พิสมัย อีสระแก้ว (2540) กล่าวว่า หลักสกอร์ระดับห้องกิ่นจะมีค่าน้ำที่สำคัญ 3 ประการ

๕๒

1. สาระความรู้ที่เป็นเรื่องราวของห้องถินที่กำหนดให้นักเรียนได้เรียนรู้ ความมีปริมาณมากและเจ้าเล็กเพียงพอที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดีจนสามารถพัฒนาแก่ปัญหา พัฒนาคุณภาพชีวิต อาชีพ เศรษฐกิจ สังคมของตนเองและห้องถินได้เป็นอย่างดี

2. กระบวนการเรียนการสอน ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีประสบการณ์ตรง ได้เรียนรู้ชีวิตจริงในห้องถินมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของห้องถิน

3. เน้นอาชีวศึกษาที่ห้องถินมาใช้ในกระบวนการเรียนการสอน

วิชัย ประสาทธิรุณิเวช ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรห้องถินว่า เป็นการนำอาชีวศึกษา แกนกลางทั้งเอกสารหลักสูตร และเอกสารประกอบหลักสูตร ที่พัฒนามาจากส่วนกลางมาปรับ ขยาย หรือเพิ่ม หรือสร้างหลักสูตรย่อยขึ้นมาใหม่ให้เหมาะสมกับสภาพชีวิต ความเป็นอยู่และการอนุรักษ์วัฒนธรรมห้องถิน

การพัฒนาหลักสูตรทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะห้องถิน จัดทำหลักสูตรหรือรายวิชาขึ้นมาใหม่

2. ลักษณะที่ห้องถิน ปรับปรุงรายละเอียดต่างๆของหลักสูตรที่มีอยู่เดิมแล้วให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของห้องถิน

สังค อุทรวันน์(2532) ได้เสนอวิธีการพัฒนาหลักสูตรห้องถินว่า การพัฒนาหลักสูตรประดิษฐ์ศึกษาและนิยมศึกษา เพื่อให้เข้ากับสภาพปัญหาและความต้องการของห้องถิน นิวิธีการค้นนินจาน 2 ลักษณะ คือ

1. การปรับหลักสูตรกลางให้เข้ากับหลักสูตรห้องถิน เนื่องจากหลักสูตรที่ใช้ปัจจุบันเป็นหลักสูตรเดียวทั่วประเทศ ดังนั้นอาจจะไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของห้องถิน กระทรวงศึกษาธิการจึงได้เปิดโอกาสแก่ห้องถิน ทำการปรับเนื้อหาสาระของหลักสูตรในบางส่วนให้สอดคล้องกับห้องถิน

2. การสร้างหลักสูตรย่อยในระดับห้องถินขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง

กระทรวงศึกษาธิการ (2542) ได้เสนอว่า ในการที่ห้องถินจะมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการนั้นจะมีลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การปรับกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมเสริม ห้องถินสามารถกระทำได้กับทุกวิชาในหลักสูตร โดยไม่ทำให้จุดประสงค์เนื้อหา และความเวลาที่กำหนดไว้ในหลักสูตรกลางเปลี่ยนไป

2. การปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหา เป็นการปรับหรือเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหา จากหัวข้อ หรือขอนขายที่ระบุไว้ในคำอธิบายรายวิชา ทั้งนี้ต้องไม่ทำให้จุดประสงค์ขอนขายเนื้อหา ความเวลาเรียน ที่กำหนดในหลักสูตรกลางเปลี่ยนไป

3. การจัดทำเนื้อหา รายวิชา /รายวิชาใหม่ เป็นการค้นนินจานในกรณีที่พบว่าเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียนรู้นั้นไม่ปรากฏในหลักสูตร ซึ่งไม่ต้องทำจุดประสงค์ ขอนขาย เนื้อหา ความเวลาเรียน ที่กำหนดในหลักสูตร กลางเปลี่ยนไป

4. การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน เป็นการปรับปรุง พัฒนาเลือกใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆที่มีอยู่ให้เหมาะสมกับจุดประสงค์ เนื้อหา และสภาพท้องถิ่น

5. การจัดทำสื่อการเรียนการสอนเพิ่มเติม เป็นการจัดทำหนังสือเรียน คู่มือครุ หนังสือเสริม ประสบการณ์ หรือแบบฝึกหัดต่างๆ และเอกสารประกอบการเรียนการสอนอื่นๆ ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอน กลุ่มวิชาต่างๆ โดยเหมาะสมกับท้องถิ่น ทั้งการเรียนการสอนที่ท้องถิ่นจะพัฒนาขึ้นมาใหม่นี้ อาจใช้คำอธิบาย รายวิชาที่มีอยู่แล้ว หรือเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ก็ได้

วิธีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดแม่ฮ่องสอน ได้เสนอชื่นตอนการพัฒนาหลักสูตร ท้องถิ่นในรูปแบบ SPIE Model ดังนี้

1. การวิเคราะห์สถานการณ์ หมายถึง การศึกษาวิเคราะห์สภาพในอดีต สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ควรจะเป็นในอนาคต โดยวิเคราะห์สิ่งต่างๆ ต่อไปนี้

- 1.1 ประชญาการศึกษา นโยบาย หลักสูตร แผนการศึกษา งานวิจัย
- 1.2 สภาพปัจจุบัน ค่านิยม วัฒนธรรมและความต้องการของชุมชน
- 1.3 ธรรมชาติ เนื้อหาสาระ วิชาความรู้ ความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ และเทคโนโลยี
- 1.4 ความรู้เกี่ยวกับผู้เรียนในด้านความต้องการและความสนใจ
- 1.5 ทฤษฎีการเรียนรู้ ตลอดจนแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เอื้อให้ ดำเนินการบรรลุจุดประสงค์

2. การวางแผนหลักสูตรหรือแผนประสบการณ์

2.1 กำหนดหลักสูตรสาขา หมวดวิชา

2.2 กำหนดหลักสูตรรายวิชา

2.2.1 กำหนดหลักภัณฑ์กระบวนการวิชา

2.2.2 พิจารณาความสมดุลระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ

2.3 กำหนดหลักสูตรเฉพาะกลุ่มนักศึกษา

2.4 กำหนดแผนการสอน

2.4.1 กำหนดวัตถุประสงค์

2.4.2 คัดเลือกเนื้อหา สาระ และการจัดประสบการณ์

2.4.3 กำหนดวิธีการเรียนการสอน สื่อ แหล่งวิชาการ

2.4.4 กำหนดวิธีการวัดผล ประเมินผล

2.5 เตรียมการนิเทศภายใน

3. การใช้หลักสูตร

3.1 การเตรียมและพัฒนาบุคลากร เอกสาร และสื่อฯ ประเภทต่างๆ

3.1.1 สร้างความเข้าใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในแนวทางที่กำหนดด้วย

3.1.2 ฝึกอบรมผู้เกี่ยวข้องให้เกิดทักษะการใช้หลักสูตร

3.1.3 สร้างหรือเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียน

3.1.4 เตรียมการนิเทศภายใน

4. การประเมินผล

4.1 ประเมินแผนหลักสูตรหรือแผนประสบการณ์ทุกแผน ตามข้อ 2

4.2 ประเมินการปฏิบัติตามแผนทุกด้านตามข้อ 3

4.3 ประเมินความเหมาะสมของสื่อทุกประเภท

4.4 ประเมินผลสัมฤทธิ์

และมีแนวทางสอดคล้องกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2544) ให้เสื่อไว้ดังนี้ หลักสูตรสถานศึกษาที่มีคุณภาพดีองเกิดจาก ความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายทั้งบุคลากร ในสถานศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องนอกสถานศึกษา เพื่อระดมความคิด ประสบการณ์มาใช้ในการกำหนด หลักสูตร และพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ตลอดจนตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม รวมทั้งเปลี่ยนไปตามธรรมชาติของการศึกษา

การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา มีขั้นตอนดังนี้ 2 ประการ คือ

1. หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องเรื่องโดยกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นกรอบสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับสถานศึกษาทั่วประเทศ ส่วนสำคัญที่ต้องยึดคือมาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ และมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น

2. หลักสูตรสถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนให้เต็มศักยภาพ ซึ่งจะเป็นส่วนที่เพิ่มเติมจากข้อ 1 หลักสูตร จะต้องตอบสนองต่อความต้องการ ความสนใจ และความต้องการของผู้เรียน ตามความแตกต่างของแต่ละบุคคลเป็นการช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาถึงขีดสูงสุด

โดยมีกระบวนการจัดทำหลักสูตร ดังต่อไปนี้

การกำหนดวัตถุประสงค์ ภารกิจ เป้าหมาย และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

1) การจัดทำโครงสร้างหลักสูตร

2) การจัดทำสาระของหลักสูตร

3) การออกแบบการเรียนรู้

4) การออกแบบกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

5) การกำหนดรูปแบบ วิธีการและเกณฑ์การตัดสิน การวัดผลประเมินผล เอกสารหลักฐาน

6) การพัฒนาระบบการส่งเสริมสนับสนุน

7) การเรียนรู้เป็นหลักสูตร

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้เสนอการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้ใน หมวดที่ 4 แนวทางจัดการศึกษา มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ (6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกัน บิดา นารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนา ผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรอิสلام องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภาคในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการແສງหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนา ชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

มาตรา 30 ให้สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการส่งเสริมให้ผู้สอนสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

หมวด 5 การบริหารและการจัดการศึกษา ส่วนที่ 1 การบริหารและการจัดการศึกษาองรัฐ

มาตรา 40 ให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาระดับอุดมศึกษา ระดับต่ำกว่า ปริญญา และสถานศึกษาอาชีวศึกษาของแต่ละสถานศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริม สนับสนุนกิจการของ สถานศึกษาประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนครุ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษา ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ และ หรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่ และผู้ทรงคุณวุฒิ

สถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาอาจมีคณะกรรมการเพิ่มขึ้นได้ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

จำนวนกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการสรรหา การเลือกประธานกรรมการและกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง และการพ้นตำแหน่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎหมาย

ให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการของคณะกรรมการสถานศึกษา

หมวด 8 ทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

มาตรา 58(2) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรอิสلام องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

โดยเป็นผู้จัดและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา บริจากทรัพย์สินและทรัพยากรอื่นให้ แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมในการระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสม และความจำเป็น

จากแนวทางการเข้ามามีส่วนร่วมทางการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ก่อตัวมาข้างต้นนั้น จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษานั้นเป็นการจัดการศึกษาเพื่อคนทั่วมวล และคนทั่วมวลต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาซึ่งมีได้หมายความว่าคนทั่วมวลจะเข้ามาทำหน้าที่แทนรัฐในการจัดการศึกษา แต่เป็นการเข้ามาร่วมมือกับรัฐในการจัดการศึกษาสร้างการเรียนรู้ที่หลากหลายวิธีการและการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ซึ่งผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาจะมีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาดังนี้

1. การมีส่วนร่วมโดยเป็นแหล่งเรียนรู้ การจัดการศึกษาที่ผ่านมาโดยมากจะมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นครู เป็นศูนย์กลาง สอนตามหนังสือเรียนที่มืออยู่ ทำให้เกิดปัญหาทางการจัดการเรียนรู้ ผู้เรียนขาดการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ไม่มีการพัฒนาทางศติปัณฑุและทางอารมณ์ท่าที่ควรเพริ่งเนื่องหัววิชาที่สอนตามหนังสือตายตัว ไม่ก่อให้เกิดการตื่นตัว มีความสุขในการเรียน ขาดความสนใจต่อการเรียน เนื้อหาไม่ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ไม่เชื่อมโยงต่อความเป็นจริงในชุมชนและชีวิตจริงเป็นการตัดขาดออกจากกระบวนการถ่ายทอดทางวิธีชีวิต ค่านิยม วัฒนธรรมและการส่งต่อความรู้ในชุมชนจากรุ่นต่อรุ่นเป็นการศึกษาที่ตัดขาดผู้เรียนออกจากชุมชน

ดังนั้นการเปิดโอกาสให้ชุมชน หมู่บ้าน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษา การเรียนรู้ซึ่งจะเป็นการสร้างความหลากหลายในการจัดการเรียนรู้และสร้างการเรียนรู้ที่มีความสุขแก่ผู้เรียน ซึ่งอาจทำได้โดยวิธีการชุมชน เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับสถานศึกษาโดยตรง เช่น ให้ผู้เรียนออกไปศึกษาหาความรู้ เก็บข้อมูล สัมภាយณ์ เรียนรู้เรื่องประวัติชุมชน เรื่องราวทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญา จากผู้นำชุมชน เจ้าอาวาสวัด พ่อค้าแม่ค้า ฯลฯ หรือจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ร่วมกับสถานศึกษาทั้งใน และนอกสถานศึกษา เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้

ประเด็นสำคัญในการมีส่วนร่วมโดยเป็นแหล่งเรียนรู้ ก็คือ ความเข้าใจ การรับรู้ที่จะมองเห็นถึงศักยภาพและความรู้ของชุมชนที่มีอยู่นั้นมีคุณค่าไม่ได้ด้อยค่าไปกว่าความรู้ที่มีอยู่ในตำราเรียน ซึ่งความรู้ที่ชุมชน มีอยู่นั้น เป็นความรู้ที่มาจากการปฏิบัติจริงจนมากกว่าการคิดวิเคราะห์

2. การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร นับตั้งแต่การเข้ามายื่นคัดค้านการสถานศึกษาของ โรงเรียน ชุมชนจะมีตัวแทนในแต่ละฝ่ายเข้ามายื่นคัดค้านการในการวางแผนนโยบายการจัดการศึกษา การจัดทำธรรมนูญโรงเรียน การบริหาร การจัดหางบประมาณ การตรวจสอบทรัพยากรมาสนับสนุนการจัดการศึกษา การตรวจสอบ การประเมินคิดตามคุณภาพการจัดการศึกษา

ประเด็นสำคัญในการมีส่วนร่วมทางการบริหารการศึกษานั้น ทางสถานศึกษาต้องมองเห็นว่า เป็นการกระจายอำนาจเพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาตินี้ จะเป็นการลดภาระการทำงานในหลายด้านของสถานศึกษาลง ส่งผลทำให้เกิดประโยชน์

แก่ทุกฝ่าย โรงเรียนได้รับการสนับสนุนทางด้านทรัพยากรเพิ่มขึ้น มีการจัด การเรียนการสอนที่สอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชน ผู้เรียนมีความสุขต่อการเรียนรู้ ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น โดยผ่านทาง การศึกษาของโรงเรียน

3. การมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน ชุมชนสามารถเข้ามายield กิจกรรมการเรียนรู้ร่วม กับทาง สถานศึกษาได้โดยสามารถเป็นผู้สอนร่วม เป็นวิทยากรท้องถิ่นจัดการเรียนรู้ การร่วมมือกันพัฒนาหลักสูตรที่ให้ สอดคล้องกับความต้องการชุมชน โดยมีการประสานความร่วมมือกับ บิดา แมรดา ผู้ปกครอง และบุคคลใน ชุมชนทุกฝ่ายเพื่อร่วมพัฒนาหลักสูตรเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามศักยภาพสูงสุด นอกจากนี้ให้สถานศึกษา ยังสามารถที่จะ ร่วมมือกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของ ชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเดือกรู้ภัยปัญญาและวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการ รวม ทั้งหารือการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

4. ความเข้มแข็งของชุมชน

เสรี พงศ์พิช (2546) กล่าวว่า ชุมชนที่มีความเข้มแข็งและชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองได้นั้นเป็นเรื่อง เดียวกัน โดยมีลักษณะสำคัญอย่างน้อย 4 อย่าง มีฐานคิดที่ว่าชุมชนเข้มแข็งไม่ใช่เครื่องจักรที่ครบเครื่องที่วัดเป็น ตัวเลขได้ แต่เป็นองค์ประกอบ (organism) ที่ส่วนประกอบต่างๆสัมพันธ์และเกือบลกันอย่างเป็นพลวัต (dynamic) และค่อยๆพัฒนาศักยภาพ ของตนเอง โดยมีเป้าหมายที่การพึ่งตนเอง

ชุมชนเข้มแข็งไม่ใช่ชุมชนที่เข้มแข็งแล้ว พึ่งตนเอง ได้แล้ว แต่เป็นชุมชนที่มีศักยภาพและกำลังพัฒนา ศักยภาพของตนเองสู่เป้าหมาย แม้จะยังไม่ถึงแต่ก้ามภูกทางและกำลังมุ่งไปสู่เป้าหมายชุมชนเข้มแข็งเป็น กระบวนการพัฒนาศักยภาพชุมชนบนหนทางไปสู่การพึ่งตนเอง และสามารถวัดได้จากปัจจัยความสามารถอย่าง น้อย 4 ประเด็น คือ

1. ชุมชนเข้มแข็งเป็นชุมชนเรียนรู้และพร้อมที่จะเรียนรู้ ชุมชนเข้มแข็งจะไม่นั่งรอรับความช่วยเหลือ จากภายนอกแต่จะแสวงหาทางออกด้วยตนเอง โดยแสวงหาความรู้ที่จะช่วยให้ตนเองหลุดจาก ความไม่รู้และปัญหาต่างๆ
2. ชุมชนเข้มแข็งตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ไม่ใช่รอฟังแต่คำสั่งของคนอื่นหรือ ได้แต่ตามผู้อื่นต้อง ปลดปล่อยจากความคิดที่งพร้าและระบบอุปถัมภ์
3. จัดการทุนของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ทุนในความหมายกว้างที่ครอบคลุมทุกทางธรรมชาติ คือทรัพยากรต่างๆ ทุนทางเศรษฐกิจคือทุนที่ชุมชนสร้างขึ้น ผลิตได้ สะสมได้ ทุนทางสังคมคือ ทุนระเบียบ กฎหมาย จริยธรรม ประเพณี ที่รับรัคผู้คนให้อยู่ร่วมกันช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ทุนทาง

วัฒนธรรม คือความรู้ ภูมิปัญญาที่มาพร้อมกับวิธีชีวิตของผู้คน และแสดงออกทางการดำเนินชีวิต การกิน การอยู่ การทำงาน การจัดการชีวิตของคนเองและชุมชน

4. จัดการชุมชนด้วยหลักธรรมาภิบาล (good governance) ด้วยความโปร่งใส โดยชุมชนมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอื่นๆ

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงานวิจัย

สำหรับการดำเนินงานวิจัยตามโครงการวิจัย โครงการพัฒนาหลักสูตรท่องถิ่นป่าชุมชนแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนบ้านหนองหล่มบ้านป่าบง และบ้านป่าป่วย อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน ในครั้งนี้ ใช้หลักการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นกระบวนการวิจัยที่ดำเนินการควบคู่กับการพัฒนาหลักสูตรท่องถิ่นของทางโรงเรียน กิจกรรมที่ดำเนินงานจะเป็น การประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับองค์กรต่าง ๆ ทั้งในและนอกพื้นที่ ภารพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ การพัฒนา หลักสูตรท่องถิ่นป่าชุมชน เป็นต้น

ข้อมูลประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 271 คน แยกเป็น

1. โรงเรียนวัดหนองหล่ม ครู 8 คน นักเรียน 132 คน ภารโรง 1 คน
2. บ้านหนองหล่ม ประชากร 50 คน
3. บ้านป่าบง ประชากร 40 คน
4. บ้านป่าป่วย ประชากร 40 คน

การประมวล / และการเก็บข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินงานตามโครงการนี้ ได้มาจากการรวมข้อมูลจากการประชุมตาม แผนงานกิจกรรมตามโครงการ และจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนซึ่งดำเนินงานตามแผนงาน มีการ บันทึกสรุปการประชุมเชิงปฏิบัติงานร่วมกับวิทยาลัยการจัดการสังคมที่ร่วมดำเนินงานกับทีมวิจัย การรายงานผล การปฏิบัติงานตามโครงการตลอดจนการบันทึกสรุปผลการศึกษาดูงาน มาเป็นแนวทางการประมวลและเก็บ ข้อมูล

รูปแบบแผนงานที่ดำเนินงาน

- 1) การดำเนินกิจกรรมของโครงการระยะที่ 1 ตั้งแต่เดือน มกราคม - สิงหาคม 2547

การดำเนินงานตามแผนงานกิจกรรมของโครงการดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางแผนไว้ตามลำดับ แต่เมื่อทาง กิจกรรม คือ การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติให้ปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากกิจกรรมการศึกษาดูงานเส้นทาง ธรรมชาติที่เดิมไว้ให้เป็นศึกษาดูงานการจัดการป่าชุมชนที่จังหวัดน่าน แต่หลังจากการประชุมวิเคราะห์งาน และ วางแผนการดำเนินงานมีการปรับเปลี่ยนเป็นกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยความร่วมมือจากวิทยาลัยการ

จัดการสังคม เชิญผู้ที่ดำเนินงานกิจกรรมการจัดการศึกษาทางสื่อกิจกรรมในภาคเหนือ ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจำนวน 65 คน เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนในกิจกรรม เส้นทางศึกษาของทางโรงเรียน ตลอดจน ได้ร่วมสรุปผลการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานร่วมกับทีมงานวิจัย

2) การดำเนินกิจกรรมของโครงการระยะที่ 2 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2547 - มิถุนายน 2548

การดำเนินงานตามแผนงานกิจกรรมของโครงการนี้ ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้ตามลำดับแต่เพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีบางกิจกรรมได้ปรับปรุงการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้เกิดผลดีต่อโครงการคือ การอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการแปรรูปอาหารน้ำจากการประชุมของทีมทำงานแล้วปรากฏว่า ที่ประชุมได้เสนอการเปลี่ยนแปลงให้ไปศึกษาดูงานอกสถานที่อีกรั้งเนื่องจากเครื่องจักรที่จะดำเนินการแปรรูปอาหารของหมู่บ้านที่ได้รับนั้น ยังไม่สามารถใช้ได้เนื่องจากกระบวนการผ่านความร้อนของอาหาร และกระบวนการการปั๊ฟกระปองมีข้อบกพร่อง จึงเสนอให้ไปดูงานที่โรงงานผลิตอาหารฟาร์มเห็ดบ้านสวน อ. ห้างฉัตร จ.ลำปาง

3) การดำเนินงานกิจกรรมของโครงการ ระยะที่ 3 ตั้งแต่เดือน กรกฎาคม 2548 – เมษายน 2549

การดำเนินงานตามแผนงานกิจกรรมของโครงการนี้ ได้ดำเนินงานตามขั้นตอนที่วางไว้ตามลำดับแต่เพื่อความเหมาะสมในการปฏิบัติงาน ซึ่งมีบางกิจกรรมได้ปรับปรุงเพิ่มเติมการดำเนินกิจกรรมโดยขยายการประสานงานกับโครงการศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ของหมู่บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบาง บ้านป่าเมียว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อเนื่องจากกิจกรรมของโครงการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการศึกษาดูงานเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมาจ้าวป่า และศูนย์ความหลากหลายทางชีวภาพ โดยมีการดูงานที่ ป่าหาน – ถุดเปง ต.ยางคำ อ.โพนทราย จ.ร้อยเอ็ด และกลุ่มเกษตรกร ชุมชนกนรอกป่า บ้านคำน้ำสร้าง อ.เมือง จ.อุบลราชธานี และการอบรมเรื่องสมุนไพรที่มาจ้าวป่า และการเพิ่มจำนวน สมุนไพรในป่าที่หมู่บ้านหนองหล่ม

การวิเคราะห์ประเมินผล

ในการวิเคราะห์ประเมินผลการทำงานทีมวิจัยจะนำข้อมูลทั้งหมดมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อจะได้รับทราบ ข้อมูลที่เป็นจริง ถูกต้อง และจัดหมวดหมู่ ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท่องถิ่นป่าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน
2. แนวทางการพัฒนาสืบบทบาทศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท่องถิ่นให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
3. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างศรัทธาในกิจกรรมชุมชน

บทที่ 4

การศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบาง และบ้านป่าบัว ตำบลศรีบ้านบ้าน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน 2) ศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางศึกษาธุรกิจป้าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน ซึ่งการดำเนินโครงการเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อเกิดประโยชน์กับชุมชนอย่างแท้จริง โดยเริ่มตั้งแต่การประชุมสร้างความเข้าใจ การเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกัน การจัดทำที่ประชุมคุณ การศึกษาคุณงาน วางแผนแนวทางการดำเนินกิจกรรม และสรุปบทเรียนร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการนำเสนอผลการวิจัยเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับป้าชุมชน

ตอนที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน

ตอนที่ 4 บทเรียนและข้อค้นพนจากการดำเนินโครงการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานชุมชน

โครงการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาการพัฒนาหลักสูตรป้าชุมชนของโรงเรียนวัดหนองหล่ม ชั้นกรอบคุณ 3 หมู่บ้าน คือ บ้านหนองหล่ม บ้านปานง และบ้านป้าปวย

1. บ้านหนองหล่ม หมู่ที่ 8 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประวัติมาตราธาร์ของชุมชน

หมู่บ้านหนองหล่มเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในชนบท มีภูเขาล้อมรอบทุกด้าน ตั้งอยู่หมู่ที่ 8 ตำบลศรีนวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำกัดด้วยความเป็นมากของการก่อตั้งหมู่บ้านนั้นเดินที่บ่บริเวณหมู่บ้านหนองหล่มแห่งนี้เป็นทุบเขาที่มีความอุดมสมบูรณ์มากมีลักษณะภูมิประเทศเป็นป่าเขาล้อมรอบ สัตว์น้อยใหญ่มีอยู่มากน้อยตั้งแต่ เก้ง กวาง ช้าง นก ริเวณที่ราบจะมีน้ำชื้นอุ่นภาคลอดปี และมีบริเวณน้ำพุร้อน ให้ลอดอุ่นปี เช่นกัน เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2440 ได้มีหนานานปัญญา เลสัก ซึ่งอยู่บ้านเหล่า ซึ่งเป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้จากบ้านหนองหล่มไปประมาณ ๕ กิโลเมตรเป็นผู้บุกเบิกเข้ามาอยู่เป็นครอบครัวแรก สาเหตุที่ได้เข้ามา เพราะเนื่องจาก

ในระยะนี้บ้านเหล่าได้มีโรคทิวากโรคระบาดและได้เกิดความแห้งแล้งซึ่งดังนั้นพ่อหนานปัญญาจึงได้นำวัวควายมาเลี้ยงและข้าวครอบครัวมาปักหลักอยู่ที่ใหม่จึงได้เป็นครอบครัวแรกที่เข้ามาราชอาศัย

จากนั้นได้มีครอบครัวอื่น ๆ ข้าวตามเข้ามาราชอาศัยอยู่ ข้ายเป็นหมู่บ้านดังนี้ว่า “บ้านหนองหล่ม” สาเหตุที่ตั้งชื่อว่าบ้านหนองหล่ม เพราะว่าบริเวณที่ร้านจะมีน้ำซึ่งออกคลอดปีเวลาทำนา ดินจะร่วนและเวลาเดินเข้าไปบริเวณแผ่นดินนี้จะหล่มลงไป จึงเป็นสาเหตุให้เรียกชานกันมาถึงปัจจุบันนี้ว่า บ้านหนองหล่ม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ของสภาพหมู่บ้านนั้นเอง

จากการบอกเล่าของพ่อผู้ชาย พุ่งสัก ได้เล่าให้ฟังว่าเดิมครอบครัวตั้งอยู่ที่บ้านสันป่าสัก (ห่างจากบ้านหนองหล่มประมาณ 7 กิโลเมตร) ได้ติดตามครอบครัวข้าวมาเลี้ยงวัวควาย และได้สร้างบ้านที่บ้านหนองหล่ม ตอนนั้นชาวบ้านบังข้าวมาไม่ถึงครอบครัว และได้มีการข้าวมาอยู่มากซึ่งส่วนมากมาจากบ้านเหล่าซึ่งตอนนั้นบ้านเหล่าแห้งแล้งมากอีกประการหนึ่งทางรัฐบาลได้ทำการต่อไฟผ่านหมู่บ้าน ซึ่งบริเวณทางตอนไฟบริเวณที่บ้านเหล่าจะเป็นเนินขึ้นเขา ไฟต้องใช้กำลังมากในการขึ้นเขาจึงใช้ฟืนให้มาก เดิมรถไฟเมื่อแรกไฟเรืองของไอน้ำขับเคลื่อนโดยใช้ฟืนตั้นน้ำ เดี๋ยวก่อนจากฟืนจะเดินทางต่อไปปิดคลังคานบ้านของชาวบ้านแล้วเกิดไฟไหม้ ชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนจึงได้พาภันอพยพข้ามไปที่อื่นจนสภาพเป็นหมู่บ้านร้าง ส่วนมากได้หายไปอยู่ที่อยู่ใหม่คือบ้านหนองหล่มต่อมา ได้มีชาวบ้านจากหมู่บ้านอื่น ๆ ที่อยู่ใกล้เคียง เข้า บ้านสันป่าสัก บ้านสันกะยอม บ้านป่าดึง บ้านหลัก บ้านหนองเทิง บ้านน้ำพู และบ้านหัวม้าโภง เป็นต้น ได้เข้ามารอยู่บ้านหนองหล่มเช่นกัน

เมื่อมารอยู่ร่วมกันเป็นหมู่บ้านได้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาตินานาชนิดซึ่งเดิมมีอยู่อย่างสมบูรณ์ได้ลดลงอย่างมากโดยเฉพาะป่าไม้ที่มีการตัดทำลายไปเป็นจำนวนมากโดยกระบวนการเชิงพาณิชย์ การเผาถ่าน ตัดไม้ไปขายให้กับทางการรถไฟสำหรับทำรงรถไฟและเป็นเชื้อเพลิงสำหรับรถไฟ มีการประกอบอาชีพในการเผาถ่าน จึงทำให้ป่าไม้ถูกทำลายธรรมชาติที่สมบูรณ์ถูกทำลายสภาพเสื่อม劣化ในเวลาไม่ถี่ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดเป็นปัญหาทางระบบนิเวศน์คือ เกิดความแห้งแล้งฝนไม่ตก น้ำที่เคยซึ่งออกคลอดปีก็แห้งแล้งไม่มีน้ำสำหรับทำการเกษตรชาวบ้านเดือดร้อนจึงได้มีการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะบ้านไปอยู่ในเขตบ้านเก่า เชียงแสน จังหวัดเชียงราย

ปี พ.ศ. 2497 กลุ่มชาวบ้านที่เหลืออยู่ นำโดย พ่อหลวงหมวก คำสัก ผู้ใหญ่บ้านจึงได้ประชุมชาวบ้านเพื่อหาหนทางแก้ไข เซี่ยงป่าไม้ข้าม界เข้ามาร่วมปรึกษา จนได้ข้อบุคคลเป็นเอกฉันท์ที่จะร่วมนื้อร่วมใจของคนในหมู่บ้านดำเนินการจัดตั้งเขตป่าชุมชนบ้านหนองหล่มขึ้นมา โดยมีการจัดสร้างระเบียงป่าชุมชน มีการจัดตั้งคณะกรรมการป่าชุมชน ให้แต่ละเขตของหมู่บ้านส่งตัวแทนเขตเข้ามาเป็นกรรมการเขตละ 1 คน มีการพัฒนาปรับปรุงกฎระเบียบท่องเที่ยวนั้นถึงปัจจุบัน.

ระเบียบป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม

- ห้ามดูไฟเผาป่าในเขตป่าชุมชน
- ห้ามล่าสัตว์ทุกชนิดในเขตป่าชุมชน

- ห้ามตัดฟันดัน ไม่ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้าน โดยเด็ดขาด
- ห้ามนุกรุกแสวงधิญาณ ทำการเกษตรในพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้าน
- กรณีลักลอบตัดดัน ไม่ในเขตป่าชุมชนจะถูกปรับต้นละ 500 บาทและถูกสั่งดำเนินคดีตามกฎหมาย
- อนุญาตให้หา หน่อไม้ เห็ด ของป่า เพื่อเป็นอาหาร ได้
- กรณีที่ต้องการใช้ไม้ในเขตป่าชุมชนต้องปฏิบัติตามระเบียบป่าชุมชนของหมู่บ้าน
- คณะกรรมการป่าชุมชนมีวาระดำเนินการต่อเนื่อง 4 ปี ต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ต่อมาเมื่อมีการแยกพื้นที่การปักครุยออกเป็นหมู่บ้านป่าบาง และป่าปวย แต่เนื่องจากป่าชุมชนของทั้ง สามหมู่บ้านเป็นสืบป่าเดียวกัน จึงทำให้ทั้งสามหมู่บ้านช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการคุ้มครองป่าชุมชนโดย ไม่มีขัดแย้งใดๆทั้งสิ้น ตลอดจนยังคงใช้ระบบที่ดินป่าชุมชนในลักษณะเดียวกัน สำหรับความสัมพันธ์นั้น ชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีความสัมพันธ์ในลักษณะความเป็นเครือญาติ โดยสังเกตได้จากการใช้นามสกุล โดยมาก ประมาณ 60 - 70 % จะใช้นามสกุลเหมือนกัน เช่น เกสัก ตีสัก แก้วสัก ผุดสัก ตาสัก เป็นต้น จากคำบอก เล่าของชาวบ้านได้ทราบว่า ในหมู่บ้านมีนิทานปรัมปราประจำหมู่บ้าน ที่เล่าสืบต่อๆ กันมาต่อเรื่องดังนี้ แม่หม้าย ซึ่งเป็นบริเวณที่มีพื้นที่ดอนอยู่กลางหนองน้ำซึ่งในบริเวณข้างเคียงจะเป็นที่ที่มีน้ำซึมออกคลอดปี ปีปลากุชชุน และบริเวณรอบๆ มีสภาพเป็นหลุ่ม ในนิทานปรัมปรานั้นได้อ้างอิงถึงชื่อของสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้านทำให้ รู้สึกเหมือนเรื่องเกิดขึ้นจริงในหมู่บ้านนี้ ได้มีการกำหนดให้มีการจัดงานประเพณีตอนพญาหล่มเป็นงาน ประเพณีที่จัดทุกปี

เรื่องดอนแม่หม้ายนี้เรื่องเล่าว่า สมัยก่อนชาวบ้านอยู่ด้วยกันเป็นหมู่บ้านขนาดไม่ใหญ่นัก มีอยู่วันหนึ่ง ชาวบ้านได้ออกไปล่าสัตว์ในรัตน์นั้นปรากฏว่า ชาวบ้านบังเอิญเห็นมีรอยขีดซึ่งตัวโตามไม่สามารถ ลากกลับหมู่บ้าน ไม่ไหว จึงได้กลับมาหาชาวบ้านจำนวนหนึ่งไปช่วยกันลากกลับมายังหมู่บ้าน ในบริเวณที่ลาก ก็พบว่าเป็นลักษณะเดียวกัน จึงทำให้ต้นไม้ด้อยใหญ่ล้มเองไปทางเดียวกัน (บริเวณนี้เรียกว่า ดอย แต่ต้นไม้ที่ดอยนี้ บางส่วนยังอ่อนอิงไปเป็นแฉนๆ อยู่) เมื่อกลับมาถึงหมู่บ้านแล้วก็นำงูเหลือมมาประกอบอาหารรับประทานกัน ใน หมู่บ้านมีเพียงหนึ่งหลังที่ชาวบ้านสามารถเดินทางท่านั้นที่ไม่ได้รับประทาน เมื่อชาวบ้านรับประทานแกงงู เหลือมแล้วก็ปราบภูเขาเพศขึ้น แผ่นดินถล่มทลายลง ชาวบ้านที่ทานแกงงูเหลือมก็ถูกแผ่นดินสูบลงไปพร้อม กับดิน ซึ่งเป็นเวลาเดียวกับที่ลูกของเศรษฐีดังหมู่บ้าน ที่ได้ขอบพอกับหนูงูม้าช้างวัวกำลังขึ้นมาเพื่อจะมาขอ หมันกับหนูงูม้าช้างวัว เมื่อได้เห็นเหตุการณ์ก็ตกใจรับเข้ามายังตัวเอง แต่เมื่อตื่นขึ้นมาดู ก็พบว่า หมัน หนูงู ลูกเศรษฐี ซึ่งได้ตัดสินใจถอดแหวนหมั้นทิ้งลง ปราบภูเขาเดียว ที่ถูกแผ่นดินสูบลงมา ไม่เหลืออยู่แล้ว (บริเวณที่ทิ้งแหวนเรียกว่า หนอง แหวน) ส่วนลูกเศรษฐี รับความมาหนึ่งชั่วโมง ไม่คิดวิเศษหนึ่งไปได้รับประทาน จึงเหลือวัวลังและควาย (บริเวณที่เหลือวัวลังและควาย) หลังแล้วเรียกว่า ดอยนางแล) เมื่อหนึ่งปีไปก็ลงถึงหมู่บ้านนี้ มาก็ตกลงกับเศรษฐีและวิเศษหนึ่งมาที่สืบสาน

ที่อีกหนึ่งบ้านซึ่งห่างจากที่เกิดเหตุพอสมควร (บริเวณที่ม้าตายเรียกว่า บ้านหัวม้าโก้ง) ส่วนบริเวณบ้านและหมู่บ้านสามารถติดตามเหตุการณ์ถูกแผ่นดินสูบกรังนั้นได้ (บริเวณนั้นเรียกว่า ดอนพญาหล่มหรือดอนแม่น้ำย)

โครงสร้างทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในชุมชน

บ้านหนองหล่มเป็นหมู่บ้านที่มีภูเขาล้อมรอบทุกด้าน สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านมีลักษณะเป็นแอ่ง กระยะ ในอดีตป่าไม้นำ ธรรมชาติมีความสมบูรณ์ แต่เพราะถูกทำลายจึงทำให้ธรรมชาติไม่สมบูรณ์ ในปัจจุบันยังมีสภาพความสมบูรณ์ยังพอให้เห็นร่องรอยอยู่บ้าง เช่นบริเวณที่น้ำซึม ซึ่งถึงปัจจุบันนี้นำไอลซึมออกไม่นานก็แล้วก็เหลือที่มีน้ำออยู่ไม่แห้ง ส่วนป่าไม้ก็เป็นไม้ที่เป็นหน่อหรือต้นไม้ที่เกิดใหม่

เนื่องจากบ้านหนองหล่มนี้ที่ตั้งทางกายภาพ ที่ตั้งอยู่บนเนินร้อยเลื่อนเม่าทำจึงเป็นหมู่บ้านที่มีน้ำพุร้อนไอลออก ประมาณปี 2532 - 35 ภาครัฐบาลได้มีการสนับสนุนให้มีการเจาะทำบันน้ำพุร้อนและทำเป็นสถานที่ท่องเที่ยว อุณหภูมิความร้อนของน้ำก็พอประมาณสามารถดูดไม่ให้สูกได้ เมื่อเจาะหาด้วย ฯ บ่อทำให้น้ำพุร้อนไอลน้อยลง ไม่สามารถทำเป็นที่ท่องเที่ยวได้

ลักษณะการตั้งถิ่นฐาน

จากสภาพทางภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านที่มีภูเขาล้อมรอบหมู่บ้าน การตั้งถิ่นฐานจึงมีลักษณะรวมตัวกันเป็นกลุ่มใหญ่จะตั้งถิ่นฐานเป็นกลุ่มใหญ่ ตั้งอยู่บริเวณใกล้ ๆ กันที่มีน้ำต่อเนื่องกันไม่มีการขยายออกเป็นชุมชนเล็ก ๆ อีก 2 แห่ง ตั้งอยู่ห่างไปจากชุมชนหนองหล่ม ทางด้านทิศเหนือ 1 กิโลเมตร ตั้งซึ่งหมู่บ้านว่า บ้านป่าปวย และชุมชนที่ตั้งไปด้านทิศใต้ 2 กิโลเมตร ซึ่งอ่าวบ้านป่าบง

บ้านหนองหล่มมีพื้นที่ตามเขตแดนของหมู่บ้าน 5,400 ไร่ ได้แก่พื้นที่เหล่านี้ในการใช้สอยของหมู่บ้านโดยแบ่งออก 4 ส่วน คือ

พื้นที่อยู่อาศัย 126 ไร่ โดยแบ่งเป็นเขตซึ่งเรียกว่า ปีอก จำนวน 8 เขต / ปีอก มีหัวหน้าเขตคุณ ได้ได้แบ่งเป็นเขตอย่างชัดเจน มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมตามโครงการแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง ประมาณปี พ.ศ. 2526 - 2528

พื้นที่ทำนา 1,250 ไร่

พื้นที่ทำสวน 800 ไร่ รวมถึงที่สาธารณูปโภค

พื้นที่ป่าชุมชน 1,724 ไร่ ซึ่งเป็นป่าที่อยู่บนภูเขาได้มีคณะกรรมการป่าดูแลมีภูมิคุกติดในการดูแลและการใช้สอย

โครงสร้างพื้นฐาน (สาธารณูปโภค)

ไฟฟ้า ได้มีการนำไฟฟ้าเข้าหมู่บ้านปี พ.ศ. 2523 เป็นปีแรก มีครอบครัวจำนวนหนึ่งที่มีความพร้อมได้เริ่มใช้ไฟฟ้า ส่วนครอบครัวที่ไม่พร้อมก็ใช้ตะเกียงไปก่อน ต่อมาได้ขยายระบบไฟฟ้าแก่ส่วนมากในหมู่บ้าน จนครบครันเรื่องแล้ว

การประปาเดินชาวบ้านได้ใช้น้ำจากบ่อน้ำดื่มน้ำเพื่อการใช้สอยและบริโภค จากบ่อน้ำสาธารณะประจำหมู่บ้าน ปัจจุบันนี้การใช้น้ำประปาในหมู่บ้านสำหรับการอุปโภค ส่วนน้ำที่นำมาบริโภคนั้น ทางหมู่บ้านได้สนับสนุนให้มีการทํางานเท็งค์น้ำสำหรับเก็บน้ำฝนไว้ใช้สำหรับบริโภค มีแนวโน้มในการซื้อน้ำดื่มจากนอกหมู่บ้านมาใช้บริโภคมากขึ้น

ดูนน ในการเดินทางดูนนของหมู่บ้านเป็นถนนลูกรัง ในหน้าฝนจะเปียกและเป็นหูลุนเป็นบ่อ ส่วนตุคุหนาวและตุคุร้อนก็จะมีฝุ่น เส้นทางเดินรถก็มีเส้นทางเดียวส่วนทางอื่นเป็นเพียงทางเดินกวีชน เมื่อปี พ.ศ. 2528 กรมโยธาธิการได้มีโครงการทำถนน ร.พ.ช ตัดผ่านจากหมู่บ้านไปยังอีกหมู่บ้าน คือ บ้านน้ำพุ ระยะทาง 6 กิโลเมตร โดยใช้เฉพาะแรงงานคนเพื่อสร้างงานให้แก่ชาวบ้านหนองหล่มไม่มีการใช้เครื่องจักรใด ๆ โครงการนี้ใช้เวลาทำไปกว่าปีและได้ใช้เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางไปติดต่อกับหมู่บ้านอื่น ๆ ต่อมาถ้าได้สร้างถนนไปยังทิศใต้เพื่อสะดวกในการเดินทางไปทางอำเภอเมือง ปัจจุบันเส้นทางถนนทางดูนน ได้ปรับปรุงเป็นถนนแบบที่ลีด์โดยมีถนนสายหลักคือ สายบ้านขัวแคร์- หนองยางพ้า ถนนทางหลวงชนบทบ้านน้ำพุ - หนองหล่ม และถนนสายบ้านหนองหล่ม- หัวขม้าโก้ง เป็นเส้นทางหลักในการเดินทาง

โทรศัพท์ เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ได้รับความสนใจและกำลังเป็นเครื่องมือที่มีความจำเป็นต่อชาวบ้านไปอีกอย่างหนึ่ง องค์การโทรศัพท์ได้นำขยายเขตคิดตั้งโทรศัพท์ในหมู่บ้าน และได้มีชาวบ้านจำนวนหนึ่งได้คิดตั้งโทรศัพท์ภายในบ้านของตน โทรศัพท์สาธารณะหมู่บ้านนั้นทางองค์การโทรศัพท์ได้มีมาตรฐาน 3 ชุดเพื่อให้บริการแก่ชาวบ้านที่ยังไม่มีโทรศัพท์ภายในบ้านได้ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสาร

องค์กรในชุมชน

ในชุมชนได้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นซึ่งมีทั้งทางราชการและชาวบ้านรวมกันจัดตั้งขึ้น เป็นสถานที่ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่สมาชิกในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสมบูรณ์ส่วนกลางของชาวบ้านหรือเป็นทรัพยากรชุมชนประกอบด้วย

- ศูนย์อ.ส.น 1 แห่ง เพื่อเป็นศูนย์บริการทางด้านสุขภาพในชุมชน
- ที่ทำการกลุ่มแม่บ้าน 2 แห่ง เป็นสถานที่ประชุมและปลดปล่อยความรู้ของกลุ่มแม่บ้านและใช้เป็นที่เก็บอุปกรณ์หรือพัสดุ เท่าน เด็นท์ เก้าอี้ โต๊ะ รั้ว งาน ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งของที่ให้บริการแก่สมาชิกในหมู่บ้านและนักหมู่บ้าน ได้นำไปใช้ในงานต่าง ๆ ชั่วคราว โดยเสียค่าบำรุงตามอัตราค่าบำรุงที่ทางกลุ่มได้กำหนดไว้
- อาคารอนกประสงค์ 3 แห่ง เป็นอาคารที่ใช้เป็นสถานที่ประชุมหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
- สถานีอนามัยหมู่บ้าน 1 แห่ง เป็นสถานที่ราชการเพื่อให้บริการด้านสุขภาพแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านและในตำบล เป็นสถานีอนามัยประจำตำบลศรีบัวนาแห่งที่ 2
- โรงเรียนประถมศึกษา 1 แห่ง เป็นสถานที่ศึกษาปีต่อการสอนระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับประถมศึกษาปีที่ 6

โครงสร้างทางประชากรของหมู่บ้าน

บ้านหนองหล่มนับว่าเป็นหมู่บ้านขนาดปานกลางเมื่อเทียบกับหมู่บ้านต่างๆ ในແນວอำเภอเมือง มีประชากรทั้งหมด 428 คนแยกเป็นชาย 229 คน หญิง 199 คน จาก 140 ครัวเรือน

กลุ่มชาติพันธุ์

ชาวบ้านในหมู่บ้านส่วนใหญ่จะใช้ภาษาของเป็นภาษาสื่อสารและภาษาถิ่นที่เรียกว่าคำเมือง

กลุ่มคนในหมู่บ้าน

ระดับฐานะของชาวบ้าน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ฐานะในห่างกันมากนัก ภาษาที่ใช้กันส่วนมากคือภาษาของ มีความสัมพันธ์กันทางเครือญาติในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ

โรคภัยไข้เจ็บกับการรักษาดูแล

เดิมวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้านมีลักษณะสอดคล้องกับธรรมชาติอยู่กับธรรมชาติเมื่อมีการเจ็บไข้ได้ป่วยก็หาสมุนไพรที่มีอยู่ตามธรรมชาติมารักษา แต่ถ้าอาการหนักจะเดินทางไปรักษาที่โรงพยาบาล ต่อมามีอัตรารุขบាលได้ตั้งอนามัยขึ้นในหมู่บ้าน ชาวบ้านได้เริ่มมาใช้บริการของอนามัย

เมื่อการเดินทางสัญจรระหว่าง ชาวบ้านเมื่อมีอาการเจ็บป่วยรุนแรงหรือธรรมชาติก่อความ มักจะไปใช้บริการรักษาตามคลินิกในตัวเมืองลำพูน โดยอ้างเหตุผลว่าการไปทางแพทย์ที่คลินิกทำให้โรคหายเร็วและรวดเร็วทันใจ

โครงสร้างเศรษฐกิจ

ในอดีตชาวบ้านได้มีอาชีพทำนาทำสวนเป็นหลัก และเมื่อสิ้นสุดฤดูทำนา ก็ได้เข้าป่าเพื่อเพาถ่านขาย ต่อมานี้ปี พ.ศ. 2504 มีเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้มาประสานกับผู้ใหญ่บ้านและชาวบ้านร่วมกันจัดตั้ง กรรมการป่าไม้เพื่อกำหนดเขตป่าชุมชน และได้อนุรักษ์ป่าไม้ไว้โดยมีการตั้งกฏเกณฑ์ของหมู่บ้านและได้ดูแล กันเองมีการกำหนดเขตในการห้ามตัดไม้และเขตที่สามารถตัดไม้ได้ ดังนั้นการเป็นอยู่เป็นจังสกัดกันอย่างเข้มงวดไม่ได้เน้นเพื่อการค้าเป็นหลัก

โครงสร้างทางเศรษฐกิจชุมชน สามารถแบ่งออกเป็นยุคได้ ดังนี้

ยุคเศรษฐกิจพึ่งตนเอง พ.ศ. 2440 - 2512 เป็นช่วงการเป็นอยู่พึ่งตนเองของชาวบ้านก็จะปลูกข้าว ผักผลไม้ ปลูกไว้กินเอง อาหารสามมารถหาได้จากชุมชน โดยปีเป็นแหล่งอาหารของชาวบ้านส่วนอาชีพนักคูหา ทำงานก็เข้าป่าหาของป่า และมีการเพาถ่าน นำไปป่าจาน่ายที่ลำพูน

ยุคปลูกพืชเชิงการค้า พ.ศ. 2512 - 2525 เป็นช่วงเวลาที่ได้เปลี่ยนวิถีชีวิตของชาวบ้าน คือ ได้มีการ สนับสนุนให้มีการปลูกพืชเชิงเดียวคือการปลูกใบชาสูบ มีการเปิดบ้านให้ใบชาสูบมีการใช้เครื่องมือเครื่องจักรโดย จ้างรถไถมาเป็นป่า ทำการไถเครื่องคินแล้วจึงปลูกใบชาสูบจากนั้นให้นำใบชาไปขายให้กับโรงบ่มใบชาในหมู่บ้าน ในระยะแรกการปลูกใบชาสูบสามารถทำเงินให้กับชาวบ้านเป็นอย่างดี เพราะคิดว่าให้ปลูกใบชาแล้วได้ผลดี ไม่ต้องลงทุนมาก ไม่ค่อยมีแมลงรบกวน และอีกประการคือ โรงบ่มใบชาสูบให้ราคาดีซึ่งเป็นธรรม ต่อมาคิด รีบสีอนและมีแมลงศัตรุทำลายมากขึ้นจึงได้มีการใช้ปุ๋ยเคมีใส่คิน และมีการใช้สารพิษคือยาฆ่าแมลงเป็นจำนวนมาก

มาก ทำให้ต้องเพิ่มต้นทุนในการผลิต และการปลูกต้องขยายพื้นที่ขายหน้าบ้าน ผลผลิตจึงมีมากทำให้ราคาของใบชาสูงไม่ค่อยดี ทำให้การทำไร่ชาสูงไม่คุ้มค่ากับการลงทุน

ยุคออกบ้านหางานทำ พ.ศ.2525 - 2530 เป็นช่วงเวลาที่การทำไร่ชาสูงไม่ได้ผล ชาวบ้านจึงเลิกปลูกและได้หันไปทำการรับจำนำออกหน้าบ้าน ส่วนมากก็ทำงานก่อสร้าง ผู้หญิงจะเป็นจันกัง (ลูกมือ) ส่วนผู้ชายจะเป็นช่าง เช่น ช่างก่อ ช่างฉาบ หรือช่างไม้ ค่างจ้างรายวันจะแตกต่างกัน ผู้ชายที่เป็นช่างจะมีค่าแรงสูงกว่าชาบ้านอีกจำนวนหนึ่งจะเดินทางไปต่างจังหวัดเพื่อไปทำตู้สำหรับใส่เสื้อผ้าประจำบ้าน โดยจะมีเจ้าของกิจการซึ่งทางภาคเหนือเรียกว่า พ่อเลี้ยงตู้ จามารันไปและเข้าบ้านอยู่ด้วยกันหลายคน ให้ทำห้องนอนทำตู้เป็นหลัง ๆ ซึ่งส่วนมากที่ไปรับจำนำทำตู้จะเป็นองหัวดักทางภาคอีสาน เพราะชาวอีสานจะนิยมใช้ตู้ประเภทนี้ และชาวบ้านที่มีรอดนต์ส่วนตัวจะไปค้าขายใส่กระถางบ้านที่สร้างใหม่ หรือซ่อมแซมกระถางตู้ การออกจากบ้านหาเงินนั้นเป็นการออกไปเป็นระยะเวลาหลายเดือนติดต่อกัน จะกลับบ้านในช่วงเทศกาล ถือ ช่วงสงกรานต์ จะกลับมาในช่วงฤดูฝนเนื่องจากหน้าฝนขายของไม่ได้ เพื่อกลับมาทำงานของตนเอง

ยุคขายแรงงาน พ.ศ. 2530 - ปัจจุบัน เป็นช่วงเวลาที่หนุ่มสาวหันไปทำงานตามโรงงานอุตสาหกรรมกันซึ่งเป็นช่วงที่ตรงกับช่วงที่ราคาที่ดินสูงชาวบ้านค่างขายที่ดินของตนเอง แต่ที่ดินส่วนมากจะเป็นที่ไก่จากบ้านไม่สะควรไปทำและเป็นที่ในป่าที่ไม่ค่อยมีน้ำผลผลิตก็ได้ไม่เต็มที่ จึงได้ขายในราคากลางๆ แต่ก็ยังมีชาวบ้านที่มีที่ดินต์ส่วนตัวจะไปค้าขายที่ดินแล้วถ้าครอบครัวไม่มีคนวัยหนุ่มสาวก็จะซื้อรถจักรยานยนต์ให้ไปทำงานนิคมอุตสาหกรรม ส่วนบางครอบครัวก็จะซื้อรอดนต์เพื่อไปค้าขาย เช่นขายตู้เสื้อผ้า ขายกระถางบ้าน บรรทุกขายฟางสำหรับปลูกกระเทียมที่ อำเภอเมือง อำเภอสังข์ หรือค้าขายล้าไช่ ส่วนครอบครัวใดไม่ได้ขายที่ดิน ก็จะใช้วิธีการซื้อรถจักรยานยนต์หรือรอดนต์โดยวิธีค่านั่งผ่อนส่งเป็นรายเดือน ในช่วงนี้ทำให้คนวัยทำงานออกไปทำงานนอกบ้านเหลือแต่เด็ก ๆ และผู้เช่าผู้แก่ในบ้านแม่บ้านนางรายหอผ้าอุ้ยกับบ้าน รายได้ของชาวบ้านที่ได้ทำงานก็จะได้เงินเป็นรายได้ประจำเดือนที่แบ่งอนตามอัตราก้าวจ้างแรงงานซึ่งต่ำกว่าหน่วยประกาศไว้

ตลาดสินค้า

ภายในหมู่บ้านมีตลาดร้านค้าเพื่อบริการขายของต่าง ๆ ที่เป็นของใช้สอยหรือของแห้งและของสดเพื่อสำเนาอาหาร ภายในหมู่บ้านมีร้านค้าสำหรับจำหน่ายของสำหรับทำอาหารจำนวนอยู่ 4 ร้านค้า ชาวบ้านจะมาซื้อของจากร้านค้าที่ได้นำสินค้ามาจากตัวเมืองลำพูนมาขายและชาวบ้านจะมาเลือกซื้อไปทำอาหารทั้งในตอนเช้าตอนกลางวัน และตอนเย็น เจ้าของร้านค้าใช้พื้นที่บ้านของตนเปิดเป็นร้านค้า เวลาไปซื้อของที่ตัวเมืองลำพูนต้องออกจากบ้านเข้ามีดี คือดังแต่ตีหนึ่งหรือตีสองและกลับบ้านก่อนสว่างเพื่อเตรียมเปิดร้านให้บริการแก่ชาวบ้าน ราคาของสินค้าอยู่ในอัตราใกล้เคียงกัน

แหล่งเงินเชื่อ

แหล่งเงินที่ให้สินเชื่อของชาวบ้านมีทั้งสินเชื่อในระบบและแหล่งสินเชื่อนอกระบบ แหล่งสินเชื่อในระบบแหล่งสำคัญคือธนาคารพาณิชย์เพื่อเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หรือ ช.ก.ส. ธนาคารกสิกรไทยนำเงินมาลงทุนทางการเกษตร โดยมากเป็นการนำมาลงทุนทางการเกษตร เช่น ชื้อรถไถนา ปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง ส่วนแหล่งสินเชื่อที่นิยมในปัจจุบัน คือ การกู้ยืมเงินของกุ่มต่าง ๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเกษตร เป็นต้น เป็นการกู้ยืมดอกเบี้ยอัตราต่ำ เงินที่ได้กู้นำไปลงทุนทำตามที่ได้ระบุไว้ แต่มีบางรายได้นำเงินไปปล่อยกู้นอกระบบ เช่น เล่นแชร์ เป็นต้น

พิษเศรษฐกิจ

ปัจจุบันการปลูกลำไยกำลังเป็นที่นิยมของชาวบ้าน เนื่องจากความต้องการของชาวบ้านจะปลูกผลไม้หลากหลายชนิดและก็ปล่อยปละละเลยไว้เมื่อถึงฤดูกาลไปเก็บซึ่งก็ไม่ได้ทำเป็นกิจจะลักษณะ แต่เมื่อไม่ได้ปีนี้ราคาลำไยได้มีราคาสูงขึ้นและมีสารเร่งออกดอกออกฤทธิ์ให้กับลำไย จึงเป็นความหวังว่าลำไยจะเป็นผลไม้เศรษฐกิจที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครอบครัว จึงได้เริ่มนิยมการลงทุน ปรับปรุงสวนลำไย มีการเจาะน้ำยาดัก ต่อไฟฟ้าเข้าสวนเพื่อปรับปรุงระบบนำ ถึงแม้ว่าจะเป็นการลงทุนที่สูงแต่ก็ได้รับความสนใจจากชาวบ้านโดยการกู้ยืมจากช.ก.ส จากกองทุนหมู่บ้าน จากกลุ่มเกษตรในหมู่บ้านบ้าง ส่วนพืชผักอื่น ๆ เป็นการเตรียมรายได้ให้กับครอบครัว เช่น การปลูกถั่วถั่ว การปลูกพริก การปลูกหอย กระเทียม เป็นต้น ส่วนการปลูกข้าวนั้นเป็นการปลูกไว้สำหรับบริโภคในครอบครัวเป็นสำคัญ

การถือครองที่ดิน

เนื่องจากภูมิศาสตร์มีภูเขาล้อมรอบ พื้นที่ราบในการเพาะปลูกทางการเกษตรของหมู่บ้านมีจำนวนไม่มาก ในอดีตชาวบ้านไม่นิยมการถือครองที่ดินจำนวนมาก จะมีพื้นที่นา ทำสวน โดยทำการจดทะเบียนที่ดิน พอเหมาะสมกับครอบครัว เพราะไม่เห็นความจำเป็นต้องถือครองเป็นจำนวนมาก และไม่ออกเสียภาษีที่ดิน ครอบครัวที่มีฐานะการเงินและฐานะในชุมชนจะมีที่ดินมากกว่าชาวบ้านทั่วไป

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

มีการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ที่อยู่กับธรรมชาติใช้ชีวิตให้สอดคล้องกับธรรมชาติ มีความเป็นอยู่เรียบง่าย ชาวบ้านมีวิถีชีวิตเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนที่สั่งสมมาเป็นประสันการณ์ในการดำรงชีวิต

ภูมิปัญญาในการเล่าเรื่องนิทานของหมู่บ้าน ที่พากยามผูกเรื่องให้สอดคล้องกับสถานที่ต่างๆ ในหมู่บ้าน เพื่อเพิ่มความเชื่อถือในเรื่องดังกล่าวเหมือนกับว่าเหตุการณ์นั้นมีจริง เช่น นิทานประวัติความแม่น้ำย ดอนพญา หล่ม เป็นต้น

ภูมิปัญญาในการจัดสถานศรีร่องไว้ต่าง ๆ ด้วยวัสดุที่มีอยู่ตามธรรมชาติ โดยนำมาใช้ประโยชน์ได้ เช่น การจัดสถานะบูรณะให้สอดคล้องต่าง ๆ การทำไม้กวาดทางมะพร้าว

ภูมิปัญญาด้านการถักหอผ้า แม้บ้านบางคันได้รับการถ่ายทอดการหอผ้าจากบรรพนุรุยเพื่อนำมาใช้ปั้นเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม การหอผ้าเป็นอาชีพเสริมหลังเสริจจากการเกษตร คือหลังการเก็บเกี่ยวข้าว ปัจจุบันได้มีการหอผ้าตัดลดปีตามที่ลูกค้าต้องการ

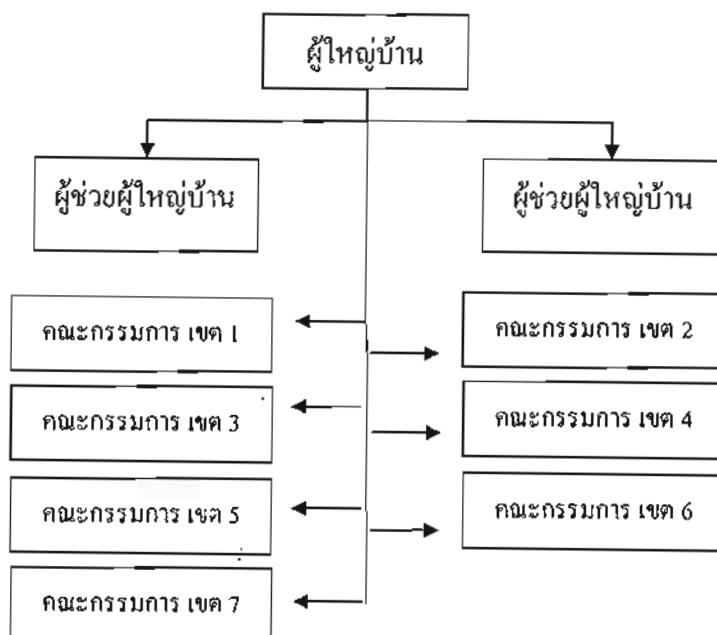
สถาบันภาษา พิธีกรรม ความเชื่อ ค่านิยม วงศ์ ประเพณีของทุนชน

ศาสนาที่ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธมาโดยตลอดแต่เป็นการนับถือผสมกับความเชื่อเรื่องผี ซึ่งอาจจะเรียกว่าพุทธ ผีก็ได้ วัดเป็นศูนย์กลางของหมู่บ้าน ชาวบ้านให้ความสำคัญต่อวัด ต่อพระสงฆ์แต่ขณะเดียวกันก็จะมีความเชื่อที่นับถือความเชื่อเรื่องผีเรื่องพระ呵ณณ เช่นในหมู่บ้านมีเรื่องบ้าน ซึ่งตั้งอยู่ในกลางหมู่บ้าน ตามประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน พ่อน้อบนา ผดุงสัก ได้เล่าไว้ว่าเมื่อชาวบ้านมาตั้งรกรากอยู่โน่นที่หมู่บ้านก็ได้มีการทำเตี๊ยบ้าว โดยได้ตอกลงอาบริเวณซึ่งเป็นในกลางของหมู่บ้านเป็นที่สร้างเรื่องบ้าน ซึ่งเรื่องบ้านของหมู่บ้านก็มีลักษณะเหมือนศิวลึงค์ ซึ่งเป็นเหมือนเสาหลักเมืองทั่วไป

ในหมู่บ้านบังมีศาลาปู๊หมู่ม่อนที่ชาวบ้านนับถือ เมื่อเดินทางออกจากหมู่บ้านเพื่อไปค้าขายจะพาภันน้ำหน้าอ่อนน้ำหนอนและถูปเทียนดอกไม้ไปสักการะบนบนขอให้ค้าขายได้กำไรและคุ้มครอง เมื่อกลับบ้านมาหมู่บ้านจะมีการจัดเตี๊ยงแก้บน โดยนำเหล้าและอาหารไปแก้บนให้ปู๊หมู่ม่อนก่อน จากนั้นจึงได้ฉลองกันในกลุ่มคนที่ไปทำงานและครอบครัวไก่เดี๊ยงมาร่วมกันเดี๊ยงแสดงความยินดี

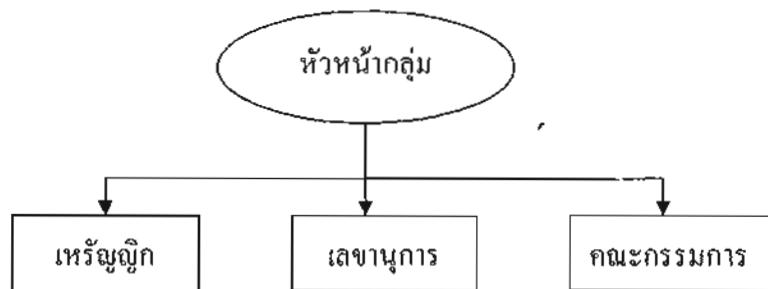
โครงสร้างชุมชน

โครงสร้างการปกครอง

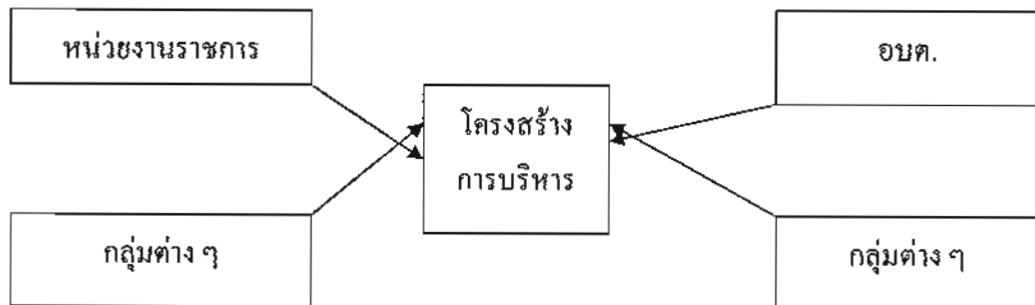

ในชุมชนบ้านหนองหล่มจะประกอบด้วยโครงสร้างการปกครองเป็นโครงสร้างเป็นใหญ่โดยมีผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ปกครองมีผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน 2 คน มีคณะกรรมการเขตทั้ง 7 เขต ที่เลือกโดยชาวบ้านในเขตนั้นๆ เข้ามาทำงานบริหารงานหมู่บ้าน

นอกจากโครงสร้างการปกครองนี้แล้ว ยังมีโครงสร้างต่างๆ มากนัก เช่น โครงสร้างกลุ่มต่างๆ โคลงท้าวไปแล้วจะประกอบด้วย

ขณะเดียวกันก็มีโครงสร้างที่แทรกด้านการบริหารขององค์กรภายนอกเทรกอยู่ คือ องค์กรบริหารส่วนตำบล หน่วยงานราชการต่างๆ

2. บ้านป่าบง หมู่ที่ 9 ตำบลศรีบัวบาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน

“บง” ในภาษาถิ่นทางภาคเหนือหมายถึง ดันไฝ บ้านป่าบง คือ หมู่บ้านที่มีต้นไฝขึ้นอยู่จำนวนมากนั้นเอง ในอดีตบ้านป่าบงเป็นหมู่บ้านที่อยู่ในเขตพื้นที่การปกครองของตำบลป่าสัก จนกระทั่งปี พ.ศ. 2527 บ้านป่าบงได้ ขึ้นเป็นหมู่บ้านอยู่เขตการปกครองของตำบลศรีบัวบาน ตอนแรกที่เข้ามาอยู่ในตำบลศรีบัวบานได้อยู่รวมกับหมู่บ้าน อื่นอีกสองหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านหนองหล่ม และหมู่บ้านป่าปือ ก่อนที่หมู่บ้านอีกสองหมู่บ้านจะแยกเขตการ ปกครองออกเป็นของตนเอง บ้านป่าบงมีป่าชุมชนที่เดิมเป็นพื้นป่าสืบเดิมกันกับป่าชุมชนขุ่งหมู่บ้านหนอง หล่ม และหมู่บ้านป่าปือ แม้ปัจจุบันการแยกเขตการปกครองหมู่บ้านจะทำให้เกิดการแยกกันดูแลป่าชุมชนที่เกบ เป็นพื้นเดียวกัน แต่ทั้งสามหมู่บ้านกลับไม่มีปัญหาในการจัดการป่าชุมชนของตนเอง ทั้งสามหมู่บ้านยังมีการ ช่วยเหลือกันในการดูแลป่าช่นเดิมกับที่เคยเป็นมา พื้นที่ป่าชุมชนของทั้งสามหมู่บ้านเคยประสบปัญหาน้ำท่วม ที่ทำให้สภาพป่าถูกทำลายไปอย่างมาก เมื่อทางรัฐดำเนินการสร้างสันทางรถไฟสายเหนือในปี พ.ศ. 2495 ซึ่ง ทางรถไฟจะต้องตัดผ่านหมู่บ้านป่าบง ไม่ในป่าบ้านป่าบงจำนวนมากถูกน้ำท่วมทำให้เป็นวัสดุในการก่อสร้างทาง รถไฟ ทั้งน้ำท่ามายังไม่หันนอน ใช้ทำฟัน ประกอบกับในสมัยนั้นชาวบ้านประกอบอาชีพเพาถ่านขายกันเป็นส่วน ใหญ่ ทำให้ปริมาณไม้ในป่าลดลงอย่างรวดเร็วและเป็นจำนวนมาก จนต้องเร่งทำการฟื้นฟูและทำการอนุรักษ์ใน สภาพป่ากลับคืนมาดังเดิม จากเหตุการณ์ดังกล่าวทำให้เกิดการฟื้นฟูและทำการอนุรักษ์ในป่าบ้านป่าบง ไม่เป็นที่ก่อตัวอีกนานนัก

บ้านป่าบงนั้นเริ่กตามชื่อที่มาจากการพื้นที่ตั้งของหมู่บ้านเป็นพื้นที่ที่มีต้นไฝอยู่จำนวนมาก เดิมเป็น พื้นที่ในเขตหนึ่งของบ้านหนองหล่ม เนื่องจากพื้นที่ของหมู่บ้านมีสถานีรถไฟ(บ้านหนองหล่ม) ตั้งอยู่ สถานี รถไฟเป็นจุดเชื่อมของประชาชนในตำบลศรีบัวบาน ตำบลป่าสัก เขตอันกอเมือง และ ตำบลท่าหุงหลวงของ อำเภอเมือง จึงทำให้เกิดแหล่งการค้าขายจำนวนมาก ให้มีการอพยพเข้ามารักษาตัวในฐานะของประชาชนในบริเวณ ใกล้เคียง จำนวนมากเข้ามา จึงได้แยกตัวออกจากบ้านหนองหล่มจัดตั้งเป็นหมู่บ้านป่าบง ในปี พ.ศ. 2497

เนื่องจากพื้นที่ ตลอดจนประชากรเป็นลักษณะเดียวกับบ้านหนองหล่ม ดังนั้น สภาพความเป็นอยู่ด้าน สภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ตลอดจนความเป็นอยู่ โดยทั่วไป จึงทำให้มีลักษณะเดียวกับบ้านหนองหล่ม

โครงสร้างประชากร

บ้านป่าบงมีจำนวนประชากรทั้งหมด 388 คน แยกเป็น ชาย 219 คน หญิง 169 คน จำนวนบ้าน 110 หลังค้า ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป ทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมที่นิคมอุตสาหกรรม การแปรรูปไม้ข้าง ทำงานในฟาร์มสุรัสวดี มีบางส่วนที่ทำงานครรภ์และเด็ก โภคน ใบปีชูบัน มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้เข้ามาส่งเสริมการเพาะปลูก และแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเห็ด โดยการบรรจุใส่กระป๋อง และมีแนวโน้มว่าจะเกิดเป็นอุตสาหกรรมขนาดเล็กที่สร้างรายได้แก่ชุมชน

ทรัพยากรธรรมชาติ

บ้านป่าบึงมีพื้นที่ป่าชุมชนที่เป็นทรัพยากรเด่น ป่าชุมชนผืนนี้เป็นป่าผืนที่มีอณาเขตติดต่อกับป่าชุมชนบ้านหนองหล่มและป่าชุมชนบ้านป่าปวย ซึ่งเดิมเป็นป่าผืนเดิบกันก่อนจะมีการแยกหมู่บ้าน

วัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีที่สำคัญของที่ชาวบ้านบ้านป่าบึง ได้ทำสืบท่อ ก็คือ ประเพณีสรงน้ำพระธาตุ ที่วัดดอยภาค ซึ่งจะจัดกันในวันแรม 3 ค่ำ เดือน 9 (อยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคม – มิถุนายน) ชาวบ้านทุกคนต้องเข้าร่วมงานประเพณี ถ้าหากใครไม่เข้าร่วมตามกติกาที่ชุมชนตั้งไว้ จะมีการปรับเป็นเงิน ค่าละ 100 บาท เพื่อนำเข้าเป็นเงินกองกลางของหมู่บ้าน

ระบบการศึกษา

สถานศึกษาในบ้านป่าบึงมีแค่หนึ่งแห่ง เป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา คือ โรงเรียนบ้านหนองหล่ม ซึ่งเป็นสถานศึกษาร่วมกับบ้านหนองหล่ม

องค์กรในชุมชน

ได้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้น ซึ่งมีทั้งทางราชการและชาวบ้านรวมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นสถานที่ในการให้บริการในด้านต่าง ๆ แก่สมาชิกในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสมบัติส่วนกลางของชาวบ้านหรือเป็นทรัพยากรชุมชนประกอบด้วย

1. ศูนย์อ.ส.ม 1 แห่ง เพื่อเป็นศูนย์บริการทางด้านสุขภาพในชุมชน
2. ที่ทำการก่ออุ่นแม่บ้าน 1 แห่ง เป็นสถานที่ประชุมและออกอุ่นความรู้ของก่ออุ่นแม่บ้านและใช้เป็นที่เก็บอุปกรณ์หรือพัสดุ เช่น เด็นท์ เก้าอี้ โต๊ะ ถ้วย จาน ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งของที่ให้บริการแก่สมาชิกในหมู่บ้านและนักท่องเที่ยวได้นำไปใช้ในงานต่าง ๆ ชั่วคราว โดยเสียค่าบำรุงด้วยต่อค่าบริการที่ทางกลุ่มได้กำหนดไว้
3. อาคารอนงประสงค์ 1 แห่ง เป็นอาคารที่ใช้เป็นสถานที่ประชุมหรือจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
4. วัด 1 แห่ง ก็คือ วัดดอยภาค
5. โรงเรียน อยู่ในเขตบริการการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองหล่ม

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ในอดีตปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรนิมิต เช่น จากบ้านป่าบึงเป็นแหล่งวัตถุดินถ่าน ซึ่งของกิจการถ่านไฟ แต่ปัจจุบันปัญหาที่เกิดขึ้นไม่ค่อยมี และคงเป็นเพระพื้นที่บ้านป่าบึงอยู่ไกลจากแหล่งสร้างมลพิษ ไม่ว่าจะเป็นถนน หรือ โรงงาน

ปัญหาทั่วไป

สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนมีหลากหลาย แต่ไม่ใช่ปัญหาที่ร้ายแรงมากนัก แต่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำรงชีวิตไม่ว่าจะเป็น ปัญหาภัยแล้ง การขาดน้ำ ถึงแม้ว่าหมู่บ้านจะใช้น้ำจากน้ำแม่สาร แหล่งน้ำธรรมชาติ

แต่ในถัดไปน้ำในลำน้ำแม่สาร ไม่เพียงพอต่อการใช้สอย ชาวบ้านต้องขุดน้ำบ่อเอาไว้ใช้ควบคู่ไปกับการใช้น้ำประปาหมู่บ้าน ส่วนปัจจุบันทางด้านสิ่งแวดล้อมนี้ทั้งปัจจุบันของขณะที่เรียกว่า ขณะสัญจร คือ เป็นขณะที่มาจากที่อื่นจากผู้เดินทางสัญจร ไปมา และปัจจุบันแห่งน้ำคือที่มีแร่ ฟูลอด ไรท์สูง

3. บ้านป่าปวย หมู่ 10 ตำบลศรีบัวบาน อําเภอเมือง จังหวัดลำพูน

ประวัติศาสตร์หมู่บ้าน

บ้านป่าปวยก็เหมือนหมู่บ้านอื่นในตำบลศรีบัวบานที่ตั้งขึ้นตามลักษณะเด่นของพื้นที่ บ้านป่าปวยนี้ตั้งปัจจุบันนี้เป็นจานวนมากจึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน ตั้งปัจจุบันในความหมายที่เป็นที่ รู้จักกันทั่วไป หมายถึง คืนอินทนนินน้ำหรือคืนตะแบก บ้านป่าปวยเป็นหมู่บ้านที่แยกอุกมาจากบ้านหนองหล่มเมื่อปี พ.ศ. 2533 ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาวของที่อพยพมาจากสินสองปันนา เมื่อขามอพยพมาใหม่ลงหลักปักฐานอยู่ที่ป่าช้าง แล้วจึงขับขยายแตกสาขาตามเรื่อย เช่นที่บ้านป่าปวยเป็นต้น จึงอันที่จริงประชากรในตำบลศรีบัวบานมีคนของอยู่มากพอสมควร ปัจจุบันคนไทยเชื้อสายยองมืออยู่มากในจังหวัดลำพูน

เนื่องจากพื้นที่ ตลอดจนประชากรเดิมเป็นส่วนหนึ่งของบ้านหนองหล่ม ดังนั้นสภาพความเป็นอยู่ ด้านสภาพเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ตลอดจนความเป็นอยู่ โดยทั่วไป จึงทำให้มีลักษณะเดียวกับบ้านหนองหล่ม

โครงสร้างประชากร

บ้านป่าปวย มีจำนวนประชากรทั้งหมด 210 คน แยกเป็น ชาย 110 คน หญิง 91 คน จำนวนบ้าน 58 หลังค้า การประกอบอาชีพของชาวบ้านป่าปวยส่วนมากประกอบอาชีพรัชจังก่อสร้างและทำการเกษตร เช่น ทำนา ทำสวนลำไย และมีส่วนหนึ่งรับทอผ้า ปักผ้า และเลี้ยงสัตว์

วัฒนธรรมประเพณี

ก่อนที่ถูกกล้ามทำเกษตรกรรมจะเริ่มต้น ซึ่งตรงกับช่วงก่อนเริ่มถูกผนช่วงเดือนมิถุนายน ชาวบ้านป่าปวยจะจัดงานบวงสรวงพญาหล่ม โดยการทำบังไฟเพื่อของฝน ขอ้า เพื่อมาใช้ในการเกษตร ซึ่งตามปกติจะจัดในวันแรง 9 ค่ำ เดือน 9

ระบบการศึกษา

การศึกษาบ้านป่าปวยมีโรงเรียนใช้ร่วมกับบ้านหนองหล่ม นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาแล้วมักจะเดินทางเข้าไปศึกษาต่อที่โรงเรียนในตัวจังหวัดลำพูน หรือไม่ก็ออกไปทำงานในนิคมอุตสาหกรรม

องค์กรในชุมชน

ได้มีการจัดตั้งองค์กรชุมชนขึ้นซึ่งมีทั้งทางราชการและชาวบ้านรวมกันจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นสถานที่ในการให้บริการในด้านต่างๆ แก่สมาชิกในชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสนับติส่วนกลางของชาวบ้านหรือเป็นทรัพยากรชุมชน ประกอบด้วย

- 1) ศูนย์ อ.ส.ม 1 แห่ง เพื่อเป็นศูนย์บริการทางด้านสุขภาพในชุมชน
- 2) อาคารอนุกประสงค์ 1 แห่ง เป็นสถานที่ประชุมจัดกิจกรรมต่างๆในหมู่บ้านตลอดจนเป็นที่แลกเปลี่ยนความรู้ของกลุ่มแม่บ้านและใช้เป็นที่เก็บอุปกรณ์หรือพัสดุ เช่น เครื่อง เก้าอี้ โต๊ะ ถ้วย ชาม ฯลฯ ซึ่งเป็นสิ่งของที่ให้บริการแก่สมาชิกในหมู่บ้านและนอกหมู่บ้านได้นำไปใช้ในงานต่างๆ ชั้วคราว โดยเสียค่าบ่มูลค่าตามอัตราค่าบำรุงที่ทางกลุ่มได้กำหนดไว้
- 3) วัด ชาวบ้านป่าปวนมาร่วมประกอบพิธีทางศาสนาร่วมกับบ้านหนองหล่มที่วัดหนองหล่ม
- 4) โรงเรียน อยู่ในเขตบริการการศึกษาของโรงเรียนวัดหนองหล่ม

ทรัพยากรธรรมชาติ

ด้านทรัพยากรธรรมชาตินี้ บ้านป่าปวนมีป่าชุมชนที่มีอณาเขตติดต่อกับป่าชุมชนบ้านทุ่งยว่าซึ่งเป็นพื้นที่ของหมู่ที่ 7 และหมู่ที่ 12 การใช้ประโยชน์จากป่าจึงมีการใช้ร่วมกัน ชาวบ้านป่าปวนหรือหมู่บ้านอื่นที่มีป่าชุมชนจะทำแนวกันไฟที่ทำขึ้น ยังใช้เป็นเส้นแบ่งเขตการรับผิดชอบในการดูแลป่าของแต่ละหมู่บ้าน ส่วนด้านทรัพยากรน้ำบ้านป่าปวนในปัจจุบันไม่ได้อาศัยน้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติอื่นๆ ในอดีต แต่ใช้น้ำจากการทำประปาหมู่บ้านเป็นหลัก บางส่วนก็มีการขุดบ่อเสริม สมัยหนึ่งเคยมีโครงการจากทางภาครัฐเข้ามายังการทรัพยากรน้ำโดยทำการสูบน้ำจากลำน้ำแม่สารเพื่อนำมาใช้ในหมู่บ้าน แต่ปริมาณน้ำที่ได้ไม่คุ้นเคยกับค่าใช้จ่ายที่ต้องเสียจากการดำเนินการจึงต้องยกเลิกไป

สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อม

ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนมากเป็นปัญหาเรื่องเกี่ยวกับการจัดการขยะ โดยเฉพาะขยะที่เป็นยะสิ้น หมายถึง ขยะที่ไม่ได้เกิดจากชาวบ้านเจ้าของพื้นที่ทิ้งลง แต่เกิดจากคนต่างดิน ซึ่งส่วนมากเป็นคนที่เดินทางเข้าไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม และใช้เส้นทางบ้านป่าปวนเป็นทางผ่านแล้วทิ้งขยะในระหว่างการเดินทาง เป็นปัญหาที่จัดการได้ยาก เนื่องจากไม่มีอานาจควบคุมคนต่างดินได้ กฏของหมู่บ้านก็ใช้ไม่ได้ ปัญหาอีกอย่างคือ การปนเปื้อนของสารเคมีในแหล่งน้ำดื่ม และปัญหาการขาดน้ำในฤดูแล้ง ปัญหาขาดคนที่ทำงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมและทรัพยากร

ปัญหาทั่วไป

ปัญหาทั่วไปที่เกิดขึ้น ส่วนมากเกี่ยวกับเรื่องอาชีพและรายได้ในการครองชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับป่าชุมชน

ลักษณะของป่า

ป่าชุมชน บ้านหนองหล่ม บ้านป่านง บ้านป่าปัว เป็นบ้าประเกทที่ผลัดใบ (Deciduous) เป็นป่าที่มีต้นไม้จำพวกผลัดใบ ในฤดูฝนป่าประเกทนี้จะเขียวชุ่ม พอดึงดูดแล้งต้นไม้ส่วนใหญ่จะพากันผลัดใบทำให้ป่าโปร่ง มีพื้นที่ระดับความสูงตั้งแต่ 100 เมตรจนถึง 1,000 เมตร เกิดไฟไหม้ป่าเกือบทุกปี สังคมพืชดำรงสภาพได้โดยนิไฟป่าเป็นตัวกำหนด หากมีการป้องกันไฟป่าเป็นเวลาหนาป่าชนิดนี้จะเปลี่ยนเป็นป่าผลไม้ผลัดใบ ป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม บ้านป่านง บ้านป่าปัว จะเป็นป่าผลัดใบชนิด ป่าเต็รัง (Dry Deciduous Dipterocarp Forest) หรือเรียก กันว่า ป่าแดง ป่าแพะ ป่าโกก โดยลักษณะทั่วไปเป็นป่าโปร่ง พันธุ์ไม้ที่สำคัญ ได้แก่ รังเกิง พลวง พะยอม มะค่า แต่ ประดู่แดง สมอไทย ตะแบก รอกพื้า ส่วนไม้พื้นล่างที่พนกคือ มะพร้าวเต่า ปุ่มเปง ปรง และหญ้าชนิดต่างๆ

ป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม บ้านป่านง บ้านป่าปัว ตามกฎหมายเป็นป่าสงวนแห่งชาติ เดิมพื้นที่ป่าในเขตบริเวณนี้ จะถูกทำลายจนต้นไม้เกือบจะหมดป่า โดยกระบวนการทำการบุกรุกที่ดินเพื่อการทำนาหากิน การทำพื้นด้าน ใช้และขยาย ให้กับชาวบ้าน และรถไฟ การสัมปทานป่า จนเกิดปัญหาความแห้งแล้งขาดแคลนอุปโภคบริโภค น้ำใช้การเกษตร ชาวบ้านจึงเข้ามาคุ้มแลกแก้ไขที่เกิดขึ้น โดยการเข้าไปจัดการป่าบริเวณรอบหมู่บ้านมีการแบ่งพื้นที่ป่าจำนวนทั้งหมด 1,724 ไร่ แบ่งเป็นเขตป่าดันน้ำห้ามตัดฟันเด็ดขาดมีจำนวน 500 ไร่ และเขตป่าใช้สอยมีจำนวน 1,224 ไร่

ขอบเขตป่าชุมชน

ทิศตะวันออก ติดต่อ หมู่บ้าน ทุ่งขาว จำนวน 10 ไร่ ต.ครึบวบาน

ทิศตะวันตก ติดต่อ หมู่บ้าน ทรายทอง หัวม้าโถง น้ำทุ ต.ป่าสัก

ทิศเหนือ ติดต่อ หมู่บ้าน หนองไช บ้านป่าเต็งงาม ต.ป่าสัก

ทิศใต้ ติดต่อ หมู่บ้านหนองยางพื้า หนองยางไกล เหมืองลึก ต.เหมืองลึก อ.แม่ทา

ภูมิประเทศ

ที่ดิน ดอย ภู ดอยแล ดอยคัมหมา ดอยพากอก ดอนกันทา ดอยบวน ดอยขาว ดอยหลวง ดอยม่อนพริก ดอยพายาย ดอยป่าสัก ดอยโขด ดอยคอกฟาน

การใช้ประโยชน์

พื้นที่ป่าชุมชน ชาวบ้านสามารถเข้าไปหาของป่าเพื่อมาเป็นอาหาร ยกเว้นหน่อไม้เมื่อไม่ใช่การหาเพื่อค้าขาย จะถูกห้าม กรณีที่ต้องการ ไม่ทำบ้าน จะต้องมีรูปแบบบ้านมาก่อนช่วยเหลือตนเอง ไม่ได้โดยยืนคำร้องระบุ จำนวน ไม่ที่ต้องการต่อกรณีการป่าชุมชนเพื่อพิจารณา ต้องมีมติจากคณะกรรมการป่าชุมชนเป็นเอกฉันท์ในวิถี เสียงคัดค้าน จากนั้นส่งเรื่องต่อผู้ใหญ่บ้าน ให้อนุญาติจึงสามารถ จะใช้ไม่ได้ การตัดฟันจะต้องอยู่ภายใต้การดูแล ของคณะกรรมการป่าชุมชน

อาหารจากป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม

เดือน	อาหารประเภท พืช - สัตว์	พืช
	สัตว์	พืช
ม.ค.	กบ เสียด ปลา	ผักบี้เหล็ก ผักเสือด เหมือดชี้ ผักหวาน ยอดมะกอก
ก.พ.	ไข่แมลง กบ เสียด ปลา	ผักบี้เหล็ก ผักเสือด เหมือดชี้ ผักหวาน ยอดมะกอก
มี.ค.	ไข่แมลง กบ เสียด ปลา งูสิงห์ กระดาย	ผักบี้เหล็ก ผักเสือด เหมือดชี้ ผักหวาน ยอดมะกอก ดอกอ华 ดอกแก้ว
เม.ย.	ไข่แมลง กบ เสียด ปลา งูสิงห์ กระดาย	ผักบี้เหล็ก ผักเสือด เหมือดชี้ ผักหวาน ยอดมะกอก ดอกอ华 ดอกแก้วผักปูช่า ผักพ่อค้า หน่อไม้ ผลไม้ป่า มะม่วงป่า
พ.ค.	ไข่แมลง กบ เสียด ปลา งูสิงห์ กระดาย แมงมัน อีชวก	เห็ดโคน เห็ดปูโจร เห็ดดอบ เห็ดหล่ม ผักบี้เหล็ก ผักเสือด เหมือดชี้ ผักหวาน ยอดมะกอก ดอกอ华 ดอกแก้วยอดมะเม่า ยอดส้มปีอิ ผักปูช่า ผักพ่อค้า หน่อไม้ ผลไม้ป่า มะม่วงป่า
มิ.ย.	กบ เสียด ปลา อีชวก จีกุ่ง	เห็ดโคน เห็ดปูโจร เห็ดหล่ม เห็ดหัว ยอดมะกอก ดอกอ华 ผักปูช่า ผักพ่อค้า ยอดมะเม่า ยอดส้มปีอิ หน่อไม้
ก.ค.	กบ เสียด ปลา อีชวก จีกุ่ง	เห็ดโคน เห็ดปูโจร เห็ดหล่ม เห็ดดิน เห็ดถ่าน เห็ดบมิ้น ผักต้าวยอดมะกอก ดอกอ华 ผักปูช่า ผักต้าว
ส.ค.	กบ เสียด ปลา ต่อ	เห็ดโคน เห็ดปูโจร เห็ดหล่ม เห็ดดิน เห็ดถ่าน เห็ดบมิ้น ผักต้าว ยอดมะกอก ดอกครรช์ ผลไม้ป่า นมแมว มะนาว

เตือน

อาหารประเภท พิช - สัตว์

สัตว์

พิช

ก.ย.	กบ เจี๊ยบ ปลา ต่อ	เห็ดโคน เห็ดปู熹 เห็ดหน้ามอย เห็ดหล่ม เห็ดดิน เห็ดถ่าน เห็ดขมิ้น ผักติ้ว ยอดมะกอก ดอกครั้ง ผลไม้ป่า น้ำว้า มะมีน
ต.ค.	กบ เจี๊ยบ ปลา ต่อ	เห็ดโคน เห็ดปู熹 เห็ดหน้ามอย เห็ดหล่ม เห็ดดิน เห็ดถ่าน เห็ดขมิ้น ผักติ้ว ยอดมะกอก ดอกครั้ง ผลไม้ป่า น้ำว้า มะมีน
พ.ย.	กบ เจี๊ยบ ปลา	เห็ดหน้ามอย เห็ดหล่ม เห็ดดิน เห็ดถ่าน เห็ดขมิ้น ผักติ้ว ผักเชือด ดอกครั้ง ผลไม้ป่า มะเกี๊ย มะแก้วน
ธ.ค.	ไข่เม็ดแดง	ผักติ้ว ผักเชือด ดอกครั้ง ผักชีเหล็ก ยอดมะกอก ยอดปู熹 ผลไม้ป่า ต้นขอ มะป่อง มะเกี๊ย

การกำหนดแนวทางการดูแลรักษาป่าชุมชนของแต่ละหมู่บ้านจะมีกฎหมาย หรือระเบียบข้อบังคับที่แต่ก่อต่างกันออกไว้ตามบริบทเงื่อนไขและข้อตกลงในแต่ละพื้นที่

ระเบียบป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบึง และบ้านป่าปวย

1. ห้ามจุดไฟเผาบ้านในเขตป่าชุมชน
2. ห้ามล่าสัตว์ป่าทุกชนิดในเขตป่าชุมชน
3. ห้ามตัดฟันต้นไม้ในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของหมู่บ้านโดยเด็ดขาด
4. ห้ามนุกรุกผ่านทาง ทำการเกยตรในพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้านโดยเด็ดขาด
5. กรณีลักลอบตัดไม้ต้นไม้ในเขตป่าชุมชนจะถูกปรับต้นละ 500 บาทและส่งดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป
6. อนุญาตให้หา หน่อไม้ เห็ด ของป่า เพื่อเป็นอาหารได้
7. กรณีที่ต้องการใช้ไม้ในเขตป่าชุมชนต้องปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายบ้านและป่าชุมชน
8. คณะกรรมการป่าไม้มีวาระดำรงตำแหน่ง วาระ 4 ปี และต้องมีการประชุมอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

ระเบียบป่าชุมชนบ้านป่าบง

1. ห้ามบุคคลภายนอกเข้ามาใช้ไม้ในป่าชุมชนบ้านป่าบง โดยเด็ดขาด
2. บุคคลในหมู่บ้านสามารถใช้ไม้ได้ และต้องขออนุญาตใช้ตามความจำเป็นเท่านั้น เช่นซ่อมบ้าน ทำรั้ว ทำนั่งร้าน และตัดไม้ตามความเหมาะสมกับพื้นที่
3. อนุญาตให้หาของป่าเพื่อเป็นอาหาร เช่น เห็ด หน่อไม้ ผักหวาน ไข่มดแดง แมลงมัน ได้
4. ห้ามใช้ไม้ในป่าชุมชนเพาอ่าาน โดยเด็ดขาด
5. ในกรณีลักลอบตัดไม้ในป่าชุมชน จะถูกปรับตันละ 50 บาท และริบของกลาง
6. ให้มีกรรมการป่าชุมชนจำนวน 20 คน โดยมีกรรมการโดยตำแหน่ง 8 คน คือ ผู้ใหญ่บ้าน ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตัวบล กรรมการหมู่บ้าน กรรมการที่มาจากการเลือกตั้ง เขตละ 3 คน จำนวน 4 เขต รวม 12 คน วาระ 5 ปี

ตอนที่ 3 สรุปผลการดำเนินงาน

การดำเนินงานโครงการตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 จนถึงเดือนเมษายน 2549 สามารถสรุปผลการดำเนินงานออกเป็น 4 ประเด็น คือ

1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรห้องถังป้าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน
2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรนชาติป้าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาห้องถังให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน
3. การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน
4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนภายนอก

1. การศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรห้องถังป้าชุมชนโดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน

กิจกรรม 1.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างความเข้าใจระหว่างคณะกรรมการ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของคณะกรรมการป้าชุมชน

ระยะเวลา มกราคม- มีนาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ

ดำเนินการจัดการประชุมจำนวน 3 ครั้ง ระหว่างเดือนมกราคม - มีนาคม 2547

ครั้งที่ 1 เป็นการประชุมร่วมกันระหว่างทีมวิชาที่เป็นคณะกรรมการป้าชุมชน

ครั้งที่ 2 เป็นการประชุมร่วมกันระหว่าง คณะกรรมการป้าชุมชน

ครั้งที่ 3 เป็นการประชุมร่วมกันของคณะกรรมการป้าชุมชนทั้งหมด

ผลที่เกิดขึ้น

การดำเนินงานตามกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างความเข้าใจระหว่างคณะกรรมการ ทั้ง 3 ครั้ง เป็นกิจกรรมที่ใช้การประชุมเป็นแนวทางการดำเนินงาน เนื่องจากจะต้องสร้างความเข้าใจร่วมกัน ยกไปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการดำเนินงานตามแนวทางที่ได้วางไว้

ผลของการประชุมครั้งที่ 1 สร้างทีมหลักของการดำเนินงาน คณะครุมีความเข้าใจใน หลัก การ คำถาน เพื่อการวิจัยเนื้อหา เป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา วิธีการดำเนินงาน ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการทำ โครงการวิจัย ตลอดจนทิศทางของการทำงาน

ผลของการประชุมครั้งที่ 2 ซึ่งเป็นการประชุมที่หัวหน้าทีมวิจัยได้จัดประชุมเพิ่มเติมขึ้นมาเพื่อเตรียม งาน ร่วมวางแผนการปฏิบัติงานในการประชุม การสร้างความเข้าใจ ระหว่างทีมงานวิจัยทั้งหมด โดยมีการ เตรียมเนื้อหา การอธิบายเบื้องต้น ของความหมายของข่ายการทำงาน เนื้อหา ของงานวิจัย รูปแบบการทำงาน การจัดวางตัวบุคคลเพื่อรับผิดชอบในการประชุมสร้างความเข้าใจระหว่างทีมงาน สำหรับการวางแผนตัวบุคคลนั้น มีการพิจารณาให้เหมาะสมกับงานที่จะต้องดำเนินงาน

ผลของการประชุมครั้งที่ 3 ทีมทำงานวิจัยได้รับทราบแนวทาง การดำเนินงานตามโครงการของเห็นการ ดำเนินงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีความเข้าใจใน หลักการ เนื้อหา เป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา วิธีการ ดำเนินงานของโครงการวิจัย ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วม แต่ก็มีบางส่วนของ ทีมทำงานที่มานอกบ้านป้าป่วย ขั้นตอนการทำงาน เป็นกิจกรรมการเรียนการสอนตามปกติของครู และยังไม่ เข้าใจในแนวทาง การทำงานการวิจัย

ขั้นสังเกต

การทำงานของทีมทำงานที่มีความแตกต่างกันหลายๆด้าน ทั้งเพศ วัย อาชีพ ประสบการณ์การทำงาน นั่นหัวหน้าทีมทำงานต้องทำความเข้าใจและมีการเตรียมแผนงานที่ดี มีความชัดเจนเพื่อทำความเข้าใจแก่ ผู้ร่วมงานได้ทราบ ในกรณีที่มีประสบการณ์การทำงานมีรากฐานความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ชุมชนกำลังทำอยู่ก็จะ ทำให้มีอยู่การทำงานจะง่ายขึ้น

กิจกรรม 1.2 การประชุมเชิงปฏิบัติ การหาแนวทางการจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตร

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้คณะกรรมการรู้และเข้าใจในแนวทางการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตร

ระยะเวลา 4 มิถุนายน 2547

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทีมทำงานวิจัย ระหว่างคณะครุ ทีมทำงานวิจัย และ ศึกษานิเทศก์ จำนวน 2 ท่าน

ผลที่เกิดขึ้น

การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของทางโรงเรียนสามารถดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ โดยโรงเรียนสามารถสร้างหลักสูตรย่อไปในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตร สถานศึกษาของโรงเรียน โดยพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

โดยจะไม่ทำให้โครงสร้าง จุดหมาย จุดประสงค์และเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไป อาจเป็นหลักสูตรเฉพาะกิจระบบสั้น เช่นการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการที่ต้องการความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนความต้องการของชุมชน

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนนั้น จะใช้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่น

ได้แนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม ดำเนินงานดังนี้

1. ศึกษาสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่น ในประเด็นต่อไปนี้

- ชุมชน
- ป้าชุมชน
- กิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อม ศึกษาและข้อมูลสืบทอดทางศึกษาธรรมชาติโดยพิจารณา
- 2. จากนั้นนำข้อมูลที่รวบรวมมาทั้ง 3 ประเด็น มา วิเคราะห์ ข้อมูลเพื่อที่จะเป็นแนวทาง การพัฒนา หลักสูตรท้องถิ่น โดยจัดลำดับ พิจารณาความสำคัญ คำนึงถึงความสอดคล้องกับปัญหา ความ ต้องการแผนพัฒนาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ แนวโน้ม ความเกติ้อนไหว การเปลี่ยนแปลงทาง สภาพเศรษฐกิจและสังคม
- 3. กำหนดความเหมาะสมกับผู้เรียน วัย ระดับความยาก ง่าย ความมาก – น้อย ของเนื้อหา สาระ ตลอดจนประสบการณ์ ความต้นด้วย ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน สิ่งสำคัญ อีกประการคือ การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ท้องถิ่น ประทุมชาติ
- 4. กำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน เนื้อหาสาระและประสบการณ์ในหลักสูตรย่อย มีความ ต่อเนื่องกับรายวิชาอื่นๆ ในหลักสูตรแกนกลางหรือไม่ เป็นพื้นฐานสำหรับรายวิชาอื่นๆ ในระดับสูง ขึ้น สามารถนำไปใช้ในชีวิต ประจำวันได้หรือไม่ คุณค่า ความยาก ง่าย ปริมาณเนื้อหาสาระและ ประสบการณ์เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนหรือไม่
- 5. การออกแบบหลักสูตร โดยการกำหนดความคิดรวบยอด หรือผลที่ผู้เรียนจะได้รับภายหลังการเรียน
- 6. การร่างหลักสูตรย่อยในระดับท้องถิ่นซึ่งสามารถที่จะดำเนินงาน โดยยึดแนวทางของหลักสูตร แกนกลางที่ประกอบด้วย หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ และประสบการณ์กระบวนการเรียน การสอน เวลาเรียน โดยที่จะระดมสมองจากทีมวิจัยทั้งหมดคามดำเนินงาน
- 7. ทบทวนและการวิเคราะห์การร่างหลักสูตร ในประเด็นความน่าจะเป็นไปได้ของกระบวนการเรียน การสอนผู้สอน สถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม เป็นต้น
- 8. การพิจารณาองค์ประกอบอื่นๆ ที่จะช่วย ส่งเสริมหลักสูตรท้องถิ่นให้บรรลุความสำเร็จ เช่น แนว การสอน เทคนิคการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล หนังสือเรียนหนังสืออ่านประกอบ

9. การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น ท้องถิ่นมีการกำหนดเป็นแผนงานอย่างชัดเจนมีขั้นตอนและเป็นระบบ คัดเลือกกลุ่มทดลอง กำหนดวิธีการประเมิน การติดตามผล เพื่อพัฒนาให้เกิดความถูกต้อง สมบูรณ์ ก่อนนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ต่อไป

ข้อสังเกต

ในการดำเนินงานการเริ่มต้นที่จะสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรต่อชุมชนนั้นจะเป็นสิ่งที่ยากพอสมควรในกรณีที่ชุมชนซึ่งไม่มีประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมาก่อน และจะเป็นปัญหามากในช่วงเวลา นี้เนื่องจาก เป็นช่วงเวลาที่กำลังปรับเปลี่ยนหลักสูตรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่าในโรงเรียนตลอดมีการใช้ผลคะแนนระดับชาติมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษาต่อในระดับมัธยมศึกษา ผู้ปกครองซึ่งมุ่งแต่จะส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อศึกษาต่อมากกว่าการเรียนรู้ในเรื่องท้องถิ่น ดังนั้น การดำเนินงาน ครั้งแรก น่าจะเป็นการอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับชุมชนที่ยังไม่เข้าใจได้ทราบก่อน จึงค่อยดำเนินงาน

กิจกรรม 1.3 การประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อวางแผนการรวบรวมข้อมูลพื้นฐานชุมชนในเรื่องป่าชุมชน และข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ระยะเวลา 12 มิถุนายน 2547

กระบวนการ/วิธีการ เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อวางแผนการเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน โดยการดำเนินงานวางแผนเบ็ดชุมชนคือ หมู่บ้านหนึ่งหลัง บ้านป่าบึง บ้านป่าปียว ตามขอบเขตงานวิจัย การศึกษา จะเป็นการเก็บข้อมูลในด้านอคิด ความเป็นมาของหมู่บ้าน สภาพปัจจุบัน ปัญหา ของชุมชน เพื่อนำไปสู่การรักษา สภาพสิ่งแวดล้อมด้านป่าไม้ของชุมชน

ผลที่เกิดขึ้น

เข้าใจชุมชนและทีมทำงานวิจัยได้ทราบและมีแนวทางการทำงานในการเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชนที่จะออกนำไปเก็บข้อมูลในชุมชนและป่าชุมชน

ข้อสังเกต

เนื่องจากเป็นการประชุมวางแผนแบบกลุ่มใหญ่และนักเรียนมีความแตกต่างกันจึงมีความยุ่งยากใน แนวทางปฏิบัติ ดังนั้นกรณีที่จะดำเนินการครั้งต่อไปควรแบ่งเป็นกลุ่มย่อยในการทำงาน แต่ก็ดำเนินการได้ เพราะนักเรียนมีพื้นฐานการทำงานมาก่อน

กิจกรรม 1.4 การเก็บข้อมูลพื้นฐานชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อรวบรวมข้อมูลพื้นฐานชุมชนในเรื่องป่าชุมชนและข้อมูลทั่วไปของชุมชน

ระยะเวลา มิถุนายน - สิงหาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการออกเก็บข้อมูลในชุมชน หลังจากการประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลชุมชนเรียบร้อย ครู มอบหมายให้นักเรียนออกเก็บข้อมูลตามแผนที่กำหนด คือออกไปเก็บเป็นกลุ่มๆ การเก็บข้อมูลนักเรียนจะดำเนินการเก็บข้อมูลเป็นกลุ่มๆ ละไม่เกิน 8 คน ไปตามบ้านวิทยากรชุมชนที่กำหนดคนดูหมาดไว้ตามคำแนะนำที่ดังไว้ในกระบวนการวางแผน ในการเก็บข้อมูลจะมีการคุ้ยและเข้าเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียนการทำงานเป็นกลุ่มน้ำยาทการพนั่นใหญ่ มีการให้ข้อมูลและขอสัมภาษณ์ระหว่าง การสัมภาษณ์ต้องคุ้ยแล้วรื่องการยาทการพูด การซักถาม การให้เกียรติวิทยากร การรับผิดชอบงานโดยมีผู้ซักถาม และที่เหลือในกลุ่มจะต้องจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับตามหัวข้อคำถาม บทบาทของครูในชุมชนผู้รับผิดชอบต้องให้ความช่วยเหลือในการซักถามกระตุนให้การทำงานเป็นไปตามแผนงาน อย่างกีบประคีนที่นักเรียนซักถาม หลังจากการเก็บข้อมูลชุมชน มีการนำข้อมูลที่ได้มาให้นักเรียนได้รวมรวมเป็นข้อมูลของกลุ่มมีการตรวจสอบข้อมูลกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่และนำมาระบบเพิ่ม เติบ เนื้อหา หลังจากนั้นก็นำมาและเป็นข้อมูลของทั้งหมด

ผลที่เกิดขึ้น

ได้ข้อมูลชุมชนจากการเก็บข้อมูลของนักเรียนซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้น ซึ่งต้องมาเบรียบเทียบกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่และให้นักเรียนได้เรียบเรียงเป็นข้อมูลใหม่ต่อไป (ดังน้ำเส้นรายละเอียดในตอนที่ 1)

ข้อสังเกต

การเก็บข้อมูลโดยนักเรียนมีความยุ่งยากในกรณีที่ให้นักเรียนจำนวนมากมีความต้องการแตกด้วยกันนักเรียนซึ่งเลือกมักจะเก็บข้อมูลได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากไม่ค่อยเข้าใจในวิธีการเก็บข้อมูล

กิจกรรม 1.5 การประชุมนำเสนอข้อมูล

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสร้างความเข้าใจในแนวทางการทำงาน เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมองเห็นทิศทางการทำงานตามโครงการ เพื่อรับข้อมูล ข้อเสนอแนะ เพิ่มเติมจากการดำเนินงาน

ระยะเวลา 16 สิงหาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ

ทีมทำงานวิจัย ได้มีการวางแผนงานที่จะนำเสนอ โดยการเตรียมงานนั้น อาศัยทีมวิจัยในโรงเรียนเป็นหลักในการนำเสนอ โดยมีการประชุมปรึกษาหารือก่อน ของทีมหลัก และได้เตรียมการนำเสนอในวันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ.2547 โดยทดลองกับนักเรียนที่จะนำเสนอในรูปแบบคือใช้การเขียนลงกระดาษปูร์ฟ์ฟ์น้ำดีดบนกระดาษ มีการวางแผนการนำเสนอโดยให้นักเรียนจำนวน 2 คนเป็นผู้นำเสนอ และอีก 2 คนเป็นผู้ช่วยและตอบคำถาม การทำงานโดยเริ่มจากโรงเรียนออกหนังสือเชิญประชุมคุ่ชุมชน เพื่อให้นักเรียนได้นำเสนอข้อมูลนัดวันเวลา สถานที่ ให้เรียบร้อย ในวันที่นำเสนอ (วันที่ 22) เริ่มคัดคัด การกล่าวนำเสนอโดยการประชุม และชี้แจงถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมตามโครงการ นักเรียนที่เตรียมนำเสนอออกมานำเสนอข้อมูลที่ออกໄไปเก็บข้อมูลชุมชนต่อที่ประชุม และหลังจากนำเสนอได้เชิญให้ผู้เข้าร่วมได้เสนอแนะ และแก้ไข เพิ่มเติมข้อมูลที่ได้นำเสนอทีมวิจัย และนักเรียนที่เข้าร่วมทุกคนเก็บประเด็น ข้อมูล เพิ่มเติม

ผลที่เกิดขึ้น

การนำเสนอข้อมูลในการออกเก็บข้อมูลของนักเรียนจะเป็นการสร้างความตระหนักรับบทบาทหน้าที่ และการมีส่วนร่วมของชุมชน จะพบว่าชุมชนมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากในการแสดงออกของนักเรียน และความสามารถของนักเรียนในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน และเพิ่มเติมข้อมูลให้กับนักเรียน การนำเสนอข้อมูลคุ่ชุมชนจะเป็นการพัฒนาทักษะการพูด การนำเสนอของนักเรียน พัฒนาความรู้ที่ได้มามาให้เข้าใจมากขึ้นจากการเพิ่มเติมของชุมชน เกิดความตื่นเต้นและเกิดความภาคภูมิใจที่ได้แสดงออก

ข้อสังเกต

การนำเสนอข้อมูลจะเป็นการพัฒนาบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นการพัฒนาความคิด ทักษะการนำเสนอ ได้เป็นอย่างดีและสร้างความภาคภูมิใจ ต่อนักเรียนและผู้มีส่วนร่วมทุกคน ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงสามารถที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับโรงเรียนได้มากขึ้น โดยมองเห็นจากการนำเสนอของนักเรียนที่เสนอในเรื่องราวที่ตนเองได้ให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนและสามารถนำไปเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนได้ การดำเนินงานครั้งต่อไปควรมีการเชิญกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนให้มากขึ้น เพื่อเป็นข้อมูลสำรอง ใจแก่นักเรียน และสามารถเพิ่มเติมประเด็นมากขึ้น

กิจกรรม 1.6 การวิเคราะห์และการวางแผนการดำเนินงาน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อนำข้อมูลที่ได้รับมาวิเคราะห์เป็นกิจกรรมและการวางแผนการดำเนินงาน

ระยะเวลา 30 สิงหาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการประชุมเพื่อวิเคราะห์งานตามโครงการและจัดทำแผนงานในระยะการทำงานระยะต่อไป นำเสนอผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมาให้ที่ประชุมทราบ

ผลที่เกิดขึ้น

ทีมวิจัยได้รับทราบผลการดำเนินงานตามโครงการวิจัย และมองทิศทางของการทำงานในระยะต่อไปได้ชัดเจน

การประชุมที่นำเสนอข้อมูลที่เป็นจำนวนมากให้กับทางชุมชนทราบนั้น จะมีผลต่อการความเข้าใจในทิศทางการทำงาน และการให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ที่ผู้นำอภิปรายจะต้องใช้เวลามากขึ้นในการสร้างความเข้าใจร่วมกันการนำเสนอจราจรและภาระที่แผนงานเป็นสิ่งที่ต้องใช้ความเข้าใจต่อการดำเนินกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น การให้ข้อมูล และแผนงานที่จะทำต่อไปจะต้องมีความละเอียด ชัดเจนให้มาก

กิจกรรม 1.7 การเก็บข้อมูลพื้นฐานเพิ่มเติมในการจัดทำฐานข้อมูลป้าชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อจัดทำฐานข้อมูลฐานป้าชุมชนโดยพายา

ระยะเวลา 22 - 23 พฤษภาคม 2548

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการอุดเก็บข้อมูลพื้นฐานในป้าชุมชนโดยพายาโดยเริ่มจากการประชุมวางแผนการเก็บข้อมูลพื้นฐานป้าชุมชน ในการเก็บข้อมูล มีการคุยแล แลและข้าเรื่องระเบียบวินัยของนักเรียนการทำงานเป็นกุญแจ นาราบท ในการซักถาม ระหว่างการซักถามต้องคุยกับเรื่องการยาทการพูด การซักถาม การให้เกียรติวิทยากร การรับผิดชอบงานโดยมีผู้ซักถาม และที่นักเรียนในกุญแจต้องจดบันทึกข้อมูลที่ได้รับตามหัวข้อคำถาม ครุต้องให้ความช่วยเหลือในการ ซักถาม กระตุ้นให้การทำงานเป็น ไปตามแผนงาน อย่างกีบประเด็นที่นักเรียนซักถาม หลังจากการเก็บ ข้อมูลชุมชนมีการนำข้อมูลที่อุดเก็บมาให้กับเรียน ได้รวมรวมเป็นข้อมูลของกุญแจมีการตรวจข้อมูลกับข้อมูลเดิม ที่มีอยู่และนำมานำเสนอเพิ่มเติมเนื้อหา หลังจากนั้นก็นำมานำเสนอและเป็นข้อมูลของทั้งหมด

ผลที่เกิดขึ้น

ได้ฐานข้อมูลด้านน้ำในเขตป้าชุมชนโดยพายาจากการเก็บข้อมูลของนักเรียนซึ่งเป็นข้อมูลเบื้องต้น มาเปรียบเทียบกับข้อมูลเดิมที่มีอยู่ พบว่า ข้อมูลพื้นฐานนี้ไม่ป้าในเขตป้าชุมชนไม่มีการเปลี่ยนแปลงข้อมูลมากแต่ มีการเพิ่มรายละเอียดของจุดกระจายพันธุ์ของต้นไม้ เช่น ผักหวาน ผักสาม ไผ่ ซึ่งเป็นผักที่ใช้เป็นอาหารจะพบมากในบริเวณพายา (ช่วงจุดศึกษาที่ 1- 3) บริเวณนี้จะเป็นป้าทับพืชที่เป็นสมุนไพร เช่น หนอนตาชายหาด เป็นต้น ไม่ได้รับความรักความเครื่อง กระจายทั่วไปในเขตป้าชุมชน จุดศึกษาที่ 3- 6 จะพบ เต็ง รัง และ

พลดวงมาก จุดศึกษาที่ 8 จะพบ สัก และศูด เหตุจะกระจากหัวไปในเขตป่าชุมชน เหตุหลัก เหตุละโภค พบนาก ในบริเวณ ช่วงจุดศึกษาที่ 1 – 3 และช่วงจุดศึกษาที่ 7 – 8 ซึ่งจะพบประมาณเดือนมิถุนายน ถึงเดือน ธันวาคม นก จะพบหัวไป นกบังรอกให้รู้ นกชูนแพนนกกระเด็น พบนากบริเวณใกล้ม่อนดินแคง นกเด้า นกปะดหัวโขน กระรอก กระแต งูเหี้ยมจะมีมากในบริเวณพายา ในการนี้ที่จะจัดทำฝายพระราช(ฝายแม่น้ำ) บริเวณล้าหัวข จุดม่อนดินแคงนอกจากจะทำให้มีน้ำในป่าเกิดความชุ่มชื้นแล้ว ยังจะเป็นแนวป่าเปียกป่องกันไฟป่าที่จะให้มีข้าม มากดอยหลวง(ป่าชุมชนบ้านน้ำพู) ตลอดจนสามารถเป็นแหล่งน้ำให้กับนก และสัตว์อื่นได้เป็นอย่างดี

ข้อสังเกต

การเก็บข้อมูลโดยนักเรียนมีความยุ่งยาก ในกรณีที่ใช้นักเรียนจำนวนมากมีวุฒิภาวะแตกต่างกัน นักเรียนบางคนจะเก็บข้อมูลได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากรับฟังและเข้าใจวิธีการเก็บข้อมูลไม่เข้าใจ ทีมนักวิจัย ส่วนใหญ่ไม่ได้ มีส่วนร่วมเท่าที่ควร จะรับรู้เฉพาะทีมที่เป็นครู จึงส่งผลให้ฐานข้อมูลด้านอื่นที่เกี่ยวกับสัตว์ใน เขตป่าชุมชนไม่ได้รายละเอียดเท่าที่ควร

กิจกรรม 1.8 การประชุมเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การทบทวนหลักสูตรท่องถิ่น

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อทบทวนหลักสูตรท่องถิ่นของโรงเรียน

ระยะเวลา พฤหัสบดี พ.ศ. 2548

กระบวนการ/วิธีการ เป็นการดำเนินการประชุมเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท่องถิ่น โดยเป็นการ ทบทวนหลักสูตรท่องถิ่นที่จะดำเนินงานตามโครงการวิจัยฯ

ผลที่เกิดขึ้น

ได้ผลสรุปผลของการทบทวนกิจกรรมที่ผ่านมาของโครงการทั้ง 2 ระยะ และสรุปแนวทางการทำงาน เพื่อพัฒนาหลักสูตรท่องถิ่นป่าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แนวทางพัฒนาเส้นทาง ศึกษาระยะชาติ ที่เน้นการใช้ภูมิปัญญาท่องถิ่นในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และแนวทางการสร้างเสริมความ เป็นเชิงในการจัดการป่าชุมชน ที่จะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชน

ข้อสังเกต

การสรุปบทเรียนเป็นการย้ำ กระตุ้นให้นักวิจัย และชุมชนได้ทบทวนผลการเรียนรู้จากการทำงานตาม โครงการวิจัยฯ มองเห็นทิศทางการทำงานต่อไปในอนาคต

กิจกรรม 1.9 การประชุมเพื่อการพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่น(กิจกรรมที่เนื่องการทบทวนหลักสูตร)

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อปรับปรุงหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

ระยะเวลา พฤศจิกายน พ.ศ. 2548

กระบวนการ/วิธีการ เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการทบทวนการพัฒนาหลักสูตร ผลที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการโครงการวิจัยฯ ได้ทบทวนแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อย้ำความเข้าใจให้ตรง กันในทีมวิจัยเพื่อจะนำไปสู่การการเขียนร่างแนวทางของหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนสื้นทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชนโดยพิจารณา ในประเด็น ข้อมูลในด้าน ความต้องการ ชุมชน แผนพัฒนา แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ ดังนี้ วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ ตลอดจนได้ร่างเป็นคันของหลักสูตรท้องถิ่นสื้นทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชนโดยพิจารณาที่จะประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ กิจกรรมแหล่งเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ สื่อ การวัดประเมินผล

ข้อสังเกต

การสรุปเป้าหมายเป็นการข้าม ประเด็นให้นักวิจัย และชุมชน ได้ทบทวนผลการเรียนรู้จากการทำงานตามโครงการวิจัย สามารถมองเห็นทิศทางการทำงานต่อไปในอนาคต

กิจกรรม 1.10 การดำเนินงานจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม เพื่อจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน

ระยะเวลา มิถุนายน พ.ศ. 2548

กระบวนการ/วิธีการ

การดำเนินการเป็นการประชุมเพื่อระดมสมองในการจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นสื้นทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชนโดยพิจารณา

ผลที่เกิดขึ้น

คณะกรรมการโครงการวิจัยฯ ได้ประเด็นแนวทางการร่างหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชน ที่ประกอบด้วย

- ความสำคัญ วิสัยทัศน์ เป้าหมาย
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน
- มาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้

- กิจกรรมแหล่งเรียนรู้
- แผนการจัดการเรียนรู้
- สื่อ
- การวัดประเมินผล

โดยความร่วมมือ ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ที่ประชุมได้มอบหมายให้ทีมงานวิจัยส่วนโรงเรียน จัดทำร่างหลักสูตรห้องถีนเส้นทางศึกษารรนชาติ เพื่อนำเข้าพิจารณาต่อไป

ข้อสังเกต

การทำงานที่มีผลได้ผลเสียต่อบุคคลอื่น โดยเฉพาะการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่นักวิจัยต้องรอบคอบในการทำงาน เพราะผลกระทบถึงผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนและของรัฐ

กิจกรรม 1.11 เวทีสรุปและการตรวจสอบหลักสูตรห้องถีน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อร่วมกันสรุป และตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ของหลักสูตรห้องถีน

ระยะเวลา 18 พฤศจิกายน 2548

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นกิจกรรมประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อสรุปและตรวจสอบหลักสูตรห้องถีน โดยมีเจ้าหน้าที่จากการส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจำนวน 10 คนเข้าร่วมสังเกตการณ์ การทำหลักสูตรห้องถีนเพื่อ เป็นข้อมูลประกอบโครงการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพื้นฟู และอนรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ ที่จะร่วมกับทางหน่วยบ้านดำเนินงานต่อไป

ผลที่เกิดขึ้น

ทางชุมชนได้แนวทางการทำงานเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน โดยมีโครงการต่อเนื่องจากโครงการวิจัยและการทำงานด้านบ้านบ้านของหน่วยบ้าน โดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีวิจัยได้ผลสรุปการทำงานในการร่างหลักสูตรที่จะใช้ใน กิจกรรมการเรียนรู้ของทางโรงเรียนและได้ตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ ของหลักสูตรห้องถีน ชุมชน เกิดเครือข่ายการทำงานด้านสิ่งแวดล้อม โดยมีการประสานงานกับกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม :

ข้อสังเกต

การทำงานด้านหลักสูตรห้องถีนของโรงเรียน แม้ว่าจะถูกต้องรอบด้านแนวทาง การจัดทำหลักสูตรตามที่ กระทรวงกำหนดก็ตาม ใน แนวทางปฏิบัติถึงแม้ว่าจะต้องทำตามแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

แต่บางเรื่องที่ไม่ขัดกันและเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการห้องถินน่าจะเปิดโอกาสให้โรงเรียนดำเนินการจัดทำหลักสูตรห้องถินที่นักกรอบกำหนด เพื่อความเป็นอิสระทางวิชาการ

กิจกรรม 1.12 เวทีสรุปบทเรียนการจัดทำหลักสูตรห้องถิน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อสรุปบทเรียนการทำงาน และสรุปบทเรียนการจัดทำหลักสูตรห้องถิน
- เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้บทเรียนการทำงานร่วมกับชุมชน

ระยะเวลา 29 มีนาคม 2549

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นกิจกรรมประชุมสรุปบทเรียนการดำเนินงานตามโครงการวิจัยทั้งหมดกับทีมงานวิจัยและชุมชนทั้ง

3 หมู่บ้าน

ผลที่เกิดขึ้น

ได้แนวทางการสรุปผลการดำเนินงานการพัฒนาหลักสูตรห้องถิน และได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนในเรื่องหลักสูตร การสร้างแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้แห่งใหม่

“ดางานของหล่ม มีแหล่งเรียนรู้ด้วยพยายาม เป็นตัวจัดแล้ว เขาจะสร้างแหล่งเรียนรู้ดังนี้ บ้านป่าบัว บ้านป่าบัว เพื่อตัวชาวบ้านป่าบัว บ้านป่าบัว จะได้รับการจัดการดูแลป่าชุมชน และป่าด่างกิ่วทุกชี ไปป่าหาด หาดออก มีอะหังและนักศึกษาเรียนน่าจะไปเรียนรู้ดังนั้น และชาวบ้านก็จะสนใจในเรื่องป่านักขั้น” พระครูวรวิจิชาโนบุตร(เจ้าอาวาสวัดหนองหล่ม) แนวทางการดำเนินงานหลังเสร็จสิ้นงานวิจัย และผล กระบวนการของการดำเนินงานที่เกิดขึ้น

ข้อสังเกต

กิจกรรมสรุปนี้ ความมีผู้ดำเนินงานร่วมจากภาค นอกราชเพื่อเป็นการกระตุ้นการแสดงออกด้านความคิด ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของชุมชน

2. การศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน

กิจกรรม 2.1 การประเมินทำความเข้าใจ และการเก็บข้อมูลเบื้องต้น วางแผนการศึกษาดูงาน

ວັດຖຸປະສົງຄໍຂອງກິຈกรรม

เพื่อประชาชนทำความเข้าใจมีข้อมูลเบื้องต้นและมีแผนการดำเนินงานศึกษาดูงาน

ระยะเวลา 30 มิถุนายน 2547

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการประชุมทีมทำงานวิจัยเพื่อ วางแผนทางการจัดทำข้อมูลเบื้องต้น และการศึกษาคุณตามโครงการ โดยเริ่มจากบททวนการทำงานที่ผ่านมาและพิศทางการทำงานของโครงการ หลัง จากนั้นนำ เสนอ ข้อมูลการทำงาน เพื่อใช้ในการวางแผนการ ศึกษาคุณงานให้ที่ประชุมรับทราบ โดยมีแนวทางการดำเนินงาน ปรับเปลี่ยนการศึกษาคุณงาน เป็นการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยได้รับการประสานงานกับ โรงเรียนสีบ้าน ภูมิปัญญาล้านนา ที่จะเข้ามาจัดกิจกรรมประชุม สัมมนาแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานด้านการจัด การศึกษาทางเลือกกับโรงเรียน

អនុញ្ញាត

สามารถกำหนดแนวทางการดำเนินงานในขั้นตอนนี้โดยใช้การประชุมทำความเข้าใจแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการทำงาน อาทิ ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่มาปรับปรุงข้อต่อให้ดัดสินใจในการทำงานและมีแผนการดำเนินงานที่คุณภาพการศึกษาดูงาน

ប័ណ្ណតាមការ

การใช้ข้อมูลที่มือถือและการแสวงหาเครือข่ายการทำงานจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงานและการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานเพื่อสร้างโอกาสที่ดีต่อการทำงาน การใช้เครือข่ายการทำงานที่ทำงานคล้ายกันมาร่วมงานจะสามารถก่อเกิดประโยชน์ต่อการทำงาน

กิจกรรม 2.2 การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อประชุมทำความเข้าใจ มีข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการพัฒนาสื่อทางศึกษาธิรรมชาติ
- เพื่อให้คณะทำงานมีความรู้ความเข้าใจและเห็นทิศทางการพัฒนาสื่อทางศึกษาธิรรมชาติ

ระยะเวลา 11 – 12 มิถุนายน 2547

กระบวนการ/วิธีการ

การจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา กรณีศึกษาป่าชุมชน และสื้นทางศึกษาธรรมชาติ ป่าชุมชนดอยพายาย กับผู้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมงานวิจัยของโครงการ การดำเนินงานใช้เวลา 2 วัน โดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเข้าศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน และมีการอภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันหลังจากการทำกิจกรรม

ผลที่เกิดขึ้น

กิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่างๆที่มีความหลากหลายทั้งกิจกรรมที่ทำแล้วต่างพื้นที่จึงทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีข้อเสนอ แนะนำกماที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมสื้นทางศึกษาธรรมชาติทั้งรูปแบบการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมการคุนก ที่ต้องปรับปรุงการนำเสนอกิจกรรมที่ควรให้น่าสนใจมากขึ้น ด้านเนื้อหา เช่นเนื้อหาตรงจุดถ้าคืน ต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื่อง จากสภาพของถ้าคืนที่ทຽดโรม น่าจะมีศึกษาประเด็นอื่นๆ การเพิ่มเติมความรู้ให้กับทีมวิชาการในด้านความรู้เกี่ยวกับต้นไม้ในป่า สมุนไพรในป่า เป็นด้านตลอดจน เทคนิคการสื่อความหมายทางธรรมชาติ ซึ่งทางทีมงานวิจัยสามารถนำมาปรับปรุงพัฒนาสื้นทางศึกษาธรรมชาติให้ดีขึ้น

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละพื้นที่ ทำให้ทีมทำงานวิจัยเกิด ความภาคภูมิใจในการทำงานและมองเห็นและแนวทางการแก้ไขในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งผลถึงการจัดทำหลักสูตร ห้องถันต่อไป “นาร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้ สิ่งที่ได้พบเป็นการเปิดแนวคิดแนวใหม่ เราสามารถนำเสนอสิ่งต่างๆที่อยู่รอบตัวเรามานานมากการเป็นองค์ความรู้แปลกๆใหม่ๆคิดว่าทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน เราควรนำอาชุดเด่นของแต่ละคนไปเติมเต็มซึ่งกันและกัน” ตัวแทนนักศึกษา ชั้นรุ่นตะวันส่อง สถาบันราชภัฏเชียงราย

ข้อสังเกต

เนื่องจาก เป็นการปรับเปลี่ยนกิจกรรมจากเดิมจึงทำให้ต้องทำความเข้าใจต่อทีมงานให้เข้าใจร่วมกันว่า เป็นกิจกรรมของโครงการตามปกติแต่มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานเท่านั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นอีกประการเนื่องจากกิจกรรมดำเนิน การพร้อมกับงานประจำเดือนพฤษภาคมของหมู่บ้านจึงทำให้บางเวลาของกิจกรรมทีมทำงานไม่สามารถเข้าร่วมได้ครบจึงมีปัญหาในการทำงาน

กิจกรรม 2.3 เวทีสรุปบทเรียน การศึกษาดูงาน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อที่จะสรุปบทเรียน เวทีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้โรงเรียน วัด บ้าน หนองหล่ม

ระยะเวลา 28 สิงหาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการประชุมเพื่อเสนอผลสรุปของกิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ โรงเรียนบ้าน วัดหนองหล่ม ที่แผนกิจกรรมการศึกษาดูงานเส้นทางศึกษาธรรมชาติ ผลที่เกิดขึ้น

เป็นการสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการที่ผ่านมา เป็นการแลกเปลี่ยนเพื่อหาข้อเสนอแนะสรุปบทเรียนต่อการทำงาน เพื่อที่จะให้กิจกรรมบรรลุตามเป้าหมาย เป็นการยกระดับความเชื่อมั่นในการทำงานของทีมวิจัย ให้มีความเชื่อมั่นในแนวทางการทำงานและการจัดสร้างหลักสูตรตามโครงการต่อไป มีการนำเสนอความก้าวหน้าของโครงการ การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการป่า โดยทางองค์กรบริหารส่วนตำบลศรีบัวบ้านนำโครงการบรรลุในข้อบังคับขององค์กรบริหารส่วนตำบลศรีบัวบ้าน พร้อมสนับสนุนงบประมาณ 300,000 บาท และตัวแทนชุมชนของบ้านหนองหล่มจำนวน 2 ท่านคือ นายเกยม พึงกะสัน อบต.ศรีบัวบ้าน และนายทองอินทร์ ขามูล ได้ลงนามรับการสนับสนุนเครื่องจักรบรรจุอาหารกระป๋องกับสหกรณ์จังหวัดเป็นที่เรียบร้อย

นำเสนอรายงานการประชุมโครงการ การจัดกระบวนการเรียนรู้ บ้าน วัด โรงเรียน ที่ทางทีมวิจัยร่วมกับเครือข่ายการศึกษาทางเลือกภาคเหนือ ร่วมกันจัดในวันที่ 11 - 12 มิถุนายน พ.ศ.2547

ចំណាំការ

การสรุปบทเรียนที่กิจกรรมผ่านมาเป็นระยะเวลาหนึ่งควรนั้นผลที่ได้รับอาจไม่เป็นไปกับความต้องการเนื่องจากอาจจะลืมเหตุการณ์ การใช้สรุปผลการค้นนิยการ ตามโครงการ น่าเป็นแนวทางอาจช่วยได้

3. การศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างศรัทธาในชุมชน

กิจกรรม 3.1 การประชุมเชิงปฏิบัติการ การสร้างความเข้าใจระหว่างคณะทำงาน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

- เพื่อที่จะชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามโครงการให้บรรลุความสำเร็จ
- เพื่อทำความเข้าใจใน หลักการ คำถานเพื่อการวิจัย เมื่อหาเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา วิธีการ ดำเนินงาน ของโครงการวิจัย
- เพื่อให้ทีมวิจัยทั้งหมดร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วม

ระยะเวลา มีนาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ เป็นการประชุมร่วมของคณะทำงานวิจัยทั้งหมด
ผลที่เกิดขึ้น

ผลของการประชุม ทีมทำงานวิจัยได้รับทราบแนวทางการดำเนินงานตามโครงการของเห็นการดำเนินงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม มีความเข้าใจในหลักการ เมื่อหาเป้าหมาย กิจกรรม ระยะเวลา วิธีการ ดำเนินงานของโครงการ วิจัย ได้ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวทางการทำงานแบบมีส่วนร่วม มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนเกี่ยวกับ การทำงานตามโครงการมีประเด็นที่สำคัญในการอภิปราย คือ นายนิวูลย์ จำวรรัตน์ ได้เสนอแนวทางการทำงานที่ต้องการให้ครอบคลุมทั้ง 3 หมู่บ้าน และเน้นผลจากการทำงานที่ผ่านมาที่นำไปสู่ความภาคภูมิใจ และชี้ให้เห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้นของจากกิจกรรมของงานวิจัย

“ ผ่านมาหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน ในการทำกิจกรรมเกี่ยวกับป้าชุมชนนานับ 10 ปี จนป้าชุมชนของเขามีความอุตสาหกรรมที่หลากหลาย มีคนมาเก็บเห็ดในเขตบ้านเขา เห็นว่ากันเป็นนาปอขอกลาง ถ้าหมู่บ้านสร้างกิจกรรมการเพื่อยกย่องค่าจากผลผลิตที่นาจากป้าได้ เช่นการทำเห็ด กระป่องได้ ชาวบ้านก่อจะหันมาช่วยรักษาป้ามากขึ้น ” นายนิวูลย์ จำวรรัตน์ สมาชิกองค์กรนิหารส่วนตำบลศรีบัวบาน

ข้อสรุป

การทำงานที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายนั้นต้องมีการทำความเข้าใจในพิธีทางการทำงาน รวมทั้งมีการประสานประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นให้สอดคล้องกัน

กิจกรรม 3.2 การประชุมเชิงปฏิบัติ การแนวทางการขัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่น การวิเคราะห์หลักสูตร

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อดำเนินงานจัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับความต้องการชุมชนในด้านเศรษฐกิจชุมชน

ระยะเวลา 4 มิถุนายน พ.ศ. 2547

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นการประชุมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของทีมทำงานวิจัย มีการนำเสนอผลการดำเนินงานเกี่ยวกับโครงการวิจัยที่ผ่านมา โดยชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้านมีความต้องการ ที่จะให้โรงเรียนดำเนินงานเป็นหลักสูตรท้องถิ่นคือ ความต้องการให้ชุมชนพึ่งพาหมู่บ้านร่วมกันดูแลบ้านชุมชนให้ดีขึ้น โดยมองเห็นประโยชน์จากการใช้ป่าชุมชนของหมู่บ้าน เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับโรงเรียนแล้ว น่าจะทำผลิตภัณฑ์อาหารกระป่องที่มาจากการเพาะส่งเสริมอาชีพ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมองเห็นคุณค่าของป่าชุมชน ทันนาร่วมมือกันดูแลรักษาป่าชุมชนให้มากขึ้น และนำเสนอผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

มีแนวทางขัดสร้างหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้อง ความต้องการชุมชนในด้านเศรษฐกิจชุมชน ได้แนวทางแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน โดยการประสานความร่วมมือกันในชุมชนมีการจัดตั้งคณะ กรรมการดำเนินงานมีแนวทางการระดมทุนการแสวงหา ความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ

ข้อสังเกต

การทำงานกับชุมชนที่มีความต้องการด้านเศรษฐกิจ และทางโรงเรียนมีความต้องการด้านหลักสูตรต้องสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อประสานความร่วมมือกัน

กิจกรรม 3.3 การประชุมประชาคมหมู่บ้านเกี่ยวกับกิจกรรมการแปรรูปอาหาร

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อหาแนวทางการทำความเข้าใจและพิสูจน์การทำงานของกิจกรรมแนวทางการรักษาป่าและการแปรรูปอาหารที่มาจากการชุมชน

ระยะเวลา 5-8 มีนาคม 2547 และ 14 กรกฎาคม 2547

กระบวนการ/วิธีการ

โดยมีการประชุมเพื่อระดมทรัพยากรในชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้าน จำนวน 3 ครั้ง การประชุมคณะทำงานกลุ่ม 1 ครั้ง ประชุมทีมงานวิจัย 1 ครั้ง เป็นการซึ่งแนวทางการประชุมเบื้องต้นให้ผู้เข้าร่วมประชุมทราบ หลังจากนั้นทีมวิจัยได้ชี้แจงโครงการวิจัยให้ชุมชนทราบนำเสนอแนวคิดการรวมกลุ่มการดำเนินงาน และการ

ดำเนินงานตามแผนงานการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากป้าชุมชนให้ที่ประชุมทราบ เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้อภิปรายซักถามแนวทางกิจกรรมของโครงการ และคัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นตัวแทนหมู่บ้านเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการดำเนินงานร่วม หมู่บ้านละ 5 คน รวม 15 คน

วันที่ 14 กรกฏาคม 2547 มีการประชุมร่วมระหว่างทีมทำงานวิจัย กับคณะกรรมการโครงการปรับปรุงผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากป้าการประชุมเป็นการรายงานผลการดำเนินงานการทำงานที่ผ่านมา วางแผนทางการทำงานต่อไป

ผลที่เกิดขึ้น

มีแนวทางการทำความเข้าใจและทิศทางการทำงานของกิจกรรมแนวทาง การรักษาป้าและการปรับปรุงอาหารที่มาจากป้าชุมชน

ข้อสังเกต

การทำงานที่ต้องอาศัยผู้ร่วมงานอย่างมากในชุมชนนั้น ความเข้าใจในเป้าหมายและทิศทางการทำงาน เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะต้องให้ชุมชนทราบและเข้าใจ เพื่อ สร้างความร่วมมือในการทำงานต้องมีการอาศัยความร่วมมือจากหลากหลายฝ่ายโดยเฉพาะ พระ และผู้นำชุมชน จะเป็นจุดสำคัญในการเป็นศูนย์รวมน้ำใจและเป็นจุดประสานความเข้าใจที่ดี

การทำงานกับหมู่บ้านที่มีความแตกต่างในความคิดของแต่ละหมู่บ้านเป็นสิ่งสำคัญนักวิจัยจะต้องชี้ด้วยหมายการทำงานเป็นตัวตั้งของการทำงาน อย่าหลงประเด็นกับความต้องการของชุมชน

กิจกรรม 3.4 การประชุมประชาคมเกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อหารแนวทางการทำความเข้าใจและทิศทางการทำงานของกิจกรรมแนวทางการรักษาป้าและการปรับปรุงอาหารที่มาจากป้าชุมชน

ระยะเวลา ถุนภาพันธ์ 2548

กระบวนการ/วิธีการ

มีการประชุมร่วมระหว่างทีมวิจัยกับชาวบ้านบ้านหนึ่งหล่ม บ้านป่าบึง บ้านป่าป่าย จำนวน 3 ครั้ง ผลที่เกิดขึ้น

หลังจากการประชุมทั้ง 3 ครั้ง พบว่า ผลของการประชุมเกิดข้อตกลงร่วมกันของหมู่บ้านที่จะใช้ระเบียบป้าชุมชนหมู่บ้านต่อไป เนื่องจากระเบียบดังกล่าวมีความชัดเจน มีความรู้ และ ความเข้าใจกันและกันมากเป็นอย่างตัว ตลอดจนมีพอกใจในผลของการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่เข้ามาร่วมกัน การปฏิบัตินี้ที่ของกรรมการป้าชุมชน

ชุมชนของหมู่บ้านของตน ตลอดเวลา ที่ผ่านมาหลักปฏิบัติไม่มีข้อขัดแย้ง และการผ้าสืบเรียนรู้เป็นปัจจุบันของหมู่บ้าน

“กูรูระเบียบป้าชุมชนที่หบู่บ้านเชียคถือกันมาตั้งแต่สมัยก่อนนั้น ชาวบ้านก่ออู่ ก่อหันจนเป็นประเพณี ต้องเชียคถือกันมาต่อๆ กันเป็นเวลานับสามสิบ สี่สิบปีแล้ว บัดดองเชียคเป็นตัวหนังสือก่ออู่ได้ ตีผ่านมาก่อมีการแก้ไข ระเบียบไปแล้วพ่อ บ่อ มีปัญหา ให้แบบนี้ต่อไป บ่อต้องแก้ไขใหม่ก่อได้” คุณดวิต พดุงสัก กรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม มีการวางแผนร่วมกันระหว่างทีมวิจัยฯ กับคณะทำงาน โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร ที่มาจากการป่า

ចំណាំសំណងក្រោម

การทำงานที่ต้องร่วมกับชุมชนที่ระยะเวลาห่างกันพอสมควร และกิจกรรมที่จะดำเนินการต่อไปต้องอาศัยความร่วมมือกับหมู่บ้านนั้น หัวหน้าทีมทำงานต้องทำความเข้าใจและมีการเตรียมแผนงานที่ดี กรณีที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรมข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในกิจกรรมต่อไป ให้มีความชัดเจน เพื่อทำความเข้าใจแก่ผู้ร่วมงานได้ทราบ ในกรณีที่มีประสบการณ์การทำงานมีรากฐานความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ชุมชนกำลังทำอยู่ จะทำให้มีการทำงานง่ายขึ้น

กิจกรรม 3.5 การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้คณะทำงาน บุคลากรในหมู่บ้าน มีความรู้และความเข้าใจในแนวทางการจัดการป่าชุมชนและการพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติ

ຮະບັບລາຍການຮະບັບລາຍກາ 3 ມີນາງມ 2548

กระบวนการ/วิธีการ

ศึกษาดูงานที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาที่วิชช่อง ไครรัตน์เนื่องมาจากพระราชาดำริ อ.ดอนสะเก็ต จ.เชียงใหม่ ผลที่เกิดขึ้นผลที่เกิดขึ้น

คณะทำงานทีมวิจัย บุคลากรในหมู่บ้าน มีความรู้และความเข้าใจในแนวทางการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น โดยเฉพาะแนวทางการจัดการป่าตามพระราชดำริในด้านการปลูกไม้ 3 อายุ ให้ประโยชน์ 4 อายุ มองเห็น ทิศทางในการจัดการป่าชุมชน พุกคุยกันในเรื่องการสร้างเครือข่ายการคุ้มครองทั้งในระดับตำบลและต่างตำบลที่มี บริเวณใช้พื้นที่ป่าเดียวกัน กับหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน นอกราชการนี้ซึ่งมีแนวคิดที่จะสร้างฝ่ายขนาดเล็กตาม แนวทางพระราชดำริในป่าชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้าน และจะนำเข้าเป็นเนื้อหาในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ส้านทางศึกษา ธรรมชาติ

ข้อสังเกต

การศึกษาการแสวงเรียนรู้จริง สภาพจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ได้ ดีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ และสามารถนำไปสู่การปฏิบัติที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก

กิจกรรม 3.6 การศึกษาดูงานที่บ้านการแปรรูปอาหาร

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อให้คณะทำงานในพื้นที่ คณะ กรรมการป้าชุมชน และชาวบ้านในหมู่บ้านหนองหล่ม ป่าบัง ป่าปวย ที่มีวิชาชีพความรู้ความเข้าใจและมีทักษะการแปรรูปอาหาร

ระยะเวลา มีนาคม 2548

กระบวนการ/วิธีการ

การศึกษาดูงานที่บริษัท ฟาร์มเห็ดบ้านสวน จำกัด ของคุณภาณุวรรณ์ ชุมล่าคระฤทธิ์ ชุมล่าคระฤทธิ์ 117 ม.1 ตำบลลวอแก้ว อำเภอห้างนัตร จังหวัดลำปาง 52190 โทรศัพท์ 0-1432-3483, 0-9137-3971 โทรสาร 0-2970-3215

ผลที่เกิดขึ้น

ทีมวิจัยฯ และคณะกรรมการดำเนินงานโครงการการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการแปรรูปชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจมีความมั่นใจที่จะดำเนินงานการแปรรูปอาหารโดยคุณภาณุวรรณ์ ชุมล่าคระฤทธิ์ บริษัทฟาร์มเห็ดบ้านสวน จำกัด กล่าวว่า “ต้องมีความชื่อสั้นย์ต่ออุปกรณ์ กำไรไม่ใช่หัวใจ ไม่ใช่กำไรที่อยู่ในหัวใจ” และ เกิดการเรียนรู้เรื่อง การแปรรูปการผลิตอาหารกระปือ แนวทางการหัวหัวใจดีบปือ โรงงาน การสร้างเครือข่ายการทำงาน

ข้อสังเกต

เนื่องจากการติดต่อในการศึกษาดูงาน เป็นการประสานงานทางโทรศัพท์ จึงมีปัญหาในการเดินทางไปศึกษาดูงาน และมีปัญหาเรื่องรถชนต์ที่นำคณะไปคุยกันเสียท่าให้เสียเวลาในการเดินทาง

กิจกรรม 3.7 การสรุปบทเรียนจากการศึกษาดูงาน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อสรุปผลการศึกษาดูงานให้คณะ ทำงาน บุคลากรในหมู่บ้านมีความรู้และความเข้าใจในการ ศึกษาดูงานการจัดการป้าชุมชน และการแปรรูปอาหาร

ระยะเวลา เมษายน 2548

กระบวนการ/วิธีการ

กิจกรรมการประชุมระหว่างทีมวิจัยกับคณะกรรมการศึกษาดูงาน

ผลที่เกิดขึ้น

ได้ผลสรุปผลการศึกษาดูงานให้คณะทำงาน บุคลากรในหมู่บ้าน มีความรู้และความเข้าใจในการศึกษาดูงานการจัดการป่าชุมชน และการแปรรูปอาหารกระป่อง และทิศทางการทำงานต่อไปของชุมชน ได้ผลสรุปผลการศึกษาดูงานให้คณะทำงาน บุคลากรในหมู่บ้าน มีความรู้และความเข้าใจในการศึกษาดูงานการจัดการป่าชุมชน และการแปรรูปอาหารกระป่อง และทิศทางการทำงานต่อไปของชุมชน

ข้อสังเกต

การสรุปบทเรียนเป็นการเข้าใจ กระตุ้นให้นักวิจัย และชุมชนได้ทบทวนผลการเรียนรู้จากการศึกษาดูงาน และเป็นการเติมเต็มให้กับทีมงานในบางเรื่องที่ไม่เข้าใจ และสามารถมองเห็นทิศทางการทำงานต่อไปในอนาคต

กิจกรรม 3.8 การสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

วัตถุประสงค์ของกิจกรรม

เพื่อหาแนวทางการทำความเข้าใจและทิศทางการทำงานของกิจกรรมแนวทางการรักษาป่าและการปรับรูปอาหารที่มาจากการป่าชุมชน

ระยะเวลา 5 ครั้ง วันที่ 8, 11 และ 30 ตุลาคม 2548 31 มกราคม และ 20 มีนาคม 2549

กระบวนการ/วิธีการ

เป็นกิจกรรมประชุมทำความเข้าใจและหาแนวทางรวมทั้งการหารือในการดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการทำงานร่วมกัน

ผลที่เกิดขึ้น

ได้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน และแนวทางการทำงานในโครงการการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการป่าที่เป็นผลต่อเนื่องจากการทำโครงการ วิจัย เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน

ข้อสังเกต

กิจกรรมพัฒนาชุมชนนี้ ต้องมีการประสานงานกันระหว่างคนทำงานกับชุมชนในด้านเศรษฐกิจชุมชน ที่แตกต่างจากวิธีวิธีเดิมนั้นจะดี มาก มีกิจกรรมที่สร้างความมั่นใจว่าชุมชนสามารถทำงานตลอดจนสร้างการเรียนรู้ที่ดีที่สุดให้กับชุมชน

4. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกับชุมชนภายนอก

จากการดำเนินโครงการมีกิจกรรม มีพื้นที่อื่น ๆ เข้ามายังชุมชน แล้วร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชน หนึ่งหลักหลาด ซึ่งในระหว่างการดำเนินโครงการสามารถสรุปดังนี้

วัน/เดือน/ปี	รายชื่อผู้มาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้
27 สิงหาคม 2547	นายก อบต.ฝ่ายแก้ว นำคณะ คน.สพท.น่า่น ผู้บริหารโรงเรียน ครู โน่ คำบลฝ่ายแก้ว กิ่ง อ.ภูพิชัย น่า่น และ กลุ่มหักเมืองน่า่น
28 กันยายน 2547	นายก อบต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร ล้ำปาง และคณะกรรมการอาสาสมัครสิ่งแวดล้อม คำบลวอแก้ว
22 ตุลาคม 2547	สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนา ที่ชั้งชีน และผู้นำชุมชน คณะกลุ่มแม่บ้าน เขางาน กลุ่มอาสาสมัครเพื่อวัฒนธรรมชุมชน บ้านทุ่งหลวง
14 ธันวาคม 2547	รายการทุ่งแสงตะวัน
9 มีนาคม 2548	นายก อบต.ดันธง ครู นักเรียนในคำบลดันธง และผู้ดำเนิน งานตาม โครงการวิจัย ผักพื้นบ้าน
21 มีนาคม 2548	เจ้าหน้าที่กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
21 มิถุนายน 2548	เจ้าหน้าที่สำนักการจัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส ของกระทรวงศึกษาธิการ สปป. ลาว
30 สิงหาคม 2548	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิทยาเขตน่าน
2 พฤษภาคม 2548	คณะดูงานจากประเทศ เอธิโอเปีย พม่า กัมพูชา
27 มกราคม 2549	โครงการวิจัยวัดหนองปลาหมอและ โครงการวิจัยเกษตรกรรมธรรมชาติ ช.พิจิตร สกอ.พิจิตร

ซึ่งการเข้ามายังชุมชนจากพื้นที่/กลุ่มอื่น ๆ ส่งผลทำให้ทีมวิจัยและชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการป่าชุมชนมากขึ้น และเปลี่ยนบทเรียนประสบการณ์จากพื้นที่อื่น รวมทั้งเกิดการพัฒนาในการเป็นวิชาการท่องถิ่นในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับแหล่งความรู้ป่าชุมชน ทำให้มีมุมมองแนวคิดที่กว้าง และครอบคลุมมากขึ้น

การดำเนินโครงการวิจัย ตามขั้นตอนดังกล่าว สามารถสรุปผลจากการวิจัยได้ดังนี้

1) การพัฒนาหลักสูตรห้องเรียนของโรงเรียนวัดหนองหล่ม

ในการพัฒนาหลักสูตรห้องเรียน จัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุ่นหนองหล่ม ผู้เขียน (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 อาศัยแนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เดิมที่ทางหมู่บ้านและชุมชนดำเนินงาน ไว้ก่อน โดยปรับปรุงจากการจัดกิจกรรมที่ใช้เวลาในการศึกษาระบบทั้ง 3 ชั่วโมง และมีจุดการเรียนรู้ 8 จุดศึกษา มาเป็น 20 ชั่วโมง และมีจุดศึกษา 8 จุดศึกษา หลังจากที่ขัดสิ่งร่าง หลักสูตรห้องเรียนให้กับศึกษานิเทศก์ สพท. ลำพูน เขต 1 และอาจารย์ 3 ของโรงเรียนในเขต สพท. ลำพูน เขต 1 ได้ตรวจสอบพิจารณาร่างจึงได้ปรับเวลาการเรียนรู้ให้เป็น 40 ชั่วโมง ซึ่งจะเป็นหนึ่งหน่วยการเรียน มีจุดศึกษา เพิ่มอีก 2 จุด (สาระ) โดยส่วนที่เพิ่ม คือ สาระที่ 1 การฝึกทักษะเบื้องต้นเพื่อเตรียมตัวผู้เรียนล่วงหน้าก่อนออกไป ศึกษาจากสถานที่ศึกษาจริงในป่าชุ่นชน โดยใช้โรงเรียนเป็นจุดศึกษา กิจกรรมมีการฝึกให้ผู้เรียนได้สำรวจ สิ่งแวดล้อม ทักษะการสังเกต การบันทึกข้อมูล การเปลี่ยนความหมาย ทักษะด้านภาษา ศิลปะ การเล่าเรื่อง การบรรยาย และสาระที่ 10 บทสรุปแห่งการเรียนรู้เป็นการสรุปผลการศึกษาทั้งหมด กิจกรรมมีการทำทบทวนความรู้ ปัญหาที่เกิดขึ้น นำมารวิเคราะห์ให้เห็นแนวโน้มสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบันและอนาคต สรุป เป็นข้อคิดเห็นและนำเสนอในรูปแบบต่างๆ

ผลจากการทดลองใช้หลักสูตรห้องเรียน

1. นักเรียน

- ด้านความรู้ความเข้าใจ พนว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ร้อยละ 95 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องระบบ นิเวศวิทยา ร้อยละ 95 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องพันธุ์ไม้ในป่าชุ่นชน ร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจเรื่อง สมุนไพร ในป่าชุ่นชน ร้อยละ 100 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องคุณค่า ร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการ พัฒนาของชุมชน ร้อยละ 100 มีความรู้ความเข้าใจเรื่องความคิด ความเชื่อเกี่ยวกับป่าชุ่นชนเฉลี่ยร้อยละ 95 มี ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของเส้นทางศึกษาธรรมชาติโดยผู้เขียนทั้ง 8 สาระ

- ด้านทักษะกระบวนการ พนว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ร้อยละ 90 มีทักษะกระบวนการการทำงาน เป็นกุญแจ การเป็นผู้นำผู้ตามที่ดี ร้อยละ 90 เกิดทักษะการเรียนรู้ คือการบันทึก การสังเกต การนำเสนอ ร้อยละ 95 มีทักษะการแก้ปัญหา คือการใช้คำาน การตั้งสมมุติฐาน การรวมข้อมูล การสรุปความคิด การวิเคราะห์ และการตัดสินใจ เนลี่ย ร้อยละ 91.33 นักเรียนเกิดทักษะกระบวนการ

ค้านเขตคดิ พนว่า นักเรียนชั้วชั้นที่ 2 ร้อยละ 100 เกิดความรัก ความห่วงเห็นใน ทรัพยากรธรรมชาติ ภาคภูมิใจในท้องถิ่น และร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ร้อยละ 100 มีความสุขกับการ ปฏิบัติตามกิจกรรมตามหลักสูตร เฉลี่ยนักเรียนร้อยละ 100 มีเขตคดิที่ต้องการเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่น

2. ครู

พนว่า เมื่อนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ ร้อยละ 100 เห็นการเปลี่ยนแปลง กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เคยปฏิบัติมาว่าการจัดการเรียนโดยวิธีการฝึกศึกษาทำให้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของ ตนเองจากเป็นผู้กำกับมาเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้นักเรียน เป็นผู้วางแผนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วย ตนเอง สร้างองค์ความรู้จากการลงมือปฏิบัติ มีความรู้จากแหล่งเรียนรู้นอกโรงเรียนเพิ่มขึ้น ทำให้เกิดการ กระตือรือร้นในการทำงาน ได้รับความร่วมมือจากชุมชนเป็นอย่างไรในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เกิด ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนได้ແลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ไปพร้อมกัน ร้อยละ 100 มีการวางแผน การจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าและศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องล่วงหน้า ร้อยละ 100 เน้นการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียน เป็นสำคัญ ร้อยละ 100 นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบูรณาการกับกลุ่มสาระอื่นๆ ที่ สัมพันธ์กัน ร้อยละ 100 เกิดความภาคภูมิใจในผลงานนักเรียนของตนเอง ร้อยละ 100 เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมการพัฒนาการศึกษาของชาติคามแนวปฏิรูปการศึกษา เฉลี่ยครูร้อยละ 100 ได้รับประโยชน์อย่าง คุ้มค่าเมื่อจัดการเรียนรู้โดยหลักสูตรท้องถิ่น

3. ชุมชน

การมีส่วนร่วม พนว่า ร้อยละ 95 ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นทุกขั้นตอน ร้อยละ 100 เกิดความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของชุมชน ร้อยละ 100 เห็นว่าหลักสูตรท้องถิ่นทำ ให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของหลักสูตร ร้อยละ 90 เข้าในการจัดการศึกษาตามแนวปฏิรูปการศึกษา เฉลี่ย ชุมชนร้อยละ 95 มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

หลักสูตรห้องอิน

การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา และสั่นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายา (กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน) ตามหลักสูตรขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ที่ได้ดำเนินการพัฒนาร่วมกัน มีลักษณะดังนี้

ความสำคัญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 กำหนดให้ผู้เรียนมีสิทธิ์เสนอแนะในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี และกำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเริ่มของงานของบุคคล และสังคมในการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ รวมทั้งให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่เกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

ดังนั้นการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง ให้เป็นมุขย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ ศติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข และเป็นโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

อีกประการหนึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ต้องการที่จะปูกูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ คือ มีคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคนเอง และสังคม มีความสามารถในการเรียนรู้ สื่อสารทำงาน คิดคดีสินใจ อย่างรอบคอบ มีเหตุผลรู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและความเริ่มก้าวหน้าทางวิชาการ พึงคนองไค มีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ พลังงานและสิ่งแวดล้อม และมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย

การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาสั่นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายา นี้ จะเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ที่ตอบสนองต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มีความต้องการเป็นโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่น โดยผู้เรียนจะเกิดความรู้ ประสบการณ์ ทักษะการดำรงชีวิต การสื่อสาร การทำงานร่วมกัน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เกิดความร่วงงานทั้งความรู้ ทักษะ และกระบวนการ ตลอดจนเจตคติที่ดีต่อไป

วิสัยทัศน์

เป็นกระบวนการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียน ที่จัดอย่างเป็นระบบ หลากหลายด้วยรูปแบบ วิธีการ มีคุณค่าต่อ ผู้เรียนทั้งทางร่างกาย จิตใจ ศติปัญญา อารมณ์ สังคม สร้างเสริม เอกค提 คุณค่าชีวิต ปลูกฝังคุณธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ สร้างจิตสำนึกในสิ่งแวดล้อมและธรรมชาติ โดยใช้แหล่งเรียนรู้ของชุมชนเป็น เครื่องมือจัดการเรียนรู้

คุณลักษณะที่พึงประสงค์

เมื่อผู้เรียนได้เรียนรู้ตามกิจกรรมการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาเส้นทางศึกษาธิรัฐบาลชั้นป่าชุมชน ด้วยพายาย แล้ว

1. มีความรู้เบื้องต้นในเรื่อง ความเป็นมาของป่าชุมชน ระบบนิเวศวิทยา พันธุ์ไม้ในป่าชุมชน สมุนไพรในป่าชุมชน การคุ้นเคยดิน การพัฒนาดินในป่า ประเพณี วัฒนธรรม กีฬากับป่าชุมชน กฏ ระเบียบป่าชุมชน
2. ด้านทักษะ กระบวนการ จะพัฒนาผู้เรียนในด้าน
 - กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม ที่ศึกษา
 - ทักษะการเรียนรู้ คือการบันทึก การสังเกต การสื่อสาร การเขียนบันทึก การนำเสนอ การสำรวจ
 - ทักษะการแก้ปัญหาคือ การใช้คำาน การตั้งสมมุติฐาน รวบรวมข้อมูล การสรุปความคิด การวิเคราะห์ เพื่อคัดสินใจ
3. ด้านเจตคติ ปลูกฝังให้เกิดรัก หวงแหน ร่วมอนุรักษ์ในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ภาคภูมิใจ ในท้องถิ่น

คำอธิบายรายวิชา

สาระที่ 1 การฝึกทักษะเบื้องต้น

จำนวนเวลา 10 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสภาพสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ซึ่งจะเป็นการฝึกทักษะพื้นฐานของผู้เรียนให้พร้อม ก่อนที่จะออกไปดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ภาคสนามจริง

ฝึกทักษะการสำรวจ

ฝึกทักษะการสังเกต

ฝึกทักษะการเก็บข้อมูล

ฝึกทักษะการตั้งสมมุติฐาน

ฝึกการแปลความหมายทางธรรมชาติ
ฝึกทักษะทางภาษา การเข้าเรื่อง การบรรยายด้วยภาษา
ฝึกทักษะด้านศิลปะ
การเตรียมตัวเพื่อทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม

สาระที่ 2 ป้าชุมชนดอยพายาย

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษาความเป็นมาของป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม ที่เกี่ยวกับสภาพความเป็นนาตั้งแต่อดีต ต่อนาไปเกิดปัจจุบันทำให้ป้าล่มスタイルและชาวบ้านได้ร่วมกันพื้นฟูป้าให้กลับคืนมาใหม่ โดยจัดทำแนวเข็คป้าชุมชนและสร้างภูระเบียงป้าชุมชน

ศึกษาเรียนรู้ในข้อคอกลงร่วมกันในการเดินศึกษาตามเส้นทางธรรมชาติป้าชุมชนดอยพายาย การตรวจสอบจำนวนสมาชิกกลุ่ม วัสดุ อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษา การคอกลงเวลาในการเรียนรู้

ฝึกทักษะการบันทึก รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับป้าชุมชนได้

ฝึกการทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดยใช้ระบบกลุ่มได้

การปฏิบัติดนอย่างถูกต้องในการเรียนรู้ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชนดอยพายาย

ฝึกวิเคราะห์คุณค่าของป้าชุมชนได้

สาระที่ 3 ดอยพายาย

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะของหน้าผาซึ่งเป็นที่มาของดอยพายาย ความรู้ที่ว่าไปเกี่ยวกับดอยพายาย ความอุดมสมบูรณ์ของพืชพันธุ์ไม้ ที่ส่งผลต่อการทำมาหากินของชุมชน

ศึกษาระบบนิเวศวิทยาที่บริเวณหน้าผา เกี่ยวกับ มอง เฟร์น ไลเกน หิน

ฝึกทักษะบันทึก การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับระบบนิเวศวิทยาได้

ฝึกทักษะ การบันทึก การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหินได้

ฝึกการทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดยใช้ระบบกลุ่มได้

การปฏิบัติดนอย่างถูกต้องในการเรียนรู้ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติป้าชุมชนดอยพายาย

ฝึกการวิเคราะห์ถึงการกลับเข้ามาอุ่งของสัตว์ป่าในเขตป้าชุมชนได้

ฝึกวิเคราะห์สภาพอากาศจากป้าชุมชนได้

สาระที่ 4 ต้นไม้ในป่าชุมชน

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษา สำรวจ ต้นไม้ในเขตป่าชุมชน ซึ่งโดยทั่วไปมักคิดเสมอว่า ป่าคือการรวมของต้นไม้ใหญ่ แต่แท้จริงป่าคือการที่มีพืชทุกชนิดขึ้นอยู่รวมกัน เช่นต้นหญ้า 茅草 ต้นไม้ใหญ่นอกจากนี้ยังมีสัตว์ป่าต่างๆ ป่ามีประโยชน์เพราะป่าเป็นผู้ให้ ผู้สร้างสรรค์ เพื่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม

ฝึกการบันทึก การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะประเภทของต้นไม้ได้

ฝึกการบันทึกรวบรวมข้อมูลประขากรไม้ในบริเวณที่กำหนดได้

ฝึกการวัดขนาดของต้นไม้

ฝึกวิเคราะห์ต้นไม้ได้

ทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดยใช้ระบบกลุ่มได้

ปฏิบัติดนได้อย่างถูกต้องในการเรียนรู้ความเส้นทางศึกษาระนชาติป่าชุมชนโดยพายา

สาระที่ 5 สมุนไพรในป่าชุมชน

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสมุนไพร ซึ่งเป็น ๑ ในปัจจัย ๔ ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์ ในอดีตมีการสั่งสมความรู้ ที่นำพืช สัตว์ที่มีอยู่โดยทั่วไปทั้งในบ้านและในป่า มาเป็นยารักษา และป้องกันโรค มีการใช้สืบต่อมานั่นถึงปัจจุบัน

ฝึกบันทึกรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสมุนไพรในป่าชุมชนได้

วิเคราะห์สมุนไพรในป่าชุมชน

บอกระบุชั่นเกี่ยวกับสมุนไพรได้อย่างถูกต้อง

ฝึกการวิเคราะห์สมุนไพรในป่าชุมชนที่คนเองคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อหมู่บ้านมากที่สุด ได้

ทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดยใช้ระบบกลุ่มได้

ปฏิบัติดนได้อย่างถูกต้องในการเรียนรู้ความเส้นทางศึกษาระนชาติป่าชุมชนโดยพายา

สามารถนำความรู้ด้านสมุนไพรไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงได้

สาระที่ 6 การคุนก

จำนวนเวลา 6 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับกิจกรรมการคุนก ซึ่งเป็นกิจกรรมหนึ่งด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาที่ควรปฏิบัติแก่ชนมีข้อปฏิบัติตัวในด้านต่างๆในการออกไปคุนก เช่น การแต่งกาย ที่เหมาะสม กลมกลืนกับธรรมชาติ การคุ้นและ การรักษาอุปกรณ์การคุนก และอุปกรณ์เสริมสำหรับการคุนก

ฝึกการบันทึก การรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนกได้

เขียนบอกรเกี่ยวกับวิธีการใช้ การคุ้นและรักษาสิ่งคุนกได้

ฝึกใช้กล้องคุนกอย่างถูกต้อง

ฝึกการวิเคราะห์ นก ได้อย่างถูกต้อง
ทำกิจกรรมที่กำหนด ให้โดยใช้ระบบกลุ่ม ได้
ปฏิบัติคน ได้อย่างถูกต้องในการเรียนรู้ความเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุนชนโดยพายาข

สาระที่ 7 ถ้าดิน

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับถ้าดิน ที่เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติในเขตป่าชุนชน เกิดจากการกัดเซาะของน้ำ
เคยใช้เป็นที่หลบภัยสมัยสงครามโลก และเป็นที่พักในการเดินทางสัตว์ของชาวบ้าน

ฝึกบันทึกรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับถ้าดิน

เขียนบันทึกโดยชั้นของถ้าดิน ได้

ฝึกวิเคราะห์ ปรากฏการณ์เกี่ยวกับถ้า ได้อย่างถูกต้อง

ทำกิจกรรมที่กำหนด ให้โดยใช้ระบบกลุ่ม ได้

การปฏิบัติคน ได้อย่างถูกต้องในการเรียนรู้ความเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุนชนโดยพายาข

สาระที่ 8 การพัฒนาอย่างดีในเขตป่าชุนชน

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้เรื่องของป่าไม้ที่ถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของต้นน้ำ เมื่อฝนตกลงมาป่าจะทำหน้าที่ดูดซับน้ำ
และป้องกันการพังทลายของดิน เมื่อน้ำซึมลงได้ดิน ป่ามีหน้าที่เก็บกักน้ำและปล่อยให้ลงอกมา แต่มีบางบริเวณ
ในเขตป่าชุนชนที่ดินไม่ได้ในป่าถูกตัดทำลาย จึงเกิดการพังทลายของดินเกิดชื้น นอกจากนี้ก็สามารถเกิดจากสาเหตุ
อื่นได้ เช่น ลม สัตว์ มนุษย์

ฝึกบันทึกรวมข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาอย่างดี

ฝึกการเขียนอธิบายเกี่ยวกับลักษณะของดินชั้นบนและดินชั้นล่าง ได้อย่างถูกต้อง

ฝึกการวิเคราะห์ ปรากฏการณ์เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลกในบริเวณป่าชุนชน ได้อย่าง
ถูกต้อง

ทำกิจกรรมที่กำหนด ให้โดยใช้ระบบกลุ่ม ได้

การปฏิบัติคน ได้อย่างถูกต้องในการเรียนรู้ความเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุนชนโดยพายาข

การนำความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาอย่างดี ไปใช้ในชีวิตจริง ได้

สาระที่ 9 วัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับป่าชุนชน

จำนวนเวลา 2 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้ เกี่ยวกับศัลเชื้อป่าเจ้าหนอนบัวในเขตป่าชุนชนโดยพายาข ที่ชาวบ้านให้ความเคารพ
เชื่อถือมีประเพณีการเช่น ให้ไว้ทุกปี ในเดือน 9 เหนือ บริเวณนี้เดิมเป็นเส้นทางเดินเส้นทางหนึ่งระหว่างการ
เดินทางจากเมืองหริภุชชช ไปเมืองลำปาง และเป็นเส้นทางเดินของชาวบ้านระหว่างบ้านน้ำพู บ้านหนองหล่ม

และต่านไปซึ่งหมู่บ้านเบคอิเกอเม่ท่า ระหว่างทางในช่วงนี้มีป่าธรรมชาติที่ชาวบ้านเรียกว่า "บ่อหิน" ต่อนาชาวบ้านเขื่อว่า มีคนมาลักลอบนำสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในบ่อน้ำออกไปปัจจุบันความแห้งแล้งชื้น ฝึกบันทึกรวมข้อมูลเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในป่าชุมชนได้ ฝึกวิเคราะห์ผลกระบวนการปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่น ทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดยใช้ระบบกลุ่มได้ การปฏิบัติดนได้อย่างถูกต้องในการเรียนรู้ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายา

สาระการเรียนรู้ที่ 10 บทสรุปแห่งการเรียนรู้ จำนวนเวลา 10 ชั่วโมง

ศึกษาเรียนรู้การสรุปผลการปฏิบัติงานการเรียนรู้ตามบทปฏิบัติการในเรื่อง เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายาที่ได้ศึกษา นำมาวิเคราะห์ให้เห็นแนวโน้มสถานการณ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบัน และอนาคต สรุปเป็นข้อคิดเห็น

การฝึกทักษะการรายงานผลการศึกษา

ฝึกทักษะการอภิปราย

ฝึกทักษะการสรุปผลงาน

ทักษะการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ

ทักษะการวิเคราะห์

หลักสูตรสิ่งแวดล้อมศึกษาทางสื่อภาษาธรรมชาติป่าชุมชนและภาษาไทย

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ค่าตัวจักร	มาตรฐานการเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาป่าชุมชน
สาระที่ 1 การสืบทกัณฑ์และดูแล สิ่งแวดล้อมใน โรงเรียน - การสืบทกัณฑ์พัฒนาชุมชน ผู้เรียนให้พร้อมก่อนที่จะ ออกไปปลูกต้นกิจกรรมการ เรียนรู้ภาคสนามจริง	1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบ้านพัก สี่เหลี่ยมด้านในโรงเรียน 2) ฝึกหัดจะพัฒนาของผู้เรียนให้ พร้อมก่อนที่จะออกไปดำเนิน กิจกรรมการเรียนรู้ภาคสนามจริง	เมื่อศึกษาตามสาระที่ 1 แล้ว 1) สามารถบอกถึงสภาพแวดล้อมใน โรงเรียนได้ 2) สามารถทำกิจกรรมที่กำหนดได้ โดยใช้ระบบบันทึกมิสัย 3) มีทักษะพัฒนาที่สามารถปฏิบัติด้วย “หลักงูก็อง ในการเรียนรู้”	ผู้สอน มาตรฐาน ส.5.1 มาตรฐาน ส.2.1 มาตรฐาน ส.2.1 มาตรฐาน ส.3.2
สาระที่ 2 ป่าชุมชนดอยภูเขาย ความเป็นมาของป่าชุมชน ชุมชนและชุมชน ที่เกี่ยวกับการทำกิจกรรม และการดูแลป่าชุมชน - เกมสร้างความตระหนักรู้	1) มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับความ เป็นมาของป่าชุมชนบ้านหนองหิน 2) ปฏิบัติตนให้เข้าบ่ังถูกต้องในการ เรียนรู้ความสัมพันธ์กิจกรรมชุมชน ป่าชุมชนดอยภูเขาย 2) เกิดความตระหนักรู้ในด้านภาษา ชุมชน	เมื่อศึกษาตามสาระที่ 2 แล้ว 1) สามารถบันทึกกระบวนการที่บันทึก เพื่อหักกับป่าชุมชนได้ 2) สามารถทำกิจกรรมที่กำหนดได้ โดยใช้ระบบบันทึกมิสัย 3) สามารถปฏิบัติตามได้เช่นกันต่อไป การเรียนรู้ตามสื่อทางสื่อภาษา ชุมชนที่ป่าชุมชนดอยภูเขาย 4) สามารถวิเคราะห์คุณค่าของป่าชุมชน ได้	ผู้สอน มาตรฐาน พ.2.1 มาตรฐาน ส.2.1 มาตรฐาน ส.1.3 มาตรฐาน ส.2.1

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ค่าเดียว	มาตรฐานการเรียนรู้ค่าเดียว
สาระที่ 3 ตอยพยายาม - ระบบเครือข่าย - หิน - สัตว์ป่าในเขตคะยะ	1) มีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับกิจกรรมนิเวศวิทยา 2) มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับหิน 3) มีความรู้เกี่ยวกับสัตว์ป่าในเขตป่า ทุนชนิดอย่างเบื้องต้น 4) สามารถอธิบาย การตั้งค่าระดับภัยทางอากาศ 5) สามารถอธิบาย การตั้งค่าระดับภัยทางอากาศ ป่า	ผู้อธิบายมาตรฐานตระที่ 3 แล้ว 1) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น ระบบเครือข่าย 2) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น หิน 3) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น การตั้งค่าระดับภัยทางอากาศ 4) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น การตั้งค่าระดับภัยทางอากาศ 5) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น การตั้งค่าระดับภัยทางอากาศ 6) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น การตั้งค่าระดับภัยทางอากาศ	มาตรฐานการเรียนรู้ค่าเดียว ผู้อธิบายมาตรฐานตระที่ 3 มาตรฐาน ท.2.1 3.2.1 มาตรฐาน ท.2.1 3.2.2 มาตรฐาน ท.2.1 3.2.1 มาตรฐาน ท.2.1 3.2.2 มาตรฐาน ท.2.2
สาระที่ 4 ต้นไม้ในป่าชุมชน - ถั่วยันและประภากาชาด - ต้นไม้ - ประทัยชื่อต้นไม้การ วิเคราะห์และภารต จนถึงชั้ง ต้นไม้	1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ ถั่วยันและประภากาชาด 2) มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของ ต้นไม้ 3) สำหรับชั้นเรียนประชารัตน์ ไม่สนใจ ที่พิการนค 4) มีความรู้เกี่ยวกับภารต จนถึงชั้ง ต้นไม้	ผู้อธิบายมาตรฐานตระที่ 4 แล้ว 1) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น ถั่วยันและประภากาชาด 2) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น ประโยชน์ของต้นไม้ 3) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น ภารต จนถึงชั้งประโยชน์ 4) สามารถอธิบายความรู้เบื้องต้น ภารต จนถึงชั้งประโยชน์	มาตรฐานการเรียนรู้ค่าเดียว ผู้อธิบาย มาตรฐาน ท.2.1 3.2.1 มาตรฐาน ท.2.2 มาตรฐาน ท.2.2

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้สำคัญต่อไป	มาตรฐานการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สาระที่ 5 สมุนไพรในป่าทุ่งชน - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ สมุนไพรในป่าทุ่งชน - ประโยชน์ของสมุนไพร - การวิเคราะห์สมุนไพรใน ป่าทุ่งชนได้	5) สามารถจัดภาระหัวเรื่อง 6) สามารถทำกิจกรรมที่ทำางาน “ไว้ด้วย ใช้ระบบกลุ่มได้ 7) สามารถปฏิบัติคนไข้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ความสัมพันธ์ทางสังคมการธรรมชาติ ป่าทุ่งชนดอยพะ夷า	6) สามารถทำกิจกรรมที่ทำางาน “ไว้ด้วย ใช้ระบบกลุ่มได้ 7) สามารถปฏิบัติคนไข้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ความสัมพันธ์ทางสังคมการธรรมชาติ ป่าทุ่งชนดอยพะ夷า	มาตรฐาน ส.2.1 มาตรฐาน ส.1.3
สาระที่ 5 สมุนไพรในป่าทุ่งชน - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับ สมุนไพรในป่าทุ่งชน - ประโยชน์ของสมุนไพร - การวิเคราะห์สมุนไพรใน ป่าทุ่งชนได้	1) มีความรู้ ความเพิ่งเกี่ยวกับ สมุนไพรในป่าทุ่งชน 2) มีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ของ สมุนไพร 3) สามารถวิเคราะห์สมุนไพรในป่า ทุ่งชน 4) นำความรู้ด้านสมุนไพร “ไว้ด้วย ประโยชน์ได้	1) มีความรู้นักเรียนต้องทำางานที่เกี่ยวกับ สมุนไพรในป่าทุ่งชนได้ 2) สามารถติดตาม “พรในป่าทุ่งชน 3) สามารถลงมือปฏิบัติ สมุนไพรได้ 4) สามารถติดตาม “สมุนไพรในป่า ทุ่งชนที่คนสอนให้ได้ 5) สามารถทำกิจกรรมที่ทำางาน “ไว้ด้วย ใช้ระบบกลุ่มได้ 6) สามารถปฏิบัติคนไข้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ความสัมพันธ์ทางสังคมการธรรมชาติ ป่าทุ่งชนดอยพะ夷า ¹ 7) สามารถนำความรู้ด้านสมุนไพร “ไว้ด้วย ประโยชน์ในชีวิตจริงได้	มาตรฐาน ส.2.1 ฯ 2.2 มาตรฐาน ส.1.3 มาตรฐาน ส.2.1

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	มาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง	มาตรฐานการเรียนรู้ที่คาดหวัง
สาระที่ 6 การดูแล - ความรู้ที่นำไปสู่กิจกรรม “ ดูแล การใช้ การดูแล รักษา - ก่อส่อชุมนก - การใช้หนังสือที่มีข้อการ - ดูแล ”	1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดูแล 2) มีความรู้เกี่ยวกับวิธีการใช้ การดูแล รักษาต่อสิ่งของ 3) ใช้กิสส่องชุมนกอย่างถูกต้อง 4) สามารถสังเกต วิเคราะห์ แก้ไข อย่างถูกต้อง	เมื่อศึกษาตามสาระที่ 6 แล้ว 1) สามารถบันทึกความรุ่มเรื่องดูแล ความรู้ที่นำไปสู่กิจกรรมได้ 2) สามารถบันทึกความต้องการใช้ การดูแลรักษาต่อสิ่งของได้ 3) สามารถใช้กิสส่องชุมนกได้อย่างถูกต้อง 4) สามารถวิเคราะห์ แก้ไขอย่างถูกต้อง 5) สามารถทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดย ใช้ร่องรอยกันได้ 6) สามารถปฏิบัติตาม “ต้องบันทึกต่อไป การเรียนรู้ตามสิ่งที่สามารถรวมชาติ ปีชุมชนโดยผาขาด”	มาตรฐาน ท.2.1 ว.1.1 มาตรฐาน ท.2.1 ว.8.1 มาตรฐาน ว.8.1 มาตรฐาน ว.1.1 มาตรฐาน ส.2.1 มาตรฐาน ส.1.3	มาตรฐาน ท.2.1 ว.2.1 มาตรฐาน ท.2.1 ว.6.1 ว.8.1 มาตรฐาน ท.2.1 ว.2.1 มาตรฐาน ส.2.1
สาระที่ 7 ผ้าดิน - ความรู้ที่นำไปสู่กิจกรรม “ ประชุมชุมชนของผ้าดิน - การสังเกตประภูภารณ์ - ผ้าข้าวสถาปนา ”	1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับต้นผ้าดิน 2) ปรับเปลี่ยน ประชุมชุมชนของผ้าดิน ได้ 3) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับผ้าดิน 4) สามารถสังเกต วิเคราะห์ ประภูภารณ์ของผ้าดิน ได้	เมื่อศึกษาตามสาระที่ 7 แล้ว 1) สามารถบันทึกความรุ่มเรื่องดูแล ความรู้ที่นำไปสู่กิจกรรมได้ 2) สามารถบันทึกความต้องการใช้ ผ้าดินได้ 3) สามารถวิเคราะห์ ได้อย่างถูกต้อง 4) สามารถทำกิจกรรมที่กำหนดไว้โดย ใช้ร่องรอยกันได้	มาตรฐาน ท.2.1 ว.6.1 มาตรฐาน ท.2.1 ว.8.1 มาตรฐาน ท.2.1 ว.2.1 มาตรฐาน ส.2.1	มาตรฐาน ท.2.1 ว.2.1 มาตรฐาน ท.2.1 ว.6.1 มาตรฐาน ว.8.1

สาระการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง	มาตรฐานการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
สาระที่ 8 การพัฒนาชุมชนในป่า			มาตรฐานท.2.1 ค.6.1
ชุมชน	1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ พัฒนาชุมชน 2) มีความรู้ ความเข้าใจและอิมบับดิน ที่ดินแบบดั้งเดิม 3) สามารถตั้งงบดิน ดินซื้อขาย 4) สามารถตั้งงบดิน วิเคราะห์ ประเมินแปลงของแปลง	1) สามารถนึ่งที่กรอบรวมชื่อถูกต้องไว้ใน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน 2) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ ดินได้ 3) สามารถตั้งงบดินแบบดั้งเดิม ดินซื้อขายและดินซื้อขายได้เท่ากัน 4) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ แปลงของแปลง	มาตรฐานท.2.1 ค.6.1
ชุมชน	5) สามารถปฏิบัติตน “ได้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ตามสั่นทางศึกษารัฐชาติ ป่าชุมชนและชาย	5) สามารถปฏิบัติตน “ได้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ตามสั่นทางศึกษารัฐชาติ ป่าชุมชนและชาย	มาตรฐานท.2.1 ค.6.1
ชุมชน	1) มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการ พัฒนาชุมชน 2) มีความรู้ ความเข้าใจและอิมบับดิน ที่ดินแบบดั้งเดิม 3) สามารถตั้งงบดิน วิเคราะห์ ประเมินแปลงของแปลง	1) สามารถนึ่งที่กรอบรวมชื่อถูกต้องไว้ใน ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน 2) สามารถตั้งงบดินแบบดั้งเดิม ดินซื้อขายและดินซื้อขายได้เท่ากัน 3) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ แปลงของแปลง	มาตรฐานท.3.1 ค.6.1
ชุมชน	4) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ แปลงของแปลง	4) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ แปลงของแปลง	มาตรฐานท.3.1 ค.6.1
ชุมชน	5) สามารถปฏิบัติตน “ได้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ตามสั่นทางศึกษารัฐชาติ ป่าชุมชนและชาย	5) สามารถปฏิบัติตน “ได้อย่างถูกต้องใน การเรียนรู้ตามสั่นทางศึกษารัฐชาติ ป่าชุมชนและชาย	มาตรฐานท.3.1 ค.6.1
ชุมชน	6) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ แปลงของแปลง	6) สามารถนึ่งที่บานทึกยุบกีบกับ แปลงของแปลง	มาตรฐานท.2.2

รายการเรียนรู้	มาตรฐานการเรียนรู้	ผลการเรียนรู้ภาคอ้าง	มาตรฐานการเรียนรู้ตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน
ตารางที่ 9 วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น เกี่ยวกับปีชุมชน	<p>1) มีความรู้ ความเข้าใจ ถึงที่มาที่ไป วัฒนธรรมประเพณีในปีชุมชน</p> <p>2) มีความรู้ ความเข้าใจและอธิบาย ถึง ผลกระทบระหว่างปีชุมชนกับวัสดุ อุปกรณ์</p> <p>3) สามารถดำเนินความติดต่อตามวัฒนธรรม เกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ของปีชุมชน ไม่ใช่หัวเป็นไประ ให้คน ได้</p> <p>4) สามารถปฏิบัติตามได้คุณภาพดี ในการเรียนรู้ตามสิ่งที่ทางศึกษาระบบทั้ง ปีชุมชนคุณภาพ</p>	<p>เมื่อศึกษาตามสาระที่ 9 แล้ว</p> <p>1) สามารถบันทึกกระบวนการชี้ช่องถูกต้องกับ วัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นในปี ชุมชน ได้</p> <p>2) สามารถวิเคราะห์ผลกระทบ ปฏิบัติตามประเพณีท้องถิ่น</p> <p>3) สามารถทำกิจกรรมที่กำหนดไว้ ได้ ใช้ระบบคุณได้</p> <p>4) สามารถปฏิบัติตามได้คุณภาพดี ในการเรียนรู้ตามสิ่งที่ทางศึกษาระบบทั้ง ปีชุมชนคุณภาพ</p>	<p>มาตรฐานที่ 2.1 ถ.1.1</p> <p>มาตรฐานที่ 3.1 ถ.1.3</p> <p>มาตรฐานที่ 2.1</p> <p>มาตรฐานที่ 3.1 ถ.4.1 ถ.4.2 ถ. 5.2</p>
ตารางที่ 10 บทบาทในห้องเรียนรู้	<p>- ศึกษาเรียนรู้การศรุ่มผลการ ปฏิบัติงาน การเรียนรู้ความนัก ปฏิบัติการ</p> <p>- การวิเคราะห์ให้เห็น แนวโน้มสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมใน ปีชุมชน และอนาคต</p>	<p>เมื่อศึกษาตามสาระที่ 10 แล้ว</p> <p>1) มีความรู้ ความเข้าใจ แหล่งสามารถ ตั้งค่าการปฏิบัติงาน 2) สามารถวิเคราะห์เห็นแนวโน้ม สถานการณ์ในปีชุมชนและอนาคต</p>	<p>มาตรฐานที่ 2.1 ถ.5.1</p> <p>มาตรฐานที่ 3.1 ถ.3.1</p>

แผนกรังด์การเรียนรู้ แผนที่ 1 การฝึกทักษะเบื้องต้น

ผู้การเรียนรู้ คาดหวัง	พัฒนาระบบ การเรียนรู้	การดูแลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พัฒนาสัก	ต่อ	บุคลากรรับ กิจกรรม
1) สามารถยกยานสาระที่ 1 แล้ว น้อมรักษาความสะอาดที่ดี สภาพแวดล้อมในโรงเรียน ได้	ฝึกทักษะการสื่อสาร ฝึกทักษะการสังเคราะห์ ฝึกทักษะการเรียนรู้ชุมชน ฝึกทักษะการตั้งแต่ตนจนถึงชุมชน ฝึกการแปลความหมายทาง ธรรมชาติ	แบบบันทึก แบบสังเกต แบบบันทึก แบบบันทึก แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ การสร้างสรรค์ การสังเคราะห์ การทึบซึ่งกัน การแปลความหมาย	ของจริง(สภาพ แวดล้อมใน โรงเรียน) กระบวนการที่ดี กระบวนการนัก กระบวนการวิเคราะห์	ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ ศิลปะ
2) สามารถทำกิจกรรมที่ ดำเนินไว้ ให้เป็นระบบ กันได้	ฝึกทักษะภาษาภาษา การดำเนิน เรื่อง การบูรณะชั่วช้า ฝึกทักษะค่านิยม การตีรูปตัวชี้อ่อน	แบบบันทึก/การดำเนิน เรื่อง แบบบันทึก	- - -	- - -	- -
3) มีทักษะพื้นฐานที่สามารถ ปฏิบัติคนให้อยู่อย่างดีของ ในการเรียนรู้			ความรู้	- - -	การวิเคราะห์

แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 2 ปี๒ ประดุ ถ่ายทอดชุมชนโดยทางயา

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	รายลักษณะที่ พึงประสงค์	สื่อ	บรรณาธิการที่ กู้มสร้าง
1) สามารถบันทึกกระบวนการ ช้อมูลเกี่ยวกับบ้านชุมชนได้	การบันทึก กิจกรรมดูแล	แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ - การบันทึก - การวิเคราะห์ - การทำงานเป็นกลุ่ม	- ช่องร่องดูด สีกาก	- ภาษาไทย - ด้วยมือสีกาก
2) สามารถทำกิจกรรมที่ กำหนดไว้ได้ให้ครบถ้วน ก่อนได้	กิจกรรมดูแล	สื่อเอกสารร่วม กิจกรรม	- การทำงานเป็นกลุ่ม การมีวินัย การรักษาเวลา กิจกรรม	- นาฬิกาดิจิทัล	- ภาษาไทย
3) สามารถปฏิบัติตามได้เช่น ถูกต้องในการเรียนรู้ตาม เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่า ชุมชนโดยทางยา	การปฏิบัติตาม	สื่อเอกสารร่วม กิจกรรม	การปฏิบัติตามตามขั้นตอน		
4) สามารถวิเคราะห์คุณค่า ของบ้านชุมชนได้	การวิเคราะห์	การสอนหนาแน่น บันทึก			

แผนกรังส์การเรียนรู้ แผนที่ 3 คณิตศาสตร์....คิณิตคณิตศาสตร์

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	สื่อ	บุคลากรสนับสนุน ตาราง
1) สามารถบันทึกความร่วม ชื่อและเก็บรวบรวม นิเวศวิทยา	การบันทึก การบันทึก	แบบบันทึก แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ - การบันทึก - การทำงานเป็นกลุ่ม การนิเวศบ การรักษาความ สงบเรียบร้อย การปฏิบัติตนตาม สิ่งของที่ร่วม กิจกรรม	- ของริจจู - ศึกษา	- ภาษาไทย - ผู้ชุมชนท้องที่ - วิทยาศาสตร์
2) สามารถบันทึกความร่วม ชื่อและเก็บรวบรวม นิเวศวิทยา	การบันทึก	แบบบันทึก	การทำงานเป็นกลุ่ม การนิเวศบ การรักษาความ สงบเรียบร้อย การปฏิบัติตนตาม สิ่งของที่ร่วม กิจกรรม	- แบบปฏิบัติการ	
3) สามารถทำกิจกรรมที่ กำหนดไว้โดยใช้ระบบ กำกับและประเมิน กิจกรรม	กิจกรรมกลุ่ม กิจกรรม	สังเกตการร่วม กิจกรรม	การรักษาความ สงบเรียบร้อย การปฏิบัติตนตาม สิ่งของที่ร่วม กิจกรรม	- ค่าวิเคราะห์	
4) สามารถบันทึกความต้องการ ของเด็กในกระบวนการ เรียนรู้ตาม ตัวชี้วัด	การประเมินตัวชี้วัด การวิเคราะห์	การสนับสนุน บันทึก	การตั้งสมมติฐาน การวิเคราะห์		
5) สามารถวิเคราะห์ผังการ ก่อสร้างของบ้านเด็ก ในเขตป่าชุมชนได้	การวิเคราะห์	การสนับสนุน บันทึก	การสนับสนุน บันทึก		
6) สามารถวิเคราะห์สภาพ อากาศในป่าชุมชนได้					

แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 4 หลักสูตรภาษาไทย.....พัฒนาภาษาอุปนิสัย

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	หัวข้อการสอน การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พัฒนาสื่อ	สื่อ	นวัตกรรมทักษะ
1) สามารถบันทึกกระบวนการ ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและ ประเพณีด้วยตนเอง “มีได้”	การบันทึก	แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ พัฒนาสื่อ	- ของร่างกาย (ศีกษา) - งานที่ทำ - การบันทึก	- ภาษาไทย - ตั้งค่านิยม - คุณลักษณะ
2) สามารถบันทึกกระบวนการ ข้อมูลประวัติไม่ใน บริเวณที่กำหนด “ได้”	การบันทึก	แบบบันทึก	การมีวินัย การรักษาเวลา	- น้ำหนักตัว	- คุณลักษณะ
3) สามารถบันทึกข้อมูลของ ต้นไม้ “ได้”	การบันทึก	แบบบันทึก	การบันทึกตามข้อมูลต่างๆ		
4) สามารถบันทึกรายงาน “ไม่ได้”	การบันทึก	แบบบันทึก	สังเกตการร่วม กิจกรรม	สังเกตการร่วม กิจกรรม	
5) สามารถทำกิจกรรมที่ กำหนดไว้ด้วยความบัน กัน “ได้”	การบันทึกรายงาน กิจกรรม	การประเมินตัว			
6) สามารถปฏิบัติตามได้ด้วย สุภาพด้วยการเรียนรู้ความ เส้นทางสังคมชุมชนที่บ้าน ชุมชน	การประเมินตัว	สังเกตจากการร่วม กิจกรรม			

แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ ๕ ร่วมดำเนินการสร้างสรรค์.....สู่น้ำไทย

ผู้จัดการเรียนรู้ที่ ภาคทั่วไป	หัวข้อการเรียนรู้	การเรียนรู้	ทักษะกระบวนการ	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พัฒนา	ต่อ	บุคลากรทั่วไปที่ สาระ
1) สามารถบันทึกความรู้ ที่อยู่ลึกที่บันทุมน้ำใน ป่าชุมชนได้	การบันทึก	กระบวนการ	ทักษะกระบวนการ	- ข้อมูลร่องรอย (ศึกษา)	- ภาษาไทย	- ภาษาไทย	- สังคมศึกษา
2) สามารถติดตามป่าชุมชนใน ป่าชุมชน	การวาดภาพ	กระบวนการ	- การบันทึก	- ภาษาไทย	- ภาษาไทย	- ภาษาไทย	- วิทยาศาสตร์
3) สามารถบันทึกความรู้ใน ที่อยู่กันอยู่ในป่าชุมชนได้	การบันทาย	กระบวนการ	- การบรรยาย	- การวิเคราะห์	- การวิเคราะห์	- การวิเคราะห์	- ศิลปะ
4) สามารถติดตามป่าชุมชนในป่าชุมชนที่คนมองว่า มีประโยชน์ต่อหมู่บ้านมาก ที่สุดได้	การวิเคราะห์	กระบวนการ	สังเคราะห์รวม กิจกรรม	การท่องเที่ยว การมีวินัย การรักษาความ สงบดูแลการร่วม กิจกรรม	การท่องเที่ยว การมีวินัย การรักษาความ สงบดูแลตามข้อตกลง	-	-
5) สามารถทำกิจกรรมที่ กำหนดไว้โดยใช้ระบบ กตัญได้	กิจกรรมกตัญ	กิจกรรม	สังเคราะห์รวม กิจกรรม	การสนับสนุน บุคคล	การสนับสนุน บุคคล	การสนับสนุน บุคคล	การสนับสนุน บุคคล
6) สามารถปฏิบัติตนได้อย่าง ถูกต้องในการเรียนรู้ตาม สั่นทางศึกษาธรรมชาติ	การปฏิบัติตน	การปฏิบัติตน	การสนับสนุน บุคคล	สังเคราะห์	การร่วมกิจกรรม	-	-
7) สามารถน้ำค้างความรู้ด้าน ป่าชุมชนในป่าชุมชน ในช่วงฤดูร้อนได้	การวิเคราะห์	การวิเคราะห์	การสนับสนุน บุคคล	การร่วมกิจกรรม	-	-	-

แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 6 ภาษาไทย.....จานวนไม่น้อยกว่า

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	สื่อ	บุคลากรที่สนับสนุน
1) สามารถบันทึกความรู้ที่มือถือ (ที่บันทึกความรู้ทั่วไป) ให้เข้ากับ นาฬิกาได้	การบันทึก	แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ การบันทึก	- บ่องช่องจุด ศึกษา	- ภาษาไทย - ตั้งค่าเดือน
2) สามารถเขียนน้อยที่เขียน รีบการใช้การดูแลรักษาสิ่ง อุปกรณ์ได้	การเขียน	การเขียน	- การเขียน การอ่าน การเขียนภาษาไทย	- บทปฏิบัติการ - กต้องดูแล การดูแล การรักษาเวลา	- วิทยาศาสตร์ - ภาษาอังกฤษ - คุณธรรม
3) สามารถใช้คือของดูน้ำได้ย่าง ถูกต้อง	การถือคือ	การถือคือ	สื่อการร่วม กิจกรรม	การปฏิบัติดตามขั้นตอน	- รูปนก
4) สามารถวิเคราะห์ นาฬิกาด้วยตัว เอง	การวิเคราะห์	การวิเคราะห์	สื่อการร่วม กิจกรรม	สื่อคิดๆ การร่วม กิจกรรม	
5) สามารถทำกิจกรรมที่กำหนด ไว้ให้ครบถ้วนได้		กิจกรรม	สื่อคิดๆ การร่วม กิจกรรม		
6) สามารถปฏิบัติงานให้ถูกต้อง ถูกต้องในการเรียนรู้ตาม สื่อทางสื่อสารมวลชนชั้น อนุชัชช		การปฏิบัติงาน	การสนับสนุน บันทึก		

แผนกรังส์ด้วยเรียนรู้ แผนที่ 7 จุดเด่นมหาตมะธารบฯ.....ถัดไป

ผู้ดำเนินเรียนรู้ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	สื่อ	บุคลากรผู้ดูแล
1) สามารถอ่านหนังสือรวม ชื่อเรื่องที่เก็บต้นความรู้ทั่วไป เพื่อทักษะกับผู้คิดน้าาได้	การบันทึก	แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ การเขียนทึก	- ของจริง(จด ลงมา)	- ภาษาไทย - สังคมศึกษา - วิทยาศาสตร์
2) สามารถเขียนนวนิยาย ประทับใจของผู้คนได้	การเขียนนวนิยาย	แบบบันทึก	- การเขียนทึก	- นวนิยาย	
3) สามารถอ่านเรื่องราวด้วย ประกอบการอ่านที่หัวอ่านอีกด้วย ถูกต้อง	การอ่านเรื่องราวด้วย ประกอบการอ่านที่หัวอ่านอีกด้วย ถูกต้อง	แบบบันทึก	- การเขียนทึก	- การเขียนนวนิยาย การประทับใจ	
4) สามารถทำกิจกรรมที่ กำหนดไว้โดยใช้ระบบ กู้คืนได้	กิจกรรมกู้คืน	การบันทึก	กิจกรรม สังคมการร่วม	การปฏิบัติคนตานซึ่งกัน	
5) สามารถปฏิบัติคนได้เช่น กู้คืนได้	กิจกรรมกู้คืน	การบันทึก	กิจกรรม สังคมการร่วม	การสอนหน้าแบบ บันทึก	

แผนกรจัดการเรียนรู้ แผนที่ 8 เที่ยวยรังเผลนดิน.....ตัวยืดฟื้นฟู

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	สื่อ	บุคลากรกับกิจกรรม
1) สามารถบันทึกกระบวนการที่มีผลลัพธ์ที่ชัดเจนกับการพัฒนาของตัวเองได้	การบันทึก	แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ ที่ดี	- ของรัง(จุด ศักยภาพ) - การบันทึก	- ภาษาไทย - ตั้งค่าศักยภาพ
2) สามารถอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อทักษะของตัวเองบนแบบประเมินตัวเองได้	การสังเคราะห์ การสังเคราะห์	สังเคราะห์การร่วม กิจกรรม	- การสังเคราะห์ - การทำงานเป็นกิจุน	- ภาษาไทย - ภาษาอังกฤษ	- วิชาภาษาไทย - วิชาภาษาอังกฤษ
3) สามารถวิเคราะห์ ประยุกต์การณ์ เกี่ยวกับการประเมินแบบของ เมล็ดไส้ในบริเวณป่าชุมชน ได้อย่างถูกต้อง	การวิเคราะห์	สังเคราะห์การร่วม กิจกรรม	การปั้นตัดดินตามชุดทดลอง		
4) สามารถทำกิจกรรมพื้นที่หนาแน่นໄี้ โดยใช้ระบบงานกิจกรรม	การปั้นตัดดิน	การสังเคราะห์แบบ บัญชีกิจ	การสังเคราะห์แบบ บัญชีกิจ		
5) สามารถปฏิบัติงานได้อย่าง ถูกต้องในการเรียนรู้ตามส่วนทาง ศึกษาระบบทิปปานุชชนาด ฯ	การปั้นตัดดิน	สังเคราะห์การร่วม กิจกรรม	การปั้นตัดดิน		
6) สามารถนำความรู้ที่ช่วยในการ พัฒนาของตัวเองในการริบ ตั้งใจ	การปั้นตัดดิน	การปั้นตัดดิน	การวิเคราะห์		

แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 9 ประวัติศาสตร์ต่อไปค่า.....ตามอย่างนี้

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	สื่อ	บุคลากรสนับสนุน
1) สามารถอ่านหนังสือรวม ซึ่งมีอุปกรณ์ที่วันวันธรรม ประเพณีที่อยู่ในป่า ชนชนได้	การบันทึก การเรียนรู้	แบบบันทึก	ทักษะกระบวนการ - การบันทึก - การทำงานเป็นกลุ่ม	- ของจริงๆ ศึกษา	- ภาษาไทย - สังคมศึกษา - วิชาภาษาต่างๆ
2) สามารถวิเคราะห์ ผลกระทบทางภาคีต่อตาม ประเพณีที่อยู่ในป่า	การวิเคราะห์	ตั้งมาตรฐาน กิจกรรม	การเรียนรู้การรักษาเวลา การปฏิบัติตนตามชื่อต่อต้อง	- บทปฏิบัติการ	- วิชาภาษาต่างๆ
3) สามารถทำกิจกรรมที่ กำหนดไว้โดยใช้ระบบ กุญแจได้	กิจกรรมคุณ	ตั้งมาตรฐาน กิจกรรม			
4) สามารถปฏิบัติด้วย ภูมิปัญญาในการเรียนรู้ตาม เส้นทางศึกษานำรัมย์ต่อไป ชนชนอย่างชาญ	การปฏิบัติด้วย ภูมิปัญญา	การสอนหน้าแบบ บันทึก			

แผนการจัดการเรียนรู้ แผนที่ 10 บทสรุปบทการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ที่ คาดหวัง	ทักษะกระบวนการ การเรียนรู้	การวัดผลประเมินผล	คุณลักษณะที่ พึงประสงค์	สู่ ชุด	บุคลากรทั้งหมด
1) มีความรู้ ความเข้าใจ และ ⁺ สามารถประยุกต์ ใช้ในชีวิตจริง	ฝึกทักษะการสรุปข้อมูล ฝึกอบรมปลูกความเห็นทาง ฝึกทักษะการนำเสนอผลงาน ฝึกทักษะด้านศิลปะ	แบบบันทึก แบบบันทึก ผลงานที่นำเสนอ แบบฝึก	ทักษะกระบวนการ - การสรุปข้อมูล การเปลี่ยนความหมาย การนำเสนอผลงาน การเขียน	กระดาษ แบบปฏิบัติการ บทความทาง นักเรียน ห้องสมุดภาษา ห้องประชุม	ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คิดปะ
2) สามารถตีความหมาย แนวโน้มสถานการณ์ ⁺ ในการ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และอาชญากรรม	ฝึกการวิเคราะห์ แบบบันทึกและอนุมัติ	แบบบันทึก แบบบันทึก แบบบันทึก แบบบันทึก	ความรู้ - เที่ยงบัญชีทาง การณ์ แนวโน้มด้าน ⁺ ตัวมาศลักษณ์ทางชีวะและ อนุมัติ		

การวัดและประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผลเป็นกระบวนการที่สำคัญของกระบวนการจัดการเรียนรู้ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษา ครุผู้จัดการเรียนรู้จะต้องทำความเข้าใจในการวัดผลและการประเมินผล

หลักการวัดผลและการประเมินผล

การวัดผลและการประเมินผล ของการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาด้านทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน ดอยพะ夷 คือ กระบวนการตรวจสอบผลการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน คือ

1. ด้านความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องมีความรู้เบื้องต้นในเรื่อง ระบบนิเวศวิทยา พันธุ์ไม้ในป่าชุมชน สมุนไพรในป่าชุมชน การคุณค่า ฝ่ายพระราชนิรันดร์ การพังทลายของดินในป่า ความคิด ความเชื่อ เกี่ยวกับป่าชุมชน
2. ด้านทักษะ กระบวนการ จะพัฒนาผู้เรียนในด้าน
 - กระบวนการทำงานเป็นกลุ่ม การเป็นผู้นำ ผู้ตาม
 - ทักษะการเรียนรู้ คือการบันทึก การสังเกต การสื่อสาร การเขียนบันทึก การนำเสนอ
 - ทักษะการแก้ปัญหา คือ การใช้คิดตาม การตั้งสมมุติฐาน การรวมรวมข้อมูล การสรุปความคิด การวิเคราะห์ เพื่อตัดสินใจ
3. ด้านเจตคติ ปสุกฝังให้เกิดรัก ห่วงเห็นในทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ภาคภูมิใจในท้องถิ่น

การวัดผลและประเมินผลตาม พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ

พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 46 วรรคแรกกำหนดว่า “ให้สถานศึกษาจัดประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการผู้เรียน ความประพฤติจากการสังเกตพดดิกรรมการเรียนการร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนรู้ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา” หมายความ ว่า สถานศึกษาต้องเป็นผู้จัดประเมินผู้เรียนตามองค์ประกอบดังกล่าว

การวัดผลและประเมินผลตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544

ซึ่งหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 กำหนดการวัดและประเมินผลออกเป็น 3 ระดับ คือ

- การวัดผลและประเมินผลระดับขั้นเรียน มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาคำตอบว่า ผู้เรียนนั้น มีความก้าวหน้าทั้ง ด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
- การวัดผลและประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินผลเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้าด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้น และช่วงชั้น เพื่อเป็นข้อมูลมาเป็นแนวทางการปรับปรุง พัฒนาการเรียนรู้ และ

คุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ นำผลการประเมินช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น

- การประเมินผลคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนที่เรียนอยู่ในปีสุดท้ายของช่วงชั้น เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่สำคัญตามกระทรวงศึกษาธิการกำหนด

เมื่อพิจารณาจากหลักการการวัดผลและประเมินผลดังกล่าวแล้วนั้นจึงเป็นภารกิจของสถานศึกษาที่จะระดมความคิดของครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง นาจัดทำหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลเพื่อให้ผู้เรียนผู้สอนได้ปฏิบัติร่วมกันในมาตรฐานเดียวกัน

แนวทางการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพายาย

การเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพายายนี้ เพื่อที่จะมุ่งให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ ทั้งในด้านความรู้ คุณธรรม ทักษะ จึงมีการดำเนินการวัดผลและประเมินผลการเรียนเป็น 3 ระยะ คือ

- การประเมินผลก่อนเรียน

การประเมินผลก่อนเรียนนี้จะนำมาใช้เพื่อจัดการเรียนรู้ คังนั้นครุผู้สอนต้องมีความรู้พื้นฐานในเรื่องต่างๆ เหล่านี้ คือ

1. สิ่งแวดล้อมศึกษา
2. ข้อมูลพื้นฐาน ความเชื่อ วัฒนธรรม ประเพณี เกี่ยวกับป่าชุมชนบ้านหนองหล่ม
3. ความรู้การสื่อความหมายธรรมชาติ
4. การฝึกทักษะพื้นฐานให้กับนักเรียนในเรื่อง การสังเกต การบันทึกข้อมูล การตั้งสมมุติฐาน การแปลความหมายทางธรรมชาติ ศิลปะ การเขียนเรื่อง

ข้อมูลเหล่านี้จะทำให้ผู้สอนได้กำหนดรูปแบบ วิธีการประเมินผลก่อนเรียน ได้อย่างดี ซึ่งอาจทำได้หลายวิธี เช่น การสันทนา การสัมภาษณ์ การใช้แบบทดสอบ การสังเกต การอภิปราย เพื่อที่จะประเมินผู้เรียนว่ามีความรู้พื้นฐาน ความรู้เดิม มากน้อยเพียงใด กรณีได้พบว่าผู้เรียนมีความรู้ทักษะพื้นฐานไม่เพียงพอ ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือการสอนซ้อมเสริมให้กับผู้เรียน ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และร่วมกิจกรรมอย่างมีความสุข

- การประเมินผลระหว่างเรียน

เป็นการตรวจสอบว่าผู้เรียนมีการพัฒนาตามความคาดหวัง ไม่ว่ากันน้อยเพียงใด ผู้สอนควรที่จะประเมินผู้เรียนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่วางไว้ โดยประเมินจาก การสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรม การแสดงออก

ความรับผิดชอบ กิจกรรมการทำงานกลุ่ม ทดสอบการตรวจสอบงานในบทปฎิบัติการ เมื่อประเมินผลแล้ว ผู้สอนควรนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งต่อไป

- การประเมินผลหลังเรียน

เป็นการตรวจสอบว่า ผู้เรียนเกิดความตระหนักและเห็นคุณค่าในสาระการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพายานากน้อยเพียงใด สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันด้วยความตื่นใจ เกิดความภาคภูมิ รัก ห่วงเห็นทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่นหรือไม่ ผู้สอนจะสามารถประเมินได้จาก การสังเกต การเขียนเรื่องความ การตอบคำถามในแบบบทปฎิบัติการ การตอบคำถาม ผู้ปกครอง เพื่อน บุคคลอื่นๆ ในชุมชน

2) การพัฒนาเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน

การจัดเรียนรู้ตามกิจกรรมเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพายาย

นิการปรับเปลี่ยนการจัดการเรียนรู้ตามเส้นทางศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรห้องถิ่นการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพายาย โดยเพิ่มเติมจุดศึกษาเป็นอีก 2 จุดศึกษา ในสาระการเรียนที่ 1 ใช้โรงเรียนเป็นจุดศึกษา เนื่องจากเป็นกิจกรรมการฝึกทักษะเบื้องต้น และสาระที่ 10 ใช้โรงเรียนเป็นจุดศึกษา ใน การสรุปการเรียนรู้ทั้งหมด ในระหว่างทางเดินจุดศึกษาที่ 4 ถึงจุดศึกษาที่ 7 มีการสร้างฝ่ายพระราชดำริซึ่งเกิดมาจากการศึกษาคุณงานของโครงการสามารถนำมาสร้างการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน มีการปรับเปลี่ยนป้ายจุดศึกษาทั้งหมดและเพิ่มป้ายข้อมูลด้านไม้ในป่าจำนวน 40 ด้าน ป้ายระบุป่าชุมชน โดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งเส้นทางศึกษาธรรมชาติจะเป็นดังนี้

จุดศึกษาที่ ๑ การฝึกทักษะเบื้องต้น

เป็นจุดศึกษาที่ใช้ฝึกทักษะพื้นฐานของนักเรียนก่อนออกไปดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ตามเส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายาย

เทคนิควิธีการ

เป็นการฝึกทักษะการสำรวจ การสังเกต การเก็บข้อมูล การแปลความหมายทางธรรมชาติ ทักษะทางภาษา การเล่าเรื่อง การบรรยาย ทักษะทางด้านศิลปะ เนื้อหา

การสำรวจ การสังเกต การเก็บข้อมูล พื้นที่ในโรงเรียน

การเล่าเรื่องราวต่างๆ การบรรยาย

การวาดรูป

การฝึกทักษะเบื้องต้น

จุดศึกษาที่ 2 เปิดประตู.....สู่ป่าชุมชนโดยพายาย

เป็นจุดศึกษาที่ใช้ริมด้นของการทำกิจกรรม โดยใช้สภาพจริงและเป้าย เป็นสื่อ

เทคนิควิธีการ

การบรรยาย / สนทนากลุ่ม / การใช้สื่อของจริง
เนื้อหา / หัวเรื่อง

ป่าชุมชนโดยพายายเป็นป่าชุมชนที่เกิดมาจากการคั่งสลายของป่าไม้ในเขตพื้นที่บ้านหนองหล่มมาจากสาเหตุจากความต้องการใช้ด่าน ปืน นาเป็นเชื้อเพลิงรถไฟที่เป็นรถจักรไอน้ำและความต้องการพื้นที่ทางการเกษตร ตลอดจนนินาทุนเข้ามาตั้ง ไม้ อนกิคความแห้งแล้ง ไม่สามารถเพาะปลูกได้จนมีการอพยพทิ้งถิ่น ต่อมา ในปี พ.ศ. 2479 พ่อหลวงทรงพระ ตามสัก และชาวบ้านจึงได้ประชุมแก้ไขปัญหาและจัดสร้างเขตป่าชุมชนและสร้างกูระบายน้ำป่าชุมชนขึ้นมา

- กล่าวต้อนรับ / แนะนำพื้นที่
- ข้อคอกลงในการร่างกิจกรรมร่วมกัน / สิ่งที่ควรทำ ไม่ควรทำ ในการศึกษาตามเส้นทาง
- การตรวจสอบ วัสดุ อุปกรณ์ จำนวนสมาชิก
- การทดลองเวลาในการดำเนินการร่วมรู้
- กิจกรรมสร้างความตระหนักร

รูปเปิดประตู.....สู่ป่าชุมชนโดยพายาย

จุดศึกษาที่ 3 ดอยพаяย.....ดินแดนแห่งผืนป่า

เป็นจุดศึกษาที่ใช้บริเวณหน้า刷卡ของดอยพаяยเป็นแหล่งเรียนรู้

เทคนิควิธีการ

การบรรยาย / สนทนากลุ่ม / ชักถาม / บันทึก / สังเกต / สื่อของจริง

เนื้อหา / หัวเรื่อง

ดอยพаяยเป็นภูเขาลูกเล็กๆอยู่ทางทิศตะวันตกของหมู่บ้าน เป็นพื้นที่ป่าชุมชนของหมู่บ้านประทับป่า อนุรักษ์ห้ามตัดไม้เด็ดขาด และเป็นเขตปลดไฟป่า พаяยเป็นชื่อหน้าพาน สูงประมาณ 5 เมตรยาวประมาณ 50 เมตร เป็นจุดชนวน มองเห็นทัศนียภาพของหมู่บ้าน เป็นแหล่งพื้นที่ที่ชาวบ้านสามารถเข้าไปหาอาหารจากป่า ดอยพаяยจะมีความอุดมสมบูรณ์ทางธรรมชาติ มีพืชจำพวก เห็ดหลี่ม เห็ดละโภก เห็ดเผา ฯลฯ และมีพืชหวาน ผักสาม หน่อไม้ ไจ่นดแดง และจักจัน มีสัตว์ป่าประเภทหนึ่งหมาป่า กระต่าย กระรอก ปีชุบันเริ่มมีหมูป่า เข้ามาอาศัย

- การแนะนำพื้นที่ดอยพаяย
- การเรียนรู้เรื่อง นอส เฟิร์น ไอลคุน หิน
- การชี้วัดสภาพอากาศจากป่า
- ระบบนิเวศวิทยา

รูปดอยพаяย.....ดินแดนแห่งผืนป่า

จุดศึกษาที่ 4 หลักพฤกษา.....ที่สูงค่าจากชุมชน

เป็นจุดศึกษาที่สร้างขึ้นโดยใช้พื้นที่เป็นจุดศึกษา โดยล้อมพื้นที่ป่าโดยไม่ได้พื้นที่ 10 ตารางเมตรและให้ผู้เข้าศึกษาไปศึกษาด้านในไม่ในพื้นที่ก่อหนด สำรวจ บอกร่อง วัดขนาด ชนิด ประโยชน์ของต้นไม้

เทคนิควิธีการ

การสังเกต / สำรวจ / บันทึก / สอนตาม

เนื้อหา / หัวเรื่อง

โดยทั่วไปเราคิดเสมอว่า ป่าคือต้นไม้ใหญ่รวมกัน แต่ที่จริงป่าคือ พืชทุกชนิดที่เข็นรวมกัน เท่านั้น หุบเขา เก่าวัลล์ นอส เฟร์น ฯลฯ และสัตว์ป่าต่างๆ พืชมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน มนุษย์กับป่ามีความสัมพันธ์ กันมากถึงเด็ดคืบค้าบรรทัด ป่าเป็นที่อยู่ให้ผู้สร้างสรรค์เพื่อมนุษย์และถึงเวลาคัดลอกความงาม มนุษย์ต่างหากที่เป็นผู้ทำลาย และมองไม่เห็นคุณค่าของป่า

- ลักษณะ ประเภทของป่า
- พืชพันธุ์ไม้ในป่าชุมชน
- ชนิด ประโยชน์ของต้นไม้
- การวัดขนาด การสำรวจ

รูปหลักพฤกษา.....ที่สูงค่าจากชุมชน

จุดศึกษาที่ ๕ ร่วมดำเนินการสร้างสรรค์.....สมุนไพร

เป็นจุดศึกษาที่สร้างขึ้น โดยอาศัยการสร้างรูปแบบกิจกรรมเบาะวงศ์ของ ผู้ใหญ่ในชุมชน เข้มแข็ง กิจกรรมจะให้ผู้ศึกษาเข้าไปศึกษาความรู้เรื่องสมุนไพรที่แพร่หลายตามชุมชนต่างๆพร้อมกันให้ผู้ศึกษาหาทางออกจากเบาะวงศ์ด้วย

เทคนิคบริการ

การศึกษาชุดความรู้คิวบ์ตอนอง /การบันทึก

เนื้อหา / หัวเรื่อง

หนึ่งในปัจจัย 4 ที่มีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างยิ่งคือ ยารักษาโรค ในอดีตเรามีการใช้สมุนไพรที่มีอยู่ทั่วไปในบ้านและป่ามารักษาโรคต่างๆ มนุษย์ใช้ความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่สั่งสมจากการเรียนรู้ น้ำพืช สัตว์น้ำเป็นยารักษาโรค และป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ และใช้สืบท่องจากกันปัจจุบัน

- ความสำคัญ / ประโยชน์ของสมุนไพร
- การวิเคราะห์ การสร้างความตระหนักรู้ต่อกัน
- การวิเคราะห์ การสร้างความตระหนักรู้ต่อกัน

ร่วมดำเนินการสร้างสรรค์.....สมุนไพร

จุดศึกษาที่ 6 นวัตปักรา.....งานวิถีม่อนดินแดง

เป็นจุดศึกษา ตามธรรมชาติ และประยุกต์ใช้เข้ากับกิจกรรมการศูนก โดยผสมสื่อประดิษฐ์

เทคโนโลยีการ

การบรรยาย / การลงมือปฏิบัติจริง

เนื้อหา / หัวเรื่อง

กิจกรรมการศูนกเป็นกิจกรรมทางด้านสิ่งแวดล้อมที่ควรปลูกฝังให้กับเยาวชน สิ่งที่ควรค่าเนื่อง คือ การเตรียมตัวออกไปศูนก การแต่งกายที่เหมาะสม กับกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญ เพราะนกตามธรรมชาติดิบว่าเราเป็นศัตรู ดังนั้นต้องมีการพลาสต์ให้กลมกลืนกับธรรมชาติ เชือฟ้าไม้มีดูดขาด แต่งกายรัดกุม สวมเสื้อแขนยาว กาลังเขยขายาว ร้องเท้าหุ้นสันใส่สบาย อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมศูนก คือ กล้องส่องทางไกล ถ่ายรูป สมุดบันทึก และอุปกรณ์เสริมอื่นๆ เช่น กล้องถ่ายรูป เข็มทิศ เป็นต้น

- ความรู้ที่ไปเกี่ยวกับนก
- วิธีการใช้กล้องศูนก
- การศึกษาลู่มือศูนก
- เกมสิ่งแวดล้อม

รูปมwalปักรา.....งานวิถีม่อนดินแดง

จุดศึกษาที่ 7 สุดแสนหัศจรรย์.....ถ้ำดิน

เป็นจุดศึกษาตามธรรมชาติ ในพื้นที่ป่าชุมชนมีถ้ำอยู่หลายแห่ง ถ้ำดินมีความผูกพันกับชุมชนในด้านการเลี้ยงสัตว์ และเป็นแหล่งหลวงกับสมัยโบราณ โโลกครั้งที่ 2

เทคนิควิธีการ

การบันทุร่าย / การบันทึก / การคิดวิเคราะห์

เนื้อหา / หัวเรื่อง

ถ้ำดินเป็นปราถการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดขึ้นในเขตป่าชุมชนโดยพายาย เดิมมีพื้นที่กว้างขวางมากถึงเข้าไปในภูเขา มีความสูงประมาณ 3 เมตร สามารถเดินทางลุยก้าบคล่องที่อยู่หนึ่งก้าวขึ้นไปได้ชาวบ้านเดยไส้เป็นที่พักของคนเลี้ยงสัตว์ และใช้เป็นแหล่งหลวงกับสมัยโบราณ โโลกครั้งที่ 2 นี่องจากโครงสร้างเป็นดินจึงยุบตัวลงมาเหลือเท่าทุกวันนี้

- ความรู้ที่ว่าไปเกี่ยวกับถ้ำ
- การทำมาหากินของชุมชน
- ถ้ำดินกับสมัยโบราณ โโลกครั้งที่ 2
- ไปดู

รูปสุดแสนหัศจรรย์.....ถ้ำดิน

จุดศึกษาที่ 8 เหนี่ยวรังแห่นдин.....ด้วยผืนป่า

เป็นจุดศึกษาตามธรรมชาติ ใช้ร่องน้ำธรรมชาติที่เกิดจากการกัดเซาะของน้ำป่าจนเป็นร่องลึก

เทคนิควิธีการ

การบรรยาย / การอภิปราย / การใช้สื่อของจริง

เนื้อหา / หัวเรื่อง

ป่าไผ่..ถือได้ว่าเป็นจุดกำเนิดของต้นน้ำ ลำธาร ไหหลวงเป็น แม่น้ำ มหาสมุทร เราชั้นได้ว่าเมื่อฝนตก ลงมา ป่าจะท่าน้ำให้คูลดับน้ำ และป้องกันการพังทลายของดิน เมื่อน้ำซึมลง ได้ดิน ป่าจะมีหน้าที่กักน้ำ และ ปล่อยไหหลอกน้ำทางด้านน้ำ แต่ในบริเวณนี้ที่เราจะเห็นสภาพการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติแบบนี้ เนื่องจาก บริเวณนี้มีน้ำสูกตื้น ไม่ลึกดังที่น้ำท่าลาย และอาจจากการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งอื่น เช่น ลม มนุษย์ สัตว์ ฯลฯ

- การเปลี่ยนแปลงของเปลือกโลก
- ความรู้ร่วงไปเกี่ยวกับดิน / ชั้นดิน
- สาเหตุ การป้องกัน การพังทลายของดิน

รูปเหนี่ยวรังแห่นдин.....ด้วยผืนป่า

จุดศึกษาที่ 9 ประวัติศาสตร์เลิศล้ำค่า.....หนองบัว

เป็นจุดศึกษาตามธรรมชาติ และจุดศึกษาที่สร้างขึ้น โดยอาศัยศาลาเจ้าป่าเจ้าขาหนองบัวเป็นที่ศึกษา

เทคโนโลยีการ

การอภิปรายกลุ่ม / การบรรยาย / การบันทึก

เนื้อหา / หัวเรื่อง

บริเวณเส้นทางเดินตามแนวป่านี้เดิมเป็นทางเดินที่ใช้เป็นเส้นทางเดินติดต่อระหว่างเมืองหริภุญชัยไปเมืองลำปาง และเป็นเส้นทางเดินระหว่างบ้านน้ำพุ บ้านหนองหล่ม หรือบ้านน้ำอันที่เดินทางไปเขตอุบลฯ แม่ทา เดิมมีบ่อน้ำธรรมชาติที่ใช้อุปโภค บริโภค ตลอดปี สำหรับผู้เดินทางผ่านชาวบ้านเรียกว่า "บ่อพิน" ต่อมามีผู้ลักลอบน้ำสิ่งสกัดสิทธิ์ที่อยู่ในบ่อน้ำออกไป จึงทำให้บ่อน้ำแห้งลงและมีปริมาณน้ำให้ลอกอกมากเพียงเกินน้อย ปัจจุบันหมู่บ้านได้บุคคลเป็นหนึ่งเดียวที่ทำการเกษตรในบริเวณบ่อพินสำหรับใช้ในการเกษตร บริเวณนี้มีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าป่าเจ้าขาหนองบัว มีการทำศาลบูชาเจ้าป่าเจ้าขาไม่ประ�ณี เช่น ไหว้ทุกปี ในเดือน 9 เหนือ

- เส้นทางเดินสมัยโบราณ
- บ่อน้ำธรรมชาติ
- ความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าป่าเจ้าขา
- กิจกรรมยั่งยืน

รูปประวัติศาสตร์เลิศล้ำค่า.....หนองบัว

จุดศึกษาที่ 10 บทสรุปแห่งการเรียนรู้

เป็นจุดศึกษาที่จัดขึ้นในโรงเรียนเพื่อให้ผู้เรียนได้สรุปผลการปฏิบัติงานการเรียนรู้ตามสั่นทางศึกษาและนำมาวิเคราะห์ให้เห็นแนวโน้มสถานการณ์สิ่งแวดล้อมของชุมชนในปัจจุบันและอนาคต สรุปเป็นข้อคิดเห็นและนำเสนอในรูปแบบต่างๆ

เทคนิควิธีการ

ทักษะการรายงานผล การอภิปราย การนำเสนอ การวิเคราะห์

เนื้อหา

วิธีการการอภิปราย

วิธีการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ

บทสรุปแห่งการเรียนรู้

3) การใช้ ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่น ในการพัฒนาสេនທាន ศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน

ขุดศึกษาที่ 1 การนำเรื่องประวัติความเป็นมาและการรักษาป่าชุมชน ประวัติหมู่บ้าน นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 1 กับจุดที่ 2 การนำเรื่อง ต้นน้มนาง ที่ใช้ประโยชน์จากเปลือกมาต้มดื่มเพื่อเพิ่มน้ำนมารดา ต้น หนอนตาขายาก ที่ใช้รากปือกันมด แมลง ความรู้เรื่องเห็ด มาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 2 นำเรื่องลักษณะของหน้ามา ศัคร์ป่าในเขตป่าชุมชนดอยพาย นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 2 กับจุดที่ 1 นำเรื่องช่อดิน เห็ด มาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 3 นำเรื่อง ต้นไม้ ในป่าชุมชนนำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 3 กับจุดที่ 4 นำเรื่อง ถ้าหัวย ผลไม้ในป่า มาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 4 การนำเรื่องต้นไม้(สนบุนไพร) ในป่า นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 4 กับจุดที่ 5 นำเรื่อง ผลไม้ในป่า สេនທានถ้าหัวยมาจัดกิจกรรมปีกด้าเรียนรู้เรื่องการทำงานระบบกลุ่ม มาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 5 นำเรื่อง บริเวณม่อนดินแดงเป็นแหล่งเลี้ยงสัตว์เดิมของหมู่บ้าน นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 5 กับจุดที่ 6 นำเรื่อง ไฝราก เห็ด ถ้าหัวย มาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 6 นำเรื่อง ถ้าดิน วิถีชีวิตในสมัยก่อนของหมู่บ้าน นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 6 กับจุดที่ 7 นำเรื่อง ถ้าหัวย ต้นผักหวาน ระบบเหมืองฝาย มาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 7 นำเรื่อง บริเวณเชิงดอยที่ถูกน้ำป่าทำลาย นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้ระหว่างสេนທានจุดที่ 7 กับจุดที่ 8 นำเรื่อง ต้นรัก มะกอกถ้า ต้นได้ไม้รื้อลง ภาวะเครื่อง บ่อหินมาเป็นแนวทางการจัดสื่อความหมายทางธรรมชาติของสេนທាន

ขุดศึกษาที่ 8 นำเรื่อง ประเพณี ความเชื่อ เจ้าป่าเข้าเขต การบวงป่า นำมาเป็นจุดหลักการจัดการเรียนรู้

4) การพัฒนา และการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน ปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน

การเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงานวิจัยตั้งแต่เริ่มกิจกรรมเป็นการนำคณะกรรมการชุมชนมาเป็นทีมวิจัยและการเก็บข้อมูลด้านป้าชุมชน จะทำให้ทีมวิจัยส่วนนี้ แลดูชุมชนได้ทบทวน บทบาทภารกิจ เกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชน ที่ทำมาตั้งแต่ติดตามถึงปัจจุบัน กิจกรรมการประชาคมในชุมชน เป็นการทบทวน ตรวจสอบกฏระเบียบป้าชุมชน ซึ่งจะเป็นข้อตกลงในชุมชนในการคุ้มครองชุมชนทั้งหมด กิจกรรมการศึกษาดู งานด้านจัดการป้าชุมชนที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาหัวข้อ ไครอันเนื่องมาจากการประชารัฐดำเนินการทำให้ชุมชน มีความรู้เรื่องการจัดการป้าชุมชนมากขึ้นและได้นำแนวทางที่ไคร์ศึกษาดูงานมาทำในพื้นที่ เช่น การจัดทำฝ่าย ประชารัฐดำเนินการสร้างเครือข่ายการคุ้มครองชุมชนทั้งในระดับตำบล และต่างตำบล

การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมและการเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน

จากการประชาคมในชุมชนเพื่อ การทบทวน ตรวจสอบ กฏระเบียบที่ให้ชาวบ้านทั้งสามชุมชนได้รับ ทราบแนวทางการจัดการป้าชุมชน และปฏิบัติตามระเบียบที่วางไว้ของชุมชนเกี่ยวกับการคุ้มครองชุมชน การศึกษาดูงานนอกสถานที่แล้วก็บันมาจัดทำฝ่ายประชารัฐดำเนินการส่งผลถึงความชุมชนของพื้นที่ป้าชุมชนที่ส่งผลถึง การลดอัตราพื้นที่ป้าชุมชนจากการถูกทำลายด้วยไฟป่า น้ำในฝ่ายจะเป็นแหล่งน้ำที่สำคัญในการกิน และขาย พื้นที่ของสัตว์ป่าในเขตป้าชุมชน และการสร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันในตำบล และต่างตำบล จะเป็นความ ร่วมมือในการคุ้มครองชุมชน มองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น เช่นปัญหาไฟป่า สามารถช่วยกันคุ้มครอง ควบคุมการเกิด ไฟป่าได้ซึ่งจะเกิดประโยชน์มากกว่าค่าไฟต่างดูแล

เมื่อมีการจัดการคุ้มครองชุมชนป้าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ ป่าจะให้ผลผลิต อาหารที่มารับประทานมาก ขึ้น เช่น เห็ด หน่อไม้ ตักหวาน ไข่สด แตง เป็นต้น ผลผลิตตั้งกล่าวว่าจะลดภาระค่าใช้จ่ายด้านอาหาร ใน ครอบครัว เมื่อนำไปขายก็จะเพิ่มรายได้ โดยในปี พ.ศ.2547 ในช่วงการวิจัยนักเรียนเก็บข้อมูลชุมชนแล้วมาทำ สถิติพบว่าใน 1 ปี ชาวบ้านที่นำผลผลิตจากป่าไปขาย (เห็ดหล่ม เห็ดปูโร) มีรายได้ประมาณ 2 - 3 หมื่นบาทต่อ ปี ซึ่งรายได้ดังกล่าวทางชุมชนมองเห็นว่าเพื่อที่จะสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตอาหารจากป่า ตลอดจนเป็นการ เก็บอาหารไว้รับประทานในช่วงที่ไม่มีผลผลิตจากบ้านออกมานะ โดยการแปรรูปเป็นอาหารกระป่อง ซึ่งจะเพิ่มเติม ประโยชน์เดิมที่ได้รับคือ การใช้ไม้ในการปูถูกบ้าน และใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน การเป็นแหล่งเรียนรู้ของ ชุมชน โรงเรียน เมื่อมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากป่ามากขึ้น ชาวบ้านก็จะหันมาช่วยกันคุ้มครองป้าชุมชนมาก ขึ้นจึงสนับสนุนให้งานวิจัยนำแนวทางการสร้างเสริมเศรษฐกิจชุมชนมาเป็นแนวทางการวิจัยด้วย การมีส่วนร่วมในการจัดทำโรงงานกระป่อง จากการระดมทุนในชุมชน โรงงานเป็นของชุมชนทั้ง ๓ หมู่บ้าน การ บริหารจัดการ การแลกเปลี่ยน ความร่วมมือที่เกิดขึ้นของคน ๓ หมู่บ้าน

การอนุสิริกรรมของชุมชน

ในการจัดทำกิจกรรมใช้ทีมงานหรือนักวิจัยที่เป็นคณะกรรมการอนุรักษ์ คณะกรรมการป่าชุมชน โคง การพัฒนาศักยภาพ และการเชื่อมโยงกับหน่วยงานองค์กรอื่น ๆ ใน การอนุสิริกรรมของชุมชนทั้งกิจกรรมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ด้านการสร้างรายได้ และการรวมกลุ่ม เช่น

1. นำไปศึกษาดูงาน เช่น บริษัท ฟาร์มเห็ดบ้านสวน ศูนย์ศึกษาการพัฒนาหัวยอ่องไคร์ ชั้น เนื่องมาจากพระราชดำริ
2. ประสานงานขั้ดอบรมด้านมาตรฐานโรงงาน การศึกษาดูงาน ให้กับโครงการ การแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารที่มาจากการป่า
3. การประสานขอรับการสนับสนุนปรับปรุงโรงงานอาหารกระป่อง ลดอัตราเสื่อม จัดซื้ออุปกรณ์ จาก องค์การบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน
4. นำไปศึกษาดูงานกลุ่มผลิตผลไม้กระป่องที่บ้านศรีสุพรรณ อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน
5. การจัดประชุมร่วมกับคณะกรรมการท้องถิ่นของกลุ่มส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงวิทยาศาสตร์และ สิ่งแวดล้อม ในกิจกรรมการจัดตั้งศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพบ้านหนอง หล่ม บ้านป่าบึง บ้านป่าป่า การสรุปผลการประชุม
6. เป็นที่ปรึกษาในการทำงานของชุมชนในการจัดกิจกรรม การจัดทำโครงการ
7. เสนอแผนงานให้ชุมชนและทีมวิจัยดำเนินงาน เช่น โครงการนวัตป่า โครงการการจัดทำแนวปีองกัน ไฟป่า โครงการศึกษาดูงานความหลากหลายทางชีวภาพที่จังหวัดร้อยเอ็ด การแปรรูปไข่มดแดง กระป่องที่จังหวัดยโสธร และเข้าร่วมกิจกรรมที่วางไว้
8. การประสานงานกับสมาคมสหกรณ์การบริหารส่วนจังหวัดในการขอรับการสนับสนุนจากองค์กร บริการส่วนจังหวัดลำพูน
9. การสนับสนุนให้จัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนของ 3 หมู่บ้าน ใช้ชื่อว่า "กลุ่มวิสาหกิจชุมชนแปร รูปอาหารไครพนาทิพย์"

การเชื่อมโยงการดำเนินกิจกรรมโครงการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสิ่งแวดล้อมศึกษาป่าชุมชนจะเป็นกิจกรรมหลักกิจกรรมหนึ่งใน โครงการวิจัยซึ่งกิจกรรมจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรการเรียนรู้ของทางโรงเรียนตามพระราชบัญญัติ การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 และหลักสูตรการศึกษาพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ที่มีความต้องการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ลดอัตราเสื่อม ลดอัตราความภาคภูมิใจในท้องถิ่นในการจัดกิจกรรมจะใช้สื่อที่เป็นของจริงในชุมชนมาเป็นสื่อการ เรียนรู้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องจึงจัดกิจกรรมหลักของงานวิจัย

อีกประการคือ กิจกรรมการพัฒนาสืบสานทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนขึ้นมาเพื่อเป็นสื่อแหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตร

ทางทีมวิจัยมองเห็นว่า เมื่อทางโรงเรียนมีการใช้ประโยชน์จากป่าชุมชนโดยใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ของทางโรงเรียน เพิ่มเติมจากการใช้ประโยชน์เดิมของชาวบ้านที่ใช้ป่าชุมชน เป็นแหล่งทำมาหากินและใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน ผลจากการทำงานร่วมกันของทางโรงเรียนและหมู่บ้านในการใช้ประโยชน์และการคุ้มครองป่าชุมชนส่งผลให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของป่า และในบางปีมีผลผลิตจากป่ามีมูลค่ามหาศาล เช่น เห็ด หน่อไม้ แต่ มีเวลาในการนำมารับประทานสั้น ดังนั้นจึงน่าจะมีการแปรรูปผลผลิตอาหารที่มาจากการป่า(อาหารกระป่อง) เพื่อเพิ่มมูลค่าอาหารที่มาจากการป่า เมื่อชาวบ้านมองเห็นประโยชน์ที่ได้รับจากป่ามากขึ้นจากเดิม ชาวบ้านก็จะหันมาช่วยกันดูแลรักษาป่าชุมชนมากขึ้น ป่าชุมชนยังจะเป็นประโยชน์คือชุมชน และเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ยังเป็น ของทางโรงเรียนและหมู่บ้าน นอกจากนี้โรงจานการแปรรูปอาหารจากป่าที่เกิดขึ้น ก็จะเป็นแหล่งเรียนรู้ท่องถิ่นในด้านเทคโนโลยีด้านอาหารระดับสูงในการจัดการเรียนรู้ของทางโรงเรียนต่อไป

บ้าน วัด โรงเรียน ในการพัฒนาสื่อการเรียนรู้

บ้าน เมืองจากหมู่บ้าน ได้รับผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมด้านป่าชุมชนอย่างมากเมื่อ 40 กว่าปีที่ผ่านมาจนทำให้เกิดความแห้งแล้ง จนต้องอพยพ ทิ้งถิ่น ส่วนที่เหลืออีกร่วมมือกันแก้ปัญหาท้องถิ่นที่เกิดขึ้น หมู่บ้าน จึงมีประสบการณ์การเรียนรู้เรื่องสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ (ป่าชุมชน) เป็นอย่างดี ดังนั้นเพื่อที่จะนำไปใช้ปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นทางชุมชนจึงจัดตั้งป่าชุมชน เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาและสนับสนุนให้ทางโรงเรียนได้เรียนรู้ด้านนี้ หมู่บ้านจึงเป็นแหล่งเรียนรู้ทั้งทางด้านสถาปัตย์ (ป่าชุมชน) ด้านบุคลากร ในการทำงานในพื้นที่ ให้กับการวิจัย

วัด โดยสภาพทั่วไปของสังคมในชนบทที่มีรากฐานการนับถือศาสนาพุทธ วัดจะเป็นแหล่งเชื่อหนึ่งของจิตใจ เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรม ดังนั้นวัดจะมีอิทธิพลทางด้านจิตใจต่อความเชื่อของชุมชนสูง ในสภาพของวัดหนึ่งหล่มเจ้าอาวาสเป็นศิษย์เก่าของโรงเรียน และมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียน โดยเฉพาะด้านการจัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากร่วมงานกับทางโรงเรียนในการพัฒนาระบบการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา กับโรงเรียนมาแล้ว 10 ปี จึงมีความรู้ความเข้าใจในกิจกรรมการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษาในระดับดี ตลอดจนเข้าใจในปัญหาความต้องการของชุมชนด้านป่าชุมชน เมื่อเข้ามาร่วมกิจกรรมโครงการวิจัยสามารถรักภักดีให้ชุมชนสนับสนุนโครงการเป็นอย่างดี

โรงเรียน มีหน้าที่โดยตรงในการรักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของหมู่บ้านให้มีความรู้ความสามารถตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตลอดจนการสนับสนุนการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ ดังนั้นโรงเรียนจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งในการสนับสนุนทั้งทางด้านความรู้ บุคลากร เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และผลประโยชน์ที่จะได้รับเป็นอันดับแรกก็คือโรงเรียน นั้นคือหลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียน

ตอนที่ 4 บทเรียนและข้อค้นพบทจากการดำเนินโครงการวิจัย

จากการดำเนินโครงการทำให้ทีมวิจัยและชุมชนได้เรียนรู้ บทเรียนและข้อค้นพบที่สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) การทำงานที่มีทีมทำงานมีความแตกต่างกันหลาย ๆ ด้าน ทั้ง เพศ วัย อารีพ และประสบการณ์การทำงาน หัวหน้าทีมทำงานต้องทำความเข้าใจและมีการเตรียมแผนงานที่ดี ความชัดเจนของงาน การทำความเข้าใจในทิศทางการทำงานเพื่อทำความเข้าใจแก่ผู้ร่วมงานได้ทราบ กรณีที่มีการทำงานอยู่รากฐานความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่ชุมชนกำลังทำอยู่จะทำให้การทำงานง่ายขึ้นรวมทั้งต้องมีการประสานประสิทธิภาพนี้ที่จะเกิดขึ้นให้สอดคล้องกัน
- 2) การทำงานที่ต้องอาศัยผู้ร่วมงานอย่างมากในชุมชนนี้ ความเข้าใจในเป้าหมาย และทิศทางการทำงานเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ที่จะต้องให้ชุมชนทราบและเข้าใจ เพื่อสร้างความร่วมมือในการทำงาน ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลาย ๆ ฝ่าย โดยเฉพาะพะพระสังฆ์ และผู้นำชุมชน จะเป็นจุดสำคัญในการเป็นศูนย์รวมน้ำใจ และเป็นจุดประสานความเข้าใจที่ดีการทำงานกับหมู่บ้านหลาย ๆ หมู่บ้าน ที่มีความแตกต่างในความคิดแตกต่างกัน นักวิจัยจะต้องยึดเป้าหมายการทำงานเป็นตัวตั้งของการทำงาน อย่าหลงประเดิมกับความต้องการของชุมชน
- 3) การทำงานที่ต้องร่วมกับชุมชนที่จะมีระยะเวลาและสถานที่ที่ต้องการต่อไป ต้องอาศัยความร่วมมือกับหมู่บ้านนี้ หัวหน้าทีมทำงานต้องทำความเข้าใจและมีการเตรียมแผนงานที่ดี กรณีที่ต้องมีการปรับเปลี่ยนกิจกรรม ข้อมูลเกี่ยวกับการทำงานในกิจกรรมต่อไปต้องให้มีความชัดเจน เพื่อทำความเข้าใจแก่ผู้ร่วมงาน และชุมชนได้ทราบ
- 4) กิจกรรมการศึกษาดูงาน เป็นการประสานงานเป็นสิ่งที่สำคัญ การติดต่อต้องชัดเจน ในเรื่องสถานที่ศึกษาดูงาน การติดต่อวิทยากร และการตรวจสอบการเดินทาง
- 5) ในการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรการศึกษา การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรต่อชุมชนนี้ เป็นสิ่งที่สำคัญมากในกรณีที่ชุมชนยังไม่มีประสบการณ์ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรมาก่อน จะเป็นปัญหามากช่วงเวลาที่กำลังปรับเปลี่ยนหลักสูตรมีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งหลักสูตรใหม่และหลักสูตรเก่าในโรงเรียน หรือมีนโยบายของรัฐที่กำลังเปลี่ยนแปลง ตลอดจนการใช้ผลคะแนนระดับชาติมาเป็นเกณฑ์ในการศึกษาต่อในระดับนี้ยังศึกษา ผู้ปกครองซึ่งมุ่งแต่จะส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อศึกษาต่อมากกว่าการเรียนรู้ในเรื่องท้องถิ่น ดังนั้น การดำเนินงานครั้งแรก ควรการอธิบายให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับชุมชนที่ซึ่งไม่เข้าใจได้ทราบก่อนจึงค่อยดำเนินงาน
- 6) การเก็บข้อมูลโดยนักเรียน จะมีความยุ่งยากในกรณีที่ใช้นักเรียนจำนวนมากที่มีวุฒิภาวะแตกต่างกันนักเรียนซึ่งเล็กน้อยจะเก็บข้อมูลได้ไม่ดีเท่าที่ควร เนื่องจากรับฟังและเข้าใจในวิธีการเก็บข้อมูลไม่

เข้าใจการเก็บข้อมูล และเข้าใจวิธีการเก็บข้อมูล ตลอดจนที่มนักวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้มีส่วนร่วม เท่าที่ควร จะรับรู้เฉพาะที่มีที่เป็นครู จึงส่งผลให้ฐานข้อมูลป่าชุมชนไม่ได้รายละเอียดเท่าที่ควร

- 7) การนำเสนอข้อมูล จะเป็นการพัฒนาบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ เป็นการพัฒนาความคิด ทักษะการนำเสนอได้เป็นอย่างดี สร้างความภาคภูมิใจ ต้อนรับเรียนและผู้มีส่วนร่วมทุกคน ชุมชน เกิดการเปลี่ยนแปลง รับรู้และสามารถที่จะเป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับโรงเรียนได้มากขึ้น โดย มองเห็นจากการนำเสนอของนักเรียนที่เสนอในเรื่องราวที่คนเองได้ให้สัมภาษณ์แก่นักเรียนและ สามารถนำไปเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนได้ การดำเนินงานควรมีการเชิญคณะกรรมการ สถานศึกษา ผู้ปกครอง หรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน เพื่อเป็นขวัญกำลังใจแก่นักเรียน และ สามารถเพิ่มเติมประเด็นมากขึ้น
- 8) การประชุมที่นำเสนอข้อมูลให้กับทางชุมชนทราบนั้น การนำเสนองานและการวิเคราะห์แผนงาน เป็นสิ่งที่ต้องใช้ความเข้าใจต่อการทำกิจกรรมร่วมกัน ดังนั้น การให้ข้อมูล และแผนงานที่จะทำ ต่อไปจะต้องมีความละเอียด ชัดเจนให้มากจะมีผลต่อการความเข้าใจในทิศทางการทำงาน
- 9) การศึกษาจากแหล่งเรียนรู้จริงสภาพจริงทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ได คือส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติ และสามารถนำไป สู่การปฏิบัติที่ชัดเจนขึ้นเป็นอย่างมาก
- 10) กิจกรรมพัฒนาชุมชนนั้น ต้องมีการประสานงานกันระหว่างคนทำงานกับชุมชน การพัฒนาด้าน เศรษฐกิจชุมชนที่แตกต่างจากวิธีชีวิตเดิมนั้นจะต้องมีกิจกรรมที่สร้างความมั่นใจว่าชุมชนสามารถ ทำงาน รวมทั้งสร้างการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องให้กับชุมชน
- 11) การสรุปบทเรียนจะเป็นการย้ำ กระตุ้นให้นักวิจัย และชุมชนเกิดการเรียนรู้ โดยทบทวนผลจากการ ทำงานความโครงการวิจัยเป็นการเติมเต็มให้กับที่มีงานในบางเรื่องที่ไม่เข้าใจ สามารถ มองเห็นทิศทางการทำงานต่อไปในอนาคต ควรระมัดระวังในการสรุปบทเรียนในกรณีที่การสรุป ของการทำงานที่มีผลได้ผลเสียต่อบุคคลอื่น โดยเฉพาะการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่นักวิจัยต้อง รอบคอบในการทำงานให้มาก เพราะผลที่เกิดขึ้นจะกระทบถึงตัวนักเรียน ชุมชน และผลการจัด การศึกษาของโรงเรียนและของรัฐ และการสรุปบทเรียนที่กิจกรรมผ่านมาเป็นระยะเวลาหนึ่ง พอกล่าวว่า ผลที่ได้รับอาจไม่เป็นไปกับความต้องการเนื่องจากอาจจะถูกตัดสินใจ หรือ การใช้ สรุปผลการดำเนินการ ตามโครงการ มาเป็นแนวทางอาจช่วยให้กรณีผู้ดำเนินงานร่วมจาก ภายนอกเพื่อเป็นการกระตุ้นการแสดงออกด้านความคิด ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของชุมชน
- 12) การทำงานด้านหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน แม้ว่าจะถูกตัดกรอบด้วยแนวทางการจัดทำหลักสูตร ตามที่กระทรวง หรือแนวทางพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดก็ตาม แต่บางเรื่องที่ไม่ ขัดแย้งกันและเพื่อให้มีความสอดคล้องกับความต้องการท้องถิ่น น่าจะเปิดโอกาสให้โรงเรียน ดำเนินการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่นักเรียนกำหนด เพื่อความเป็นอิสระทางวิชาการ

13) การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ และการแสวงหาเครือข่ายการทำงานจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการดำเนินงาน และการปรับเปลี่ยนแนวทางการทำงานเพื่อสร้างโอกาสที่ดีต่อการทำงาน การใช้เครือข่ายการทำงานที่ทำงานคล้ายกันมาร่วมงานจะสามารถก่อเกิดประโยชน์ต่อการทำงาน

บทที่ 5

บทสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การจัดทำแบบสรุปผลการดำเนินงานตามโครงการวิจัยโครงการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชนแบบมีส่วนร่วมของชุมชนบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบัง บ้านป่าปวย ต.ศรีบัวบาน อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน ในการศึกษาวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม 2547 - เมษายน 2549 ในครั้งนี้จะเป็นการสรุปผลการดำเนินงานทั้ง 3 ระยะของการวิจัย โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานตามขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผลกระทบที่เกิดขึ้น ปัจจัยที่เอื้อต่อการ จัดกิจกรรม ปัจจัยที่ส่งผลต่อการปรับเปลี่ยนกิจกรรม ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการทำงาน และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์

จาก การปฏิบัติงานตามโครงการวิจัยที่ผ่านมาโดยมีวัตถุประสงค์ คือ

- เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน
- เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาเส้นทางศึกษาธิป้าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน
- เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหา สิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างศรษฐกิจชุมชน

สามารถที่จะวิเคราะห์การดำเนินงานตามโครงการตามแนวทางขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

- แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นป้าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียนและชุมชน สรุปแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

หลังจากการประชุมทำความเข้าใจกับทีมงานเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการวิจัยให้ทุกฝ่ายเข้าใจ ตรงกันก็มีการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกับศึกษานิเทศก์ จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำพูนเขต 1 สรุปว่า การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของทางโรงเรียนนั้น โรงเรียนสามารถดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ โดยโรงเรียนสามารถสร้างหลักสูตรรับอยู่ในระดับท้องถิ่นขึ้นมาเสริมหลักสูตรแกนกลางหรือ หลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียน โดยการพัฒนาหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ต้องให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่น โดยจะไม่ทำให้โรงเรียนสร้าง ขาดหมาย ขาดประสงค์ และเวลาเรียนเปลี่ยนแปลงไป อาจเป็นหลักสูตรเฉพาะ กิจยะสั้น เพื่อตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน ตลอดจนความต้องการของชุมชน ซึ่งจะ

สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ว่า สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีความยืดหยุ่นทั้งทางด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียน จึงใช้แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการสร้างหลักสูตรย่อไปในระดับท้องถิ่น ดังนี้

- เป็นหลักสูตรย่อ ที่สามารถสอดแทรกในบทเรียนในระดับประถมศึกษา ตามโครงสร้างของหลักสูตรในรายวิชาเลือก
- มีเนื้อหาสาระ สอดคล้องและเป็นไปตามสภาพชีวิต เศรษฐกิจ สังคม ของชุมชน
- มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระซึ่งนำไปให้เห็นถึงปัญหาความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ในท้องถิ่น
- มีเนื้อหาสาระสัมพันธ์ ตลอดจนสอดคล้องกับทรัพยากรธรรมชาติ แผนพัฒนา และ แนวโน้มของ การพัฒนาท้องถิ่น
- มีจุดมุ่งหมายที่เน้นให้ผู้เรียนได้ใช้ทรัพยากร ในท้องถิ่นเป็นฐานการพัฒนาชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม ของท้องถิ่น
- มีจุดมุ่งหมายและเนื้อหาสาระ สนองความต้องการของผู้เรียน มีการส่งเสริมความเป็นเลิศทาง วิชาการ และงานอาชีพ
- มีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนรู้จักสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นของตนเอง รักท้องถิ่น และมีส่วนร่วมใน การแก้ปัญหาและการพัฒนาท้องถิ่น

จากแนวคิดพื้นฐานดังกล่าว จะเห็นได้ว่ามีความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ที่ว่า มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ ทรัพยากร ธรรมชาติ และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีความรักประเทศไทย และท้องถิ่น มุ่งท้าประ邈ชน์และส่งเสริม ความคุ้มครองให้สังคม และโครงสร้างของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ดังนั้นทางทีมงานจึงทดลองที่จะสร้างหลักสูตรท้องถิ่นการจัดการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมศึกษาสื้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพะ夷าขึ้นมา

แนวทาง การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา(สื้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชน ดอยพะ夷า) แบบมีส่วนร่วม ได้ดำเนินงานดังนี้

1) ศึกษาสำรวจ เก็บรวบรวมข้อมูลในท้องถิ่น ในประเด็นดังต่อไปนี้

- ชุมชน
 - ประวัติความเป็นมาของบ้านหนองหล่ม บ้านป่าบึง และบ้านป่าป่วย
 - สภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนในปัจจุบัน
- ป่าชุมชน
 - ประวัติความเป็นมาของป่าชุมชนของทั้ง 3 หมู่บ้าน

- กถุรณะเป็นป้าชุมชนของทั้ง 3 หมู่บ้าน
- พืชพรรณไม้ สัตว์ป่าในเขตป้าชุมชน
- อาหารที่มาจากการป้าชุมชน
- กิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติดอยพากาขึ้งเดินข้อมูลทั้ง 3 ศ้านี้ ถูกเก็บข้อมูลโดยกระบวนการจัดการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาด้วยวิธีกร斐ศึกษาป้าชุมชนที่ทางโรงเรียนจัดการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน แต่ในประเด็น ชุมชน และป้าชุมชนนั้นเนื้อหาข้างๆ ขาดความสมบูรณ์ ขาดเจน ครบถ้วน เนื่องจากมีข้อมูลเฉพาะบ้านหนองหล่มและป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม ล้วนลักษณะทั้ง 2 หมู่บ้านไม่ได้เก็บข้อมูลมาศึกษา

ประเด็น กิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาเส้นทางศึกษาธรรมชาติดอยพากาขึ้งเดินเป็นกิจกรรมที่เกิดมาจากการจัดการเรียนรู้ชุมชน และกิจกรรมการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธีกร斐ศึกษาป้าชุมชนในปีการศึกษา 2544 โรงเรียนและชุมชนบ้านหนองหล่มได้ร่วมมือจัดกิจกรรมแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมในชุมชนต่อ การแก้ไขปัญหาไฟฟ้าในเขตป้าชุมชน โดยโรงเรียนนำเสนอด้วยการจัดทำแนวป้องกันไฟป่ารอบป้าชุมชนดอยพากาขึ้ง หลังการดำเนินงานพบว่ากิจกรรมที่ทำนอกจากจะได้ประโยชน์จากแนวป้องกันไฟป่าแล้วน่าจะมีการพัฒนาแนวป้องกันไฟป่าที่จัดทำให้เป็นแหล่งเรียนรู้ โดยจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้เส้นทางศึกษาธรรมชาติสำหรับนักเรียนซึ่งได้รับการสนับสนุน จากการลงทุนทางสังคม(SIF) และมีการพัฒนาต่อเนื่องทุกปี โดยใช้จงประมานจากภาคเอกชนในโครงการโรงเรียนสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมเฉลิมพระเกียรติ ของกลุ่มบริษัทชอนดัมประเทศไทย มาดำเนินงานจนประสบผลสำเร็จ แต่กิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นประกอบการใช้แหล่งเรียนรู้เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ระดับสั้น ใช้เวลาการเรียนรู้ประมาณ 3 ชั่วโมง เหมาะสมกับการใช้เป็นแหล่งศึกษาดูงานมากกว่าการจัดการเรียนรู้ สมควรที่จะมีการศึกษาเก็บข้อมูลให้มากขึ้นเพื่อพัฒนาเป็นหลักสูตรห้องเรียนที่มีโครงสร้าง 1 หน่วยการเรียนรู้

ในกิจกรรมการเก็บข้อมูลจึงนับหมายให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 – 6 ร่วมกับครู ชุมชน ออกเก็บข้อมูลและมีการเก็บรวบรวมอย่างเป็นระบบ โดยดำเนินงานเก็บข้อมูลพื้นฐานถ้วนถี่ 2 ครั้ง หลังจากการตรวจสอบพบว่า ข้อมูลที่เก็บครั้งแรกมีความสมบูรณ์ของเนื้อหาไม่เพียงพอ โดย 3 ประเด็นที่ทีมวิจัยดำเนินงานเก็บรวบรวมข้อมูลไว้เป็นเนื้อหาสาระการเรียนรู้นั้น ซึ่งข้อมูลที่ดำเนินการเก็บนั้นมีสาระที่สอดคล้องกับความหมายการจัดสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นของดำเนินงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ(2549) ที่ว่าเป็นรายละเอียดของเนื้อหาของค์ความรู้ที่เกี่ยวกับห้องถิ่นในด้านต่าง ๆ เช่น สภาพภูมิประเทศ ภูมิอาณาเขต พืชพันธุ์ ป่าไม้ ประวัติความเป็นมา สภาพเศรษฐกิจ สังคม การค้าธุรกิจ ศิลปวัฒนธรรมประเพณี ภูมิปัญญา อาชีพ เป็นต้น

2) การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้นำร่วมมา เพื่อที่จะเป็นแนวทางการพัฒนาหลักสูตรห้องถิ่น โดยอาศัยกิจกรรมการประชุมนำเสนอข้อมูลต่อชุมชนเพื่อที่จะให้ชุมชนได้ตรวจสอบข้อมูลว่าถูกต้องเพียงพอหรือไม่ และ

ได้ร่วมเสนอแนะ แก้ไขปรับปรุงข้อมูลที่ได้รับร่วมกันกิจกรรมนี้นอกจากที่จะได้ตรวจสอบข้อมูลแล้วยังส่งผลถึงการเกิดความตระหนักรในบทบาทหน้าที่ การมีส่วนร่วมของชุมชนจะพบว่า ชุมชนมีความภาคภูมิใจเป็นอย่างมากในการแสดงออกของนักเรียน การเพิ่มพูนทักษะการพูด การนำเสนอผลงาน หลังจากนั้นทีมวิจัยได้นำข้อมูลมาพิจารณาความสำคัญ ความสอดคล้องกับสภาพปัจจุหา ความต้องการแผนพัฒนาท้องถิ่น ทรัพยากร ธรรมชาติ แนวโน้ม ความเคลื่อนไหว การเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจและสังคม และทางทีมวิจัย ได้นำมาหลักการ ฤดูหนาว โครงสร้าง ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของทางโรงเรียน ปัจจุหา และความต้องการของหมู่บ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน ทั้งด้านการจัดการศึกษาและปัจจุหาความต้องการของชุมชน กิจกรรมด้านป่าชุมชนของหมู่บ้าน น่าเป็นแนวทางการทำงาน

3) การกำหนดความเหมาะสมกับผู้เรียน โดยมีการประชุมพัฒนาแนวทางการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่ได้มานั้น มีจุดมุ่งหมายสนับสนุนตอบต่อสิ่งใหม่นักที่สูด กรณีที่สนองตอบต่อความคาดหวังที่วางไว้ ก็จะมีการพิจารณาถึงความเหมาะสมของผู้เรียนในแต่ละวัย ระดับความยากง่าย ความน่า - น้อย ของเนื้อหาสาระ ตลอดจนประสบการณ์ ความถนัด ความสนใจ ความสามารถของผู้เรียน สิ่งสำคัญอีกประการก็คือ การตอบสนองต่อความต้องการของผู้ปกครอง ห้องเรียน และประเทศชาติ ในการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น การจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา (เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่า ชุมชนโดยพายา) ได้ตกลงกันว่าในการดำเนินงานทีมวิจัยมุ่งหวังให้หลักสูตรตอบสนองต่อการแก้ไขปัจจุหาด้านป่าชุมชน และกระบวนการจัดการเรียน การสอนที่ใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชนมาจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงมองเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้น่าจะอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งจะเหมาะสมทั้งเนื้อหา และประสบการณ์ที่จะจัด เนื่องจากนักเรียนต้องอุดไปศึกษาในป่าชุมชน นักเรียนต้องสามารถรับผิดชอบต่อตนเองได้ในการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นป่าชุมชน

4) การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน เมื่อหาสาระ และประสบการณ์ในหลักสูตรยังมีความต่อเนื่องกับรายวิชาอื่น ๆ ในหลักสูตรแกนกลางเป็นพื้นฐานสำหรับรายวิชา อื่น ๆ ในระดับสูงขึ้นสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน ได้หรือไม่ คุณค่า ความยาก-ง่าย ปริมาณเนื้อหาสาระ และประสบการณ์เหมาะสมกับระดับชั้นเรียนหรือไม่ จากการดำเนินงานจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นการจัดการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษา(เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนโดยพายา) ได้ใช้ในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ระดับช่วงชั้นที่ 2 เมื่อหาสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วยการฝึกทักษะเบื้องต้นสำหรับการเรียนรู้ ความเป็นมาของป่าชุมชน ระบบนิเวศวิทยาเรียนโดยพายา หิน การศึกษาเกี่ยวกับพืชพรรณ ไม้ในป่าชุมชน มนุนไพรในป่าชุมชน การคุนก ถ้าดิน การพังทลายของดินในเขตป่าชุมชน วัฒนธรรมท้องถิ่นเกี่ยวกับป่าชุมชน การสรุปบทเรียนการเรียนรู้ ซึ่งเนื้อหาและกิจกรรมจะมุ่งเน้นการกับสาระวิชา ภาษาไทย วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ภาษาอังกฤษ และศิลปะ จะเห็นได้ว่าสาระการเรียนรู้จะเป็นเรื่องราวของท้องถิ่นที่มีปริมาณ และความหลากหลายเพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถนำไปแก้ไขปัจจุหา พัฒนาคุณภาพชีวิต และสังคมท้องถิ่นได้ นอกจากนี้แล้ว กระบวนการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนเข้าไปเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในชุมชน(ป่า

ชุมชนดอยพาขย) จะเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ที่เป็นของจริงในชุมชนซึ่งจะส่งผลให้ได้เรียนรู้ซึ่วครั้งจริงในท้องถิ่น และสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาท้องถิ่นได้

5) การออกแบบหลักสูตร โดยค้านินงานโดยใช้ดแนวทางของหลักสูตรแกนกลาง ซึ่งจะประกอบด้วย หลักการ วิสัยทัศน์ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระประสบการณ์ กระบวนการเรียนการสอน เวลาเรียน ลักษณะการเรียนรู้ การวัดผลประเมินผล ซึ่งทางทีมวิจัยได้กำหนดความเหมาะสมแล้วให้ใช้ในกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ระดับช่วงชั้นที่ 2 ดังนั้น รูปแบบจะเป็นลักษณะการ พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นในรูปแบบการสร้างหลักสูตรบอร์ดในระดับท้องถิ่น ขึ้นมาเสริมหลักสูตรกลาง

6) การร่างหลักสูตรย่อในระดับท้องถิ่น โดย การทำงานของโครงการวิจัยมอบหมายให้ทีมวิจัยที่เป็น คณะกรรมการผู้ดำเนินงานร่างหลักสูตร เนื่องจากมองเห็นว่าทีมวิจัยที่มาจากการบูรณาการในกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีความรู้ในเรื่องการจัดทำหลักสูตร ตลอดจนจะเป็นผู้นำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้จึงมอบหมายให้เป็นผู้ร่าง ตามแนวทางการจัดทำหลักสูตรที่ได้ตกลงกันไว้ก่อน

7) การทบทวนและการวิเคราะห์การร่างหลักสูตร ในประเด็นความน่าจะเป็นไปได้ของกระบวนการเรียนการสอน ผู้สอนสถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อม โดยทีมวิจัยเป็นผู้ดำเนินงานโดย พิจารณา_r ร่วมกันหลังจากทีมวิจัยที่เป็นคณะกรรมการผู้ร่างหลักสูตรท้องถิ่นนำเสนอเพื่อที่จะให้ทีมวิจัยได้ทบทวนว่า หลักสูตรเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ซึ่งเป็นการตรวจสอบหลักสูตรเบื้องต้น โดยทีมวิจัย

8) การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น โดยใช้กลุ่มทดลองจากคณะที่เข้ามาศึกษา คุ้งาน โครงการกิจกรรมการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ โรงเรียนบ้าน วัด ที่โรงเรียนวิจัย ร่วมจัด เช่น โรงเรียนสีบ สามภูมิปัญญาถ้านานาชาติเข้าร่วมกิจกรรมมาเรียนรู้ในกิจกรรมการเรียนรู้สิ่งแวดล้อมศึกษาเส้นทางศึกษา ธรรมชาติป่าชุมชนดอยพาขยเข้าทดสอบกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร และมีการทดลองอีกรอบ โดยโรงเรียน ใช้นักเรียนเป็นกลุ่มทดลอง เพื่อพัฒนาให้เกิดความถูกต้องสมบูรณ์ ก่อนนำหลักสูตรท้องถิ่นไปใช้ต่อไป นอกสถานที่ได้ดำเนินงานตรวจสอบโดยส่งหลักสูตรท้องถิ่นให้กับศึกษานิเทศก์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ลำพูน เขต 1 จำนวน 4 ท่านตรวจสอบ ตลอดจนนำเข้าประชุมเวทีการตรวจสอบหลักสูตรท้องถิ่นที่ประกอบด้วย ทีมวิจัย ชุมชน คณะกรรมการโรงเรียนวัดน้ำพุ โรงเรียนวัดป่าตึงเซวัน รวมทั้งเจ้าหน้าที่จากกรมส่งเสริมคุณภาพ สิ่งแวดล้อมที่เชิญเข้ามาร่วมกิจกรรมการตรวจสอบ

9) การสรุปการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อนำเสนอให้ชุมชนทราบ ทางทีมวิจัยใช้กิจกรรมเวทีการสรุป บทเรียนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นมาดำเนินงาน ซึ่งนอกเหนือจากการได้ผลสรุปของหลักสูตรท้องถิ่น และ แหล่งเรียนรู้เส้นทางศึกษาระมชาติป่าชุมชนดอยพาขยแล้ว ทางชุมชนยังนำเสนอให้สร้างแหล่งเรียนรู้แห่งใหม่ ในพื้นที่ป่าชุมชนบ้านป่าบง ซึ่งติดต่อกับป่าชุมชนบ้านป่าปวย นอกจาความต้องการที่จะสร้างแหล่งเรียนรู้แล้ว ชุมชนยังอุทกให้ชานบ้านทั้งสองหมู่บ้านได้เข้ามาดูแลจัดการป่าชุมชนมากขึ้น และใช้ประโยชน์ป่าชุมชนในทาง เศรษฐกิจชุมชน โดยเริ่มจากการเป็นแหล่งเรียนรู้เหมือนป่าชุมชนดอยพาขย

10) การขออนุมัติใช้หลักสูตรท้องถิ่นจากคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งจะดำเนินงานหลังจากเปิดภาคเรียนปี พ.ศ. 2549

จะเห็นได้ว่าการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นสิ่งแวดล้อมศึกษา เส้นทางศึกษารัฐชาติป่าชุมชนคือพายาด้นผลที่เกิดขึ้นจะเป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้คือ เมื่อชุมชนช่วยกันดูแลจัดการป่าชุมชนจนเกิดความอุดมสมบูรณ์สร้างรายได้ให้กับชุมชน โรงเรียนใช้ป่าชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ โรงเรียนและชุมชนชุมชนร่วมกันพัฒนาส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มของผลผลิตที่ได้รับจากป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน เมื่อมีรายได้จากการบ้านกันขึ้น ชาวบ้านน่าจะช่วยกันดูแลป่าชุมชนเพื่อสร้างรายได้มากขึ้น อันจะนำไปสู่การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับป่าชุมชนสำหรับโรงเรียนที่ดีขึ้นอันจะส่งผลต่อการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารการจัดการป่าชุมชนในพื้นที่ทั้ง 3 หมู่บ้าน ให้ยั่งยืนต่อไป

2. แนวทางการพัฒนาเส้นทางศึกษารัฐชาติป่าชุมชน โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน สรุปแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) การพัฒนาเส้นทางศึกษารัฐชาติป่าชุมชนคือพายาด โดยเน้นการใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ตามหลักสูตรท้องถิ่นที่จัดสร้างขึ้นเป็นการใช้กระบวนการของ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ป่าชุมชน โดยความร่วมมือระหว่างโรงเรียน และชุมชน นับเป็นแนวทางการทำงานโดยทั่วไปที่กับการพัฒนาสาระการเรียนรู้หลักสูตรท้องถิ่นเส้นทางศึกษารัฐชาติ กับการปรับปรุงเส้นทางศึกษารัฐชาติ โดยการดำเนินงานจะเป็นการประชุมปรึกษา หารือ และการเก็บข้อมูลเบื้องต้นของเส้นทางศึกษารัฐชาติดามาเป็นแนวทาง การพัฒนาเส้นทางการจัดทำฝ่ายเมืองให้เป็นแหล่งเรียนรู้

2) การพัฒนาบุคลากร ทั้งที่เป็นที่มีวิจัย คณครุ และชุมชน ทั้งสามหมู่บ้าน โดยกิจกรรมการศึกษาดูงาน เพื่อเพิ่มเติมความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ การดำเนินงาน มีการจัดศึกษาดูงานการจัดการป่าชุมชนที่ศูนย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริหัวหอยย่องไคร้ อ.คอยสะเกิด จ.เชียงใหม่ และจากการเข้ามาแลกเปลี่ยนศึกษาดูงานตามโครงการเครือข่ายการศึกษาทางเลือกภาคเหนือ เป็นการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับเรื่อง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษารัฐชาติป่าชุมชน และเส้นทางศึกษารัฐชาติป่าชุมชนคือพายาด การประชุมการเรียนรู้ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน การเรียนรู้กับผู้เข้ามาศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมงานวิจัยของโครงการ ได้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในระหว่างการท่องเที่ยวกิจกรรมร่วมกัน การร่วมพิจารณาถึง จุดเด่น จุดด้อย ของกิจกรรมเส้นทางศึกษาเดินที่มีอยู่ และหลังจากการท่องเที่ยวกิจกรรมครบทดามเส้นทางศึกษา มีการสรุปการท่องเที่ยวกิจกรรมร่วมกันพร้อมข้อเสนอแนะต่อการรับและเส้นทางศึกษารัฐชาติ ทำให้ได้พบถูกที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องเนื้อหาของหลักสูตรเส้นทางศึกษารัฐชาติซึ่งเป็นหลักสูตรเก่า กิจกรรมบางกิจกรรม ความมีการปรับปรุง จุดศึกษาบางแห่งชำรุดทรุดโทรมต้องมี

การปรับปรุงแก้ไข เส้นทางเดินทางแห่งไม่สอดคล้องกับการเดินศึกษาความมีการปรับเปลี่ยน ควรเพิ่มประสบการณ์ ความรู้ให้ กับวิทยากรในเรื่องความรู้เกี่ยวกับด้านไม้ สนุน ไฟ ในป่า เป็นด้าน

3) การพัฒนาสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ที่เกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ที่สร้างขึ้น เช่น การพัฒนาจุดศึกษา การสร้างฝ่าย พระราชนิรัตนาตามเส้นทางศึกษา

4) การพัฒนาพื้นที่ เส้นทางศึกษา บริเวณป่าชุมชนดอยพายาย และเพิ่มเติมเนื้อหา กิจกรรม

5) การพัฒนาด้านเทคนิคการให้ความรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยรับผู้เข้ามาศึกษาดูงานและจัด กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

จะเห็นได้ว่าแนวทางการดำเนินงานดังกล่าวจะสอดคล้องกับการดำเนินงานจัดการศึกษาตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 หมวดที่ 4 มาตรา 24 (6) มาตรา 29 มาตรา 30 หมวดที่ 8 มาตรา 58 (2) และเป็นการจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมที่ ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียนที่มีบทบาททั้งการมีส่วนร่วมโดยเป็นแหล่งเรียนรู้ และมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน

3. แนวทางการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการจัดการป่าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และ การเสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน สรุปแนวทางการดำเนินงาน ดังนี้

1) การวิเคราะห์และการวางแผนการดำเนินการ โดยดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกันของทีมงานวิจัย และคณะกรรมการป่าชุมชนในการทำงานวิจัย โดยเริ่มจากบูนแคนคิดของนายวินูลร์ จั่วระฟ์ นักวิจัย สามารถองค์กรบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน(บ้านป่าบัง) ได้เสนอแนวทางการทำงานที่ต้องการให้ครอบคลุมทั้ง 3 หมู่บ้าน ซึ่งให้เห็นผลจากการทำงานที่ผ่านมาในการจัดการป่าชุมชนที่บ้านบัง 40 ปี และร่วมกับทางโรงเรียน จัดการเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา คุณวิธีกรณ์ศึกษาป่าชุมชนป่าชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์ มีผลตอบแทนที่ เป็นอาหารจากป่ามากนัก นำไปสู่ความภาคภูมิใจ และซึ่งให้เห็นถึงผลที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานวิจัย นอกจาก จะร่วมกันสร้างแหล่งเรียนรู้หลักสูตรห้องถูนแล้ว ใน กิจกรรมการเพิ่มมูลค่าจากผลผลิตที่มาจากการป่า คือถ้าการทำ เห็ดกระป่องได้ประสบผลสำเร็จ จะทำให้ชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้านได้หันกลับมาช่วยกันดูแลรักษาป่าชุมชนมากขึ้น ป้าก็จะเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ดีสำหรับนักเรียนต่อไป

2) การจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

2.1) การจัดประชุมประชาคมเกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน โดยทีมวิจัยมีความต้องการให้ชุมชนทั้งสาม หมู่บ้านร่วมกันดูแลป่าชุมชนให้ดีขึ้น โดยมองเห็นประโยชน์จากการใช้ป่าชุมชนของหมู่บ้านเป็นแหล่งเรียนรู้ สำหรับโรงเรียนแล้ว น่าจะทำผลิตภัณฑ์อาหารกระป่องที่มาจากการป่าเพื่อส่งเสริมอาชีพ ซึ่งจะทำให้ชุมชนมองเห็น คุณค่าของป่าชุมชน และหันมาร่วมนือกันดูแลรักษาป่าชุมชนให้มากขึ้น การจัดการประชุมในชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้าน คือ บ้านป่าปีวะ บ้านป่าบัง และบ้านหนองหล่ม ทีมวิจัยได้ชี้แจงเกี่ยวกับโครงการวิจัยให้ชุมชน

ทราบนำเสนอแนวคิดการรวมกลุ่มการทำงาน และการดำเนินงานตามแผนงานการประชุมผลิตภัณฑ์อาหารที่มา จากป้าชุมชนให้ที่ประชุมทราบ เป็นโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้อภิปรายซักถามแนวทางกิจกรรมของโครงการ ในที่ประชุมของหมู่บ้าน สรุปมิมติที่จะสนับสนุนกิจกรรม ได้ดำเนินการตัดเลือกผู้เข้าร่วมประชุมเป็นตัวแทน หมู่บ้านเข้าร่วม เป็นคณะกรรมการดำเนินงานโครงการแบ่งปัน โครงการแบ่งปันผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากป้าชุมชน หมู่บ้านละ 5 คน รวมจำนวน 15 คน

ก่อมา มีการเลือกตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน จากที่ประชุมเลือกนายวิญลักษ์ จั่วරณ์ เป็นประธาน คณะกรรมการ นายสุวิทย์ เกรือจินดา นางสาวบานชนน์ อุตรสัก เป็นรองประธาน เลือกนายอรรถพ ท่าสัก เหรัญญิก นางนิภาพร ษพินิสาร เป็นผู้ช่วยเหรัญญิก นายเฉลิมพล เสสัก เป็นเลขานุการ นายนฤทธิ์ ชูรัชท์ ลีบีชื่อ เป็นผู้ช่วยเลขานุการ ผู้ให้บ้านทั้งสามหมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งสามหมู่บ้าน เป็น ผู้ตรวจสอบบัญชี เจ้าอาวาสวัดหนองหล่ม เจ้าอาวาสวัดดอยขากาด ดำเนินดำเนินการบริหารส่วนตำบลครึ่งบ้าน นายกองค์การ บริหารส่วนตำบลครึ่งบ้าน และปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลครึ่งบ้าน เป็นที่ปรึกษา มีการวางแผนร่าง ระเบียบกลุ่มแบ่งปันผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากป้า

นอกจากนี้ ในที่ประชุมได้ร่วมกันพิจารณาตรวจสอบภูระเบียบป้าชุมชนของหมู่บ้านเพื่อเป็นแนวทาง การทำงานด้านป้าชุมชนของทั้งสามหมู่บ้าน

2.2) การประชุมเพื่อหาแนวทางการดำเนินงานสร้างความเข้มแข็งชุมชน เป็นกิจกรรมที่ดำเนินงานเพื่อ เสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนในการจัดการป้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และการ เสริมสร้างเศรษฐกิจชุมชน โดยอาศัยเวลาที่การประชุมร่วมกัน และเป็นเวทีประสานความร่วมมือกับกรมส่งเสริม คุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ในการดำเนินงาน โครงการสร้างความ เข้มแข็งให้กับชุมชนต่อเนื่องไป โดยจัดทำโครงการ โครงการศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทาง ชีวภาพ พื้นที่บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบึง บ้านบ่อป้าย ต.ครึ่งบ้าน อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน ภายใต้การสนับสนุน จากรัฐส่วนตัวและรัฐวิสาหกิจ ต่อไป

3) การศึกษาดูงาน

3.1) การประชุมวางแผนงานเพื่อการศึกษาดูงาน เป็นการปรับกิจกรรมของทางทีมวิจัยที่เดินทางไปศึกษา ดูงานเปลี่ยนเป็นการจัดประชุมเพื่อการเรียนรู้ โดยประสานงานกับโรงเรียนสีบ้านภูมิปัญญาล้านนาและ วิทยาลัยการจัดการสังคมเนื่องจากมองเห็นว่าจะเกิดประโยชน์ เนื่องจากความหลากหลายของผู้เข้าร่วมประชุม ที่สามารถท่องเที่ยวเรียน แนวทางการทำงานที่หลากหลายวิธีการ ทางทีมวิจัยและชุมชนสามารถดำเนินการรับ ใช้ได้

3.2) การศึกษาดูงาน “การประชุมการเรียนรู้ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน” โดยจัดทำโครงการขอรับการ สนับสนุนการจัดกิจกรรมจากเครือข่ายการศึกษาทางเลือกภาคเหนือ เป็นการจัดกิจกรรมการแลกเปลี่ยน ความรู้ เกี่ยวกับเรื่องการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษาการณ์ศึกษาป้าชุมชน และสืบทราบศึกษาธรรมชาติ

ป้าชุมชนคอขยาย กับผู้เข้ามาศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับทีมงานวิจัยของโครงการ โดยมีแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะในระหว่างการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีผลสรุปการดำเนินงาน คือ กิจกรรมเป็นกิจกรรมประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มต่างๆที่มีความหลากหลายทั้งกิจกรรมที่ทำและต่างพื้นที่ ซึ่งทำให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีข้อเสนอแนะมากมายที่ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมสืบต่อไป ทั้ง รูปแบบการทำกิจกรรม เช่น กิจกรรมการคุนกุที่ต้องปรับปรุงการนำเสนอ กิจกรรมที่ควรให้น่าสนใจมากขึ้น ด้านเนื้อหา เช่นเนื้อหาตรงจุดด้าน ต้องมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาสภាពของกลุ่มต่างๆที่ทุกคน น่าจะศึกษา ประเด็นอื่นๆ การเพิ่มเติมความรู้ให้กับทีมวิทยากรในด้านความรู้เกี่ยวกับด้านไม้ในป่า สมุนไพรในป่า เป็นต้น ตลอดจนเทคนิคการสื่อความหมายทางธรรมชาติ ซึ่งทางทีมงานวิจัยสามารถนำมารับปรุง พัฒนาสืบต่อไป ศึกษาธรรมชาติให้ดีขึ้น

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของแต่ละพื้นที่ ทำให้ทีมทำงานวิจัยเกิดความภาคภูมิใจในการทำงานและ มองเห็นและแนวทางการแก้ไขในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะส่งผลถึงการจัดทำหลักสูตร ห้องถันต่อไป

3.3) การศึกษาดูงานเกี่ยวกับการจัดการป้าชุมชน ที่ สุนีย์ศึกษาอันเนื่องมาจากพระราชดำริหัวยงค์ ได้เป็นกิจกรรมที่โครงการวิจัยต้องการให้คณะทำงานและบุคลากรในหมู่บ้านมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการ จัดการป้าชุมชนและพัฒนาสืบต่อไป ได้ ศึกษาดูงานเกี่ยวกับการแปรรูปอาหาร ที่บ้าน ฟาร์ม เห็ดบ้านสวน จังหวัด ลำปาง เพื่อที่จะให้คณะกรรมการ โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากป่า คณะกรรมการป้าชุมชนที่มีวิจัย ได้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะความแปรรูปอาหาร เป็นการปรับเปลี่ยน เนื่องจากเครื่องจักรที่จะใช้ในการแปรรูปอาหาร ไม่สามารถดำเนินการอบรมแก่คณะกรรมการได้จึงปรับเป็น การศึกษาดูงานแทน สรุปผลการศึกษาดูงาน เพื่อตรวจสอบ ทบทวนในเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องการ จัดการป้าชุมชน การพัฒนาสืบต่อไป ศึกษาธรรมชาติ และวางแผนทางการดำเนินการแปรรูปอาหารต่อไป

4) การระดมทรัพยากร โดยคณะกรรมการที่ได้รับการคัดเลือกจากหมู่บ้าน จัดทำโครงการ การ แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากป้าชุมชน ได้นำเสนอโครงการต่อองค์กรนริหารส่วนด้านศรีบ้าน โดย ขอรับการสนับสนุนเครื่องจักรการแปรรูปและการปรับปรุงโรงงาน ได้รับงบสนับสนุน 300,000 บาท และมี กรรมการระดมบุคลากรเพื่อการทำงานตามโครงการจำนวน 10,000 นาท นิการประสานงานกับกลุ่มเกษตร พัฒนาบ้านหนองหล่ม โดยการสนับสนุนให้กับกลุ่มเกษตรพัฒนาบ้านหนองหล่มสั่ง โครงการ การผลิตล้าไก กระปืองต่อสำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน และได้รับการสนับสนุนเครื่องจักรในการผลิตล้าไกกระปือง ตลอดจนส่งบุคลากรในชุมชนจำนวน 20 คน เข้ารับการอบรมในการผลิตล้าไกกระปือง ที่สำนักงานชุมชน สหกรณ์จังหวัดลำพูน(สำนักงานชีวภาพ) เพื่อนำความรู้มาใช้ในโครงการ

มีการระดมทุนมาเพื่อดำเนินงาน โดยมีผู้สนับสนุนร่วมกิจกรรมจำนวน 444 ทูน ๆ ละ 100 บาทรวมมีทั้ง ทั้งหมด 44,400 บาท

การเปลี่ยนแปลงของชุมชนจากการดำเนินโครงการวิจัย

ผลของการวิจัย(Out put)

1. เกิดการรวมตัวของชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้านของโครงการวิจัยเพื่อดำเนินงานด้านเศรษฐกิจชุมชน โดยจัดทำโครงการการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มานาจากป่า โดยมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานจากตัวแทนหมู่บ้านฯ ละ 5 คน รวมเป็นจำนวน 15 คน มาดำเนินงาน และได้รับการสนับสนุนในการทำงาน จากสำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน ในการสนับสนุนโครงการการแปรรูปลำไยกระป่องสนับสนุนเครื่องจักรผลิตอาหารกระป่อง องค์การบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน สนับสนุนงบประมาณดำเนินงาน 300,000 บาท ในการปรับปรุงโรงเรือนอาหารกระป่อง การระดมทุนการจัดทำโรงงานอาหารกระป่องจาก 3 หมู่บ้าน จำนวน 444 หุ้น ๆ ละ 100 บาท (44,400 บาท) หมู่บ้านหนองหล่มมอบอุดหนุนเงินจำนวน 300,000 บาท ให้เป็นโรงงานของโครงการ รวมทั้งการเสียสละแรงงานของชุมชนในการดำเนินงานปรับปรุงโรงงาน
2. ส่งผลให้ชาวบ้านได้มองเห็นประโยชน์ในการรักษาป่าชุมชนที่บ้านนามันส์สิบปี เกิดความตระหนักและรับรู้ในประโยชน์ของป่ามากขึ้น เกิดความรักห่วงเห็นทรัพยากรในท้องถิ่น และรักท้องถิ่นมากขึ้น
3. เกิดแนวทางการพัฒนาชุมชน ในการแก้ไขปัญหาป่าชุมชน โดยมีการจัดสร้างฝ่ายพระราชดำริและการปลูกพืช กินได้ในป่าเพื่อรักษาป่าซึ่งมาจาก การไปศึกษาดูงานตามโครงการ มาจัดทำโดยไม่ใช้เงินประมาณจากทางราชการ มีการพัฒนาทบทวนกฎหมายเบี่ยงป่าชุมชน ของหมู่บ้าน
4. จากการศึกษาดูงานชาวบ้านมีความรู้เรื่องการแปรรูปอาหารผลิตอาหารกระป่อง โดยเริ่มต้นจากแนวคิดหลักจากโครงการวิจัยฯ ไปสู่กิจกรรมการฝึกอบรมการแปรรูปผลิติตลำไย (ลำไยกระป่อง) เกิดความรู้ต่อเนื่องที่จะผลิตอาหารกระป่อง โดยชาวบ้านได้มีการรวมกลุ่มจัดทำโครงการการแปรรูปอาหารที่มานาจากป่า
5. มีการพัฒนาความรู้ในเรื่อง อาทิ เช่น การจัดการป่าชุมชน การปลูกพืชกินได้เพื่อการรักษาป่า ตามแนวทางพระราชดำริ การจัดสร้างฝ่ายพระราชดำริ การปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ (สันทางศึกษาระยะชาติป่าชุมชนโดยพายาช) ซึ่งชาวบ้านสามารถพัฒนาตนเองเป็นวิทยากรท้องถิ่น ได้การตอบบทเรียนการเรียนรู้ด้านชุมชน “ ” ทศวรรษ ของ การจัดการป่าชุมชนระหว่าง โรงเรียน กับชุมชน “ ความรู้เรื่องการผลิติตลำไยกระป่อง การผลิตอาหารกระป่อง (เห็ด) เป็นต้น
6. การพัฒนาทีมวิจัยโดย มีการจัดการประชุม ประชุมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยเฉพาะการเข้ามาร่วมศึกษาดูงาน โดยมีกลุ่มเข้ามาร่วม ได้แก่ นายก อบต.ฝ่ายแก้ว นำ คณะ ศปท.น่าน ผู้บริหาร โรงเรียน ครุในตำบลฝ่ายแก้ว กิ่ง อ.ภูเพียง น่าน และ กลุ่มหัวเมืองน่าน นายก อบต.วอแก้ว อ.ห้างฉัตร อ.ลีปาง แต่ละคณะกรรมการอาสาสมัครสิ่งแวดล้อมตำบลลัวแก้ว สถาบันส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน และผู้นำชุมชน คณะกรรมการชุมชน กลุ่มอาสาสมัครเพื่อวัฒนธรรมชุมชน บ้านทุ่งหลวง กิ่ง อ.แม่ว้าง จ.เชียงใหม่ รายการ โทรทัศน์ช่อง 3 ทุ่งแสงตะวัน นายก อบต.ดันธง ครุ นักเรียนในตำบลดันธง และผู้ดำเนินงานตามโครงการวิจัยพัฒนาบ้าน อาหารพื้นเมือง ต.ดันธง เจ้าหน้าที่

กรมส่งเสริมสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เจ้าหน้าที่สำนักการจัดการศึกษาเพื่อเด็กด้อยโอกาส ของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันมหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์ วิทยาเขตน่าน ภูมิดูงาน จากประเทศ เอธิโอเปีย พม่า กัมพูชา โครงการวิจัยด้านองค์ความรู้ ที่มีวิจัยและชุมชนเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องการจัดการป่าชุมชนมากขึ้นเกิดการพัฒนาทักษะการเป็นวิทยากรท่องถิ่นในการนำเสนอความรู้เกี่ยวกับแหล่งความรู้ป่าชุมชน

7. โรงเรียน และชุมชนทั้ง 3 หมู่บ้านร่วมมือกันจัดสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชน และจัดทำหลักสูตรท่องถิ่น (เส้นทางศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนดอยพายข) สำหรับการสร้างวิทยากรท่องถิ่นที่เป็นชาวบ้าน และนักเรียน

ผลกระทบต่อเนื่อง (Impact)

1. หมู่บ้านหนองหล่มได้รับรางวัลการจัดการป่าชุมชนดีเด่นของกรมป่าไม้
2. โรงเรียนได้รับรางวัล 1 โรงเรียน 1 นวัตกรรม ด้านแหล่งเรียนรู้ จากสำนักงานเขตการคุณสภากำแพงท่องศึกษา
3. หมู่บ้านได้รับการคัดเลือกเป็นหมู่บ้าน 1 อำเภอ 1 หมู่บ้านในฝันระดับจังหวัด

การดำเนินกิจกรรมต่อเนื่องหลังจากสิ้นสุดโครงการวิจัย มีดังนี้

1. การดำเนินกิจกรรมที่ต่อเนื่องเกี่ยวกับโครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการป่าชุมชนผู้ที่จะดำเนินงาน ต่อ คือ คณะกรรมการโครงการ โครงการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการป่าชุมชนที่มีนาขวบูลช์ จ้าวรรษ อบต.บ้านป่าบึง เป็นประธานในการผู้ดำเนินงาน โดยการสนับสนุนจากชุมชนทั้งสามหมู่บ้านจากการระดมทุน องค์กรบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน สมาชิกองค์กรนริหารส่วนจังหวัดลำพูนจะสนับสนุนงบประมาณดำเนินงานต่อไป
2. การดำเนินกิจกรรมด้านป่าชุมชนนี้ จะประสานความร่วมมือกันมากขึ้นโดยดำเนินงาน ร่วมกันทั้ง 3 หมู่บ้าน โดยคณะกรรมการศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ ที่มีนาขมานพ ชาวสักผู้ใหญ่บ้านหนองหล่มเป็นประธาน โดยการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีกิจกรรมที่จะดำเนินงานในปี พ.ศ. 2549 คือ
 - การศึกษาดูงานเกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพ และการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการป่า เป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนต่อเนื่องจากงานวิจัยจากโครงการศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบึง บ้านป่าปวย ต.ศรีบัวบาน อ.เมือง ลำพูน จ.ลำพูน โดยนำคณะกรรมการป่าชุมชน คณะกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มาจากการป่า

ที่นิวัจัยไปศึกษาดูงานที่ ศูนย์แปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มานาจกป้า บ้านคำน้ำสร้าง ต.เมือง จ.ยโสธร และศึกษาดูงานความหลากหลายทางชีวภาพที่บ้านทาม ถุดเป็ง ต.โภนทราย จ.ร้อยเอ็ด

- การอบรมการเพิ่มสมุนไพรในป่าและความรู้เกี่ยวกับสมุนไพร เป็นกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุน ต่อเนื่องจากงานวิจัยจากโครงการศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพพื้นที่บ้านหนองหล่ม บ้านป่าบง บ้านป่าป่วย ต.ศรีบัวบาน ต.เมืองลำพูน จ.ลำพูน โดยอบรมความรู้ด้านการเพิ่มสมุนไพรในป่าและความรู้เกี่ยวกับสมุนไพรให้กับอาสาสมัครสาธารณะสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) 7หมู่บ้านของตำบลศรีบัวบาน และคณะกรรมการป่าชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน ดำเนินงานที่อาคารหอประชุมประจำหมู่บ้านหนองหล่ม
- กิจกรรม “ร้อยในบัวป่า ศิ่นธรรมชาติให้ป่าชุมชน” เป็นกิจกรรมบวชป่าชุมชนในพื้นที่ของทั้งสามหมู่บ้าน
- กิจกรรมการอบรมเยาวชนมัคคุเทศก์น้อย เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดูแลจัดการป่าชุมชน และการเป็นวิทยากรท่องถิ่น

จากกิจกรรมตามแนวทางที่ดำเนินมาข้างต้นจะพบว่า หมู่บ้านทั้งสามตามโครงการวิจัยนี้สามารถเป็นหมู่บ้านที่เข้มแข็งต่อการจัดการป่าชุมชน เนื่องจากเป็นชุมชนที่มีศักยภาพและกำลังพัฒนาศักยภาพของคนเองเข้าสู่เป้าหมายแห่งการพึ่งตนเอง โดยอาศัยทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น (ป่าชุมชน) มาพัฒนาศักยภาพของคนซึ่งมีความสามารถที่วัดได้อย่างน้อย 4 ประเด็น (เสรี พงศ์พิศ, 2546) คือ เป็นเป็นชุมชนเรียนรู้และพร้อมที่จะเรียนรู้ ซึ่งมองเห็นได้จากการที่หมู่บ้านได้แก้ไขปัญหาด้านป้าของคนเองโดยการจัดตั้งแนวเขต ป่าชุมชน การวางแผนและบูรณะที่เกี่ยวกับป่าชุมชน การแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับการจัดการป่าชุมชน การจัดสร้างฝ่ายพระราชดำริ การปลูกต้นไม้ทดแทน การใช้แนวคิดทางวัฒนธรรมท้องถิ่น การบวชป่ามาแก้ไขปัญหา นั่นคือการแสวงหาทางออกด้วยตนเอง โดยแสวงหาความรู้ที่จะช่วยให้คนเองหดชาติความไม่รู้และปัญหาต่างๆตลอดจนสามารถตัดสินใจอย่างเป็นอิสระ ไม่ใช่รอพึ่งแต่คำสั่งของคนอื่นหรือได้แต่ตามผู้อื่นต้องปลดปล่อยจากความคิดพึ่งพาและระบบอุปถัมภ์

นอกจากนี้ยังมีการรวมกลุ่มกันดำเนินกิจกรรมการใช้ป่าชุมชนเพื่อมาสร้างเรื่องราวกิจชุมชนมีการจัดตั้งโรงพยาบาลที่น้ำจากป้าโดยการหาแหล่งสนับสนุนจากหลายฝ่ายรวมทั้งการระดมทุนจากหมู่บ้านมาจัดการทุนทางสังคมของคนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

มีการดำเนินงานของชุมชนที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) มีการรวมกลุ่มทีมงานด้วยระบบธรรมาธิปไตย มีความโปร่งใส โดยชุมชนมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนอื่นๆ

ปัจจัยที่ يؤื้อต่อการดำเนินงานตามโครงการวิจัย

ปัจจัย / เสื่อที่ใช้ในการทำงาน

- 1) การทำงานแบบมีส่วนร่วมระหว่าง โรงเรียน (ครู,นักเรียน) วัด (เจ้าอาวาส ชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์กรบริหารส่วนตำบล กรรมการหมู่บ้าน ชาวบ้านทั้ง 3 หมู่บ้าน) ที่มีการทำงานร่วมกัน อย่างต่อเนื่องตั้งแต่ก่อนการร่วมมือทำงานโครงการวิจัยฯ
- 2) ประสบการณ์การดำเนินงานจัดกิจกรรมการพัฒนาการเรียนการสอนสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยวิธี กรณีศึกษาป่าชุมชน ระหว่างโรงเรียนและชุมชนร่วมกันมาเป็นเวลา 10 ปี ของคณฑ์ครูโรงเรียนวัด หนองหล่ม
- 3) พี่เลี้ยงจาก สถาบันวิจัยหริภุญชัย สำนักงานประสานงานการวิจัยท้องถิ่น จังหวัดลำพูน และ กิจกรรมการแลกเปลี่ยนระหว่างทีมวิจัยที่สถาบันวิจัยด้วย
- 4) เวทีการประชุม ทำให้ได้เกิดการแลกเปลี่ยน ทบทวนการทำงานของเห็นทิศทางของการทำงาน ร่วมกัน
- 5) เครือข่ายการทำงานร่วมกันของโรงเรียน เช่น วิทยาลัยการจัดการสังคมที่ให้การสนับสนุนเสริม กระบวนการทำงาน โครงการกิจกรรมความร่วมมือเพื่อพื้นที่ฟุ่มฟูพัฒนาระบบทิวานาทีและสิ่งแวดล้อม ชุมชน(อบต.สีเขียว) ขององค์กรบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน โครงการแปรรูปผลผลิตลำไยของ สำนักงานสหกรณ์จังหวัดลำพูน โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพื้นฟูและอนุรักษ์ ความหลากหลาย ทางชีวภาพในพื้นที่ 4 ภาค ของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เข้ามานับสนับสนุนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่อง
- 6) ปัจจัยด้านพื้นที่การทำงาน พื้นที่ดำเนินงานอยู่ในชุมชน ตลอดจนผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นก็จะเกิด ในโรงเรียนและชุมชน จึงได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี
- 7) เวทีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ในจุดที่เป็นข้อมูลการทำงานของบุคคลทั่วไป ทำให้เกิดผล กระบวนการชุมชนมากในด้านการปรับเปลี่ยนความคิด มองเห็นทิศทางการทำงานมากขึ้น
- 8) การเข้าร่วมกิจกรรมของเจ้าอาวาสวัดหนองหล่ม มีผลสูงมากต่อการทำงานของ โครงการวิจัยฯ เกิด การยอมรับและความร่วมมือเป็นอย่างดี
- 9) แนวทางการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2548 และพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ตลอดจนนโยบายกระทรวงศึกษาธิการเกี่ยวกับการปฏิรูปการเรียน การสอน ส่งผลให้โรงเรียนจัดทำหลักสูตรที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ได้จ่ายยิ่งขึ้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาและสนับสนุนกิจกรรมในโครงการ

- 1) วิทยาลักษณะการจัดการสังคม ร่วมกับเครือข่ายการศึกษาทางเลือกภาคเหนือ ที่เข้ามาร่วมงานศึกษา กิจกรรมการเรียนรู้ของทางโรงเรียน
- 2) โครงการกิจกรรมความร่วมมือเพื่อพัฒนาศูนย์การศึกษาต่อไป ขององค์กรบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน ที่เข้ามาสนับสนุนการจัดการประชุมสรุปบทเรียนการ เรียนรู้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของทางโรงเรียน การปรับปรุงกิจกรรมและการ สร้างเส้นทางศึกษาระยะชาติบ้านชุมชนโดยพิษ ตลอดจนสนับสนุนการจัดทำเอกสารหนังสือ การพัฒนาการการจัดการเรียนการสอนด้านสิ่งแวดล้อมศึกษา ด้วยกรณีศึกษาบ้านชุมชน สนับสนุน งบประมาณจำนวน 300,000บาท ในโครงการการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มารากบ้า
- 3) โครงการแปรรูปผลิติตำไบของสำนักงานสหกรณ์ชั้นหัวค้าพูนที่เข้ามาสนับสนุนการปรับปรุง อาคาร และเครื่องจักรผลิตอาหารกระป้อง ตลอดจนการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการผลิติตำไบ กระป้อง
- 4) การให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะการทำงานจากอาจารย์คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการดำเนินกิจกรรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มารากบ้า
- 5) โครงการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพื้นฟู และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพใน พื้นที่ 4 ภาคของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่เข้ามาสนับสนุนในโครงการศูนย์ศึกษาสิ่งแวดล้อมและความหลากหลายทางชีวภาพ พื้นที่บ้าน หนองหล่ม บ้านป่าบึง บ้านป่าป่าบวย ต.ศรีบัวบาน อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน ในกิจกรรมหลักสูตร ห้องถัง โครงการการศึกษาดูงานด้านความหลากหลายทางชีวภาพและการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อาหารที่มารากบ้า โครงการการเพิ่มสมุนไพรในบ้านชุมชน และการให้ความรู้เรื่องสมุนไพร โครงการน้ำห้วยบ้านชุมชนโดยพิษ

ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน

- 1) ความไม่เข้าใจร่วมกันในกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีบางกิจกรรม เช่น การเก็บข้อมูลมี การดำเนินงานเฉพาะในส่วนของโรงเรียน
- 2) ข้อจำกัดในด้านการปรับเปลี่ยนองค์กรของส่วนจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทางโรงเรียน เช่น มีการ จัดตั้งสำนักงานเขตพื้นที่นักศึกษา ใหม่ ครอบงำ การกิจ ในการจัดการศึกษาไม่ชัดเจน จึงมี ผลต่อการพัฒนาศักยภาพที่มีงานในการทำงานร่วมกัน
- 3) ข้อจำกัดค้านเวลา มีช่วงเวลาของ การทำงานตรงกับการปิดภาคเรียน มีการเลื่อนชั้นเรียน การเรียน ต่อของนักเรียน จึงทำให้การดำเนินงานหยุดชะงักไปช่วงเวลาหนึ่ง

- 4) ทักษะกระบวนการในการคำนนiganวิจัย แม้ว่าทีมจะทำงานร่วมกันในประเด็นสิ่งแวดล้อมศึกษา นานับ 10 ปี แต่ทักษะในการทำงานแบบวิจัยแบบมีส่วนร่วมนั้นมีน้อยมาก
- 5) ปัญหาด้านสุขภาพของหัวหน้าทีนิวิจัย
- 6) ภาระการทำงานของ ทีมโครงการวิจัยฯจำนวน 5 ท่าน ลงรับสมัครเลือกตั้งสมาชิกองค์การบริหารส่วน ตำบลศรีบัวบาน และการปรับเปลี่ยนผู้ใหญ่บ้าน จึงทำให้กิจกรรมตามโครงการชะงักไปช่วงชั่ว

ข้อเสนอแนะ

การทำงานตามโครงการวิจัยแบบมีส่วนร่วมนั้น เน้นกระบวนการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยการทำงานร่วมกัน ที่ต้องร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมประเมินผล ซึ่งช่วยภาคภูมิใจในความสำเร็จร่วมกัน ต้องอาศัยการทำงานอย่างต่อเนื่อง และการปฏิบัติลงมืออย่างจริงจัง โดยเฉพาะประเด็นการจัดการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องละเอียดอ่อน ต้องต่อสู้กับแนวคิดการสอนเพื่อสอน ผู้เรียนในการเรียนการสอนที่ต้องเรียนต่อในระดับปริญญาในมหาวิทยาลัย มากกว่าการปฏิรูปการเรียนรู้ ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดศักยภาพสูงสุดในตนเอง มีทักษะชีวิต อุปะร่วมสังคมอย่างมีความสุข อีก ประการในการทำงานวิจัยที่ใช้เวลานานเป็นปีนั้น การเข้า และการสร้างความเข้าใจในทีมงานเกี่ยวกับการจัด กิจกรรมตามโครงการวิจัย ต้องทำอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะทีมงานที่มาจากชุมชน ดังนั้น ทีมทำงานต้องมีการปรับ แนวคิด แนวทางการทำงานให้สอดคล้อง และมีเป้าหมายที่ชัดเจนตลอดเวลา ส่งเสริมให้ทุกคนได้แสดงออกในบทบาทของการมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ผลงานที่ปรากฏอุปมาจะทำให้ทุกคนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกัน

ข้อเสนอแนะในการดำเนินงานครั้งต่อไป

- 1) การพัฒนาสร้างแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติมในบริเวณป่าชุมชนที่อยู่ในบริเวณหลังกู่ดูยี ดอยสู ผาดอก ซึ่งเป็น ป่าชุมชนของหมู่บ้านป่าปียว และป่าบัง ที่มีลักษณะทางภาษาภาพและภูมิประเทศที่น่าจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ เช่น กู่ดูยี ดอยสู ป่าปียว หมาด ผาดอก ซึ่งเป็นป่ามีความหลากหลายทางชีวภาพ
- 2) การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลและการวิจัยการใช้ประโยชน์จากป่าของชุมชนทั้งสามหมู่บ้าน
- 3) การดำเนินการจัดทำหลักสูตรท่องถิ่น การแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหารที่มีมาต่อไป (อาหารกระปือ)

บรรณานุกรม

กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ: หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร.
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.2545

-----: แนวทางการการจัดหลักสูตรสถานศึกษา เอกสารประกอบ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร .คุรุสภากาชาดพร้าว.2545

กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: แนวทางการบริหารหลักสูตรและการ
กรุงเทพมหานคร .คุรุสภากาชาดพร้าว 2549

ชาตรี สำราญ. จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา เล่ม 1 : กรุงเทพมหานคร.มูลนิธิสคธ. สมุดคิวท์ 2545.

-----. จากหลักสูตรแกนกลางสู่หลักสูตรสถานศึกษา เล่ม 2 : กรุงเทพมหานคร.มูลนิธิสคธ. สมุดคิวท์ 2545.

พิสมัย ดีระเก้า หลักสูตรประถมศึกษา : กรุงเทพมหานคร. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
สังค อุทرانันท์ . พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร : กรุงเทพมหานคร.2532.

เสรี พงศ์พิศ. แผนชีวิต เศรษฐกิจชุมชน: กรุงเทพมหานคร .สำนักพิมพ์ภูมิปัญญา ไทย.2546.

สำลี รักสุทธิ และคณะ .แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา : กรุงเทพมหานคร.สำนักพิมพ์ พ.ศ. พัฒนา
จำกัด .2545.

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 :
กรุงเทพมหานคร .คุรุสภากาชาดพร้าว . 2542.

วัฒนาพร ระจันทุกษ์ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544.
กรุงเทพมหานคร .พริกหวานกราฟิกจำกัด.2545.

สำนัก จันทร์เบื้อง การพัฒนาหลักสูตร ทฤษฎีการปฏิบัติระดับโรงเรียน : เชียงใหม่ ส.ทรัพย์การพิมพ์.2532.

ភាគុណាំវក

ประมวลภาพกิจกรรม

การสร้างการเรียนรู้เด็กและเยาวชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาดูงาน

การสำรวจป่าชุมชน

การจัดทำฝายแม่น้ำ

การทำแนวกันไฟ

การนวดป่า

เวทีชาวบ้านการพัฒนา/จัดการสิ่งแวดล้อม

ผลผลิตจากป่า

อุปจาระอิพัฒนาหลักสูตร

นำเสนอ/ขยายผล การดำเนินงานการจัดการป่าชุมชน

อาคารแปรรูปผลผลิต

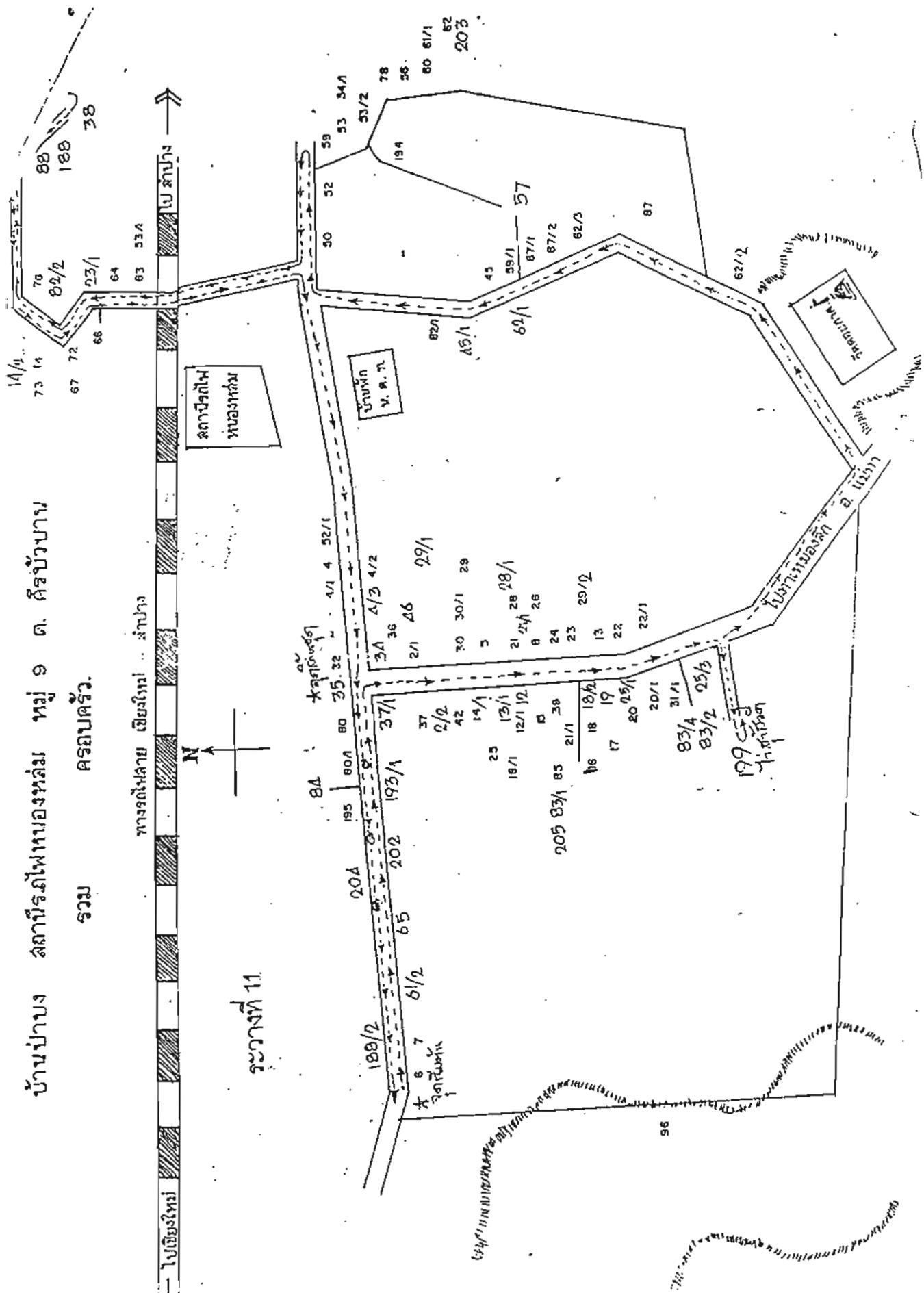
การอบรม “มัคคุเทศก์น้อย”

การขยายความรู้สู่ชุมชนอื่น

	
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์	โครงการวิจัยในพื้นที่จังหวัดพิจิตร

	
วิทยาลัยการจัดการทางสังคม	โรงเรียนรุ่งอรุณ

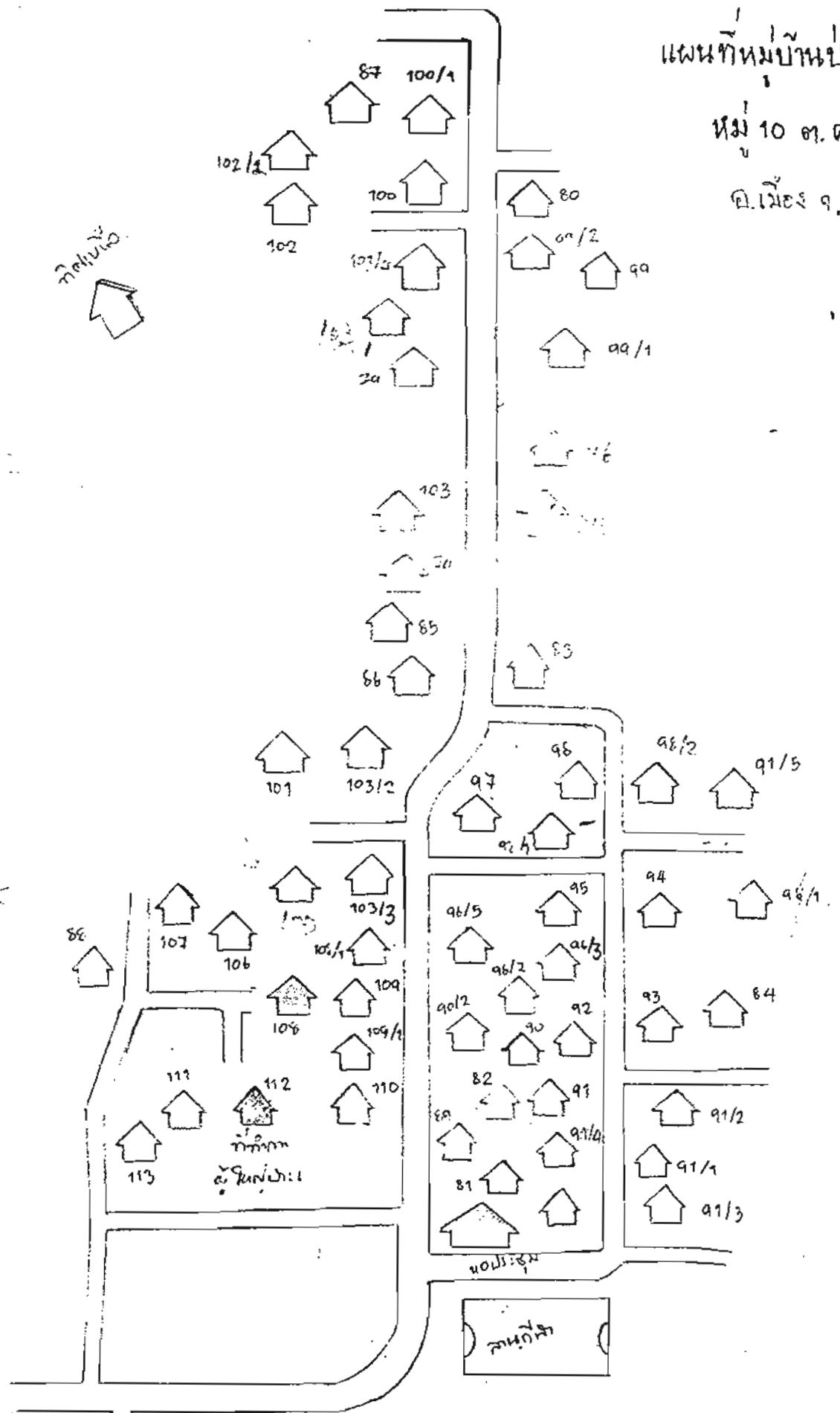
	
นจร.และนักเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์	การถ่ายทำสารคดี

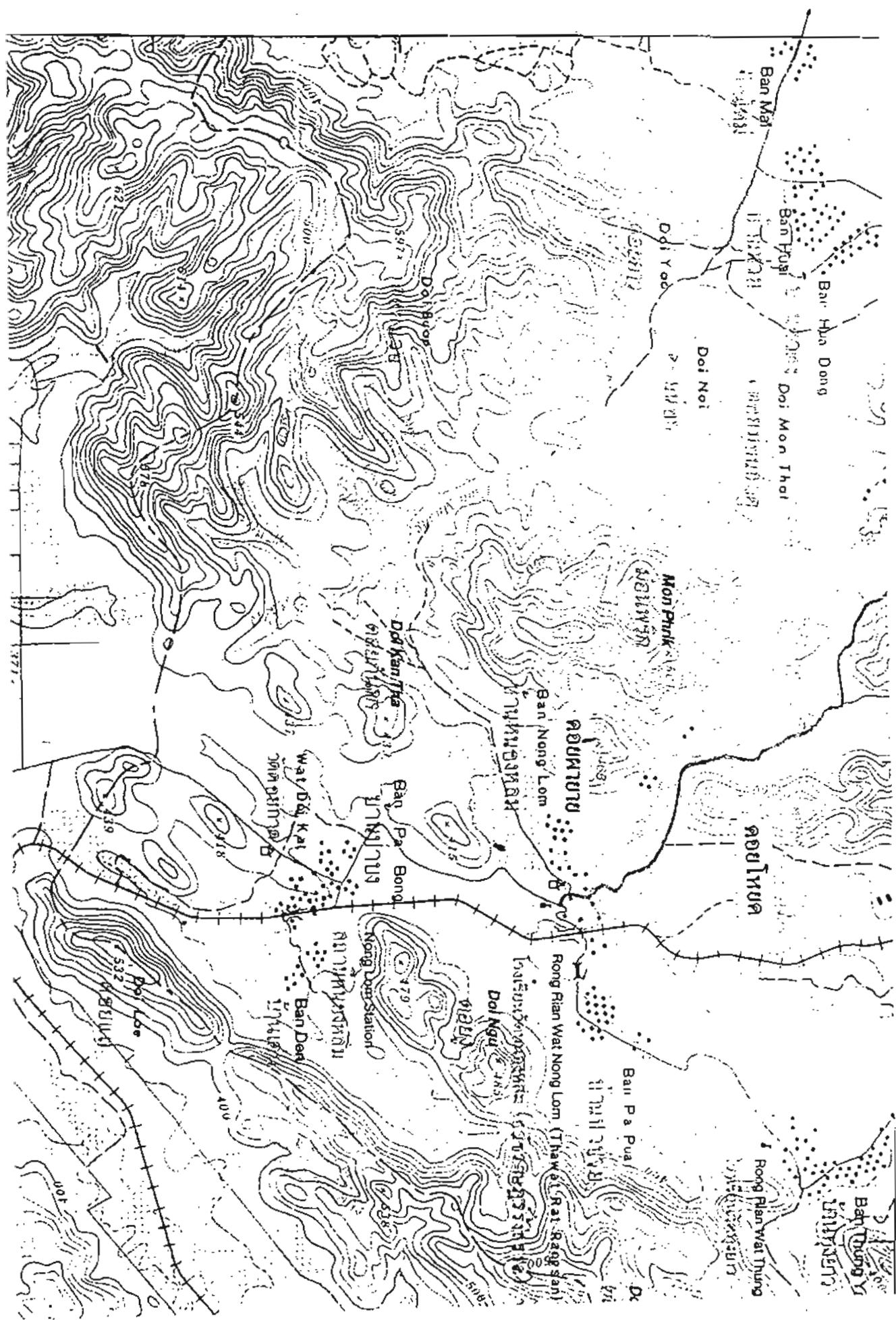
ແຜນຖານນິ້ນບ້ານວິໄລ່ງວິຊາ.

អំពី 10 ល. ក្រប់ក្រង់បាន

ପି.ମେଦ୍ଦ ଏ.ଗୋପନ୍ୟ

5544

ฐานห้องสมุดต้นไม้ในเนินเขาป่าใหญ่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ลำดับ	ชื่อต้นไม้	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อภาษาทางวัฒนาศาสตร์	วงศ์	ลักษณะ	ประดิษฐ์	
ไม้บินดูด								
๑.	มะคำโนน	มะคำตัววะ มะคำหัวคำ	มะคำตัววะ มะคำหัวคำ	<i>Alzelia xylocarpa</i> (Kurz)	FABACEAE	ไม้บินดูดขนาดใหญ่ สูงได้ ถึง ๓๐ เมตร ในประเทศไทยพบบานบน เรือยงสันนิ ใบช่อชบ. ๑ - ๕ ซ"ม. ดอก กี้ว่าง ๔ - ๕ ชช. ยาว ๒ - ๕ ซม. ออก ห่อ ออกที่ปลายกิ่ง ผลเป็นฝักแบบ เปลือกแข็ง หนา สีน้ำตาล เนื้อฝักแข็ง ตี น้ำตาล มีเมล็ดสีส้ม	ลำต้นที่บินดูด มีรากน้ำที่เม่า ด้วยมาดี้และรากยาระรอกผ่านหนัง ต่ำมา ใชรุ่งสันนิ ผลเป็นฝักสีขาวทางการค้าใช้แห้ง เปลือกตัดนิ ผสมเปลือกตันค่าน้ำตื้นอย่างดี ครีก นำหัวที่บินดูดมาเผาประคบแก่หัวชา ปากบูบ หรือผัดกับรากพังค์ อย่างดี ครีก นำหัวที่บินดูดมาหุงแบบน้ำดี	เปลือกตัน แก้ชา (โรคของ เด็ก) ที่เรืออากาศ เปื้อนยาหาร รื้ม น้ำมีคุณ ในปากบูบดี ลินนีเป็นผ้า ผัดกับ เปลือกตันนุนออกอุบ เป็นกอตันนบagan ด้าน หนันหนัน และรากหัวท่อนบัวจะมันน้ำดี แก้ต้อตา
๒.	มะคำน้ำ	มะคำตัว หอย	มะคำตัว หอย	<i>Sindora siamensis</i> Teijsm. ex Miq.		ไม้บินดูดสูงกว่า ๑๕ เมตร ลำต้นมี ใบประกอบแบบขนนก เรียบ ลักษณะเชบ. ๑ - ๔ ซ"ม. ใบ ก ๒ - ๔ ซม. ออก กี้ว่าง ๒ - ๔ ชช. ยาว ๒ - ๔ ซม. ออก ห่อที่ปลายกิ่ง ผลเป็นฝักแบบ หนานน	เปลือกตัน แก้ชา (โรคของ เด็ก) ที่เรืออากาศ เปื้อนยาหาร รื้ม น้ำมีคุณ ในปากบูบดี ลินนีเป็นผ้า ผัดกับ เปลือกตันนุนออกอุบ เป็นกอตันนบagan ด้าน หนันหนัน และรากหัวท่อนบัวจะมันน้ำดี แก้ต้อตา	
๓.	พญาฆูลหลัก	เสืองอก	เสืองอก	<i>Strychnos lucida</i> R. Br.	STRYCHNACEAE	ไม้บินดูดขนาดเล็ก ความสูง ๔ - ๑๐ เมตร ในดีบุรีเรืองตองเชิงป่า ใบ กี้ว่าง ๒.๕ - ๕ ซม. ยาว ๔ - ๖ ซม. ออกห่อ ออกที่ซอกกิ่ว กลิ้นดูด สีเขียวอ่อน ผลสีน้ำเงิน ทรงกระบอก กลมยาว ผลสีน้ำเงิน	น้ำมีรากน้ำดี ชุมสีกันดูด กลันน้ำให้เข็น บินครึ่งดี ถ้าชา แก้ ไข้ ต้อตาหูชนิด แก้กษัป โลหิต เม็ดค เปลือกตันนุนรักษาโรคหัวใจหัวใจบวบ กำลัง ใบ ทำหอกเป็นไฟกับวัน รวมกับใบพ่าทะลาก ใบบานช่องเพด	

ທີ່	ໜົດໜັນນີ້	ໜົດພັນນີ້ອັດ	ຊັບກາພາດຸດາຫາຕົກ	ວັດ	ສັກພະບາດ	ປະບົບຍັງ
ດ.						ຮາກຫນອນຫາບຫາກ ແລະ ພົມະກົດ ຜສມໍ້າຜົ່ງປັນເປັນຖຸກລອນກີນຄົງຮະ ແນດ ເກົ່າເຫັນ ແກ້ວຄົນຫາວານ
ດ.	ມັດ	ແຄຈ	<i>Xyilia xylocarpa</i> (Roxb.) Taub.	MIMOSACEAE	“ມີເປັນຕົ້ນ ຕູງປະມາພ ອະ - ຕອ ໂນຕວ ກົ່ງກຳນແລະຫອຈ້ອນມີນາ ຕະເບີຄເຕີເຫຼືອງ ໄປປະກອນແບບໜີ ນາກຫອຈ້ອນ ເຮັງເສັນ ປະກອບດ້ວຍ ໂ ຮ່ອ ໃບເຕັດອອກເກີນ ແລ້ວ ກວ້າງ ຕ - ລ ທຸນ. ພາວ ລ - ແລ້ວ ທຸນ. ດອກຫອກຮ ກລນ ກັ້າຫຼືກຮະດີນ ອອກທີ່ປາຫັກ ແລະຂອງໄນ ກັບຫຼັດກີ່ຫາ ພລືນີ້ສັກ ຮູ່ໄຕ ແບນ ແຈ້ງ	ມີສິຄັດຕົນນີ້ສັດໃຊ້ຕາມ ຮາດ ພາເຫັນຫາໂຮກຍີ້ໄດ້ຕົກ ແກ່ນ ອ ກຳນົອ ຜົມນໍ້າຄົນກົດຕົ້ນ ແກ້ໜ້າໃນ ຖກເລືອດ ຄອກເຫັນຫາກີ່ໃຫ້ ນໍາຮູ່ໃຈ ທາວນັນຍືນຈຸດເປີສີອມາ ປະກອນຫາຮາດໜີ ເຊື້ອວ່າພາຫຍິ ປະກອນຫາຮາດໜີ
ດ.	ເຕັກ	ເຕັກ	<i>Tectona grandis</i> Linn.	VERBENACEAE	“ມີເປັນຕົ້ນຫານາດໃຫຍ່ ຕ່ານທີ່ ອ່ອນກະມືນອ່ອງໆ ສູງໄດ້ຕົ້ນ 45 ໂມດ ເຕັກວິເຫງອຮຮາງເຫັນຮູ່ປະກິກ້າຈະ - ດັບ ໜຸມ. ພາວ ຕອ - ຕະຍ ທຸນ. ດອກຫ້ອນຕົ ໃຫຍ່ ອອກທີ່ປະກິກ້າ ແລະ ຜອກໄປ ນິວການປາກ້ຳ ກັບຄອດຕື່ຫາ ເຮັມ ຕົດເປັນຫາລອດຕົ້ນ ພລືຕ ໃປກ່ອນຫຼັງ ກລນ ເນັນ ດະເບີຍດ ທນານນີ້	ຕໍ່າຮາຫາໃຫຍ່ ໄຊແກ່ນຫັນ ມີສັງລວມ ແກ້ວມໍ້າ ພກໃຫ້ ມີສີອັດນ ເຫັນຫາຫຼັດຫາດ ແກ່ນແລະ ໃນບັນດົນໃນໄຫ້ ຮັກໝາງຫາວານ ໄພີກາ

ที่	ชื่อต้นไม้	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อกาลังกูมตามภาษาอังกฤษ	วงศ์	ลักษณะ	ประโยชน์
๖.	ประดู่ป่า	ตุ้	<i>Pterocarpus macrocarpus</i> Kurz	FABACEAE	เป็นไม้รืนต้น ใช้ประโยชน์มาก ๑๕ - ๒๕ เมตร ใบประกอบแบบชาน นา รีบงต้น ใบหอยชูป่าๆ กร้ำง ๓ - ๕ ซม. ยาว ๖ - ๕ ซม. ดอกสีออกพิม พากใบ ก้านบดออกตีไฟต้องจ่อน ก้าน หอม ผลเป็นฝัก แห้งเป็นปืนใหญ่	ต่อราชาไทย แก่น ใช้บ่ำรุง โลหิต แก้กษัป
๗.	มะพอก	มะมด	<i>Parinari anamensis</i> Hance	ROSACEAE	ไม้รืนต้น ๔๐ - ๓๐ เมตร ใบเดี่ยวป่าๆ เรียงตessel ก้าว ๔ - ๖ ซม. ยาว ๖ - ๑๕ ซม. ดอกสีออกเหลือง ที่ปลายกิ่ง ก้านบดออกตีไฟ ผลสด ด้านข้างกลม หรือรูปกระดาษ羽	นกน ต้มน้ำดื่มและอาบแก้ ประดง(อาการโรคผิวหนัง) แก้ผื่นคัน แครงทั่ว ปวดตัว ปวดท้อง แก้ไข้ด้วยหัวร้อน น้ำห้ามล้างหัวร้อน ประคบ แก้ไข้ใบ ประคบบวม
๘.	มะฐุน	มะปัน	<i>Aegle marmelos</i> (L.) Corr.	RUTACEAE	ไม้รืนต้นสูงประมาณ ๑๐ - ๑๕ เมตร ใบประกอบแบบชาน มีเมล็ด ตesselใบหอยชูป่าๆ กร้ำง ๒ - ๑ ซม. ยาว ๔ - ๑๓ ซม. ขอบใบบักบาน ดอก ช่อ ออกที่ปลายก้านใบและปลายกิ่ง ผลเป็น ดอกร้านออกตีไฟร่วงอ่อน ต้านในสิริวัต ไวน์และครองน้ำมีกลิ่นเหมือน ผลตกลงดิน เมล็ดร้อน บ้านเมือง	ใช้ผล ตับ ผลแห้ง ชงน้ำ สำหรับ แก้หื่งดีด แก้บีบ ผลตากป่นชาระมาข บัวบ่อบอกอาหาร ในตอกคันน้ำกินแก้ หลอดลมอักเสบ เปลือก radix หินรากษา โรคมาลาเรีย
๙.	โนกนัน	โนก	<i>Wrightia tomentosa</i> Roem & Schultf.	APOCYNACEAE	ไม้รืนต้นสูง ๑๐ - ๑๒ เมตร มีขาขวาง ใบเดี่ยว เรียงตรงกัน รูปวงรี กร้ำง ๓ - ๖ ซม. ยาว ๗ - ๑๒ ซม.	ใช้เปลือกเป็นชาบ่ำรุงราก แก่น แก้คีพิก บ่อบีด ย่างจางคันไฟ แก้บ่อบุกเดือด ประสีกนเดชาเมล็ด

ที่	ชื่อต้นไม้	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อภาษาพหุภาษาต่างๆ	วงศ์	ลักษณะ	ประดิษฐ์
๑๐.	พอกอ ไทร	มะนาด	มะนาด	Terminalia chebula Retz.	COMBRETACEAE	ผลก่อช่อ ออกที่ปลายกิ่ง กลับบิดออกตีเข้าว แผนกชุมชน ผลเป็นฝักๆติดกัน	กลางยศ หกตาชนิด รวมทั้ง conessine ซึ่งมีฤทธิ์กำกันเชื้อคอมิค
๑๑.	มะนาบี	มะนาบี	มะนาบี	Phyllanthus emblica Linn.	EUPHORBIACEAE	ใบเป็นต้น ถูก ยาว ๒๐ - ๓๕ เมตร. ใบเดี่ยว เรียบตื้นๆ บนต่ำกว่าเรียบตรงราก ใบกว้าง ๖ - ๑๐ ซม. ยาว ๘ - ๑๕ ซม. ดอกช่อ ออกที่ซอกใบในบริเวณปลาย ยอด เป็นดอกชุมชนบูร์ หนาๆ กลิ่นดี ผลสด รูปวงรี มีสีน้ำเงิน ด้าน	ใช้ผลตัดเป็นยากระขาย ขับ ลมหายใจ แก้ไข้ แก้ไข้
๑๒.	มะนาบีรอม	มะนาบีรอม	มะนาบีรอม	Millingtonia hortensis Linn	BIGNONIACEAE	ใบเดี่ยว เรียบตื้นๆ ใบป้อมชุมนาน กว้าง ๐.๒๕ - ๐.๕ ซม. ยาว ๐.๙ - ๑.๑ ซม. ดอกช่อ ออกเป็นกรวยๆต่อกันใน แยก เดียว อยู่บนต้นเดียวติดกัน ออกบานเมื่อสิ้นวัน ผลสด รูปกลม ผิวเรียบ มีเส้นทาง ตามยาว ๒ เส้น ยังสีเดิม ตีนเขียวเข้ม	ผลสด ห้าใช้รุ่นก่อ ผลเดี่ยวตื้นกินแก้ เรนหวาด ห้าใช้รุ่นก่อ ผลเดี่ยวตื้นกินแก้ ไข้ น้ำคั้นผลสดแก้ท้องเสียบ ปัสสาวะ ผลเมือรากามินซี ใช้แก้ไข้โรค เลือดออกตามไพริน
๑๓.	ปีบ	ปีบ	ปีบ	Garuga		ใบเป็นต้น ถูก ยาว ๑๕ - ๒๐ ซม. ใบเดี่ยว เรียบตื้นๆ ใบป้อมชุมนาน กว้าง ๐.๒๕ - ๐.๕ ซม. ยาว ๐.๙ - ๑.๑ ซม. ดอกช่อ ออกที่ซอกใบในบริเวณปลาย ยอด อยู่บนต้นเดียวติดกัน ออกบานเมื่อสิ้นวัน ผลสด รูปกลม ผิวเรียบ มีเส้นทาง ตามยาว ๒ เส้น ยังสีเดิม ตีนเขียวเข้ม	ดอกແลืองน้ำเป็นบุหรี่รุ่นแก้ หืด รากนำรุ่นปอก แก้หืด หอกเม็ดรา hispidulin ชี้งะยะไบ ยาสีฟัน ชาบทดัด ได้ตัวว่า aminophylline ซึ่งเป็นยาแผนน้ำจบันที่ใช้รักษาหืด หอกเม็ดรา รากน้ำจบันที่ใช้รักษาหืด

ລ/ດ	ຊື່ຕານໄຟ	ຫຼັດເສັ້ນເສືອງ	ຫຼັດພັນເສືອງ	ຫຼັດການພັດທະນາເສດຖາ	ວິສດ	ສັກພະນະ	ປະເທດ
១៦.	ຮັກງາ	ຫັກ ອັກຫົມ	<i>Semecarpus cochinchinensis</i>			ເສັກສິ່ງຈາວ ອອກຕານນຳຄາກົງ ພດຊາມໄຟ ປາລາແຄດນ ປຶກງວາ ຕີກ	ບາງໃຊ້ຕັ້ງຮັກປີກອດ
១៧.	ຈິງຈານ	ຈິງ ອັກຫົມ	<i>Albizia lebbeck</i>	ຈິງ		ໄຟມີເຫັນຕີນ ຜັດຕ ໄບຊັງເຖິງ ១២០ ມີຕວ ເປີລີອກຕັ້ນຕີເຮັນນຳຫາລາດ ມີຮູບ ແຕກຕານຫາວ້າຕີນາ ເປີລີອກຕັ້ນໃນ ສີ່ພູມ ຫົມຕົ້ນ ນໍ້າຫາໄດ້ມີພື້ມມາກ ໃນເຈົ້າ ເຮົາຍລັດນີ້ ໃນປະປາງໄຈກໍລັນ ປົລາໃບທີ່ ຕອກຫຼອໃຫຍ່ ຮ່ອບາວ ១៥ - ៤០ ຊມ. ອອກຕານນຳຄາກົງ ແລະຊາກົງ ພດຊາມ ២.៥ ຊມ.	

ຫຼ.	ຫຼັກຫຼາມ	ຫຼັກຫຼາມ	ຫຼັກຫຼາມ	ຫຼັກຫຼາມ	ຫຼັກຫຼາມ	ຫຼັກຫຼາມ
ດະ.	ພລວງ (ຫຼັງ)	ຫຼັງ	Dipterocarpus tuberculatus	DIPTEROCARPACEAE	ໄມ້ເບີນຫຼັນພັດໃນຫຼັງເຖິງ ແລະ ມົມຮຣ ສໍາເລັນຫຼືວ່າງແລະຫຼັ້ນ ກີ່ກຳນາເປັນ ຫະປຸນຕະໜ່ານະຄຄອນໃນກ້າວງຈົກ - ຕະຕະ ຂມ.ຫວ.ຕາວ ຕາວ ດາວ - ຂາວ ໃນ ກາສນຄໍ້າຫຽວປ່າວໃຈ ໂນເກົ່າຮົບ ດອກຮົດ ຫ່ວຍກະ ໬ - ໬ - ໬	ຫາຈາກຫຼັວໃນເຕັດ ຕັ້ງກົງທົດອ່ອນຫຼີ
ດະ.	ຮັງ (ຫຼາ)	ຫຼາ	Shorea siamensis	DIPTEROCARPACEAE	ໄມ້ເບີນຫຼັນ ພັດໃນ ດູງເຖິງ ແລະ ມົມຮຣ ເນື້ອອກຫຼັນເສີກາເງິນ ແລະຫານ ນາກ ນີ້ອີ້ນແຕກລັກ ເປົ້ອອັດໃນໃນນີ້ສີ ແຕດຮອກນີ້ຫາກ ດັບຫາຮັດຫຼືອ່ອນເນີ້ຈ ນ້ຳກາດ ໃນປຸນໄຟ່ຈົກວ້າງ ດະ - ດັບ ຂາວ. ຫວ. ດາວ - ດັບ ຂາວປາດເກດນໍາແຫວມ ເລື່ອນຫຼານເປັນຫຼັງຫ້າໃຈ ດອກຫ້ອສີ ແຫ້ອງຕະຫຼີເຕັມສີແຄງ ຜົດ່ອຫຼັນຫຼັງກສມ ນັ້ນໄຫ້ ຂັກ	ໄປລືອກຕະຫຼັນຫຼັງອານຸດອນພິມ ແກ່ຜົດສັນກົມຈາກຫຼັນໄນ້ຮັກ
ດະ.	ຫາຈີ່ງ (ຫຼັງ)	ຫຼັງ	Dipteroearpus oblusifolius	DIPTEROCARPACEAE	ໄມ້ເບີນຫຼັນ ພັດໃນ ດູງເຖິງ ແລະ ມົມຮຣ ເວັນຍອດຄ່ອນຫຼືວ່າງເສັກ ດືນຮອນສ ອອກເສີ່ງຫຼວງ ເປົ້ອອັດໃຫ້ເຫັນ ມາ ຮອຍແຕກລັກ ໃນປຸນໄຟ່ຈົກວ້າງ ປລາບໍ່ໄໝນ	ນໍາຈາກສໍາເຫັນ ແກ້ໄຮກ ປາກນກງຽງຈອກ ດອຍແກ້ໄຂອົບົດ ຢັດ ໃຫ້ອຸນພິມເຫັນຕົວກົດ່ອຍ

ລູ	ໜີ	ໜີ້ຕ້ານໄຟ	ໜີ້ພັນນົມ	ໜີ້ຫາພດຖາສາດວ	ວັກສໍ	ລັກນຸ່ມ	ປະບົບຫຸ້ນ
ໄຕ. ໨						ທີ່ ໨ ດ້ວຍໃບອອນມີໜຸນຫາວເກດມ ໄນ ແກ່ຕ່ານນັ່ງເຫັນມີໜຸນນັ່ງໃນ ກວ້າງ ໧໦ – ໧໨ ຊນ. ຍາວ ໭໬ – ໭໦ ຊນ. ຕອກເຫັນຫຼັກຊັ້ນດີກະ ໧ – ໧ ດອກຜົກ ຕົນທີ່າງດົມ ມີ ໄກສົກ ເນື່ອຈຸນຫຼັກ ຄດຸມ ຜົດເພີວເວີຍນິກສືບ	ທີ່ ໨ ດ້ວຍໃບອອນມີໜຸນຫາວເກດມ ໄນ ແກ່ຕ່ານນັ່ງເຫັນມີໜຸນນັ່ງໃນ ກວ້າງ ໧໦ – ໧໨ ຊນ. ຍາວ ໭໬ – ໭໦ ຊນ. ຕອກເຫັນຫຼັກຊັ້ນດີກະ ໧ – ໧ ດອກຜົກ ຕົນທີ່າງດົມ ມີ ໄກສົກ ເນື່ອຈຸນຫຼັກ ຄດຸມ ຜົດເພີວເວີຍນິກສືບ
ໄຕ. ໩	ນະກຳຕໍ່າຫຼາຍ (ນະໂໂກ) ແມ.ຈ	ນະໂໂກແດຈ	Adenanthera pavonina Linn.	LEGUMINOSAE	ໜີ້ຫຼັນທີ່ນິຕູງ ຊ – ໨໦ ແລ້ວ ໃນປະເທດກອນແນບຫຼາກສອງຫຼັນ ເບີງ ຫຼັນ ໃນໜ້ອຍຮູງປາວ ຮູນໄປ່ ກວ້າງ ໧ – ໧.໨ ຊນ. ຍາວ ໨ – ໫.໨ ຊນ. ດອກ ຜົກຫຼາກທີ່ຈອກໄປ ປູ່ກ່ຽວກ່າວຂອງ ກີບເຫຼືອເກີບຫຼືອຂອງອຸນ ຜົດເປົ້ນຜັກ ເມື່ອຄູປົກຄົນຫຼັງ ກລມ ຫີເຄີງ	ໜີ້ຫຼັນທີ່ນິຕູງ ຊ – ໨໦ ແລ້ວ ໃນປະເທດກອນແນບຫຼາກສອງຫຼັນ ເບີງ ຫຼັນ ໃນໜ້ອຍຮູງປາວ ຮູນໄປ່ ກວ້າງ ໧ – ໧.໨ ຊນ. ຍາວ ໨ – ໫.໨ ຊນ. ດອກ ຜົກຫຼາກທີ່ຈອກໄປ ປູ່ກ່ຽວກ່າວຂອງ ກີບເຫຼືອເກີບຫຼືອຂອງອຸນ ຜົດເປົ້ນຜັກ ເມື່ອຄູປົກຄົນຫຼັງ ກລມ ຫີເຄີງ	ປະບົບຫຸ້ນແກ້ປາວຫຼັງ ບໍ່ ບໍ່ ຫຼັງ ພົກຫຼົງວ່າງແຕະບົດ ຮາກເຊີນ ເຕັມຫຼັງ ເມື່ອຄົວດັກປິພ ຮັກຈານແກສ ຫານຍັງແລ້ວ
ໄຕ. ໪	ຫາງຫອກ (ຫາງຫ້ວຫູ)	ຫາງຫ້ວຫູ	Miliusa velutina	1 ANNONACEAE	ໜີ້ຫຼັນທີ່ນິຕູງ ປະເທດຫຼັດໃນ ຫນາຄເລື້ກ ສູ. ຊ – ໭໦ ມ. ເຊື້ອນອອດ ໂປ່ງ ເປົ້ອກທັນສີຫລືອ່ອນ ສົ່ນປິນສິ່ງຫາງ ຄົນຫຼັງຫນາ ພົກຫຼົງແຕກຮະແຫ ເປົ້ອກຫຼັນໃນສີຫລືອ່ອນ ມິ້ນ້າຫາງເສີ ແຄງ ໄປເປັນຂັປ່ງເກົ່າ ທີ່ອມນິວ ປລາຫຫຼານ ພົກຫຼົງພິ່ນຫຼຸມກລມ ກວ້າງ ໧ – ໨ ຊນ. ຍາວ ໨ – ໨ ຊນ.	ໜີ້ຫຼັນທີ່ນິຕູງ ປະເທດຫຼັດໃນ ຫນາຄເລື້ກ ສູ. ຊ – ໭໦ ມ. ເຊື້ອນອອດ ໂປ່ງ ເປົ້ອກທັນສີຫລືອ່ອນ ສົ່ນປິນສິ່ງຫາງ ຄົນຫຼັງຫນາ ພົກຫຼົງແຕກຮະແຫ ເປົ້ອກຫຼັນໃນສີຫລືອ່ອນ ມິ້ນ້າຫາງເສີ ແຄງ ໄປເປັນຂັປ່ງເກົ່າ ທີ່ອມນິວ ປລາຫຫຼານ ພົກຫຼົງພິ່ນຫຼຸມກລມ ກວ້າງ ໧ – ໨ ຊນ. ຍາວ ໨ – ໨ ຊນ.	

ที่	ชื่อพืช	ชื่อสกุล	ชื่อภาษาพม่าอาเซอร์	วงศ์	ลักษณะ	ประยุกต์
๒๗.	รากฟ้า (สะพาน)	สะพาน	စွဲခုခံမြော	Terminalia alata	COMBRETACEAE	ต้นหงส์อ้อตี้เปียวย่อน ผลกากมหรือรูปไข่ก้านสั้น ตี สัมผัสแล้วมีสีเหลืองเป็นแผลงสี เป็นติ่ม
๒๘.	จังจิ้น (กระเจ้า)	กระเจ้า	စွဲခုခံ	Millettia pubinervis	LEGUMINOSAE	ไม้รืนต้น ไม่ผลัดใบ ต้นสูง ๓๕-๔๐ ซ.ม. ลำต้นตรงยาว กิ่งก้านซู่งชี้ไป ทางด้านล่างเป็นทางลาดเป็นเกลี้ยด เปลือกผิวน้ำสีแดง ใบกว้าง ๕- ๑๐ ซม. ยาว ๑๐ - ๒๒ ซม. ฐานใบจะเป็น ^{รูป} ร่องจะเป็นร่องลึกชุม ใบแก่ เรียบกลมลีบ คลอต้าหรือสีเหลืองอ่อน หรือ ครีม ผลเดี่ยวน้ำเมื่อสุกจะเป็นสีเขียว สีน้ำตาลอ่อน ใบจะหอมหวาน รากเป็น ^{รูป} ครีบ ๕-๗ ปีก
๒๙.	ตองแตง (บ่อขี้แมว)	บ่อขี้แมว	စွဲခုခံ	Macaranga denticulata	EUPHORIACEAE	ไม้รืนต้น ประดงหัวเด็ดใบ ใบเข็ม ๓- ๕ ซ.ม. กว้าง ๕ ซ.ม. ยาว ๑๕-๒๐ ซ.ม. ลำต้นตี้เป็นลิ่งอ่อน หรือข้าวออต เป็นรูปไข่ ยาว ๖ - ๑๐ ซ.ม. ผลเดี่ยวน้ำ ต้นเมื่อสีดันเป็น

ที่	ชื่อต้นไม้	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อภาษาพหุภาษาศาสตร์	วงศ์	ลักษณะ	ประดิษฐ์
๑๔๙.	มะกอก	มะกอก	<i>Spondias pinnata</i> (Linn.f.) Kurz	ANACARDIACEAE	"ไม้เข็นต้น สูงถึง ๒๕ เมตร ลำตัว ต้น กิ่งก้านกอสีเขียว เนื้อตื่นสีเทาเหล็ก เป็นร่องลึกน่องใบเป็นแบบใบ ประกอบ มีใบย่อย ๒ - ๕ ใบย่อย กิ่ง ๒.๕ - ๗.๕ ซม. ยาว ๑ - ๕ ซม. คลอกออกเป็นกลุ่มรอบข้อต่อ ผล รูปไข่ หรือวงรี เมื่อสุกสีเหลือง ลอม น้ำตาด	ผล เปสือ ใบ เป็นใบนำร่อง ฐานแก้ระหบานช้ำ แตะเสื่อต้องหาน ไว้พื้น เนื่อในผลรสเปรี้ยวเผ็ด หวาน รุ่นกอ แก้ชาพิการ ในใช้เป็นยาหยอด น้ำคันจากใบ ให้ช้ำของแต่กับวัวชู เปลือกตับพิชชา แก้ร้อนใน เม็ดเผาไฟ ชงน้ำรับประทาน แก้ร้อนใน หนอง ตับอิฐ
๑๕๐.	กุ่งก	กุ่ง	<i>Crateva adansonii</i> DC. ssp <i>trifoliata</i>	CAPPARACEAE	"ไม้เข็นต้น ผลตัดใบ รูปไข่ ๕ - ๗ ซม. ในปะรุงอบ ออกดอกใบย่อย ๓ ใบรูปไข่ หรือวงรี กิ่ง ๒ - ๖ ซม. ยาว ๕ - ๑๒ ซม. ปลายมนหรือแหลม คลอกสีขาว เป็นสีน้ำเงินตื้นน้ำดี ออกเป็น ^๑ ช่อตามซอกใบ ผลกลม ผิวสัมผัสน้ำด่าง อมร่วง	เปลือกเป็นหนาระรังนูรูปกระดาษ ใบ กุ่ง ในแปลงเปสือ รากใช้รากน้ำ ใบ ๕๕๗
๓๐.	ซ้างน้ำ (กาลakteang)	กาลakteang	<i>Ochna integerrima</i> (Lour.) Merr.	OCHNACEAE	"ไม้เข็นต้น ประดิษฐ์ผลตัดใบ รูปไข่ ๕ - ๘ ซม. ในเดือนออกดอกใบ ใบ ขอบใบนาน รูปไข่กลับ หรือรูปใบเหลือ กิ่ง ๕ - ๑๙ ซม. ยาว ๕ - ๒๐ ซม. ปลาริบบอนหล่อ ดอกตีเหลือง ออกเป็น ช่อกระถุงต่ำ กิ่งหลอกล้ม เม็ดตูกตีดับ	รากใช้รากพารี แก้ร้อนไฟต้อง ใบเดียวออกดอกใบ ใบ

ຫຼັດ	ໜີ້ຫັນໃນ	ຫຼັດຫັນນີ້	ຫຼັດຫັນນີ້	ຫຼັດຫາຫຼາຍຄາສັກ	ວິສ	ສັກຫຼັດ	ປະໂຫຍດ	
ໄນ້ສົມດູກ								
១.	ຫັນຫາຫຍາກ	ໄນ້ອມດັນ	ໄນ້ອມດັນ	<i>Stemona tuberosa</i> Lour.	STEMONACEAE	ເປົ້ານໄຟສົມດູກ ຊັງປະນາມ 0.5 – 0.6 ແມ່ນ ວາກປິ່ນປົກປະກວບ ອອກເປົ້ານັກຄຸນກະຈົກສ້າຍກະບາຍ ໂນ ເສີບວິຈ ເຮັດຕັນ ກວ້າງ ៥ – 6 ໜມ. ຂາວ 6 – 90 ຊມ. ດອາເດືອກທີ່ ອອກໃນ ກີບມົມຄອກຕໍ່ານອກສີເປົ້າ ຕ້ານ ໃນເສົາເຊີງ ຜອມຫັ້ງ ແຕກໄສ	ຕໍ່າຮາຍໄທ ໃຊ້ຮາກຖຸນໝາກ ນຳ ໃຊ້ຕ່າວນຳໜ້າຫານອນ ຈຳກັດຫາໃນ ຫຼັງນີ້ນ ໃຊ້ກັດໜົມດູກ ແລ້ວ	ປະໂຫຍດ
២.	ເງົ່າຮອນ (ວ່ານ ແຜ່ນຕົນເບີນ)	ວ່ານແຜ່ນຕົນເບີນ	ວ່ານແຜ່ນຕົນເບີນ	<i>Kaempferia galangal</i> Linn.	ZINGIBERACEAE	ໄຟສົມດູກ ມີເນັ້ນໄຟດິນ ໃບ ເສີງເຫດອອກຈາກຫຼັງ ຂະບໍ່ຄົ່ນຫຼັງຄົມ ກວ້າງ ៥ – 90 ຊມ. ຂາວ ៥ – 90 ຊມ. ແຜ່ຮາງໄປນິ້ນຄົນ ທົ່ວງໃນນິ້ນ ເນື້ອນ ກ່ອນຫຼັງການ ດອກຮ່ອງຫຼັງ ອອກຫາການ ຮະວ່າງໃນ ສິງວາຕີ່ມ່ວງ ແຕກໄສ ໄສ	ເຫັນເປົ້ານຍາຂັບຄົມ ແກ້ ທົ່ວງເພື່ອ ທ່ານຫຼັງກ່າວຫຼັງ ໃນເວັ້ນນີ້ນ້ຳມັນຫອມຮະຫຍາພໍາວ່າຕາ ຕົກົດຂອງຫຼັງກ່າວໃຫ້ກ່າວສຳເນົຟເຮັດບອງ ລຳໄສເສັກຄົມຕ້າວ່າ ນຽຮຮາອກການປ່າວ ທ່ອງໄຟ	ປະໂຫຍດ
៣.	ກຣະເບີງວາຄົງ (ຄອກຫາວ)	ດອກຫາວ	ດອກຫາວ			ເປົ້ານໄຟສົມດູກ ມີເນັ້ນໄຟດິນ ສຳເຫຼັດວາງ ៥ – 90 ຊມ. ມີເສີນຫອມ ໃບຕື່ບັງວິບັງຕັນ ຂະບໍ່ອົບນ້ານແກນໄນ ຫອດກວ້າງ ៥ – 90 ຊມ. ຂາວ ៥ – 90 ໜມ. ກິນແຜ່ນຕົນການ ຄອບຄ່ອບ	ຫຼັດ ອາຫາຮ ປ່າຍ	

ที่	ชื่อต้นไม้	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อทางพฤกษศาสตร์	วงศ์	ลักษณะ	ประยุกต์
๑.	ไม้ครีรี	มะเดื่อติดน้ำ มะเดื่อปลา	<i>Aganosma marginata</i> (Roxb.) G. Don	APOCYNACEAE	ไม้เดาตื้อพันนี้มีขนาดยาว ๗-๑๕ - ๑๐ เมตร ใบเดี่ยว เรียงตรง กัน กว้าง ๑.๕ - ๒.๕ ซม. ยาว ๖.๕ - ๘.๕ ซม. ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง กลิ่นดودดี้ชื่อเดียวกันเป็นครรภ ตี湘 ผลเป็นฝักกรวยรียาว เมล็ดเดียวต่อฝักมี ๔- ๕ ชิ้น กว้าง	ต้น รากตื้อพันนี้เป็นยา ประชด แก้พิษสักราชใน ใช้ต้มหอยกับ ผักชีต้มก่อน เก็บต้นว่าน มา กาน้ำพี้ ชั่นต้มน้ำเดื่อรักษา เบาหวาน รากบ่ำรากตีงหอยเป็นปุ๋ย แก้ไข้พิษราก ต้มพิษราก บำบัดหื้ะบะดี ผสกนกแก่น้ำ พัน ต้มน้ำเป็นยา ระบบใบแก้ไข้ของชุมชน เผายาต้มกับไฟ แตะริดตีด้วงหัวราก
๒.	เตากระซังลาย (เตาจีจ มะเด็ก)	เครื่องจะเด็ก	<i>Celastrus paniculata</i> Willd.		เป็นไม้ครึ่ง落叶ต้นไม้ ลีบ ยาวประมาณ ๑๐ - ๕ เมตร เก็บก เป็นลายจุดเดงชาก ในเมืองเชียง เรียบ ต้นกับต้นตามสีต้น ปลูกในแปลงห้อง เช้า ประมาณ ๒ - ๕ ซม.	ทางอาหาร ยอดอ่อน ใช้กิน เป็นผักชี
๓.	ไม้ตากล้วย					ทางอาหาร ยอดอ่อน ใช้กิน ทางยา แก้ไข้ บำรุงตัว ทำ ให้นอนหลับ

ລູກ	ຮອດທັນໄປ່	ຜູ້ພູ້ນເມືອງ	ຜູ້ພູ້ນເມືອງ	ໜົມທາງພັດທະນາສັດຖິ	ໜົມທາງພັດທະນາສັດຖິ	ລົງ	ລົງ	ລັກນະເຂດ	ລັກນະເຂດ	ປະກາຍເບີຍ
ດາ.	ເຕາຄານາ	ຫຼູ້າຄາຄານາ	ຫຼູ້າຄາຄານາ	<i>Merremia hastata</i> Haller.	<i>Merremia hastata</i> Haller.			ເປັນ ໄນມີຄານເອັນ ເຕາຍາວ	ເປັນ ໄນມີຄານເອັນ ເຕາຍາວ	ກາງອາຫາວ ພອດອ່ອນ ແລະໄວນ
				ນົບ - ໂຄມ ຊີ່ອຫຼາມເຫັນເຫັນ ດຳເຫັນ	ນົບ - ໂຄມ ຊີ່ອຫຼາມເຫັນເຫັນ ດຳເຫັນ			ອ່ອນ ຮັບປະການຕົກນຳມໍາພັກ ມີຄຳນະວັງ	ອ່ອນ ຮັບປະການຕົກນຳມໍາພັກ ມີຄຳນະວັງ	ກາງອາຫາວ ພອດອ່ອນ ແລະໄວນ
ໜົມທຸກ								ເສື່ອເວີຍວົງກີ່ບັງ ໃບຮູບພອນຫຼາຍນາມເຄີບ	ເສື່ອເວີຍວົງກີ່ບັງ ໃບຮູບພອນຫຼາຍນາມເຄີບ	ທາງ່າ ຮາດສັນໜີໃຊ້ບັນ
ດ.	ຕະຫຼານງາ (ມະນາກວັນນຳ)	ມະນາກວັນນຳ	ມະນາກວັນນຳ	FLACOURTIACEAE	FLACOURTIACEAE			ປົກໃນສອນແຫດນົ້າ ມີຄຳກີ່ວັງ 0.5 - 1.5 ມມ. ຍາວເຊີ - 4.0 ມມ. ດອກ	ປົກໃນສອນແຫດນົ້າ ມີຄຳກີ່ວັງ 0.5 - 1.5 ມມ. ຍາວເຊີ - 4.0 ມມ. ດອກ	ປາກເກີປາກີນ
								ອົຈກເປັນຫຼອຍ ຕານງ່ານໃບ ຜລ ແຫ້ຈຳກົມ	ອົຈກເປັນຫຼອຍ ຕານງ່ານໃບ ຜລ ແຫ້ຈຳກົມ	ຫຼາຍ
								ຫົວຂອງປົງ ແມ່ສັດ ມີ ແມ່ສັດ ຕີ່ຕໍາ ມີຄຳ	ຫົວຂອງປົງ ແມ່ສັດ ມີ ແມ່ສັດ ຕີ່ຕໍາ ມີຄຳ	ຫຼາຍ
								ເຫານກ່າວ	ເຫານກ່າວ	

ຫຼາຍ	ໜີ້ຕັ້ນໄຟ	ຫຼັບຫືນີ້ອັງ	ຫຼັບຫືນີ້ອັງ	ຫຼັກຫາພັກສາສັກ	ວັດທີ	ຜົນຍະນະ	ປະໂຍນໜີ້
ໄຟ້ມັງເສື້ອຍ							
1.	ສັນນ່ອຍ	ສັນນ່ອຍ	ສັນນ່ອຍ	Acacia concinna (Willd) DC.	LEGUMINOSAE	ໄຟ້ມັງເສື້ອຍ ມີໜານາມຕາມຄໍາ ດັນ ຄັ້ງ ກ້ານ ໃນ ໃນປະກອບແບບໜົນ ນກສອງຊັ້ນ ເຮັດສັນ ຍາວເຊ - ໄອ ຊົມ. ໃນບໍ່ອົງປາຈອນຫຼານ ດອກຈ່າ ອາກທີ່ຂອດໃນ ເຖິງຫ້ອກຕົມ ກີບນອກ ເປັນຫລອດ ສີນວັດ ຜົນເປັນຜັກ ສິນ້າຫາດ ລໍາ ພົນບໍ່ນຸ່ງຊະວະ ຂອງເປັນຜົນຄົມ ດັວນ ກົມບົນຍາບແມ່ນຮະ	ໄຟ້ມັງເສື້ອຍ ມີໜານາມຕາມຄໍາ ດັນ ຄັ້ງ ກ້ານ ໃນ ໃນປະກອບແບບໜົນ ນກສອງຊັ້ນ ເຮັດສັນ ຍາວເຊ - ໄອ ຊົມ. ໃນບໍ່ອົງປາຈອນຫຼານ ດອກຈ່າ ອາກທີ່ຂອດໃນ ເຖິງຫ້ອກຕົມ ກີບນອກ ເປັນຫລອດ ສີນວັດ ຜົນເປັນຜັກ ສິນ້າຫາດ ລໍາ ພົນບໍ່ນຸ່ງຊະວະ ຂອງເປັນຜົນຄົມ ດັວນ ກົມບົນຍາບແມ່ນຮະ
ນໍາກຮະຫັບໂຄ							
2.	ນໍາກຮະຫັບໂຄ	ເຄືອກຮັບ	Ficus tomentella Wall.	MORACEAE	ໄຟ້ມັງເສື້ອຍ ເຊື້ອຍຫາກໄໄ ຕານພຽບ ໄນລື່ມ້າ ມີໜ້າຫາງຫວາ ຊູ້ໄດ້ ຖື່ງ ແລະ ເມຕຣ ກິ່ງອ່ອນ ກ້ານໃນ ຜົວໄວ ຊັນເຕັກ ແຕະຫຼານຮັງຈົງຄອກຄ່ອມມື ບຸນ ໃນຕົ່ວເວົ້ອບອນສັນ ຂົງໃບຫອກ ທ່ຽວປຸງຫອນຫຼານແນກວຽກ ກ້ວາງ ໄ - ຕ ຊົມ. ຍາວເຊ - ອັດ ທິມ. ດອກຈ່າ ສຶກພະກຮຈກຕົມ ຄຳ້າຫຍຸຕຄອມເຕື່ອບາງທີ່ ຈອກໄວ ແກ້າເຫດຍູ້ໃນຫ້ອີເຫັນ ຜົດ ທົດງົບກາງຄົມ ກາຫິນເຕີມຄ	ໄຟ້ມັງເສື້ອຍ ເຊື້ອຍຫາກໄໄ ຕານພຽບ ໄນລື່ມ້າ ມີໜ້າຫາງຫວາ ຊູ້ໄດ້ ຖື່ງ ແລະ ເມຕຣ ກິ່ງອ່ອນ ກ້ານໃນ ຜົວໄວ ຊັນເຕັກ ແຕະຫຼານຮັງຈົງຄອກຄ່ອມມື ບຸນ ໃນຕົ່ວເວົ້ອບອນສັນ ຂົງໃບຫອກ ທ່ຽວປຸງຫອນຫຼານແນກວຽກ ກ້ວາງ ໄ - ຕ ຊົມ. ຍາວເຊ - ອັດ ທິມ. ດອກຈ່າ ສຶກພະກຮຈກຕົມ ຄຳ້າຫຍຸຕຄອມເຕື່ອບາງທີ່ ຈອກໄວ ແກ້າເຫດຍູ້ໃນຫ້ອີເຫັນ ຜົດ ທົດງົບກາງຄົມ ກາຫິນເຕີມຄ	

ชื่อสกุล	ชื่อต้นไม้	ชื่อพื้นเมือง	ชื่อทางพุทธศาสนา	วงศ์	ลักษณะ	ประยุกต์
๑. กัลังกระงง ไม้เลื้อย	เปรี้ยวติดครึ่ง	เปรี้ยวติดครึ่ง	<i>Stephania venosa</i> (Bl.) Spreng.	MENISPERMACEAE	ไม้เลื้อย ติดก้านมีน้ำขางสี แดง ติดต่ำบนต้นมีตาข่ายเดียว ขอบ ของน้ำขางหัวติดน ใบเดียวเรียงตรงกัน เป็นรากน้ำขางที่บานขนาดใหญ่ สีเขียวเข้มเป็นสูตรกลม กินเป็นยา อาบุรุษและรากใช้ยาหอบ ใบ รากขยำผล ตาก ผลและรากใช้รักษา	รากรำนำราก รากรำนำราก ให้เป็นประสะพ หัวใจติด ดองหอกต้ากิน น้ำขางที่บาน บำรุงกำลังน้ำเสื้อเดียว น้ำขางเป็นยาหอบ น้ำเสื้อเดียว น้ำขางเป็นยาหอบ น้ำเสื้อเดียว น้ำขางเป็นยาหอบ น้ำเสื้อเดียว
๒. ช้างเสือต (หักบุญ)	ผักป่าบ่า	ผักป่าบ่า	<i>Caesalpinia mimosoides</i> Lamk.		ผู้เชื้อเชื้อสำลักติดกระดอง หัวเรือพุบ กับ "ไม้ขัน" ตากว่า ๑ ยอด ตัดส่วนมีหัวตาม ยอด หั่นส่วนหัวและหักก้านใบยอดออกหักหัว น้ำหัวเสือต ใบเป็นใบประกอบแบบงูเหง นก กตัญ บนหัวกัวร่างกระยะ ๔ มม. ยอดเป็นรากหักหัวกัน ในปี ๑๐ ~ ๓๐ ปี ก้านใบเป็นเสือต หักหัวกัน หักหัวกัน ฝ่าบัวบุญชุมน้ำด้วยหัวแม่ดึง ภายนอก เป็นราก ๒ ยอด	ทางยาหาร ยอดรับประทาน สดกับเป้าห่านอ ทางยา นำรากเสือต มาต้มร่วมกัน

ຫີ	ຫົວໜ້າໄຟ	ຫົວໜ້າມືອງ	ຫົວໜ້າພັນຄາສົກ	ວັດທີ	ສັນຍະດະ	ໄປຮົງຫັນ		
27.	ຜັກອິນຸນ ນາງນູນ (ຫຼັກສາງ)	ຜັກສາງ	<i>Adenia virgata</i> craib.	ໄຊ່ເລື່ອຍພາດພັນດັນໄຟຂຶ້ນ ເຫດກັນຈຸນັງເຕັມນີ້ສັກພະຍາຍາກມຕີເທິງ ເຊື່ມ ຜົວເຮັນແລະເປົ່າຍັນສີເປັນສີ ນຳຫາອົດອົນ ດົວຊຸ່ງຮະນີວ່ອຍເລັດກາຫານ ດຳຕັ້ນ ໃນເຕັກອອກຕຽງເຖິງ ກ້ານໃນ ສັນ ໂປນປ້ວກໄລ ໂຄນໃນສອນ ມາດຍິນ ແພດນານານີ້ເບີນກົງອົນຈຳນັງເປົ່າຍັນ ກວັງ 5 - 8 ຊມ. ບາວ 7 - 15 ຊມ. ຄອກອອກເປັນກຸ່ມຄານສອກໄນ ນີ້ສັບຄອກສີເຫຍວອກຫຼືຍ ພລຂວາງ ກຄນ ສີເບີວານາຫາທ່າເຫັນນີ້ອ ກາທໃນນີ້ ແມສີຕົ້ງບາວ	ໄຊ່ເລື່ອຍພາດພັນດັນໄຟຂຶ້ນ ໃຊ້ລວກຈຸນັງເພົັກ	ທາງອາຫາວ ພລອ່ອນ ຂອດ ທອກ		
ໄມ້ມັດຕິໃນ								
3.	ກາງເປັນອົດ	ກາງເປັນອົດ	<i>Albizia odoratissima</i>	LEGUMINOSAE	ໄມ້ມັດຕິໃນ ປູກ ຕົກ ຕອນ ເມສວ ໄປຕົກຕັນສີຫາກ ແຕກເຄີນຍອຍເປົ່າຍັນ ຫຼັນໃນເຕີແດງ ໃນ ກ້ານໃນເຫັນທີ່ມີໃນ ຍ່ອຍປະກາບນີ້ນາງ ທັນຄວ້າງ 0.6 - 0.9 ຊມ. ບາວ 7 - 15 ຊມ. ດອກເປັນຫຼົບ ຄຄນສີງວາງວົງຄົງ ພລເປົ່າຍັກ ສີ ນຳຫາດເຖິງ ປັກຫັນແລ້ມ ແນດັນ 5 - 10 ເມສີຕົ້ງ ຕື່ນັ້ນຄາດ	ແກນຄໍາຕົ້ນ	ຕົ້ມເປົ່ານາ	

ເທົ່ານຳນັບນາມການອາດຸມ

ຫຸ້ນ	ຫຼູ້ເຫັດ	ຫຼູ້ນັບນາມ	ຫຼູ້ອື່ນ	ລັກຜະຫາພຸພັກສົດ	ມູນຄາລືກົນ	ປະຍານ
ດ.	ເທົ່ານຳນາມ	ເທົ່ານຳນາມ	ເທົ່ານຳນາມ	ໜັນປະກວດ ເປັນປະກວດ ປີບາວ ໜາດເຕັ້ນເຖິງກົດາງ ໂຊ - ຊ. ຊມ. ຂອນປະ ເສີ່ນຂອບ ຜົນສົກສົດເປັນພົນຄົມເຄົາ ຈາວວັດ ນຳຫາດນໍ່ພາເຮົາກະຈາກຕາງໜາໄປ ບັງຈອນນີ້ອາງຫິນຫານີ້ອ້ານ ຄຽນຄອດ ຕີ າວແກນເຮັບຜົກກົນ ຍາວຈນານັບກວຍໃຫ້	ທຸກໆ ບໍາງ ຜົກສະອມ ນີ້ຈົ່ນພົວຮັກ ພະແນກ ຫາຍາ ດອກ ບໍາຊົງຮ່າງກາຍ ຂຳກັດ ແກ້ໄຂພິມ	ທາງອາຫາວ ໄຊຄອກ ນຳມານັກນັບປາ ບໍາງ ຜົກສະອມ ນີ້ຈົ່ນພົວຮັກ ພະແນກ ຫາຍາ ດອກ ບໍາຊົງຮ່າງກາຍ ຂຳກັດ ແກ້ໄຂພິມ
ດ.	ເທົ່ານຳກົນ			ມີລັກຜະຫາຫຼັງແລ້ວ ມີຕິ່ງຫາດ ອອນດີເນັ້ນ ຂາດເຕີກ ສິນຮວມກັນເປັນຄຸນ ຕີມ ກັນຫຼານໄວ້	ທາງອາຫາວ ໄຊແກງທີ່ ມານ ເຄີ່ມແນກ	ທາງອາຫາວ ໄຊແກງທີ່ ມານ ເຄີ່ມແນກ
ດ.	ເທົ່ານຳປາ	ເທົ່ານຳປາ		ໜັນປະກວດ ເປັນປະກວດ ປີບາວ ເຫັນຜົນສົກສົດ ໂຊ - ຂອນປະ ຄະເບີກຄຳກຳນະຫົວໜ້ານັ້າຕາລ ມີອຳນານເຕີມທີ່ ກລາງນັກຈະໄດ້ເລັກເສັ້ນອືບ ຜົນສົນ້າຕາເຫັນ ອມກັບຕົ້ອງ	ທຸກໆ ທາງອາຫາວ ນຳມານັກ	ທາງອາຫາວ ນຳມານັກ ຫາຍາ ບໍາຊົງຮ່າງກາຍ ບໍາຊົງກຳສັງ ກຮະໄປໄຫຼດ ຕັ້ງພິມຮ່ອນການໃນ

ที่	ชื่อผู้ตัด	ชื่อเดิม	ชื่อเดิม	ลักษณะทางพญานาครส'	ลักษณะเดิม	ถูกกาลเกิน	ถูกกาลเกิน	ประวัติษัช
๔.	เหตุผล	เหตุผลเดิม	เหตุผลเดิม	เมื่อถูกตัดหรือถูกตัดจะเปลี่ยนเป็นสีน้ำเงิน ตามที่บ่าว	หัวใจเดิม เป็นปูก้อนกลมสีตื้กหมุน ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๑.๕ - ๑.๕ ซม. เมื่อ ดูดบานเป็นตือจั๊ดกอออกมารีบูบตา เมื่อเห็นจะดูบุบเข้า จะบานและบานไปเรื่อยๆ จน ถูกอาเพียร์หรือหัก	หัวใจเดิม หัวใจเดิมทุกชนิด	หัวใจเดิม หัวใจเดิมทุกชนิด	หางอยหาร นำมานอกกับยศดูจะชาน หรือดูจะชานมาก หรือดูจะชานกับบุหรี่ด้วย ทางชา มีรสเผ็ดหวาน นำรุ้งร่างกาย ขึ้นมาสี
๕.	เหตุผล	เหตุผลเดิม	เหตุผลเดิม	หัวใจเดิม ปีนูบีกราชชั้น สีขาว นวลด หรือเป็นชาลดลงมา บุหรี่ เดือนสี่ัญญาก้าง ๕ - ๕ ซม. เท่านั้นยังต้องหันหนัง ขยับออกสีเดิมขึ้นอยู่ ผิวมีน้ำสีน้ำตาลสี น้ำตาลสีรุ้งรวมกันคล้ำมากสีเดิมและปานกลาง ชิ้นเดิมขึ้น เท่าเดิมจะร้าบออกไบขาม หัวใจออกอ่อนนุ่มขอรบและมีน้ำเงินลดลง	หัวใจเดิม หัวใจเดิมทุกชนิด	หัวใจเดิม ถึง ปีนูบีกราชชั้น รับประทานสด หัวใจเดิมทุกชนิด	หางอยหาร หางอยหาร	หางอยหาร นำมานอก คงอ่อนลวกเป็นสีน้ำ น้ำพริก หางชา นำรุ้งร่างกาย ชูกำลัง แก้ไข้ พิษ
๖.	เหตุผลทั้ง	เหตุผลเดิม	เหตุผลเดิม	หัวใจเดิม เผื่อนผ่านเส้นเลือด นุ่น เนื้อขาว เป็นแผ่นสีขาวๆ หุ้น ทางเดินท่อ ปูน้ำด้วยน้ำมันรองชิ้บ เป็นคันสัน ขนาดเดิมผ่าดูมีหัวตาจด ๑๕ ซม. หัวใจเดิมจะอ่อนตัวกินน้ำเป็น	หัวใจเดิม หัวใจเดิม	หัวใจเดิม หัวใจเดิม	หางอยหาร ใช้หัวใจเดิม มาถ่าย ผัด หางอยหาร คง ๓๗๘ วัน เนื่อง รับประทานແก้วยร้อนในกรอบหม้อ หุ้นกับ น้ำตาลจิบเบกี้อ นำรุ้งร่างกาย ช่วยซ่อมแมวน ส่วนถือหัว	

ประวัติที่มีงานวิจัย

ชื่อ - สกุล นายสุวัฒน์ ญาณมาศ
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองหล่ม
 หัวหน้าทีมวิจัย
 วันเดือนปี เกิด ๒๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕
 ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๙ หมู่ที่ ๒ บ้านกลาง ตำบล ยุนว่า อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ ๕๐๑๒๐,
 โทรศัพท์ ๐-๑๐๒๒ - ๙๙๙๙

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชื่อ	สถานศึกษา
๒๕๒๓	ศึกษาศาสตร์มนุษย์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๕๒๕	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๕๒๗	นักยุทธศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนสันป่าตองวิทยาคุณ
๒๕๒๘	ประถมศึกษาปีที่ ๗	โรงเรียนสันป่าตอง
๒๕๒๙	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดบ้านกลาง

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๒๐ กศ. ๒๕๒๖ - ๑ ตศ. ๒๕๓๑	อาจารย์ ๑ โรงเรียนบ้านหนองมะลือ อ.สี จ.ลำพูน -
๑ ตศ. ๒๕๓๑ - ๑ ตศ. ๒๕๓๖	ครูใหญ่โรงเรียนบ้านไม้สี อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน
๑ ตศ. ๒๕๓๖ - ๑ ตศ. ๒๕๓๘	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนบ้านหนองหลัก อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน
๑ ตศ. ๒๕๓๘ - ๑๕ พย. ๒๕๔๐	อาจารย์ใหญ่โรงเรียนวัดห้วยม้าก้าง อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
๑๕ พย. ๒๕๔๐ - ปัจจุบัน	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ชื่อ - สกุล นางอรพิน เสรีก
 ตำแหน่ง ครู
 ทีมวิจัย
 วันเดือนปี เกิด ๑๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๘
 ที่อยู่ปัจจุบัน ๕ หมู่ที่ ๙ บ้านสันจกุ่ง ตำบล ทุ่งต้อม อ. สันป่าตอง จ. เชียงใหม่ ๕๐๑๒๐
 โทรศัพท์ ๐-๕๖๕๕๙-๗๔๓๙

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชื่อ	สถานศึกษา
๒๕๒๘	ศึกษาต่อสตรีบัณฑิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมการราช
๒๕๒๙	ป.ก.ศ สูง	วิทยาลัยครุเชียงใหม่
๒๕๓๗	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดโนนท้ายพ้ายพ
๒๕๓๑	ประถมศึกษาปีที่ ๗	โรงเรียนสันป่าตอง
๒๕๓๘	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนบ้านแม่กุ้งหลวง

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๑ ธค. ๒๕๓๓	ครู ๒ ระดับ ๒ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
๒ ตค. ๒๕๓๖	อาจารย์ ๑ ระดับ ๓ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
๑ ตค. ๒๕๓๘	อาจารย์ ๒ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
๑ มีนาคม ๒๕๔๙	ครุข้าราชการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ชื่อ - สกุล	นายสมเดช แก้วสัก
ตำแหน่ง	ครู
	ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด	๓๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๗๕
ที่อยู่ปัจจุบัน	๖๐ / หมู่ที่ ๑๔ บ้านหนองไช ตำบล ป่าสัก อ. เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐
โทรศัพท์	๐-๑๕๕๕-๕๕๗๗

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๒	รัฐศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๒๕๑๗	พิเศษมัธยม	-
๒๕๑๖	มัธยมศึกษาปีที่ ๓	โรงเรียนเมืองวิจิตร
๒๕๐๙	ประถมศึกษาปีที่ ๔	โรงเรียนวัดน้ำพุ

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๗ พย..๒๕๖๒	ครู ๑ ระดับ ๑ โรงเรียนบ้านน้ำข้ออย อ.ปีช่าง จ.ลำพูน
๓๑ มีค. ๒๕๖๗	
๓๑ มีค. ๒๕๖๗	อาจารย์ ๒ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
๑ ตค. ๒๕๖๗	
มีนาคม. ๒๕๖๗	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
ปัจจุบัน	

ଶ୍ରୀପ - ଶାନ୍ତି

นายประภรณ์ รัตนาธุกรณ์

ຕົ້ນແນ່ນົງ

គ្រឿង

ทีมวิจัย

วันเดือนปี กีด ๒๙ มกราคม พ.ศ. ๒๕๗๖

ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๓/๕ ถนนสนาภิพานา ตำบล ไนเมือง จ. เมืองลำพูน ๗๕๐๐๐

ໂກຣສັ່ພໍຖ້າ ၁၁ - ຂະເທດລາວ - ໄກສະກຳ

ប្រចាំវគ្គការគ្រីមខ្លោ

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๕๗	คุณศิลป์บัณฑิต	วิทยาลัยครุเชียงใหม่
๒๕๕๘	พม.	-
๒๕๕๙	พ.ก.ศ	-
๒๕๖๐	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนเมืองนิกร

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๑๔ พ.ศ. ๒๕๖๔	ครู๒ ระดับ ๒ โรงเรียนบ้านหัวยศคลา ช.ลี๊ จ.ลำพูน
๒๓ มี.ค. ๒๕๖๕	อาจารย์๑ ระดับ ๓ โรงเรียนบ้านหัวยศคลา ช.ลี๊ จ.ลำพูน
๑ ต.ค. ๒๕๖๕	อาจารย์๒ โรงเรียนบ้านหัวยศคลา ช.ลี๊ จ.ลำพูน
มีนาคม. ๒๕๖๗	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ชื่อ - สกุล นายตั้งวงศ์ เลาหกุล

ตำแหน่ง ครู

ที่มีวิจัย

วันเดือนปี กีด ๓๐ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๙๐ หมู่ที่ ๖ ตำบล ไนเมือง อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๕๑๘๗-๓๔๗๗

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	อุปนิสัย	สถานศึกษา
๒๕๒๑	ปกศ.สูง	วิทยาลัยพละศึกษา เชียงใหม่
๒๕๓๐	ครุศาสตร์บัณฑิต	วิทยาลัยครุเชียงใหม่

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๑๙ พ.ศ. ๒๕๒๒	ครู ๒ ระดับ ๒ โรงเรียนบ้านวงศ์ชาพัฒนา อ.ลี้ จ.ลำพูน
๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๔	อาจารย์ ๑ โรงเรียนบ้านหนองหอย อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
๑ พ.ศ. ๒๕๒๗	อาจารย์ ๒ โรงเรียนบ้านหนองหอย อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
มีนาคม พ.ศ. ๒๕๔๙	ครุชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ชื่อ - สงวน นายนิชัย ฤกษ์แสงคำ

ตำแหน่ง ครู

ที่มีวิจัย

วันเดือนปี เกิด ๒๔ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๓

ที่อยู่ปัจจุบัน ๓๐/๓๘๔ บ้านหนองเหียง ตำบล บ้านแพ้น อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๗๐๐๐

โทรศัพท์ ๐-๖๕๗๗-๗๗๘๘

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชั้น	สถานศึกษา
๒๕๒๔	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
๒๕๓๑	พิเศษนักยุทธ	
๒๕๓๒	มัธยมศึกษาปีที่ ๖	โรงเรียนเมืองวุฒิกิจ
๒๕๐๖	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองเหียง

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๓ มิย. ๒๕๑๗	ครูตัวตัว โรงเรียนบ้านปวง อ.ตี๊ จ.ลำพูน
๑ มค. ๒๕๒๔	อาจารย์ ๑ โรงเรียนบ้านหนองบัว อ.ทุ่งหัวร้าง จ.ลำพูน
๑ ตค. ๒๕๒๔	อาจารย์ ๑ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
มีนาคม. ๒๕๒๘	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ชื่อ - สกุล

นางระเวewan วินท์กิมินทร์

ตำแหน่ง

ครู

ที่ปรึกษา

วันเดือนปี เกิด

๒๑ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๐

ที่อยู่ปัจจุบัน ๕๙ หมู่ที่ ๓ บ้านเวียงยอง ตำบล เวียงยอง อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
โทรศัพท์

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชั้น	สถานศึกษา
๒๕๑๗	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนสตรีประจำจังหวัด
๒๕๑๙	มัธยมปีที่ ๖	โรงเรียนส่วนบุญโดยปั้มต์
๒๕๒๐	มัธยมปีที่ ๗	โรงเรียนมงคลวิทยา
๒๕๒๑	ประถมศึกษาปีที่ ๑	โรงเรียนบ้านเวียงยอง

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๑๔ กค. ๒๕๑๙	ครูวิสามัญ จัดการ โรงเรียนบ้านหนองหาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน
๑ ตค. ๒๕๑๙	ครู ๑ ระดับ ๑ โรงเรียนไทยวัฒนาประชารัฐ อ. สีคิ้ว จ. นครราชสีมา
๑ เมย.. ๒๕๒๐	อาจารย์ ๒ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน
มีนาคม. ๒๕๒๑	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน

ชื่อ - สกุล นางสาวสมร คำบันนา

ตำแหน่ง ครู

ที่มีวิจัย

วันเดือนปี เกิด ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๓

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๗๑ ถนนลำพูน - ป้าชาง ตำบลในเมือง อ. เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐ - ๐๖๓๙ - ๐๖๖๗

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๕	ศึกษาศาสตร์มหัศจรรย์ศิลป์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๕๒๐	ศึกษาศาสตร์บัณฑิต	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
๒๕๒๑	ป.กศ.สูง	วิทยาลัยครุศาสตร์
๒๕๒๖	มัธยมศึกษาปีที่ ๓	โรงเรียนตากลีปะชาติสรรศ์
๒๕๐๘	ประถมศึกษาปีที่ ๗	โรงเรียนบ้านตากพ้า

ประวัติการทำงาน

ปี พ.ศ.	ตำแหน่ง / สถานที่
๗ กย. ๒๕๑๘	ครู ๑ ระดับ ๑ โรงเรียนชุมพันธ์มนา อ.หนองบัว จ.นครสวรรค์
๑ เมย. ๒๕๒๖	ครู ๒ ระดับ ๒ โรงเรียนบ้านชาวเกษตร อ.ตากพ้า จ.นครสวรรค์
๑๖ มิย. ๒๕๓๔	อ. ๑ ระดับ ๔ โรงเรียนบ้านห้วยโนง อ.ทุ่งหัวช้าง จ.ลำพูน
๑๘ พค. ๒๕๔๑	อ.- ระดับ ๖ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน
มีนาคม. ๒๕๔๙	ครูชำนาญการ โรงเรียนวัดหนองหล่ม อ.เมืองลำพูน จ.ลำพูน

ชื่อ - สกุล พระครูวราภิจานนุฤทธ
ตำแหน่ง เจ้าอาวาสวัดหนองหล่ม
ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๑๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๐๑
ที่อยู่ปัจจุบัน ๙๗ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๕๕๕๕๗-๑๐๓๒ , ๐-๕๕๕๕๕-๓๔๓๗

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๒	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองหล่ม

ชื่อ - สกุล นายสุนทร เพิงบุรี
ตำแหน่ง นักการภาคริวิจิตร์โรงเรียนวัดหนองหล่ม
ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒
ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓๑ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๑๑๙๐-๕๙๖๖

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
พ.ศ. ๒๕๒๒	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนจักรคำคณนาท
พ.ศ. ๒๕๑๔	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองหล่ม

ชื่อ - สรุล นำยมานพ ชาลส์ก
 ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านหนองหล่ม¹
 ที่มีวิจัย
 วันเดือนปี เกิด ๑๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๐๔
 ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๓๑/๑ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
 โทรศัพท์ -
 ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๕	ประถมศึกษาปีที่ ๔	โรงเรียนวัดหนองหล่ม

ชื่อ - สรุล นำยมานงค์ จีนมัชญา
 ตำแหน่ง ผู้ใหญ่บ้านบ้านป่าปวย
 ที่มีวิจัย
 วันเดือนปี เกิด ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๗๕
 ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐๐หมู่ที่ ๑๐ บ้านป่าปวย ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
 โทรศัพท์ ๐-๕๓๕๕-๓๕๕๘
 ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๕๘	มัธยมปีที่ ๓	การศึกษาอนกโรงเรียน

ชื่อ - สกุล นายคำวงศ์ สุภาชี
ตำแหน่ง กรรมการหมู่บ้าน
ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๓
ที่อยู่ปัจจุบัน ๘๙/๒ หมู่ที่ ๙ บ้านป่าบง ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๖๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๕๓๕๕๕-๓๗๖๔
ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๒	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองหล่ม

ชื่อ - สกุล นายไพบูล ดาสก
ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๙ กันยายน พ.ศ. ๒๕๑๓
ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๕๑/๑๙ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๖๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๕๓๕๕๕-๓๔๗๐
ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๒	ประถมศึกษาปีที่ ๖	โรงเรียนวัดหนองหล่ม
๒๕๑๗	มัธยมศึกษาปีที่ ๖	โรงเรียนจักรคำคณาวร

ชื่อ - สกุล นายเกษม พิงคะสัน
ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน
ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๗
ที่อยู่ปัจจุบัน ๑ หมู่ที่ ๘ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ - ๖๑๘๘ - ๑๓๑๔ ๐ - ๕๓๕๕ - ๓๔๔๐

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๖๑	ประถมศึกษาปีที่ ๖	โรงเรียนวัดหนองหล่ม
๒๕๖๗	มัธยมศึกษาปีที่ ๖	โรงเรียนจักรคำคณฑาร

ชื่อ - สกุล นายวิบูลย์ จำวรรณ
ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน
ที่มีวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๗
ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๙ หมู่ที่ ๙ บ้านป่าบง ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๑๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ - ๕๓๕๕ - ๓๔๐๙

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๖๗	มัธยมศึกษาปีที่ ๓	ศูนย์การศึกษาอุกโรงเรียน

ชื่อ - สกุล นายพิชัย ยาจิชัย
 ตำแหน่ง ที่มีวิจัย
 วันเดือนปี เกิด ๑๔ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๖
 ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๖๑ หมู่ที่ ๙ บ้านป่าบึง ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐
 โทรศัพท์ ๐ - ๕๖๖๔ - ๑๙๑๓

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชื่อ	สถานศึกษา
๒๕๑๖	มัธยมศึกษาปีที่ ๓	ศูนย์การศึกษาอุ่นใจเรียน

ชื่อ - สกุล นายบุญสิง นันทะสัก
 ตำแหน่ง สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลศรีบัวบาน
 ที่มีวิจัย
 วันเดือนปี เกิด ๒ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๑๙
 ที่อยู่ปัจจุบันหมู่ที่ ๑๐ บ้านป่าบึง ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๑๐๐๐
 โทรศัพท์ ๐ - ๕๖๖๔ - ๖๖๖๓

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชื่อ	สถานศึกษา
๒๕๑๙	มัธยมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนจักรคำน้ำทราย

ชื่อ - สกุล นายสายฟัน เลสก
ตำแหน่ง กรรมการสถานศึกษา
ที่มีวิจัย

วันเดือนปี เกิด ๑๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๐

ที่อยู่ปัจจุบัน ๘๘ หมู่ที่ ๑๐ บ้านป่าป้าย ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๖๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๕๕๕๕-๙๙๙๙

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๑๙	มัธยมศึกษาปีที่ ๓	การศึกษาอนุโรงเรียน

ชื่อ - สกุล นายคณิต สุริยาสก
ตำแหน่ง ประธานคณะกรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม
ที่มีวิจัย

วันเดือนปี เกิด ๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๗

ที่อยู่ปัจจุบัน ๑๐๐ หมู่ที่ ๕ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ.ลำพูน ๕๖๐๐๐
โทรศัพท์ ๐-๕๕๐๕-๙๙๙๙

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	วุฒิ	สถานศึกษา
๒๕๖๗	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองหล่ม

ชื่อ - สกุล นายวิล ผดุงสัก
ตำแหน่ง กรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม
ทีมวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๑๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๗๕
ที่อยู่บ้าน ๑๘๕/๑ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๗๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ - ๕๑๗๔ - ๕๕๕๕
ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชื่อ	สถานศึกษา
๒๕๕๐	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองหล่ม

ชื่อ - สกุล นายบุญมี ตุ่นสัก
ตำแหน่ง กรรมการป้าชุมชนบ้านหนองหล่ม
ทีมวิจัย
วันเดือนปี เกิด ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๑๐
ที่อยู่บ้าน ๕ หมู่ที่ ๙ บ้านหนองหล่ม ตำบล ศรีบัวบาน อ. เมืองลำพูน จ. ลำพูน ๕๗๐๐๐
โทรศัพท์ ๐ - ๕๑๗๔ - ๕๕๕๕
ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.	ชื่อ	สถานศึกษา
๒๕๑๘	ประถมศึกษาปีที่ ๕	โรงเรียนวัดหนองหล่ม